



Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 10 czerwca 2025 r.
(OR. en)

6300/25

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2024/0259 (NLE)

COEST 154
POLCOM 31

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy: Wzmocniona umowa o partnerstwie i współpracy między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Uzbekistanu, z drugiej strony

WZMOCNIONA UMOWA O PARTNERSTWIE I WSPÓŁPRACY
MIĘDZY UNIĄ EUROPEJSKĄ I JEJ PAŃSTWAMI CZŁONKOWSKIMI, Z JEDNEJ STRONY,
A REPUBLIKĄ UZBEKISTANU, Z DRUGIEJ STRONY

PREAMBUŁA

KRÓLESTWO BELGII,

REPUBLIKA BUŁGARII,

REPUBLIKA CZESKA,

KRÓLESTWO DANII,

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC,

REPUBLIKA ESTOŃSKA,

IRLANDIA,

REPUBLIKA GRECKA,

KRÓLESTWO HISZPANII,

REPUBLIKA FRANCUSKA,

REPUBLIKA CHORWACJI,

REPUBLIKA WŁOSKA,

REPUBLIKA CYPRYJSKA,

REPUBLIKA ŁOTEWSKA,

REPUBLIKA LITEWSKA,

WIELKIE KSIĘSTWO LUKSEMBURGA,

WĘGRY,

REPUBLIKA MALTY,

KRÓLESTWO NIDERLANDÓW,

REPUBLIKA AUSTRII,

RZECZPOSPOLITA POLSKA,

REPUBLIKA PORTUGALSKA,

RUMUNIA,

REPUBLIKA SŁOWENII,

REPUBLIKA SŁOWACKA,

REPUBLIKA FINLANDII,

KRÓLESTWO SZWECJI,

Umawiające się Strony Traktatu o Unii Europejskiej oraz Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zwane dalej „państwami członkowskimi”,

oraz

UNIA EUROPEJSKA,

z jednej strony,

oraz REPUBLIKA UZBEKISTANU,

z drugiej strony,

zwane dalej łącznie „Stronami”,

BIORĄC POD UWAGĘ swoje silne więzi i wspólne wartości,

BIORĄC POD UWAGĘ pragnienie wzmocnienia wzajemnie korzystnej współpracy nawiązanej na podstawie Umowy o partnerstwie i współpracy ustanawiającej partnerstwo między Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Uzbekistanu, z drugiej strony, podpisanej we Florencji dnia 21 czerwca 1996 r.,

BIORĄC POD UWAGĘ chęć podwyższenia poziomu wzajemnych stosunków w celu odzwierciedlenia nowych realiów politycznych i gospodarczych oraz rozwoju ich partnerstwa,

WYRAŻAJĄC wspólną wolę skonsolidowania, pogłębienia i zróżnicowania swojej współpracy na wszystkich poziomach w odniesieniu do kwestii dwustronnych, regionalnych i międzynarodowych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania,

POTWIERDZAJĄC swoje zobowiązanie do wzmacniania promowania, ochrony i urzeczywistniania praw człowieka i podstawowych wolności, poszanowania zasad demokracji, praworządności i dobrych rządów,

POTWIERDZAJĄC swoje zobowiązanie do przestrzegania zasad ustanowionych w Karcie Narodów Zjednoczonych, Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucją A/RES/217 (III) A w dniu 10 grudnia 1948 r., zasad przyjętych przez Organizację Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (zwaną dalej „OBWE”), w szczególności zawartych w Akcie końcowym z Helsinek przyjętym w dniu 1 sierpnia 1975 r. podczas Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (zwanym dalej „Aktem końcowym OBWE z Helsinek”), zasad ustanowionych w Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych przyjętym przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucją nr 2200A (XXI) w dniu 16 grudnia 1966 r. oraz w Międzynarodowym pakcie praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych przyjętym przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucją nr 2200A (XXI) w dniu 16 grudnia 1966 r., a także zasad i norm prawa międzynarodowego,

POTWIERDZAJĄC swoje zobowiązanie do aktywnego wspierania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa oraz angażowania się w skuteczny multilateralizm i pokojowe rozwiązywanie sporów, w szczególności poprzez współpracę w ramach ONZ i OBWE,

BIORĄC POD UWAGĘ pragnienie nawiązania i dalszego rozwijania regularnego dialogu politycznego w kwestiach dwustronnych i międzynarodowych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania,

BIORĄC POD UWAGĘ swoje zobowiązanie do wypełniania obowiązków międzynarodowych w zakresie zwalczania rozprzestrzeniania broni masowego rażenia (zwanej dalej „BMR”) i środków jej przenoszenia,

BIORĄC POD UWAGĘ swoje zobowiązanie do wzmocnienia współpracy w obszarze sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa, w tym w obszarze zwalczania korupcji,

BIORĄC POD UWAGĘ swoje zobowiązanie do przyczynienia się, w drodze współpracy, do politycznego, społeczno-gospodarczego i instytucjonalnego rozwoju,

BIORĄC POD UWAGĘ wolę umocnienia stosunków gospodarczych w oparciu o zasady gospodarki wolnorynkowej oraz stworzenia klimatu sprzyjającego rozwojowi dwustronnych stosunków handlowych i inwestycyjnych oraz obustronnie korzystnej łączności,

WSPIERAJĄC osiągnięcia i wysiłki Republiki Uzbekistanu na rzecz poprawy klimatu biznesowego, walki z korupcją, tworzenia wzrostu gospodarczego i miejsc pracy,

ZACHĘCAJĄC Republikę Uzbekistanu do przystąpienia do Światowej Organizacji Handlu (zwanej dalej „WTO”) oraz przejrzystego i niedyskryminującego wdrażania praw i obowiązków w ramach WTO, a także potwierdzając zamiar udzielania przez Unię Europejską pomocy technicznej w tym procesie, w tym w dziedzinie certyfikacji norm i standardów, prawodawstwa w zakresie ochrony własności intelektualnej i praktyk w zakresie egzekwowania prawa,

BIORĄC POD UWAGĘ swoje zobowiązanie do poszanowania zasady zrównoważonego rozwoju oraz do współpracy w dążeniu do realizacji celów określonych w Agendzie ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,

BIORĄC POD UWAGĘ swoje zobowiązanie do zapewnienia zrównoważenia środowiskowego i ochrony środowiska, w tym przez współpracę transgraniczną oraz wykonanie wielostronnych umów środowiskowych, których są stronami, oraz do wzmocnienia współpracy we wszystkich obszarach działań w dziedzinie klimatu zgodnie z Porozumieniem paryskim do Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu przyjętym dnia 12 grudnia 2015 r. (zwanym dalej „porozumieniem klimatycznym z Paryża”),

UZNAJĄC, że wszelka współpraca w zakresie pokojowego wykorzystania energii jądrowej między Stronami niniejszej Umowy jest regulowana Umową o współpracy na rzecz pokojowego wykorzystania energii jądrowej między Europejską Wspólnotą Energii Atomowej (Euratom) a Rządem Republiki Uzbekistanu, podpisaną w Brukseli dnia 6 października 2003 r., i nie wchodzi w zakres niniejszej Umowy,

BIORĄC POD UWAGĘ pragnienie rozszerzenia współpracy i kontaktów w dziedzinie nauki i technologii, innowacji i edukacji, kultury i sportu,

BIORĄC POD UWAGĘ swoje zobowiązanie do wspierania współpracy transgranicznej i regionalnej,

ODNOTOWUJĄC, że w przypadku gdy Strony postanowią w ramach niniejszej Umowy przystąpić do umów szczegółowych dotyczących przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości zawartych przez Unię Europejską na mocy części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („TFUE”) po wejściu w życie niniejszej Umowy, postanowienia takich przyszłych umów szczegółowych nie będą wiążące dla Irlandii, chyba że Unia Europejska wraz z Irlandią, odnośnie do jej wcześniejszych stosunków dwustronnych, zawiadomi Uzbekistan, że Irlandia została związana takimi przyszłymi umowami szczegółowymi jako część Unii Europejskiej zgodnie z protokołem nr 21 w sprawie stanowiska Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonym do Traktatu o Unii Europejskiej („TUE”) i TFUE; podobnie odnotowując, że wszelkie późniejsze środki wewnętrzne Unii Europejskiej, które przyjmuje się na podstawie części trzeciej tytuł V TFUE w celu wykonania niniejszej Umowy, nie będą wiążące dla Irlandii, chyba że Irlandia zgłosi swój zamiar uczestniczenia w takich środkach lub ich wprowadzenia zgodnie z protokołem nr 21; oraz odnotowując również, że takie przyszłe umowy lub takie późniejsze środki wewnętrzne Unii Europejskiej wchodziłyby w zakres protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii załączonego do TUE i TFUE,

UZGADNIAJĄ, CO NASTĘPUJE:

TYTUŁ I

CELE I ZASADY OGÓLNE

ARTYKUŁ 1

Cele

1. W niniejszej Umowie ustanawia się wzmocnione partnerstwo i współpracę między Stronami oparte na wspólnych wartościach, wspólnych interesach i dążeniu do wzmocnienia wzajemnych stosunków we wszystkich obszarach jej stosowania z wzajemną korzyścią.
2. To partnerstwo i współpraca stanowią zachodzący między Stronami proces, który przyczynia się do zrównoważonego rozwoju, pokoju, stabilności i bezpieczeństwa poprzez zwiększoną zbieżność w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, skuteczną współpracę polityczną i gospodarczą oraz multilateralizm.

ARTYKUŁ 2

Zasady ogólne

1. Poszanowanie zasad demokracji oraz praw człowieka i podstawowych wolności, określonych w szczególności w Powszechnej deklaracji praw człowieka, Karcie Narodów Zjednoczonych, akcie końcowym KBWE z Helsinek, jak również w innych stosownych instrumentach międzynarodowych z zakresu praw człowieka, których są stronami, stanowi podwaliny polityki wewnętrznej i międzynarodowej obydwu Stron oraz istotny element niniejszej Umowy.

2. Strony potwierdzają swoje zobowiązanie do przestrzegania międzynarodowych norm pracy zgodnie z konwencjami Międzynarodowej Organizacji Pracy (zwanej dalej „MOP”), których są lub mogą stać się stronami.
3. Strony potwierdzają poszanowanie zasad dobrych rządów, w tym tych dotyczących zwalczania korupcji na wszystkich szczeblach.
4. Strony potwierdzają swoje zobowiązanie do przestrzegania zasad gospodarki wolnorynkowej, promowania zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałania zmianie klimatu.
5. Strony zobowiązują się do walki z różnymi formami międzynarodowej przestępczości zorganizowanej i terroryzmu, walki z rozprzestrzenianiem BMR i środków jej przenoszenia oraz do skutecznego multilateralizmu.
6. Strony wprowadzają w życie niniejszą Umowę w oparciu o wspólne wartości, zasady równego dialogu, wzajemnego zaufania, szacunku i korzyści, współpracy regionalnej, skutecznego multilateralizmu oraz przestrzegania swoich obowiązków międzynarodowych wynikających w szczególności z członkostwa w ONZ i OBWE.

TYTUŁ II

DIALOG I REFORMY POLITYCZNE, WSPÓŁPRACA W DZIEDZINIE POLITYKI ZAGRANICZNEJ I BEZPIECZEŃSTWA

ARTYKUŁ 3

Cele dialogu politycznego

Strony rozwijają skuteczny dialog polityczny we wszystkich obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, w tym w obszarach polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz reformy wewnętrznej. Cele dialogu politycznego są następujące:

- a) zwiększenie skuteczności współpracy politycznej i zbieżności w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz promowanie, utrzymywanie i umacnianie pokoju oraz stabilności i bezpieczeństwa regionalnego i międzynarodowego w oparciu o skuteczny multilateralizm;
- b) wzmocnienie zrównoważonego rozwoju politycznego, społeczno-gospodarczego i instytucjonalnego;
- c) umacnianie poszanowania zasad demokracji, praworządności i dobrych rządów, praw człowieka, i podstawowych wolności oraz zacieśnienie współpracy w tych dziedzinach;
- d) rozwijanie dialogu i pogłębianie współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony;
- e) promowanie pokojowego rozwiązywania sporów i zasad integralności terytorialnej, nienaruszalności granic, suwerenności i niezależności; oraz
- f) dalsza poprawa warunków w zakresie współpracy regionalnej.

ARTYKUŁ 4

Demokracja i praworządność

Strony pogłębiają dialog i współpracę celem:

- a) zapewnienia poszanowania zasad demokracji i praworządności, a także dalszego zwiększania stabilności, skuteczności i rozliczalności instytucji demokratycznych;
- b) wspierania wysiłków na rzecz wdrażania reform sądownictwa i systemu prawnego w celu zapewnienia skutecznego funkcjonowania instytucji w dziedzinie ścigania przestępstw i wymiaru sprawiedliwości, dostępu do wymiaru sprawiedliwości i prawa do rzetelnego procesu sądowego, niezależności, rozliczalności i efektywności systemu sądownictwa, a także wzmocnienia gwarancji proceduralnych w sprawach karnych oraz praw ofiar i świadków;
- c) wspierania e-rządzenia i prowadzenia reformy administracji publicznej, aby zapewnić sprawowanie rządów w sposób rozliczalny, efektywny i przejrzysty na wszystkich poziomach;
- d) udzielania wsparcia we wzmacnianie procesów wyborczych i zwiększania zdolności organów wyborczych; oraz
- e) zapewnienia skutecznego zwalczania korupcji na wszystkich szczeblach.

ARTYKUŁ 5

Prawa człowieka i podstawowe wolności

Strony współpracują w zakresie promowania i ochrony praw człowieka i podstawowych wolności oraz pogłębiają dialog w celu:

- a) zapewnienia i promowania poszanowania praw człowieka i praw osób należących do mniejszości etnicznych, religijnych i językowych oraz grup szczególnie wrażliwych, takich jak osoby z niepełnosprawnościami, a także zwalczania przemocy i wszelkich form dyskryminacji;
- b) zapewnienia i promowania ochrony dzieci przed przemocą, wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem;
- c) zapewnienia ochrony i promowania praw człowieka i podstawowych wolności, zarówno praw obywatelskich i politycznych, jak i praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, w tym wolności wypowiedzi i mediów, wolności pokojowego zgromadzania się i zrzeszania się, wolności od tortur i brutalnego traktowania oraz wolności religii lub przekonań;
- d) promowania praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych oraz skutecznego egzekwowania norm pracy zgodnie z konwencjami MOP, których są lub mogą zostać stronami;
- e) eliminowania przemocy wobec kobiet i dziewcząt, a także zapewnienia równouprawnienia płci, w tym mającego znaczenie uczestnictwa i upodmiotowienia kobiet i dziewcząt;
- f) wzmacniania krajowych instytucji praw człowieka, między innymi przez znaczący udział tych instytucji w procesach decyzyjnych, oraz

- g) wzmocniania współpracy w ramach organów ONZ zajmujących się prawami człowieka oraz w ramach procedur specjalnych w zakresie praw człowieka i skutecznego wdrażania ich zaleceń.

ARTYKUŁ 6

Społeczeństwo obywatelskie

Strony współpracują na rzecz wzmocnienia środowiska sprzyjającego społeczeństwu obywatelskiemu i jego roli w gospodarczym, społecznym i politycznym rozwoju otwartego społeczeństwa demokratycznego, w szczególności poprzez:

- a) wzmocnienie możliwości, niezależności i odpowiedzialności organizacji społeczeństwa obywatelskiego;
- b) wspieranie zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w procesy kształtowania prawa i polityki przez ustanowienie otwartego, przejrzystego i regularnego dialogu między, z jednej strony, instytucjami publicznymi a z drugiej – przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego;
- c) intensyfikację kontaktów oraz wymianę informacji i doświadczeń między wszystkimi sektorami społeczeństwa obywatelskiego w Unii Europejskiej i w Republice Uzbekistanu; oraz
- d) zapewnienie zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w stosunki między Stronami, w tym w wykonywanie niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 7

Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa

1. Strony potwierdzają swoje zobowiązanie do poszanowania powszechnych zasad i norm prawa międzynarodowego, w tym tych określonych w Karcie Narodów Zjednoczonych i akcie końcowym OBWE z Helsinek, między innymi zasad: suwerennej równości, poszanowania praw nierozdzielnie związanych z suwerennością; powstrzymywania się od stosowania gróźb lub siły; nienaruszalności granic; integralności terytorialnej państw; pokojowego rozstrzygania sporów; nieingerowania w sprawy wewnętrzne; poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności, w tym wolności myśli, sumienia, religii lub przekonań; równouprawnienia i samostanowienia narodów; współpracy między państwami i wypełniania w dobrej wierze obowiązków wynikających z prawa międzynarodowego.
2. Strony zacieśniają dialog i współpracę w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, uwzględniając aspekty polityki bezpieczeństwa i obrony, oraz zajmują się w szczególności kwestiami dotyczącymi zapobiegania konfliktom oraz wzmocnionego i skutecznego zarządzania kryzysowego, ograniczania ryzyka, cyberbezpieczeństwa, skutecznego funkcjonowania sektora bezpieczeństwa, stabilizacji regionalnej, rozbrojenia, nieprolifracji, kontroli zbrojeń i kontroli wywozu broni.

ARTYKUŁ 8

Poważna przestępczość budząca niepokój wspólnoty międzynarodowej

1. Strony potwierdzają, że najpoważniejsze przestępstwa budzące niepokój całej społeczności międzynarodowej nie mogą pozostawać bezkarne i że musi zostać zapewnione ich skuteczne ściganie przez wprowadzanie środków na szczeblu krajowym i wzmacnianie współpracy międzynarodowej.

2. Strony uznają, że ustanowienie i funkcjonowanie Międzynarodowego Trybunału Karnego i innych wielostronnych struktur przyczynia się do promowania pokoju i sprawiedliwości na świecie. Strony współpracują w tym zakresie, w tym przez dialog.
3. Strony współpracują w prowadzeniu dialogu poświęconego kwestiom związanym z ludobójstwem, zbrodniami przeciwko ludzkości i zbrodniami wojennymi, wykorzystując do tego stosowne ramy współpracy dwustronnej i wielostronnej.

ARTYKUŁ 9

Zapobieganie konfliktom i zarządzanie kryzysowe

Strony współpracują w zakresie zapobiegania konfliktom i zarządzania kryzysowego w celu stworzenia obszaru pokoju i stabilności.

ARTYKUŁ 10

Stabilność regionalna i pokojowe rozwiązywanie sporów

1. Strony intensyfikują wspólne działania na rzecz poprawy warunków dla dalszej współpracy regionalnej w kluczowych obszarach, takich jak zrównoważone zarządzanie transgranicznymi zasobami wodnymi, mineralnymi i energetycznymi, zarządzanie granicami ułatwiające legalne transgraniczne przepływy osób i towarów, zrównoważona łączność, stosunki dobrosąsiedzkie oraz demokratyczny i zrównoważony rozwój, przyczyniając się tym samym do stabilności i bezpieczeństwa w Azji Środkowej. Strony dążą do pokojowego rozwiązywania konfliktów.

2. Działania, o których mowa w ust. 1, muszą być zgodne z celem, jakim jest utrzymywanie pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego, określonym w Karcie Narodów Zjednoczonych, akcie końcowym KBWE z Helsinek i innych odpowiednich instrumentach wielostronnych, których Unia Europejska i Republika Uzbekistanu są stronami.

ARTYKUŁ 11

Przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu BMR

1. Strony uznają, że rozprzestrzenianie BMR i środków jej przenoszenia, zarówno do państw, jak i do podmiotów niepaństwowych, stanowi jedno z największych zagrożeń dla stabilności i bezpieczeństwa w wymiarze międzynarodowym.
2. Strony współpracują i przyczyniają się do walki z rozprzestrzenianiem BMR i środków jej przenoszenia poprzez pełne poszanowanie i wykonanie odpowiednich obowiązków wynikających z traktatów i umów międzynarodowych dotyczących rozbrojenia i nierozprzestrzeniania, a także innych odpowiednich instrumentów międzynarodowych, których są stronami. Strony zgadzają się, że niniejsze postanowienie stanowi zasadniczy element niniejszej Umowy.
3. Strony ponadto współpracują i przyczyniają się do walki z rozprzestrzenianiem BMR i środków jej przenoszenia poprzez:
 - a) podejmowanie działań mających na celu, w zależności od przypadku, podpisanie, ratyfikowanie lub przystąpienie do wszelkich innych odpowiednich instrumentów międzynarodowych oraz ich pełne wykonanie;
 - b) ustanowienie skutecznego krajowego systemu kontroli wywozu, obejmującego kontrolę wywozu oraz tranzytu towarów związanych z BMR, uwzględniającego kontrolę końcowego przeznaczenia technologii podwójnego zastosowania pod kątem BMR oraz przewidującego skuteczne kary w przypadku naruszenia kontroli wywozu.

4. Strony ustanawiają regularny dialog, który będzie towarzyszył tym elementom i który je umocni.

ARTYKUŁ 12

Kontrola wywozu broni strzeleckiej i lekkiej oraz broni konwencjonalnej

1. Strony uznają, że nielegalne wytwarzanie i transfer broni strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji do niej, a także obrót nimi, ich nadmierne gromadzenie, niewłaściwie zabezpieczone składowanie i niekontrolowane rozprzestrzenianie oraz złe zarządzanie nimi nadal stanowią poważne zagrożenie dla pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego.
2. Strony wypełniają i w pełni wykonują swoje obowiązki dotyczące nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką, w tym amunicją do niej, na podstawie rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ, a także swoich zobowiązań w ramach Programu działania ONZ na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, zwalczania i eliminowania go we wszystkich aspektach przyjętego w dniu 20 lipca 2001 r. oraz traktatów i umów międzynarodowych, których są stronami.
3. Strony uznają znaczenie wewnętrznych systemów kontroli transferu broni konwencjonalnej, zgodnie z istniejącymi normami międzynarodowymi, których są stroną. Strony uznają znaczenie stosowania takich kontroli w odpowiedzialny sposób, aby przyczynić się do międzynarodowego i regionalnego pokoju, bezpieczeństwa i stabilności oraz ograniczenia cierpień ludzi, a także do zapobiegania przenikaniu broni konwencjonalnej.
4. Strony zachęcają do współpracy i koordynacji, komplementarności i wspólnych działań w swoich staraniach zmierzających do uregulowania międzynarodowego handlu bronią konwencjonalną lub jego lepszego uregulowania oraz do zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią, zwalczania i eliminowania go, w tym przez prowadzenie regularnego dialogu.

TYTUŁ III

SPRAWIEDLIWOŚĆ, WOLNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO

ARTYKUŁ 13

Ochrona danych osobowych

1. Strony uznają znaczenie promowania i zapewniania podstawowych praw do prywatności i ochrony danych osobowych.
2. Strony współpracują w celu zapewnienia wysokiego poziomu ochrony i skutecznego egzekwowania praw, o których mowa w ust. 1, w tym w kontekście organów ścigania w celu zapobiegania terroryzmowi międzynarodowemu i innym przestępstwom o charakterze transgranicznym oraz ich zwalczania.
3. Strony uznają, że zapewnienie ochrony danych osobowych stanowi jeden z podstawowych czynników przyczyniających się do dalszego rozwoju stosunków gospodarczych i handlowych oraz budowania zaufania obywateli do gospodarki cyfrowej.
4. Współpraca Stron obejmuje praktyczną pomoc w harmonizacji ich odpowiedniego prawodawstwa w dziedzinie ochrony danych osobowych, z uwzględnieniem unijnych i międzynarodowych aktów prawnych i norm, w tym Konwencji Rady Europy o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych sporządzonej dnia 28 stycznia 1981 r. i Protokołu dodatkowego do tej Konwencji o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych dotyczącego organów nadzorczych i transgranicznych przepływów danych, sporządzonego dnia 8 listopada 2001 r., a także współpracę w zakresie egzekwowania przepisów o ochronie danych.

ARTYKUŁ 14

Współpraca w zakresie migracji, azylu i zarządzania granicami

1. Strony potwierdzają znaczenie ustanowienia wszechstronnego dialogu na temat wszystkich kwestii związanych z migracją, w tym na temat legalnej migracji zgodnie z kompetencjami Unii Europejskiej i krajowymi, przyczyn nielegalnej migracji, ochrony międzynarodowej, a także zapobiegania nielegalnej migracji, przemytowi ludzi i handlowi ludźmi oraz walki z tymi zjawiskami.
2. Współpraca opiera się na ocenie konkretnych potrzeb dokonanej w ramach wzajemnych konsultacji Stron i jest wdrażana zgodnie z prawodawstwem Stron. Współpraca skupi się w szczególności na:
 - a) eliminowaniu pierwotnych przyczyn nielegalnej migracji;
 - b) opracowywaniu oraz wdrażaniu na szczeblu krajowym przepisów i praktyk w zakresie ochrony międzynarodowej, zgodnie z uniwersalnymi zasadami i normami, oraz zapewnieniu poszanowania zasady *non-refoulement*;
 - c) uznawaniu znaczenia Deklaracji nowojorskiej w sprawie uchodźców i migrantów przyjętej rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ A/RES/71/1 z dnia 19 września 2016 r. oraz zacieśnianiu współpracy międzynarodowej i regionalnej w ramach ONZ i odpowiednich forów regionalnych;
 - d) zasadach przyjmowania, a także prawach i statusie osób przyjmowanych, równym traktowaniu i integracji legalnie przebywających obcokrajowców, ich kształceniu i szkoleniu oraz środkach zwalczania rasizmu i ksenofobii;

- e) ustanowieniu skutecznej i prewencyjnej polityki zwalczania nielegalnej migracji, przemytu migrantów i handlu ludźmi, zgodnie z Konwencją Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej przyjętej rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ A/RES/55/25 z dnia 8 stycznia 2001 r. i protokołami do niej, które weszły w życie w odniesieniu do Stron, w tym na sposobach zwalczania siatek przemytniczych, rozbijania siatek przestępczych zajmujących się handlem ludźmi oraz ochrony ofiar handlu ludźmi;
- f) kwestiach takich jak organizacja, szkolenie, najlepsze praktyki i inne środki operacyjne mające na celu sprostanie wyzwaniom związanym z migracją, w szczególności nielegalną migracją, bezpieczeństwem dokumentów, polityką wizową mającą na celu ułatwienie mobilności obywateli oraz systemami zarządzania granicami i systemami informacji o migracjach; oraz
- g) kwestiach związanych z działalnością zawodową i ochroną praw legalnych migrantów i członków ich rodzin zgodnie z normami międzynarodowymi.

ARTYKUŁ 15

Readmisja i walka z nielegalną migracją

1. Strony uzgadniają, że w ramach współpracy na rzecz zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji:
 - a) Republika Uzbekistanu dokonuje readmisji swoich obywateli, którzy nie spełniają warunków obowiązujących w odniesieniu do przyjazdu na terytorium państwa członkowskiego, obecności lub pobytu na tym terytorium, bądź którzy przestali te warunki spełniać, a readmisję taką przeprowadza się na wniosek tego państwa członkowskiego, bez zbędnej zwłoki;

- b) każde państwo członkowskie dokonuje readmisji swoich obywateli, którzy nie spełniają warunków obowiązujących w odniesieniu do przyjazdu na terytorium Republiki Uzbekistanu, obecności lub pobytu na tym terytorium, bądź którzy przestali te warunki spełniać, a readmisję taką przeprowadza się na wniosek Republiki Uzbekistanu, bez zbędnej zwłoki, oraz
- c) państwa członkowskie i Republika Uzbekistanu zapewniają swoim obywatelom odpowiednie dokumenty podróży do takich celów w terminie trzydziestu dni od dnia, w którym Strona występująca z wnioskiem złożyła, w tym drogą elektroniczną, wniosek o readmisję sporządzony zgodnie ze wzorem określonym w załączniku 3 (zawierający, o ile to możliwe, dokumenty potwierdzające obywatelstwo).

Jeżeli dokument podróży nie został wydany w tym terminie, Strony mogą wykorzystać „europejski dokument podróży do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich” określony w załączniku do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1953¹ lub podobny dokument podróży Republiki Uzbekistanu.

Jeżeli osoba, która ma zostać poddana readmisji, nie posiada żadnych dokumentów ani innych dowodów potwierdzających jej obywatelstwo, właściwe przedstawicielstwo dyplomatyczne i konsularne zainteresowanego państwa członkowskiego lub Republiki Uzbekistanu zapewnia – na prośbę Republiki Uzbekistanu lub tego państwa członkowskiego – pełną współpracę w celu ustalenia obywatelstwa tej osoby.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1953 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie ustanowienia europejskiego dokumentu podróży do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich oraz uchylające zalecenie Rady z dnia 30 listopada 1994 r. (Dz.U. UE L 311 z 17.11.2016, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1953/oj>).

2. Strony mogą rozważyć możliwość negocjowania:
 - a) umowy między Unią Europejską a Republiką Uzbekistanu regulującej szczególne procedury i obowiązki państw członkowskich i Republiki Uzbekistanu w zakresie readmisji;
 - b) umowy o ułatwieniach wizowych dla obywateli Unii Europejskiej i Republiki Uzbekistanu.

ARTYKUŁ 16

Przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu

1. Strony współpracują na rzecz zapobiegania wykorzystywaniu ich instytucji finansowych oraz wyznaczonych niefinansowych przedsiębiorstw i zawodów do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz na rzecz zwalczania takiego wykorzystywania.
2. W tym celu wymieniają informacje zgodnie ze swoimi przepisami i współpracują na rzecz zapewnienia skutecznego i pełnego wdrożenia zaleceń Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (zwanej dalej „FATF”) oraz innych norm przyjętych przez odpowiednie organy międzynarodowe działające w tej dziedzinie. Współpraca ta może obejmować między innymi identyfikację, śledzenie, zajmowanie, konfiskatę i odzyskiwanie aktywów lub funduszy pochodzących z dochodów z przestępstwa. Na potrzeby tej wymiany informacji Strony posługują się bezpiecznymi i niezawodnymi kanałami takimi jak te określone w opracowanej przez Grupę Egmont karcie jednostek analityki finansowej oraz stosują zasady wymiany informacji między jednostkami analityki finansowej Grupy Egmon.

ARTYKUŁ 17

Niedozwolone środki odurzające

1. Strony współpracują na rzecz zapewnienia zrównoważonego, opartego na dowodach i zintegrowanego podejścia do postępowania z niedozwolonymi środkami odurzającymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi.
2. Polityka i działania dotyczące środków odurzających mają na celu wzmocnienie struktur służących zapobieganiu obrotowi niedozwolonymi środkami odurzającymi i eliminowaniu tych środków, ograniczaniu podaży takich środków, handlu nimi i popytu na nie oraz radzeniu sobie ze skutkami zdrowotnymi i społecznymi używania niedozwolonych środków odurzających w celu ograniczenia szkód. Strony współpracują na rzecz zapobiegania wykorzystywaniu prekursorów chemicznych do nielegalnej produkcji środków odurzających i substancji psychotropowych lub nowych substancji psychoaktywnych.
3. Strony uzgadniają metody współpracy niezbędne do osiągnięcia celów, o których mowa w ust. 1. Działania opierają się na wspólnie uzgodnionych zasadach określonych w konwencjach ONZ w sprawie kontroli środków odurzających oraz innych porozumieniach międzynarodowych, których są stroną.

ARTYKUŁ 18

Walka z przestępczością zorganizowaną i korupcją

1. Strony współpracują w zakresie zwalczania i zapobiegania działalności przestępczej i nielegalnej, w tym działalności transnarodowej, zorganizowanej lub innej, takiej jak:
 - a) przemyt migrantów;
 - b) handel ludźmi;

- c) przemysł broni palnej, w tym broni strzeleckiej i lekkiej, oraz nielegalny handel taką bronią;
- d) przemysł niedozwolonych środków odurzających, substancji psychotropowych i prekursorów oraz handel nimi;
- e) przemysł towarów i nielegalny handel towarami;
- f) nielegalna działalność gospodarcza i finansowa, taka jak podrabianie, import równoległy i naruszenia praw własności intelektualnej, a także oszustwa podatkowe i oszustwa przetargowe;
- g) sprzeniewierzenie środków publicznych w ramach projektów finansowanych przez międzynarodowych darczyńców;
- h) wszystkie formy korupcji, zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym;
- i) fałszowanie dokumentów i składanie fałszywych oświadczeń oraz
- j) cyberprzestępczość.

2. Strony wzmacniają współpracę dwustronną, regionalną i międzynarodową pomiędzy organami ścigania. Strony skutecznie wdrażają odpowiednie normy międzynarodowe, w szczególności postanowienia Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej z 2000 r., przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucją A/RES/55/25 w dniu 8 stycznia 2001 r. i protokołów do niej, których są stroną.

3. Strony współpracują w zakresie zapobiegania i zwalczania korupcji zgodnie z odpowiednimi normami międzynarodowymi, w szczególności postanowieniami konwencji ONZ przeciwko korupcji, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucją A/RES/58/4 w dniu 31 października 2003 r. oraz zaleceniami wynikającymi z ocen dokonanych na podstawie tej konwencji.

ARTYKUŁ 19

Zwalczanie terroryzmu

1. Strony potwierdzają znaczenie walki z terroryzmem i zapobiegania temu zjawisku i zgodnie postanawiają współpracować na szczeblu dwustronnym, regionalnym i międzynarodowym, aby zapobiegać terroryzmowi i zwalczać go we wszystkich formach i przejawach.
2. Strony uzgadniają, że niezwykle ważne jest, aby walka z terroryzmem była prowadzona przy pełnym poszanowaniu praworządności oraz w ścisłej zgodności z prawem międzynarodowym, w tym z międzynarodowym prawem humanitarnym, zasadami Karty Narodów Zjednoczonych oraz wszystkimi istotnymi międzynarodowymi instrumentami dotyczącymi praw człowieka i zwalczania terroryzmu, których są stronami.
3. Strony podkreślają znaczenie powszechnej ratyfikacji i wdrożenia wszystkich odpowiednich traktatów ONZ dotyczących zwalczania terroryzmu. Strony zgodnie postanawiają wspierać dialog na temat projektu całościowej konwencji dotyczącej terroryzmu międzynarodowego oraz współpracować we wdrażaniu globalnej strategii zwalczania terroryzmu ONZ przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucją A/RES/60/288 w dniu 8 września 2006 r., a także stosownych rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ.
4. Strony potwierdzają znaczenie ścigania przestępstw i orzecznictwa w walce z terroryzmem i zgodnie postanawiają współpracować w zakresie zapobiegania terroryzmowi i jego eliminowania, w szczególności przez następujące działania:
 - a) wymianę informacji na temat grup terrorystycznych oraz pojedynczych osób prowadzących taką działalność, a także wspierających je sieci, zgodnie z przepisami prawa międzynarodowego i krajowego, między innymi dotyczącymi ochrony danych i ochrony prywatności;

- b) wymianę doświadczeń w zakresie zapobiegania terroryzmowi i jego eliminowania, służących temu celowi środków i metod oraz ich aspektów technicznych, a także w zakresie szkoleń, zgodnie z prawem mającym zastosowanie;
 - c) wymianę poglądów na temat radykalizacji postaw i rekrutacji oraz sposobów przeciwdziałania radykalizacji, a także promowania deradykalizacji i rehabilitacji;
 - d) wymianę poglądów i doświadczeń dotyczących ruchu transgranicznego oraz podróży osób podejrzanych o terroryzm, a także gróźb terrorystycznych;
 - e) wymianę najlepszych praktyk w zakresie ochrony praw człowieka w ramach walki z terroryzmem, zwłaszcza w związku z postępowaniem karnym;
 - f) zapewnienie penalizacji przestępstw terrorystycznych, a także wprowadzanie środków przeciwdziałających finansowaniu terroryzmu oraz
 - g) przeciwdziałanie zagrożeniu terroryzmem z użyciem broni chemicznej, biologicznej, radiologicznej i jądrowej oraz podejmowanie niezbędnych działań w celu zapobiegania nabywaniu, przekazywaniu i wykorzystywaniu do celów terrorystycznych materiałów chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych, a także zapobieganiu nielegalnym działaniom wymierzonym w chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe obiekty wysokiego ryzyka.
5. Współpraca oparta jest na stosownych dostępnych ocenach i prowadzona w ramach wzajemnych konsultacji między Stronami.

ARTYKUŁ 20

Współpraca sądowa

1. Strony zacieśniają istniejącą współpracę w zakresie wzajemnej pomocy prawnej i ekstradycji w oparciu o umowy międzynarodowe, których są stroną. Strony wzmacniają istniejące mechanizmy oraz, w stosownych przypadkach, rozważają utworzenie nowych mechanizmów ułatwiających współpracę międzynarodową w tym obszarze.
2. Strony rozwijają współpracę sądową w zakresie wzajemnej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, handlowych i karnych, w szczególności w zakresie negocjowania, zawierania i wykonywania umów dwustronnych i wielostronnych konwencji o współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych oraz wielostronnych konwencji o współpracy sądowej w sprawach cywilnych, w tym konwencji Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego.

ARTYKUŁ 21

Ochrona konsularna

Republika Uzbekistanu zgadza się, aby organy konsularne i dyplomatyczne każdego państwa członkowskiego posiadające stałe przedstawicielstwo w Republice Uzbekistanu mogły zapewniać ochronę każdemu obywatelowi państwa członkowskiego nieposiadającego stałego przedstawicielstwa w Republice Uzbekistanu, które mogłoby faktycznie udzielić ochrony konsularnej w danym przypadku, na takich samych warunkach jak w przypadku obywateli tego państwa członkowskiego.

TYTUŁ IV

HANDEL I KWESTIE ZWIĄZANE Z HANDELEM

ROZDZIAŁ 1

POSTANOWIENIA HORYZONTALNE

ARTYKUŁ 22

Cele

Celem niniejszego tytułu jest:

- a) rozszerzenie, zróżnicowanie i ułatwienie handlu między Stronami, w szczególności poprzez postanowienia dotyczące ułatwień procedur celnych i handlu, ograniczenia barier technicznych w handlu oraz barier technicznych dotyczących środków sanitarnych i fitosanitarnych, przy jednoczesnym zachowaniu prawa każdej ze Stron do stanowienia prawa w celu osiągnięcia celów polityki publicznej;
- b) ułatwienie handlu usługami i inwestycji między Stronami, w tym poprzez swobodny transfer płatności bieżących i ułatwienie przepływu kapitału;
- c) faktyczne i wzajemne otwarcie rynków zamówień rządowych Stron;

- d) promowanie innowacji i kreatywności dzięki zapewnieniu odpowiedniej i skutecznej ochrony wszystkich praw własności intelektualnej;
- e) wspieranie tworzenia warunków sprzyjających niezakłóconej konkurencji w działalności gospodarczej Stron, w szczególności w odniesieniu do handlu i przepływu inwestycji między nimi;
- f) rozwój handlu międzynarodowego w sposób, który przyczynia się do osiągnięcia celu zrównoważonego rozwoju w obszarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym;
- g) utworzenie skutecznego, sprawiedliwego i przewidywalnego mechanizmu rozstrzygania sporów w celu rozwiązywania sporów dotyczących wykładni i stosowania postanowień niniejszego tytułu.

ARTYKUŁ 23

Definicje

Do celów niniejszego tytułu:

- a) „porozumienie w sprawie rolnictwa” oznacza Porozumienie w sprawie rolnictwa zawarte w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- b) „porozumienie w sprawie licencjonowania przywozu” oznacza Porozumienie WTO w sprawie licencjonowania przywozu zawarte w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- c) „porozumienie antydumpingowe” oznacza Porozumienie o stosowaniu artykułu VI GATT 1994 zawarte w załączniku 1A do porozumienia WTO;

- d) „dni” oznaczają dni kalendarzowe, w tym weekendy i święta;
- e) „Traktat karty energetycznej” oznacza Traktat karty energetycznej, sporządzony w Lizbonie dnia 17 grudnia 1994 r.;
- f) „istniejący” oznacza obowiązujący w dniu wejścia w życie niniejszej Umowy;
- g) „GATT 1994” oznacza Układ ogólny w sprawie taryf celnych i handlu z 1994 r. zawarty w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- h) „GATS” oznacza Układ ogólny w sprawie handlu usługami zawarty w załączniku 1B do porozumienia WTO;
- i) „środek” obejmuje dowolne środki, w formie ustawy, rozporządzenia, reguły, procedury, decyzji, działania administracyjnego lub w jakiejkolwiek innej formie¹;
- j) „środki Strony” oznaczają wszelkie środki przyjęte lub utrzymane przez²:
 - (i) władze lub organy administracji centralnej, regionalnej lub lokalnej; oraz
 - (ii) organy pozarządowe wykonujące uprawnienia delegowane przez władze lub organy administracji centralnej, regionalnej lub lokalnej;
- k) „osoba” oznacza osobę fizyczną lub osobę prawną;

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że pojęcie środków obejmuje zaniechanie.

² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że „środki Strony” obejmują środki wymienione w lit. j) pkt (i) oraz (ii), przyjmowane lub utrzymywane poprzez – bezpośrednio lub pośrednio – wydawanie poleceń dotyczących postępowania innych podmiotów w odniesieniu do tych środków, kierowania tym postępowaniem lub jego kontrolowania.

- l) „zmieniona konwencja z Kioto” oznacza Międzynarodową konwencję dotyczącą uproszczenia i harmonizacji postępowania celnego, sporządzoną w Kioto dnia 18 maja 1973 r.;
- m) „porozumienie w sprawie środków ochronnych” oznacza Porozumienie w sprawie środków ochronnych zawarte w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- n) „porozumienie SCM” oznacza Porozumienie w sprawie subsydiów i środków wyrównawczych zawarte w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- o) „porozumienie SPS” oznacza Porozumienie w sprawie stosowania środków sanitarnych i fitosanitarnych zawarte w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- p) „porozumienie TBT” oznacza Porozumienie w sprawie barier technicznych w handlu zawarte w załączniku 1 A do porozumienia WTO;
- q) „państwo trzecie” oznacza państwo lub terytorium nieobjęte geograficznym zakresem stosowania niniejszej Umowy;
- r) „porozumienie o ułatwieniach w handlu” oznacza Porozumienie o ułatwieniach w handlu zawarte w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- s) „porozumienie TRIPS” oznacza Porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej zawarte w załączniku 1C do porozumienia WTO;
- t) „Konwencja wiedeńska o prawie traktatów” oznacza Konwencję wiedeńską o prawie traktatów, sporządzoną w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r.;

- u) „deklaracja z Aruszy Światowej Organizacji Celnej” oznacza deklarację Rady Współpracy Celnej dotyczącą uczciwości w dziedzinie cel, sporządzoną w Aruszy (Tanzania) dnia 7 lipca 1993 r.;
- v) „porozumienie WTO” oznacza Porozumienie z Marrakeszu ustanawiające Światową Organizację Handlu, sporządzone dnia 15 kwietnia 1994 r.;
- w) „WTO” oznacza Światową Organizację Handlu.

ARTYKUŁ 24

Związek z innymi umowami międzynarodowymi

1. Strony potwierdzają swoje prawa i obowiązki względem siebie wynikające z porozumień międzynarodowych, których obie są stronami.
2. Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie może być interpretowane jako wymagające od Strony działania w sposób niezgodny z jej obowiązkami wynikającymi z porozumienia WTO.

ARTYKUŁ 25

Odniesienia do przepisów ustawowych i wykonawczych oraz innych umów

1. Wszelkie odniesienia do przepisów ustawowych i wykonawczych zawarte w niniejszym tytule, zarówno ogólne, jak i wskazujące konkretną ustawę, rozporządzenie lub dyrektywę, należy interpretować jako odniesienie do przepisów ustawowych i wykonawczych z późniejszymi zmianami, chyba że wskazano inaczej.

2. Każde zawarte w niniejszym tytule odniesienie do innych umów lub instrumentów prawnych, w całości lub w części, lub włączenie ich poprzez odesłanie należy interpretować, o ile nie wskazano inaczej, jako obejmujące:

- a) powiązane załączniki, protokoły, przypisy, noty interpretacyjne i noty wyjaśniające; oraz
- b) umowy zastępujące, których Strony są stronami, lub zmiany, które są wiążące dla Stron, z wyjątkiem przypadków gdy odniesienie potwierdza istniejące prawa.

ARTYKUŁ 26

Prawo do wniesienia skargi w prawie wewnętrznym

Strona nie może przewidzieć w swoim prawie prawa do wniesienia skargi przeciwko drugiej Stronie z tytułu niezgodności środka drugiej Strony z niniejszą Umową.

ARTYKUŁ 27

Szczególne zadania Rady Współpracy działającej w składzie rozstrzygającym kwestie dotyczące handlu

1. Gdy Rada Współpracy wykonuje którekolwiek z powierzonych jej zadań odnoszących się do niniejszego tytułu, dokonuje tego w składzie złożonym z przedstawicieli Stron odpowiedzialnych za kwestie związane z handlem, zgodnie z odpowiednimi ramami prawnymi Stron, lub z osób przez nich wyznaczonych.

2. Rada Współpracy działająca w składzie rozstrzygającym kwestie dotyczące handlu:
- a) jest uprawniona do przyjmowania decyzji w celu zmiany poniższych postanowień w drodze konsensusu po zakończeniu odpowiednich procedur wewnętrznych Stron przewidzianych w ich prawodawstwie;
 - (i) załączniki 5-A, 5-B, 5-C i 5-D;
 - (ii) ZAŁĄCZNIK 6;
 - (iii) Załączniki 7-A, 7-B i 7-C;
 - (iv) Załącznik 9-A;
 - (v) Załączniki 14-A i 14-B;
 - (vi) protokół I dotyczący wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych (zwany dalej „protokołem”).
 - b) może przyjmować decyzje dotyczące wydania interpretacji niniejszego tytułu;
 - c) może ustanawiać podkomitety składające się z przedstawicieli Stron, obok podkomitetów ustanowionych w niniejszym tytule, oraz przydzielać im obowiązki w granicach swoich kompetencji, w tym zmienić funkcje powierzone ustanowionemu podkomitetowi i rozwiązać go.

3. Zmiany, o których mowa w ust. 2 lit. a) są potwierdzane z chwilą wymiany not dyplomatycznych między Stronami i wchodzi w życie po otrzymaniu ostatniej noty dyplomatycznej, chyba że Strony uzgodnią inaczej.
4. Rada Współpracy działająca w składzie rozstrzygającym kwestie dotyczące handlu przyjmuje decyzje i wydaje odpowiednie zalecenia po zakończeniu odpowiednich procedur wewnętrznych Stron przewidzianych w ich prawodawstwie.
5. W przypadku gdy posiedzenia Rady Współpracy nie są możliwe, decyzje, o których mowa w ust. 2, można przyjmować w drodze procedury pisemnej.

ARTYKUŁ 28

Szczególne zadania Komitetu Współpracy działającego w składzie rozstrzygającym kwestie dotyczące handlu

1. Gdy Komitet Współpracy wykonuje którekolwiek z zadań powierzonych mu w niniejszym tytule, dokonuje tego w składzie złożonym z przedstawicieli Stron odpowiedzialnych za kwestie związane z handlem lub z osób przez nich wyznaczonych.
2. Komitet Współpracy działający w składzie rozstrzygającym kwestie dotyczące handlu wykonuje w szczególności następujące zadania:
 - a) wspiera Radę Współpracy w wykonywaniu jej zadań dotyczących kwestii związanych z handlem;

- b) monitoruje właściwe wdrożenie i stosowanie postanowień niniejszego tytułu; w tym względzie i bez uszczerbku dla praw ustanowionych w rozdziale 14 każda ze Stron może skierować do dyskusji w Komitecie Współpracy dowolną kwestię dotyczącą stosowania lub wykładni postanowień niniejszego tytułu;
- c) nadzoruje, w razie potrzeby, dalsze rozwijanie niniejszego tytułu i ocenia rezultaty uzyskane w wyniku jego stosowania;
- d) poszukuje odpowiednich sposobów zapobiegania problemom, które mogłyby się pojawić w obszarach objętych niniejszym tytułem, i rozwiązywania tych problemów; oraz
- e) nadzoruje prace podkomitetów ustanowionych na podstawie niniejszego tytułu.

3. Wykonując swoje zadania określone w ust. 2 niniejszego artykułu, Komitet Współpracy może przedstawiać wnioski dotyczące przyjęcia zmian, o których mowa w art. 27 ust. 2 lit. a), lub w sprawie wydania interpretacji, o których mowa w art. 27 ust. 2 lit. b), w przypadku gdy posiedzenia Rady Współpracy nie są możliwe.

4. Komitet Współpracy działający w składzie rozstrzygającym kwestie dotyczące handlu przyjmuje decyzje i wydaje odpowiednie zalecenia po zakończeniu odpowiednich procedur wewnętrznych Stron przewidzianych w ich prawodawstwie.

ARTYKUŁ 29

Koordinatorzy

1. Każda ze Stron wyznacza po jednym koordynatorze ds. niniejszego tytułu w ciągu 60 dni od wejścia w życie niniejszej Umowy i przekazuje sobie wzajemnie dane kontaktowe koordynatorów.

2. Koordynatorzy wspólnie ustalają porządek obrad posiedzeń Rady Współpracy i Komitetu Współpracy zgodnie z niniejszym rozdziałem, prowadzą wszelkie inne niezbędne przygotowania, a w stosownych przypadkach podejmują działania następcze w związku z decyzjami tych organów.

ARTYKUŁ 30

Podkomitety

1. Podkomitety składają się z przedstawicieli Unii Europejskiej, z jednej strony, oraz Republiki Uzbekistanu, z drugiej strony.

2. Posiedzenia podkomitetów odbywają się w ciągu roku od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy, a następnie raz w roku lub na wniosek Strony lub Komitetu Współpracy, na odpowiednim szczepku. Posiedzenia mogą się również odbywać zdalnie przy użyciu wszelkich środków technologicznych dostępnych Stronom. Posiedzenia z osobistym udziałem członków odbywają się na przemian w Brukseli lub w Taszkencie.

3. Podkomitetom przewodniczą wspólnie przedstawiciele obydwu Stron.

ROZDZIAŁ 2

HANDEL TOWARAMI

ARTYKUŁ 31

Zakres stosowania

O ile w niniejszej Umowie nie przewidziano inaczej, niniejszy rozdział ma zastosowanie do handlu towarami Strony.

ARTYKUŁ 32

Definicje

Do celów niniejszego rozdziału:

- a) „czynności konsularne” oznaczają procedurę uzyskania od konsula Strony dokonującej przywozu na terytorium Strony dokonującej wywozu lub na terytorium strony trzeciej faktury konsularnej lub wizy konsularnej dla faktur handlowych, świadectwa pochodzenia, manifestu ładunkowego, deklaracji wywozowej przewoźników lub jakiejkolwiek innej dokumentacji celnej związanej z przywozem towaru;
- b) „cło” oznacza cła lub opłaty jakiegokolwiek rodzaju nałożone na przywóz towaru lub w związku z przywozem towaru, przy czym nie obejmuje:
 - (i) jakichkolwiek należności odpowiadających podatkom wewnętrznym nałożonym zgodnie z art. 34;

- (ii) jakiegokolwiek cła antydumpingowego, specjalnego cła ochronnego, cła wyrównawczego lub cła ochronnego stosowanego, odpowiednio, zgodnie z GATT 1994, porozumieniem antydumpingowym, porozumieniem w sprawie rolnictwa, porozumieniem SCM lub porozumieniem w sprawie środków ochronnych; oraz
 - (iii) jakichkolwiek opłat lub innych należności nakładanych na przywóz lub w związku z przywozem, których kwota jest ograniczona do przybliżonego kosztu świadczonych usług;
- c) „procedura licencjonowania wywozu” oznacza procedurę administracyjną wymagającą – jako warunek wstępny wywozu z obszaru celnego Strony dokonującej wywozu – złożenia właściwemu organowi administracyjnemu lub organom administracyjnym wniosku lub innych dokumentów, innych niż zazwyczaj wymagane w procedurach odprawy celnej;
- d) „towar Strony” oznacza towar krajowy w rozumieniu GATT 1994;
- e) „System Zharmonizowany”, inaczej „HS”, oznacza zharmonizowany system oznaczania i kodowania towarów obejmujący wszystkie noty prawne i ich zmiany, opracowany przez Światową Organizację Celną;
- f) „procedura licencjonowania przywozu” oznacza procedurę administracyjną wymagającą – jako warunek wstępny przywozu na obszar celny Strony dokonującej przywozu – złożenia właściwemu organowi administracyjnemu lub organom administracyjnym wniosku lub innych dokumentów, innych niż zazwyczaj wymagane w procedurach odprawy celnej;

- g) „naprawa” oznacza wszelkie procesy przetwarzania towaru stosowane w celu usunięcia uszkodzeń eksploatacyjnych lub szkód materialnych, obejmujące przywrócenie towarowi jego pierwotnej funkcji lub zapewnienie zgodności z wymogami technicznymi dotyczącymi jego używania, bez których towar ten nie mógłby być nadal używany w zwykły sposób do celów, do których jest przeznaczony. Naprawa towarów obejmuje odnowę i konserwację, ale nie obejmuje działań ani przetwarzania, które:
- (i) prowadzą do pozbawienia towaru jego istotnych właściwości lub do powstania nowego towaru lub towaru o odmiennych cechach handlowych;
 - (ii) przyczyniają się do przekształcenia wyrobu niegotowego w wyrób gotowy; lub
 - (iii) są wykorzystywane do poprawy lub ulepszenia parametrów technicznych towaru.

ARTYKUŁ 33

Klauzula najwyższego uprzywilejowania

1. Każda ze Stron przyznaje towarom drugiej Strony najwyższe uprzywilejowanie zgodnie z art. I GATT 1994, który zostaje włączony do niniejszej Umowy i stanowi jej część, z uwzględnieniem niezbędnych zmian.
2. Ust. 1 nie ma zastosowania do preferencyjnego traktowania przyznanego przez Strony w stosunku do towarów państwa trzeciego zgodnie z GATT 1994.

ARTYKUŁ 34

Traktowanie narodowe w zakresie podatków i uregulowań wewnętrznych

1. Każda ze Stron przyznaje traktowanie narodowe towarom drugiej Strony zgodnie z art. III GATT 1994 wraz z uwagami i postanowieniami uzupełniającymi do niego. W tym celu art. III GATT 1994 oraz uwagi i postanowienia uzupełniające do niego zostają włączone do niniejszej Umowy i stanowią jej część, z uwzględnieniem niezbędnych zmian.
2. Wobec Republiki Uzbekistanu w odniesieniu do wyrobów tytoniowych, napojów alkoholowych i cukru białego bez środków aromatyzujących ani dodatków barwiących niniejszy artykuł zaczyna obowiązywać po upływie dziesięciu lat od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy albo od dnia, w którym Republika Uzbekistanu stanie się członkiem WTO, w zależności od tego, które z tych wydarzeń nastąpi wcześniej.

ARTYKUŁ 35

Ograniczenia w przywozie i wywozie

Żadna ze Stron nie przyjmuje ani nie utrzymuje zakazu ani ograniczenia w przywozie jakichkolwiek towarów drugiej Strony, ani w wywozie lub sprzedaży na wywóz jakiegokolwiek towaru przeznaczonego na terytorium drugiej Strony, z wyjątkiem przypadków gdy jest to zgodne z art. XI GATT 1994 wraz z uwagami i postanowieniami uzupełniającymi do niego. W tym celu art. XI GATT 1994 oraz uwagi i postanowienia uzupełniające do niego zostają włączone do niniejszej Umowy i stanowią jej część, z uwzględnieniem niezbędnych zmian.

ARTYKUŁ 36

Cła wywozowe, podatki lub inne należności

1. W interesie rozwoju ich partnerstwa handlowego i dalszego zwiększania możliwości handlowych Strony dokładają starań, aby nie wprowadzać jakichkolwiek ceł, podatków lub innych należności jakiegokolwiek rodzaju nakładanych na wywóz towaru na terytorium drugiej Strony lub w związku z tym wywozem, ani jakichkolwiek wewnętrznych podatków lub innych należności nakładanych na towar wywożony na terytorium drugiej Strony, które przekraczają podatek lub należności, jakie byłyby nałożone na towary podobne przeznaczone do konsumpcji wewnętrznej, ani żadnych innych środków o skutku równoważnym.
2. Jeżeli Strona przyznaje korzystniejsze traktowanie w zakresie ceł wywozowych, podatków lub innych należności w odniesieniu do swojego wywozu do innej strony trzeciej, Strona ta rozszerza takie samo traktowanie na wywóz przeznaczony dla drugiej Strony.
3. W wyjątkowych okolicznościach Strona może zastosować wobec drugiej Strony środek, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu. Strona stosująca taki środek publikuje na swojej oficjalnej stronie internetowej odpowiednie informacje na 60 dni przed wejściem w życie takiego środka, w tym informacje na temat przewidywanego okresu jego stosowania.

ARTYKUŁ 37

Kontrola wywozu produktów podwójnego zastosowania

Strony postanawiają wymieniać się informacjami i dobrymi praktykami w zakresie kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania w celu wspierania współpracy Unii Europejskiej i Republiki Uzbekistanu w zakresie kontroli wywozu.

ARTYKUŁ 38

Oplaty i formalności

1. Kwoty opłat i innych należności nakładanych przez Stronę na przywóz lub wywóz towarów drugiej Strony lub w związku z przywozem lub wywozem takich towarów ogranicza się do przybliżonych kosztów świadczonych usług i nie mogą one stanowić pośredniej ochrony towarów krajowych ani opodatkowania przywozu lub wywozu do celów podatkowych.
2. Każda ze Stron bezzwłocznie publikuje wszystkie opłaty i należności, które nakłada w związku z przywozem lub wywozem, w taki sposób, aby umożliwić władzom publicznym, przedsiębiorstwom handlowym i innym zainteresowanym stronom zapoznanie się z nimi.
3. Żadna ze Stron nie może wymagać czynności konsularnych, w tym powiązanych opłat i należności, w związku z przywozem jakichkolwiek towarów drugiej Strony.

ARTYKUŁ 39

Towary naprawiane

1. Żadna ze Stron nie stosuje cła w odniesieniu do towaru, niezależnie od jego pochodzenia, który powraca na obszar celny Strony po tymczasowym wywiezieniu z jej obszaru celnego na obszar celny drugiej Strony w celu naprawy.

2. Ust. 1 nie ma zastosowania do towarów przywożonych pod zabezpieczeniem majątkowym, do wolnych obszarów celnych lub na podobnych zasadach, które są następnie wywożone w celu naprawy i nie są ponownie przywożone pod zabezpieczeniem majątkowym, do wolnych obszarów celnych lub na podobnych zasadach.

3. Żadna ze Stron nie może stosować cła w odniesieniu do towaru, niezależnie od jego pochodzenia, tymczasowo przywiezionego z obszaru celnego drugiej Strony w celu naprawy.

ARTYKUŁ 40

Odprawa czasowa towarów

Strona udziela drugiej Stronie zwolnień z opłat i ceł przywozowych na towary odprawiane czasowo w okolicznościach i zgodnie z procedurami, które określono w wiążących Stronę umowach międzynarodowych dotyczących odprawy czasowej towarów. Zwolnienie to stosuje się zgodnie z przepisami każdej ze Stron.

ARTYKUŁ 41

Tranzyt

1. Art. V GATT 1994 zostaje włączony do niniejszej Umowy i stanowi jej część.

2. Strony wprowadzają wszelkie niezbędne środki w celu ułatwienia tranzytu towarów energetycznych, zgodnie z zasadą swobody tranzytu oraz z art. 7 Traktatu karty energetycznej.

ARTYKUŁ 42

Oznaczanie pochodzenia

1. W przypadku gdy Republika Uzbekistanu wymaga oznaczenia pochodzenia na towarach przywożonych z Unii Europejskiej, akceptuje ona oznaczenie pochodzenia „Made in EU” lub jego odpowiednik w języku zgodnym z wymogami Republiki Uzbekistanu w zakresie oznaczania pochodzenia na warunkach nie mniej korzystnych niż warunki stosowane względem oznaczeń pochodzenia państw członkowskich.
2. Do celów oznaczenia pochodzenia „Made in EU” Republika Uzbekistanu traktuje Unię Europejską jako jedno terytorium.

ARTYKUŁ 43

Procedury licencjonowania przywozu

1. Każda ze Stron przyjmuje i stosuje wszelkie procedury licencjonowania przywozu zgodne z art. 1, 2 i 3 Porozumienia WTO w sprawie licencjonowania przywozu. W tym celu art. 1, 2 i 3 Porozumienia w sprawie licencjonowania przywozu zostają włączone do niniejszej Umowy i stanowią jej część, z uwzględnieniem niezbędnych zmian.

2. Strona, która wszczyna procedury licencjonowania lub zmienia istniejące procedury licencjonowania, powiadamia o tym drugą Stronę w ciągu 90 dni od publikacji tych zmian. Powiadomienie zawiera informacje określone w art. 5 ust. 2 Porozumienia w sprawie licencjonowania przywozu. Uznaje się, że Strona zachowuje zgodność z niniejszym artykułem, jeżeli powiadomiła Komitet Licencjonowania Przywozu, o którym mowa w art. 4 porozumienia w sprawie licencjonowania przywozu, o odpowiedniej procedurze licencjonowania przywozu lub o jej zmianach, dołączając informacje określone w art. 5 ust. 2 tego porozumienia. W przypadku Republiki Uzbekistanu obowiązek powiadamiania Komitetu ds. Licencjonowania Przywozu ma zastosowanie od dnia, w którym Republika Uzbekistanu stanie się członkiem WTO.

3. Na wniosek jednej Strony druga Strona bezzwłocznie przekazuje wszelkie odpowiednie informacje, w tym informacje określone w art. 5 ust. 2 porozumienia w sprawie licencjonowania przywozu, dotyczące każdej procedury licencjonowania przywozu, którą zamierza przyjąć, którą przyjęła lub którą utrzymuje, lub zmian w istniejących procedurach licencjonowania.

ARTYKUŁ 44

Procedury licencjonowania wywozu¹

1. Każda ze Stron publikuje każdą nową procedurę licencjonowania wywozu oraz każdą zmianę w istniejącej procedurze licencjonowania wywozu w taki sposób, aby umożliwić administracji publicznej, przedsiębiorstwom handlowym i innym zainteresowanym stronom zapoznanie się z nimi. Taka publikacja ma miejsce, na ile to możliwe, nie później niż 45 dni przed wejściem w życie nowej procedury licencjonowania wywozu lub jakiegokolwiek zmiany w istniejącej procedurze licencjonowania wywozu, a w każdym razie nie później niż w dniu wejścia w życie takiej procedury lub zmiany.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że żadne z postanowień niniejszego artykułu nie wymaga od Strony udzielenia pozwolenia na wywóz ani nie uniemożliwia Stronie wykonywania jej obowiązków lub zobowiązań wynikających z rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ, jak również z wielostronnych układów o nierozprzestrzenianiu i ustaleń w sprawie kontroli wywozu.

2. Publikacja procedur licencjonowania wywozu zawiera następujące informacje:
- a) teksty procedur licencjonowania wywozu lub zmian w tych procedurach;
 - b) towary objęte każdą z procedur licencjonowania wywozu;
 - c) w odniesieniu do każdej procedury – opis procesu ubiegania się o pozwolenie na wywóz oraz wszelkie kryteria, które wnioskodawca musi spełnić, aby kwalifikować się do ubiegania się o pozwolenie na wywóz, takie jak posiadanie zezwolenia na prowadzenie działalności, podjęcie lub utrzymanie inwestycji lub prowadzenie działalności w określonej formie na terytorium Strony;
 - d) punkt lub punkty kontaktowe, w których zainteresowane osoby mogą uzyskać dalsze informacje na temat warunków uzyskania pozwolenia na wywóz;
 - e) organ lub organy administracyjne, do których ma być złożony wniosek lub inne odpowiednie dokumenty;
 - f) opis każdego środka lub środków wdrażanych w ramach procedury licencjonowania wywozu;
 - g) okres obowiązywania każdej z procedur licencjonowania wywozu, chyba że dana procedura będzie obowiązywała do czasu jej wycofania lub zmiany w ramach nowej publikacji;
 - h) jeżeli Strona zamierza skorzystać z procedury licencjonowania wywozu w celu zarządzania kontyngentem wywozowym – całkowitą ilość oraz, w stosownych przypadkach, wartość kontyngentu oraz daty otwarcia i zamknięcia kontyngentu; oraz

- i) wszelkie zwolnienia lub wyjątki od wymogu uzyskania pozwolenia na wywóz, sposób ubiegania się o te zwolnienia lub wyjątki oraz kryteria ich przyznawania.

3. W terminie 30 dni po dniu wejścia w życie niniejszej Umowy każda ze Stron powiadamia drugą Stronę o swoich istniejących procedurach licencjonowania wywozu. Strona, która przyjmuje nową procedurę licencjonowania wywozu lub zmienia jakąkolwiek istniejącą procedurę licencjonowania wywozu, powiadamia drugą Stronę o tej procedurze lub zmianie w ciągu 90 dni od publikacji. Powiadomienie to zawiera odniesienie do źródła lub źródeł, w których publikowane są informacje wymagane zgodnie z ust. 2, oraz, w stosownych przypadkach, adres odpowiedniej oficjalnej strony internetowej.

ARTYKUŁ 45

Handel materiałem jądrowym

Współpraca w zakresie handlu materiałem jądrowym regulowana jest Umową o współpracy na rzecz pokojowego wykorzystania energii jądrowej między Europejską Wspólnotą Energii Atomowej (Euratom) a Rządem Republiki Uzbekistanu¹ sporządzonej w Brukseli w dniu 6 października 2003 r.

¹ Dz.U. UE L 269 z 21.10.2003, s. 9,
ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_international/2003/744/oj.

ROZDZIAŁ 3

ŚRODKI OCHRONY HANDLU

ARTYKUŁ 46

Postanowienia ogólne

1. Poniższe dokumenty zostają niniejszym włączone do niniejszej Umowy i stanowią jej część, z uwzględnieniem niezbędnych zmian:
 - a) art. XIX GATT 1994;
 - b) Porozumienie w sprawie środków ochronnych;
 - c) art. VI GATT 1994;
 - d) porozumienie antydumpingowe oraz
 - e) porozumienie SCM.
2. Postanowienia niniejszego rozdziału nie są objęte rozdziałem 14 tytułu IV niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 47

Przejrzystość

1. Strony stosują instrumenty ochrony handlu (środki antydumpingowe, antysubsydyjne i wielostronne środki ochronne) w pełnej zgodności z odpowiednimi wymogami WTO i w oparciu o sprawiedliwy i przejrzysty system.

Wielostronne środki ochronne

2. Strona wszczynająca postępowanie wyjaśniające w sprawie środków ochronnych powiadamia o tym fakcie drugą Stronę, jeżeli druga Strona ma istotny interes gospodarczy.
3. Do celów niniejszego artykułu uznaje się, że Strona ma istotny interes gospodarczy, jeżeli w okresie trzech lat poprzedzających wszczęcie postępowania wyjaśniającego w sprawie środków ochronnych była jednym z pięciu największych dostawców produktu przywożonego, pod względem wielkości albo wartości w ujęciu bezwzględnym.
4. Niezależnie od ust. 1, 2, 3 i 5, na wniosek drugiej Strony Strona wszczynająca postępowanie wyjaśniające w sprawie środków ochronnych i zamierzająca zastosować środki ochronne:
 - a) natychmiast przekazuje drugiej Stronie pisemne powiadomienie *ad hoc* dotyczące wszelkich istotnych informacji leżących u podstaw wszczęcia postępowania wyjaśniającego w sprawie środków ochronnych i nałożenia środków ochronnych, w tym, w stosownych przypadkach, informacji na temat wszczęcia postępowania wyjaśniającego w sprawie środków ochronnych, tymczasowych ustaleń i ustaleń końcowych wynikających z postępowania wyjaśniającego; oraz
 - b) oferuje drugiej Stronie możliwość przeprowadzenia konsultacji.

5. Dokonując wyboru środków na podstawie niniejszego artykułu Strony dokładają starań, aby w pierwszej kolejności stosować środki w najmniejszym stopniu zakłócające handel dwustronny.

Środki antydumpingowe i wyrównawcze

6. Niezwłocznie po nałożeniu środków tymczasowych oraz przed dokonaniem ostatecznych ustaleń Strony dokonują pełnego i właściwego ujawnienia wszystkich istotnych faktów i ustaleń będących podstawą decyzji o zastosowaniu środków, bez uszczerbku dla art. 6 ust. 5 porozumienia antydumpingowego i art. 12 ust. 4 porozumienia SCM. Ujawnienia dokonuje się na piśmie oraz zapewnia się zainteresowanym stronom odpowiedni czas na przedstawienie uwag dotyczących takich istotnych faktów i ustaleń.

7. Każdej zainteresowanej Stronie zapewnia się możliwość bycia wysłuchanym w celu wyrażenia swoich opinii podczas dochodzenia antydumpingowego i antysubsydyjnego, pod warunkiem że nie spowoduje to zbędnego opóźnienia w prowadzeniu dochodzenia.

ARTYKUŁ 48

Uwzględnienie interesu publicznego

W trakcie dochodzeń w sprawie cel antydumpingowych lub wyrównawczych przemysł krajowy, konsumenci, użytkownicy i importerzy mają prawo przedkładać istotne informacje i dane, które zostaną uwzględnione przez organy prowadzące dochodzenie, zgodnie z odpowiednimi krajowymi przepisami proceduralnymi.

Zasada niższego cła

Jeżeli Strona podejmie decyzję o nałożeniu cła antydumpingowego, kwota takiego cła nie może przekraczać marginesu dumpingu, ale może być, co do zasady, niższa od tego marginesu, gdy takie mniejsze cło będzie odpowiednie do usunięcia szkody dla przemysłu krajowego.

ROZDZIAŁ 4

CŁA

ARTYKUŁ 49

Współpraca celna

1. Strony wzmacniają współpracę w obszarze cel, aby zapewnić przejrzyste środowisko handlowe, ułatwiać handel, podnosić bezpieczeństwo łańcucha dostaw, poprawiać bezpieczeństwo konsumentów, zapobiegać napływowi towarów naruszających prawa własności intelektualnej i zwalczać przemyt oraz inne naruszenia przepisów prawa celnego.

2. Aby zrealizować cele, o których mowa w ust. 1, oraz w granicach dostępnych zasobów Strony współpracują między innymi na rzecz:

- a) poprawy prawa celnego oraz harmonizacji i uproszczenia procedur celnych, zgodnie z konwencjami międzynarodowymi i normami mającymi zastosowanie w obszarze ułatwień celnych i handlowych, m.in. tymi opracowanymi przez Unię Europejską (w tym strategią celną), WTO i Światową Organizację Celną (w tym w szczególności zawartymi w zmienionej konwencji z Kioto);
- b) opracowania nowoczesnych systemów celnych, w tym nowoczesnych technologii w zakresie odprawy celnej; przepisów dotyczących upoważnionych przedsiębiorców; zautomatyzowanej analizy i kontroli ryzyka; uproszczonych procedur zwolnienia towarów; kontroli po zwolnieniu towarów; przejrzystego ustalania wartości celnej oraz przepisów dotyczących partnerstw organów celnych i biznesu;
- c) zachęcania do stosowania najwyższych norm etycznych w obszarze cel, w szczególności na granicy, poprzez wykorzystanie środków odzwierciedlających zasady określone w deklaracji z Aruszy Światowej Organizacji Celnej;
- d) wymiany najlepszych praktyk oraz zapewnienia szkoleń i pomocy technicznej w dziedzinie planowania i budowania zdolności oraz zapewnienia najwyższych norm etycznych;
- e) wymiany, w stosownych przypadkach, jednostronnych informacji i danych z poszanowaniem zasad każdej ze Stron dotyczących poufności informacji oraz ochrony danych osobowych;
- f) podjęcia skoordynowanych działań celnych między organami celnymi;

- g) ustanawiania, w stosownych przypadkach, wzajemnego uznawania programów upoważnionego przedsiębiorcy i kontroli celnych, w tym równoważnych środków ułatwiających handel;
- h) podejmowania, stosownie do potrzeb, działań zmierzających do wzajemnego połączenia swoich systemów tranzytu celnego.

ARTYKUŁ 50

Wzajemna pomoc administracyjna

Strony udzielają sobie wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych zgodnie z postanowieniami protokołu I.

ARTYKUŁ 51

Ustalanie wartości celnej

Porozumienie o stosowaniu art. VII GATT 1994 zawarte w załączniku 1 A do porozumienia WTO reguluje zasady ustalania wartości celnej towarów w wymianie handlowej między Stronami i zostaje niniejszym włączone do niniejszej Umowy, tak że stanowi jej część, z uwzględnieniem niezbędnych zmian.

ROZDZIAŁ 5

BARIERY TECHNICZNE W HANDLU

ARTYKUŁ 52

Cel

Celem niniejszego rozdziału jest ułatwienie handlu towarami między Stronami poprzez zapobieganie zbędnym barierom technicznym w handlu, ich identyfikowanie i eliminowanie.

ARTYKUŁ 53

Zakres stosowania

1. Niniejszy rozdział odnosi się do opracowania, przyjęcia i stosowania wszelkich norm, przepisów technicznych i procedur oceny zgodności określonych w porozumieniu TBT, które mogą mieć wpływ na handel towarami między Stronami.
2. Niezależnie od ust. 1 niniejszy rozdział nie ma zastosowania do:
 - a) specyfikacji zakupów opracowanych przez organy rządowe i dotyczących ich wymogów w zakresie produkcji lub konsumpcji lub
 - b) środków sanitarnych i fitosanitarnych zdefiniowanych w załączniku A do porozumienia SPS, które są objęte rozdziałem 6 niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 54

Związek z porozumieniem TBT

1. Art. 2.1–2.8, 2.11, 2.12, 3.1, 3.4, 3.5, 4, 5.1–5.5, 5.8, 5.9, 6, 7.1, 7.4, 7.5, 8, 9 oraz załączniki 1 i 3 do porozumienia TBT zostają niniejszym włączone do niniejszej Umowy i stanowią jej część.
2. Republika Uzbekistanu dokończy proces zbliżania swojego systemu normalizacji do porozumienia TBT, w szczególności do Kodeksu właściwego postępowania, w tym w zakresie dobrowolnego charakteru norm określonych w Porozumieniu TBT, w ciągu 5 lat od wejścia w życie niniejszej Umowy.
3. Odniesienia do „niniejszej Umowy” w porozumieniu TBT włączonym do niniejszej Umowy traktuje się, w stosownych przypadkach, jako odniesienia do niniejszej Umowy.
4. Pojęcie „Członkowie” w postanowieniach porozumienia TBT włączonych do niniejszej Umowy należy odczytywać jako oznaczające Strony niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 55

Przepisy techniczne

1. Każda ze Stron dokonuje, zgodnie ze swoimi odpowiednimi przepisami i procedurami, oceny skutków regulacji w odniesieniu do planowanych przepisów technicznych.

2. Każda ze Stron ocenia dostępne regulacyjne i pozaregulacyjne alternatywy dla proponowanego przepisu technicznego, które mogą pozwolić na realizację uzasadnionych celów Strony, zgodnie z art. 2.2 porozumienia TBT.
3. Każda ze Stron wykorzystuje odpowiednie normy międzynarodowe jako podstawę swoich przepisów technicznych, z wyjątkiem sytuacji, gdy dana Strona opracowująca przepis techniczny może wykazać, że takie normy międzynarodowe byłyby nieskuteczne lub nieodpowiednie dla osiągnięcia realizowanych uzasadnionych celów.
4. Normy międzynarodowe opracowane przez organizacje wymienione w załączniku 5-A uznaje się za odpowiednie normy międzynarodowe w rozumieniu art. 2, art. 5 oraz załącznika 3 do porozumienia TBT, pod warunkiem że przy ich opracowywaniu organizacje te przestrzegały zasad i procedur określonych w decyzji Komitetu WTO ds. Barrier Technicznych w Handlu dotyczącej zasad rozwoju międzynarodowych norm, wskazówek i zaleceń, w związku z art. 2, art. 5 oraz załącznikiem 3 do porozumienia TBT.
5. Na wniosek jednej ze Stron Komitet Współpracy rozważa aktualizację wykazu zawartego w załączniku 5-A.
6. Jeżeli Strona nie stosowała norm międzynarodowych jako podstawy swoich przepisów technicznych, na wniosek drugiej Strony wskazuje ona wszelkie istotne odstępstwa od odpowiednich norm międzynarodowych i wyjaśnia powody, dla których normy takie zostały uznane za nieodpowiednie lub nieskuteczne dla osiągnięcia wyznaczonego celu, oraz przedstawia dowody naukowe lub techniczne, na których oparto tę ocenę.

7. Oprócz art. 2.3 i 2.4 porozumienia TBT każda ze Stron dokonuje przeglądu swoich przepisów technicznych w celu zwiększenia ich zbieżności z odpowiednimi normami międzynarodowymi, uwzględniając między innymi wszelkie zmiany w odpowiednich normach międzynarodowych oraz wszelkie zmiany okoliczności, które doprowadziły do rozbieżności w stosunku do tych odpowiednich norm międzynarodowych.

8. Przy opracowywaniu przepisów technicznych, które mogą mieć znaczący wpływ na handel, każda ze Stron zapewnia, zgodnie z jej zasadami i procedurami, aby istniały procedury umożliwiające osobom obu Stron wnoszenie wkładu w ramach procesu konsultacji publicznych, z wyjątkiem sytuacji, gdy wystąpią nagłe problemy dotyczące bezpieczeństwa, zdrowia, ochrony środowiska lub bezpieczeństwa krajowego, lub gdy istnieje groźba ich wystąpienia. Każda ze Stron zezwala osobom z drugiej Strony na udział w takich konsultacjach na warunkach nie mniej korzystnych niż te przyznane jej własnym osobom, a także podaje do wiadomości publicznej wyniki tego procesu konsultacji.

ARTYKUŁ 56

Normy

1. W celu harmonizacji norm w jak najszerszym zakresie każda ze Stron zachęca organy normalizacyjne na swoim terytorium oraz regionalne organy normalizacyjne, których Strona lub organy normalizacyjne na jej terytorium są członkami, do:

- a) uczestniczenia, w ramach posiadanych zasobów, w opracowywaniu norm międzynarodowych przez odpowiednie międzynarodowe organy normalizacyjne;
- b) wykorzystywania norm międzynarodowych jako podstawy opracowywanych norm, z wyjątkiem sytuacji, kiedy takie międzynarodowe normy byłyby nieskuteczne lub nieodpowiednie, na przykład ze względu na niewystarczający poziom ochrony życia i zdrowia ludzi lub podstawowe czynniki klimatyczne lub geograficzne lub poważne problemy techniczne;

- c) unikania powielania lub nakładania się prac z pracami międzynarodowych organów normalizacyjnych;
- d) dokonywania regularnego przeglądu norm krajowych i regionalnych, które nie opierają się na odpowiednich normach międzynarodowych, w celu zwiększenia ich zbieżności z takimi normami międzynarodowymi;
- e) współpracy z odpowiednimi organami normalizacyjnymi drugiej Strony w ramach międzynarodowych działań normalizacyjnych; współpraca ta może być prowadzona w międzynarodowych organach normalizacyjnych lub na poziomie regionalnym oraz
- f) wspierania współpracy dwustronnej między nimi a organami normalizacyjnymi drugiej Strony;

2. Strony powinny prowadzić wymianę informacji w zakresie:

- a) stosowania przez nie norm w związku z przepisami technicznymi; oraz
- b) swoich odpowiednich procesów normalizacyjnych oraz zakresu wykorzystania norm międzynarodowych, regionalnych lub szczebla niższego niż regionalny jako podstawy dla swoich norm krajowych.

3. Jeżeli normy stają się obowiązkowe poprzez ich włączenie do projektu przepisu technicznego lub procedury oceny zgodności lub poprzez odesłanie do nich w takim projekcie lub takiej procedurze, zastosowanie mają obowiązki w zakresie przejrzystości określone w art. 59.

ARTYKUŁ 57

Ocena zgodności

1. Postanowienia art. 55 dotyczące opracowywania, przyjmowania i stosowania przepisów technicznych stosuje się odpowiednio do procedur oceny zgodności.
2. Jeżeli Strona wymaga przeprowadzenia oceny zgodności jako pozytywnego zapewnienia, że produkt jest zgodny z przepisami technicznymi, Strona ta:
 - a) wybiera procedury oceny zgodności proporcjonalne do ryzyka określonego na podstawie oceny ryzyka;
 - b) uznaje stosowanie deklaracji zgodności dostawcy, tj. deklaracji zgodności wydanej przez producenta na jego wyłączną odpowiedzialność bez obowiązkowej oceny przez osobę trzecią, za zapewnienie zgodności zgodne z opcjami wykazania zgodności z przepisami technicznymi oraz
 - c) na wniosek, przekazuje drugiej Stronie informacje na temat kryteriów stosowanych w wyborze procedur oceny zgodności dla określonych produktów.
3. Jeżeli Strona wymaga przeprowadzenia przez osobę trzecią oceny zgodności jako pozytywnego zapewnienia, że produkt jest zgodny z przepisem technicznym, oraz nie zastrzegła tego zadania dla władzy publicznej, jak określono w ust. 5, Strona ta:
 - a) na zasadzie preferencyjnej wykorzystuje akredytację do zatwierdzania jednostek oceniających zgodność;

- b) jak najlepiej wykorzystuje normy międzynarodowe dotyczące akredytacji i oceny zgodności, jak również porozumienia międzynarodowe obejmujące organy akredytujące Stron, na przykład w ramach mechanizmów Międzynarodowej Współpracy w dziedzinie Akredytacji Laboratoriów (ILAC) oraz Międzynarodowego Forum Akredytacji (IAF);
- c) przystępuje lub zachęca swoje jednostki oceniające zgodność do przystępowania do wszelkich odpowiednich umów lub uzgodnień międzynarodowych dotyczących harmonizacji lub ułatwiania akceptacji wyników oceny zgodności;
- d) zapewnia podmiotom gospodarczym możliwość wybrania jednostki oceniającej zgodność spośród jednostek wyznaczonych przez organy Strony w odniesieniu do danego produktu lub zestawu produktów;
- e) zapewnia, aby jednostki oceniające zgodność były niezależne od producentów, importerów i przedsiębiorców ogółem oraz aby nie dochodziło do konfliktu interesów między jednostkami akredytującymi a jednostkami oceniającymi zgodność;
- f) zezwala jednostkom oceniającym zgodność na korzystanie z usług podwykonawców w celu przeprowadzania badań lub inspekcji w związku z oceną zgodności, w tym podwykonawców znajdujących się na terytorium drugiej Strony; oraz
- g) publikuje na jednej stronie internetowej wykaz jednostek, które wyznaczyła do przeprowadzania takiej oceny zgodności, oraz odpowiednie informacje na temat zakresu wyznaczenia każdej takiej jednostki.

4. Ust. 3 lit. f) nie może być interpretowany jako zakazujący Stronie nakładania na podwykonawców obowiązku spełnienia tych samych wymogów, które spełnia jednostka oceniająca zgodność, aby przeprowadzić badania lub inspekcje, o których mowa w tej literze.

5. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie wyklucza nakładania przez Stronę wymogu, aby ocenę zgodności dotyczącą określonych produktów przeprowadzały jej określone organy rządowe. W takich przypadkach Strona:

- a) ogranicza opłaty za ocenę zgodności do przybliżonego kosztu świadczonych usług oraz, na wniosek wnioskodawcy występującego o ocenę zgodności, wyjaśnia, w jaki sposób opłaty nakładane za taką ocenę zgodności są ograniczone do przybliżonego kosztu świadczonych usług, oraz
- b) udostępnia publicznie informację o wysokości opłat za ocenę zgodności.

6. Niezależnie od ust. 2–5 Strony uznają deklarację zgodności dostawcy jako dowód zgodności z istniejącymi przepisami technicznymi w dziedzinach wskazanych w załączniku 5-B i zgodnie z zasadami tam określonymi.

ARTYKUŁ 58

Współpraca w dziedzinie barier technicznych w handlu

1. Strony wzmacniają współpracę dotyczącą norm, przepisów technicznych, metrologii, nadzoru rynku, akredytacji i procedur oceny zgodności w celu poszerzenia wzajemnego zrozumienia swoich systemów oraz ułatwienia dostępu do swoich rynków. W tym celu Strony starają się zidentyfikować i opracować mechanizmy i inicjatywy w zakresie współpracy regulacyjnej odpowiednie dla szczególnych kwestii lub sektorów, które mogą obejmować między innymi:

- a) wymianę informacji i doświadczeń w zakresie opracowywania i stosowania przepisów technicznych oraz procedur oceny zgodności;

- b) działanie na rzecz możliwości uspoźnienia lub dostosowania przepisów technicznych oraz procedur oceny zgodności;
- c) stymulowanie współpracy między swoimi organami odpowiedzialnymi za metrologię, normalizację, ocenę zgodności i akredytację oraz
- d) wymianę informacji dotyczących rozwoju sytuacji na odpowiednich forach regionalnych i wielostronnych w zakresie norm, przepisów technicznych, procedur oceny zgodności i akredytacji.

2. W celu wspierania wzajemnej wymiany handlowej Strony:

- a) starają się zmniejszać różnice istniejące między nimi w obszarze przepisów technicznych, metrologii, normalizacji, nadzoru rynku, akredytacji i procedur oceny zgodności, w tym poprzez zachęcanie do korzystania z odpowiednich międzynarodowych aktów prawnych;
- b) promują, zgodnie z przepisami międzynarodowymi, wykorzystanie akredytacji do wspierania oceny kompetencji technicznych jednostek oceniających zgodność, a także ich działań oraz
- c) wspierają uczestnictwo, a w miarę możliwości członkostwo, Republiki Uzbekistanu i jej właściwych organów krajowych w organizacjach europejskich i międzynarodowych, których działalność dotyczy norm, oceny zgodności, akredytacji, metrologii i powiązanych funkcji.

3. Strony dążą do wszczęcia i utrzymania procesu, w ramach którego może zostać osiągnięte stopniowe zbliżenie przepisów technicznych, norm i procedur oceny zgodności Republiki Uzbekistanu i Unii Europejskiej.

4. W dziedzinach, w których osiągnięto dostosowanie, Strony mogą rozważyć wynegocjowanie układów w sprawie oceny zgodności i zatwierdzania wyrobów przemysłowych.

ARTYKUŁ 59

Przejrzystość

1. Przy opracowywaniu przepisów technicznych, które mogą mieć znaczący wpływ na handel, każda ze Stron zapewnia drugiej Stronie okres co najmniej 60 dni od publikacji proponowanych przepisów technicznych i procedur oceny zgodności na przedłożenie pisemnych uwag, z wyjątkiem sytuacji, gdy pojawiły się nagle problemy dotyczące bezpieczeństwa, zdrowia, ochrony środowiska lub bezpieczeństwa narodowego lub gdy istnieje zagrożenie, że takie problemy wystąpią. Strona ustosunkowuje się pozytywnie do uzasadnionego wniosku o przedłużenie okresu przeznaczonego na przekazanie uwag na piśmie.
2. Jeżeli Strona otrzymuje od drugiej Strony pisemne uwagi dotyczące proponowanego przepisu technicznego lub proponowanej procedury oceny zgodności, Strona ta:
 - a) na wniosek drugiej Strony poddaje pod dyskusję pisemne uwagi z udziałem swojego własnego właściwego organu regulacyjnego w terminie, w którym można je uwzględnić, oraz
 - b) udziela na piśmie odpowiedzi na uwagi nie później niż w dniu publikacji przepisu technicznego lub procedury oceny zgodności.
3. Każda ze Stron przekazuje, na wniosek drugiej Strony, informacje dotyczące celów, podstawy prawnej i powodów przyjęcia przepisów technicznych lub procedury oceny zgodności, które dana Strona przyjęła lub których przyjęcie proponuje.

4. Każda ze Stron zapewnia, aby przyjęte przez nią przepisy techniczne i procedury oceny zgodności były publikowane na stronach internetowych i dostępne bezpłatnie.
5. Każda ze Stron dostarcza informacje dotyczące przyjęcia i wejścia w życie przepisów technicznych i procedur oceny zgodności oraz przyjętych tekstów końcowych.
6. Każda ze Strona zapewnia rozsądny odstęp czasu między publikacją przepisów technicznych a ich wejściem w życie, aby pozwolić przedsiębiorcom drugiej Strony na dostosowanie się. Pojęcie „rozsądny odstęp czasu” należy rozumieć jako okres co najmniej sześciu miesięcy, chyba że byłoby to nieskuteczne z perspektywy realizacji uzasadnionych zamierzonych celów.

ARTYKUŁ 60

Oznakowanie i etykietowanie

1. Każda ze Stron potwierdza, że jej przepisy techniczne, które zawierają między innymi lub wyłącznie wymogi w zakresie oznakowania lub etykietowania lub dotyczą wyłącznie takich wymogów, będą zgodne z zasadami art. 2.2 porozumienia TBT.
2. Jeżeli Strona wymaga obowiązkowego oznakowania lub etykietowania produktów:
 - a) wymaga ona podawania wyłącznie takich informacji, które są istotne dla konsumentów lub użytkowników produktu lub które wskazują na zgodność produktu z obowiązkowymi wymaganiami technicznymi;

- b) nie wymaga żadnego uprzedniego zatwierdzenia, rejestracji lub certyfikacji oznakowań albo etykiet produktów ani wniesienia opłaty jako warunku wstępnego wprowadzenia do obrotu na jej rynku produktów, które poza tym spełniają obowiązkowe wymagania techniczne, chyba że jest to niezbędne ze względu na uzasadnione cele, o których mowa w art. 2 ust. 2 porozumienia TBT;
- c) jeżeli wymaga stosowania przez przedsiębiorców niepowtarzalnego numeru identyfikacyjnego, bez zbędnej zwłoki i w sposób niedyskryminujący wydaje taki numer przedsiębiorcom drugiej Strony;
- d) zezwala na stosowanie następujących elementów, pod warunkiem że nie są one sprzeczne, dezorientujące ani wprowadzające w błąd w odniesieniu do informacji wymaganych na terytorium Strony dokonującej przywozu towarów:
 - (i) informacji w innych językach, oprócz języka wymaganego przez Stronę dokonującą przywozu towarów;
 - (ii) akceptowanych na poziomie międzynarodowym nazw, piktogramów, symboli lub elementów graficznych oraz
 - (iii) informacji dodatkowych w stosunku do tych wymaganych przez Stronę dokonującą przywozu towarów;
- e) akceptuje fakt, że etykietowanie dodatkowe lub korekty etykietowania odbywają się w składach celnych lub innych wyznaczonych przestrzeniach w kraju przywozu, chyba że takie etykietowanie jest wymagane przez ustawodawstwo Stron ze względów zdrowia publicznego i bezpieczeństwa, oraz
- f) podejmuje starania, aby akceptować etykiety, które mogą być umieszczane na istniejących etykietach, lub informacje dotyczące oznakowania lub etykiet umieszczone w dokumentacji towarzyszącej, a nie fizycznie przymocowane do produktu.

3. Ust. 2 lit. e) stosuje się do dnia przystąpienia Republiki Uzbekistanu do WTO.

ARTYKUŁ 61

Współpraca w zakresie nadzoru rynku, bezpieczeństwa i zgodności produktów niespożywczych

1. Strony uznają znaczenie współpracy w zakresie nadzoru rynku, bezpieczeństwa i zgodności produktów niespożywczych dla ułatwienia handlu oraz ochrony konsumentów i innych użytkowników, a także znaczenie budowania wzajemnego zaufania w oparciu o wymieniane informacje.
2. Aby zagwarantować niezależne i bezstronne funkcjonowanie nadzoru rynku, Strony zapewniają:
 - a) oddzielenie funkcji nadzoru rynku od funkcji oceny zgodności oraz
 - b) brak jakiegokolwiek interesu, który mógłby wpłynąć na bezstronność organów nadzoru rynku w prowadzeniu przez nie kontroli lub nadzoru nad przedsiębiorcami.
3. Strony mogą współpracować i wymieniać się informacjami w dziedzinie nadzoru rynku, bezpieczeństwa i zgodności produktów niespożywczych, w szczególności w odniesieniu do:
 - a) nadzoru rynku oraz czynności i środków związanych z egzekwowaniem prawa;
 - b) metod oceny ryzyka i testowania produktów;

- c) skoordynowanego odzyskiwania produktu lub innych podobnych działań;
- d) kwestii naukowych, technicznych i regulacyjnych mających na celu poprawę bezpieczeństwa i zgodności produktów niespożywczych;
- e) pojawiających się kwestii o istotnym znaczeniu dla zdrowia i bezpieczeństwa;
- f) działań związanych z normalizacją oraz
- g) wymiany pracowników.

4. Unia Europejska może przekazać Republice Uzbekistanu wybrane informacje z systemu wczesnego ostrzegania w odniesieniu do produktów konsumenckich, o których mowa w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/95/WE¹, lub z aktu prawnego będącego następcą prawnym tego systemu, a Republika Uzbekistanu może przekazać Unii Europejskiej odpowiednie informacje na temat bezpieczeństwa niespożywczych produktów konsumenckich oraz na temat podjętych środków zapobiegawczych, ograniczających i naprawczych w odniesieniu do produktów konsumenckich, o których mowa w odpowiednim prawodawstwie Republiki Uzbekistanu. Wymiana informacji może mieć formę:

- a) wymiany *ad hoc*, w należycie uzasadnionych przypadkach, z wyłączeniem danych osobowych, lub
- b) systematycznej wymiany na podstawie porozumienia, które może zostać ustanowione przez Komitet Współpracy w załączniku 5-C.

¹ Dyrektywa 2001/95/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 grudnia 2001 r. w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów (Dz.U. UE L 11 z 15.1.2002, s. 4, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/95/oj>).

5. Komitet Współpracy może ustanowić, w załączniku 5-D, porozumienie w sprawie regularnej wymiany informacji, w tym drogą elektroniczną, na temat środków podejmowanych w odniesieniu do niezgodnych z przepisami produktów niespożywczych, innych niż informacje objęte ust. 4.
6. Strony wykorzystują informacje otrzymane zgodnie z ust. 3, 4 i 5 wyłącznie w celu ochrony konsumentów, zdrowia, bezpieczeństwa lub środowiska.
7. Każda ze Stron traktuje informacje otrzymane zgodnie z ust. 3, 4 i 5 jako poufne.
8. W porozumieniach, o których mowa w ust. 4 i 5, określa się rodzaj informacji podlegających wymianie, zasady dotyczące wymiany oraz zastosowanie przepisów dotyczących poufności i ochrony danych osobowych. Komitet Współpracy jest uprawniony do przyjmowania decyzji mających na celu określenie lub zmianę zasad zawartych w załącznikach 5-C i 5-D.
9. Do celów niniejszego rozdziału „nadzór rynku” oznacza działania prowadzone i środki podejmowane przez organy publiczne, w tym podejmowane we współpracy z przedsiębiorcami, na podstawie procedur Strony, i których celem jest umożliwienie Stronie monitorowania zgodności produktów z wymogami określonymi w jej przepisach ustawowych i wykonawczych lub bezpieczeństwa produktów, lub zajmowania się nimi. W przypadku Republiki Uzbekistanu przedsiębiorca oznacza producenta, upoważnionego przedstawiciela, importera lub sprzedawcę.

ARTYKUŁ 62

Dyskusje i konsultacje techniczne

1. Każda ze Stron może wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie dyskusji z drugą Stroną na temat wszelkich projektów lub propozycji przepisów technicznych lub procedur oceny zgodności drugiej Strony, które zdaniem Strony mogą mieć znaczący negatywny wpływ na handel między Stronami. Wniosek sporządza się na piśmie i określa się w nim:
 - a) przedmiotowy środek;
 - b) postanowienia niniejszego rozdziału, których dotyczą wątpliwości; oraz
 - c) uzasadnienie wniosku, w tym opis wątpliwości Strony występującej z wnioskiem w odniesieniu do danego środka.
2. Strona doręcza swój wniosek koordynatorowi do spraw rozdziału TBT drugiej Strony.
3. Na wniosek jednej ze Stron Strony spotykają się osobiście lub za pośrednictwem wideokonferencji lub telekonferencji w celu omówienia wątpliwości zgłoszonych we wniosku w ciągu 60 dni od dnia złożenia wniosku oraz dokładają starań, aby jak najszybciej rozwiązać tę kwestię. Jeżeli Strona występująca z wnioskiem uważa, że kwestia jest pilna, może zwrócić się z wnioskiem o wyznaczenie spotkania w krótszym terminie. W takich przypadkach Strona, do której skierowano wniosek, rozpatruje taki wniosek pozytywnie.
4. Strona może zwrócić się do drugiej Strony z wnioskiem o konsultację w każdej kwestii wynikającej z niniejszego rozdziału, doręczając pisemny wniosek koordynatorowi do spraw rozdziału TBT drugiej Strony. Strony dokładają wszelkich starań, aby rozwiązać daną kwestię w sposób wzajemnie satysfakcjonujący.
5. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla praw i obowiązków Stron wynikających z rozdziału 14.

ARTYKUŁ 63

Koordinator do spraw rozdziału TBT

1. Każda ze Stron wyznacza koordynatora do spraw rozdziału TBT oraz powiadamia drugą Stronę o danych kontaktowych tego koordynatora i wszelkich zmianach tych danych.
Koordynatorzy do spraw rozdziału TBT pracują wspólnie nad ułatwieniem wdrożenia niniejszego rozdziału i współpracy między Stronami we wszystkich kwestiach związanych z porozumieniem TBT.
2. Do funkcji każdego z koordynatorów do spraw rozdziału TBT należy:
 - a) monitorowanie wdrażania i stosowania postanowień niniejszego rozdziału, w tym każdej kwestii związanej z opracowywaniem, przyjmowaniem, stosowaniem lub egzekwowaniem przepisów technicznych, norm i procedur oceny zgodności;
 - b) komunikowanie się z koordynatorem do spraw rozdziału TBT drugiej Strony w sprawie inicjatyw podejmowanych przez Strony celem wzmacniania współpracy w zakresie opracowywania i doskonalenia norm, przepisów technicznych i procedur oceny zgodności;
 - c) inicjowanie, w stosownych przypadkach, dyskusji na tematy techniczne, zgodnie z art. 62, oraz
 - d) wymiana informacji dotyczących rozwoju sytuacji na pozarządowych forach regionalnych i forach wielostronnych dotyczących norm, przepisów technicznych oraz procedur oceny zgodności.
3. Koordinatorzy do spraw rozdziału TBT komunikują się ze sobą w dowolny uzgodniony sposób, który jest odpowiedni do celów wykonywania ich funkcji.

ARTYKUŁ 64

Okres przejściowy

W odniesieniu do Republiki Uzbekistanu, art. 55 ust. 3, art. 55 ust. 6, art. 55 ust. 7, art. 56 ust. 1 lit. b), art. 56 ust. 1 lit. c), art. 57 ust. 3 lit. b), art. 57 ust. 3 lit. d), art. 57 ust. 5 i załącznik 5-B zaczyna obowiązywać po upływie pięciu lat od daty wejścia w życie niniejszej Umowy.

ROZDZIAŁ 6

KWESTIE SANITARNE I FITOSANITARNE

ARTYKUŁ 65

Cele

Celem niniejszego rozdziału jest określenie zasad mających zastosowanie do środków sanitarnych i fitosanitarnych (zwanych dalej „środkami SPS”) określonych w porozumieniu WTO SPS, w tym w zakresie zdrowia zwierząt i roślin oraz bezpieczeństwa żywności, w wymianie handlowej między Stronami oraz do współpracy w zakresie dobrostanu zwierząt, oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe i zrównoważonych systemów żywnościowych. Strony stosują zasady określone w niniejszym rozdziale w sposób, który ułatwia handel i zapobiega tworzeniu między nimi nieuzasadnionych barier w handlu, przy równoczesnym zachowaniu stosowanego przez każdą ze Stron poziomu ochrony życia lub zdrowia ludzi, zwierząt lub roślin.

ARTYKUŁ 66

Zasady

1. Strony zapewniają, aby środki SPS były opracowywane i realizowane w oparciu o zasady proporcjonalności, przejrzystości, niedyskryminacji i naukowego uzasadnienia i z uwzględnieniem norm międzynarodowych (Międzynarodowa konwencja ochrony roślin podpisana w Rzymie dnia 6 grudnia 1951 r. (zwana dalej „IPPC”), Światowa Organizacja Zdrowia Zwierząt (zwana dalej „WOAH”) i Komisja Kodeksu Żywnościowego (zwana dalej „Kodeksem Żywnościowym”).
2. Każda ze Stron zapewnia, aby jej środki SPS nie powodowały arbitralnej lub nieuzasadnionej dyskryminacji między jej własnym terytorium a terytorium drugiej Strony w zakresie, w jakim panują w nich identyczne lub podobne warunki. Środki SPS nie mogą być stosowane w sposób, który stanowiłby ukryte ograniczenie w handlu między Stronami.
3. Każda ze Stron zapewnia, aby właściwie wdrażano środki, procedury lub mechanizmy kontroli SPS, a odpowiedzi na wezwanie do udzielenia informacji otrzymane od właściwego organu drugiej Strony udzielano bezzwłocznie i w sposób nie mniej korzystny w odniesieniu do produktów przywożonych niż w odniesieniu do wewnętrznych produktów podobnych.

ARTYKUŁ 67

Wymogi przywozowe i urzędowe świadectwa SPS

1. Wymogi przywozowe każdej ze Stron muszą być oparte na zasadach Kodeksu Żywnościowego, WOAH i IPPC oraz ich odpowiednich normach, chyba że wymogi te są uzasadnione naukową oceną ryzyka przeprowadzoną zgodnie z obowiązującymi zasadami międzynarodowymi przewidzianymi w porozumieniu SPS.
2. Wymogi przywozowe Strony dokonującej przywozu mają zastosowanie do całego terytorium Strony dokonującej wywozu, podobnie jak urzędowe świadectwa SPS, które mogą być wymagane w handlu produktami rolnymi między Stronami, w tym roślinami i produktami roślinnymi, z zastrzeżeniem art. 69.
3. Do celów niniejszego rozdziału urzędowe świadectwa SPS definiuje się jako dokumenty wydane przez stronę dokonującą wywozu, które gwarantują, że spełnione zostały wskazane wymogi przywozowe określone przez prawo strony dokonującej przywozu w odniesieniu do produktów, do których się odnoszą.

ARTYKUŁ 68

Równoważność

1. Na wniosek Strony dokonującej wywozu oraz z zastrzeżeniem zadowalającej oceny przez Stronę dokonującą przywozu, Strony uznają równoważność, zgodnie z odpowiednimi międzynarodowymi procedurami, w odniesieniu do określonego środka lub grupy środków lub systemów stosowanych ogólnie albo do sektora lub części sektora.

2. Uznanie równoważności jest stwierdzane przez Komitet Współpracy i umieszczane w wykazie w załączniku 6.

ARTYKUŁ 69

Środki związane ze zdrowiem zwierząt i roślin

1. Strony uznają pojęcie obszarów wolnych od chorób i agrofagów oraz obszarów niewielkiego rozpowszechnienia chorób i agrofagów, zgodnie z porozumieniem SPS, właściwym Kodeksem Żywnościowym, normami, wytycznymi lub zaleceniami WOAH i IPPC.
2. Określając obszary wolne od chorób i agrofagów oraz obszary niewielkiego rozpowszechnienia chorób i agrofagów, Strony uwzględniają takie czynniki jak umiejscowienie geograficzne, ekosystemy, nadzór epidemiologiczny i skuteczność kontroli sanitarnych i fitosanitarnych na tych obszarach.
3. Strona dokonująca przywozu opiera środki sanitarne i fitosanitarne stosowane wobec Strony dokonującej wywozu, na której terytorium stwierdzono agrofaga lub chorobę, na decyzji o podziale na obszary podjętej przez Stronę dokonującą wywozu, pod warunkiem że Strona dokonująca przywozu zostanie zapewniona o odpowiednim poziomie ochrony.

ARTYKUŁ 70

Kontrole i audyty

1. Kontrole i audyty dokonywane przez Stronę dokonującą przywozu na terytorium Strony dokonującej wywozu, aby ocenić stosowane przez nią systemy kontroli i certyfikacji, przeprowadza się zgodnie z odpowiednimi normami, wytycznymi i zaleceniami IPPC, WOAH i Kodeksu Żywnościowego. Dodatkowe kontrole, które stanowią część audytu systemów kontroli i certyfikacji, mogą zostać przeprowadzone w dowolnym czasie w określonych obiektach i u określonych producentów dokonujących wywozu.
2. Jeżeli Strona dokonująca przywozu uzna wyniki kontroli i audytów, o których mowa w ust. 1 za zadowalające oraz prowadzi wykaz zakładów lub obiektów posiadających zezwolenie na przywóz zwierząt lub produktów zwierzęcych, zatwierdza ona, bez uprzedniej kontroli, zakłady znajdujące się na terytorium Strony dokonującej wywozu, na wniosek Strony dokonującej wywozu, któremu powinny towarzyszyć odpowiednie gwarancje określone przez Stronę dokonującą przywozu.
3. Decyzja każdej ze Stron dotycząca przyjęcia gwarancji opiera się na:
 - a) ocenie właściwego organu, jak również na zdolności tego organu do kontrolowania zakładów dokonujących wywozu;
 - b) pisemnej gwarancji właściwego organu dotyczącej zgodności Strony dokonującej wywozu z minimalnymi wymogami Strony dokonującej przywozu.

4. Gdy tylko jest to możliwe, Strona dokonująca przywozu powiadamia drugą Stronę o jakimkolwiek niezgodnym z przepisami towarze i przyczynie niezgodności oraz przekazuje im wszystkie istotne informacje dotyczące przyczyn niezgodności.
5. Wydatki związane z kontrolami i audytami ponosi Strona przeprowadzająca te kontrole i audyty zgodnie ze swoimi procedurami wewnętrznymi.

ARTYKUŁ 71

Kontrole przywozu i opłaty przywozowe

1. Jeżeli kontrole przywozu wykazują brak zgodności z odpowiednimi wymogami przywozowymi, działania podejmowane przez Stronę dokonującą przywozu opierają się na ocenie ryzyka i nie mogą ograniczać handlu w większym stopniu niż jest to wymagane, aby osiągnąć odpowiedni poziom ochrony sanitarnej lub fitosanitarnej Strony dokonującej przywozu.
2. Gdy tylko jest to możliwe, Strona dokonująca przywozu powiadamia importera lub jego przedstawiciela o jakiegokolwiek niezgodnej z przepisami przesyłce i przyczynie niezgodności oraz zapewnia im możliwość odwołania się od tej decyzji. Strona dokonująca przywozu uwzględnia wszelkie istotne informacje przekazane na potrzeby takiej kontroli.
3. Strona może pobierać opłaty z tytułu prowadzenie kontroli granicznych. Takie opłaty nie powinny przekraczać poziomu zwrotu poniesionych kosztów.

ARTYKUŁ 72

Wymiana informacji i współpraca

1. Strony prowadzą dyskusje i wymieniają się informacjami na temat istniejących środków SPS i środków dotyczących dobrostanu zwierząt oraz opracowywania i wdrażania takich środków. Takie dyskusje i wymiany informacji uwzględniają, w stosownych przypadkach, porozumienie SPS oraz normy, wytyczne lub zalecenia IPPC, WOAH i Kodeksu Żywnościowego.
2. Strony współpracują w kwestiach dotyczących bezpieczeństwa żywności, zdrowia zwierząt, dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe poprzez wymianę informacji, wiedzy fachowej i doświadczeń w celu budowania zdolności w tych dziedzinach. Taka współpraca może obejmować pomoc techniczną. Szczególna uwaga poświęca się wykrywaniu i kontroli chorób zwierząt i roślin oraz ulepszaniu systemów analizy ryzyka. W tym celu Komitet Współpracy może przyjąć program pomocy technicznej.
3. Strony w odpowiednim czasie nawiązują dialog w kwestiach sanitarnych i fitosanitarnych na wniosek jednej ze Stron w celu rozważenia zagadnień sanitarnych i fitosanitarnych oraz innych pilnych kwestii objętych niniejszym rozdziałem. Komitet Współpracy może przyjąć regulamin prowadzenia takich dialogów.
4. Strony wskazują i regularnie aktualizują punkty kontaktowe na użytek porozumiewania się w sprawach objętych niniejszym rozdziałem.

ARTYKUŁ 73

Przejrzystość

Każda ze Stron:

- a) dąży do zachowania przejrzystości w zakresie środków SPS mających zastosowanie do handlu, a w szczególności w zakresie wymogów sanitarnych i fitosanitarnych stosowanych w odniesieniu do przywozu towarów drugiej Strony;
- b) informuje, na wniosek drugiej Strony i bez zbędnej zwłoki, o wymogach sanitarnych i fitosanitarnych mających zastosowanie do przywozu konkretnych produktów i wskazuje, czy konieczne jest dokonanie oceny ryzyka;
- c) bezzwłocznie powiadamia punkt kontaktowy drugiej Strony pocztą, faksem lub pocztą elektroniczną o wszelkich poważnych lub istotnych zagrożeniach dla zdrowia ludzi, zwierząt lub roślin, w tym o wszelkich sytuacjach wyjątkowych dotyczących żywności związanych z towarami będącymi przedmiotem handlu między Stronami.

ROZDZIAŁ 7

WŁASNOŚĆ INTELEKTUALNA

SEKCJA 1

POSTANOWIENIA OGÓLNE

ARTYKUŁ 74

Cele

Celem niniejszego rozdziału jest:

- a) ułatwianie produkcji i komercjalizacji produktów i usług innowacyjnych i twórczych między Stronami, a tym samym przyczynienie się do rozwoju bardziej zrównoważonej i inkluzywnej gospodarki obu Stron;
- b) ułatwianie i regulowanie wymiany handlowej między Stronami, a także ograniczenie zakłóceń i przeszkód w takiej wymianie handlowej oraz
- c) osiągnięcie odpowiedniego i skutecznego poziomu ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej.

ARTYKUŁ 75

Charakter i zakres zobowiązań

1. Strony wprowadzają w życie umowy międzynarodowe w dziedzinie praw własności intelektualnej, których są stronami. Porozumienie TRIPS zawarte w załączniku 1C do porozumienia WTO zostaje niniejszym włączone do niniejszej Umowy i stanowi jej część, z uwzględnieniem niezbędnych zmian. Niniejszy rozdział uzupełnia i doprecyzowuje prawa i obowiązki każdej ze Stron wynikające z umów międzynarodowych w dziedzinie własności intelektualnej, których są stronami.
2. Na potrzeby niniejszego rozdziału „prawa własności intelektualnej” oznacza wszystkie kategorie własności intelektualnej, o których mowa w art. 78–120 niniejszego rozdziału oraz w części II sekcja 1–7 porozumienia TRIPS.
3. Ochrona praw własności intelektualnej obejmuje ochronę przed nieuczciwą konkurencją w rozumieniu art. 10bis Konwencji paryskiej o ochronie własności przemysłowej z dnia 20 marca 1883 r., zmienionej w Sztokholmie dnia 14 lipca 1967 r. (zwanej dalej „konwencją paryską”).
4. Niniejszy rozdział nie uniemożliwia żadnej ze Stron stosowania własnych przepisów prawa wprowadzających wyższe normy dotyczące ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej, pod warunkiem że normy te są zgodne z niniejszym rozdziałem.

ARTYKUŁ 76

Wyczerpanie praw

1. Każda ze Stron ustanawia krajowy lub regionalny system wyczerpania praw własności intelektualnej.
2. W obszarze prawa autorskiego i praw pokrewnych wyczerpanie praw dotyczy wyłącznie publicznej dystrybucji poprzez sprzedaż lub w inny sposób oryginalnego utworu lub innych przedmiotów ochrony lub ich kopii.

ARTYKUŁ 77

Traktowanie narodowe

1. W odniesieniu do praw własności intelektualnej objętych postanowieniami niniejszego rozdziału każda ze Stron przyznaje obywatelom drugiej Strony traktowanie nie mniej korzystne niż to, które przyznaje własnym obywatelom w zakresie ochrony¹ praw własności intelektualnej, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych już, odpowiednio, w:
 - a) konwencji paryskiej;

¹ Do celów niniejszego ustępu „ochrona” obejmuje kwestie mające wpływ na dostępność, nabywanie, zakres, utrzymywanie oraz egzekwowanie praw własności intelektualnej, a także kwestie mające wpływ na korzystanie z praw własności intelektualnej szczegółowo uregulowane w niniejszym rozdziale. Ponadto, do celów niniejszego ustępu „ochrona” obejmuje również środki mające na celu zapobieganie obchodzeniu skutecznych środków technicznych i środków dotyczących informacji o zarządzaniu prawami.

- b) Konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych (zwanej dalej „konwencją berneńską”), poddanej przeglądowi w Paryżu w dniu 24 lipca 1971 r. i zmienionej w dniu 28 września 1979 r.;
- c) Międzynarodowej konwencji o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych, sporządzonej w Rzymie dnia 26 października 1961 r. (zwanej dalej „konwencją rzymską”); lub
- d) Traktacie o własności intelektualnej w odniesieniu do układów scalonych, sporządzonym w Waszyngtonie dnia 26 maja 1989 r.

W odniesieniu do artystów wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych obowiązek, o którym mowa w akapicie pierwszym, stosuje się wyłącznie do praw przewidzianych w niniejszej Umowie.

2. Strona może skorzystać z wyjątków dozwolonych na podstawie ust. 1 w odniesieniu do swoich postępowań sądowych i administracyjnych, w tym wymagać od obywatela drugiej Strony wskazania adresu do doręczeń na jej terytorium lub wyznaczenia pełnomocnika na jej terytorium, pod warunkiem że takie wyjątki:

- a) są niezbędne do zapewnienia przestrzegania przepisów ustawowych i wykonawczych Strony, które nie są sprzeczne z niniejszym rozdziałem; oraz
- b) nie są stosowane w sposób, który stanowiłby ukryte ograniczenie w handlu.

3. Ust. 1 nie ma zastosowania do procedur przewidzianych w umowach wielostronnych zawartych pod auspicjami Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (zwanej dalej „WIPO”), dotyczących nabywania lub utrzymywania praw własności intelektualnej.

SEKCJA 2

NORMY DOTYCZĄCE PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

PODSEKCJA 1

PRAWO AUTORSKIE I PRAWA POKREWNE

ARTYKUŁ 78

Umowy międzynarodowe

1. Każda ze Stron przestrzega:
 - a) Traktatu WIPO o prawie autorskim (WCT), przyjętego w Genewie dnia 20 grudnia 1996 r.;
 - b) Traktatu WIPO o artystycznych wykonaniach i fonogramach (WPPT), przyjętego w Genewie dnia 20 grudnia 1996 r., oraz
 - c) Traktatu z Marrakeszu o ułatwieniu dostępu do opublikowanych utworów osobom niewidomym, słabowidzącym i osobom z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem, przyjętego w Marrakeszu w dniu 28 czerwca 2013 r.
2. Każda ze Stron dokłada wszelkich rozsądnych starań, aby ratyfikować Traktat pekiński o artystycznych wykonaniach audiowizualnych, przyjęty w Pekinie w dniu 24 czerwca 2012 r., lub do niego przystąpić.

ARTYKUŁ 79

Autorzy

Każda ze Stron przyznaje autorom wyłączone prawo do zezwolenia lub zakazu:

- a) bezpośredniego lub pośredniego, czasowego lub trwałego zwielokrotniania ich utworów, w jakikolwiek sposób i w jakiegokolwiek formie, w całości lub w części;
- b) publicznej dystrybucji w jakiegokolwiek formie, poprzez sprzedaż lub w inny sposób, oryginałów ich utworów lub kopii tych utworów;
- c) wszelkiego publicznego udostępniania ich utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w tym podawania do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie, oraz
- d) publicznego najmu na zasadach komercyjnych oryginałów lub kopii ich utworów;

ARTYKUŁ 80

Artyści wykonawcy

Każda ze Stron przyznaje wykonawcom wyłączone prawo do zezwolenia lub zakazu:

- a) utrwalania¹ ich wykoną;

¹ „Utrwalenie” oznacza zapis dźwięków lub ich reprezentacji, lub zapis ruchomych obrazów, któremu mogą towarzyszyć dźwięki lub ich reprezentacje, z którego mogą być one odbierane, kopiowane i przekazywane za pomocą odpowiednich urządzeń.

- b) bezpośredniego lub pośredniego, czasowego lub trwałego zwielokrotniania ich utrwalonych wykonań, w jakikolwiek sposób i w jakiegokolwiek formie, w całości lub w części;
- c) publicznej dystrybucji, poprzez sprzedaż lub w inny sposób, ich utrwalonych wykonań;
- d) podawania do publicznej wiadomości ich utrwalonych wykonań, drogą przewodową lub bezprzewodową, w taki sposób, aby każdy miał do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie;
- e) bezprzewodowego nadawania oraz publicznego udostępniania ich wykonań, chyba że wykonania te stanowią same w sobie nadawane wykonanie lub oparte są na utrwaleniu, oraz
- f) publicznego najmu na zasadach komercyjnych oryginałów lub kopii ich utrwalonych wykonań.

ARTYKUŁ 81

Producenci fonogramów

Każda ze Stron przyznaje producentom fonogramów wyłączne prawo do zezwolenia lub zakazu:

- a) bezpośredniego lub pośredniego, czasowego lub trwałego zwielokrotniania ich fonogramów, w jakikolwiek sposób i w jakiegokolwiek formie, w całości lub w części;
- b) publicznej dystrybucji, poprzez sprzedaż lub w inny sposób, ich fonogramów, w tym ich kopii;

- c) podawania do publicznej wiadomości ich fonogramów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w taki sposób, aby każdy miał do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie; oraz
- d) publicznego najmu ich fonogramów na zasadach komercyjnych.

ARTYKUŁ 82

Organizacje nadawcze

Każda ze Stron zapewnia organizacjom nadawczym wyłączne prawo do zezwolenia lub zakazu:

- a) utrwalania ich audycji, niezależnie od tego, czy audycje te są emitowane przewodowo czy bezprzewodowo, w tym za pośrednictwem przekazu kablowego lub satelitarnego;
- b) bezpośredniego lub pośredniego, tymczasowego lub trwałego zwielokrotniania ich utrwalałych audycji, w jakikolwiek sposób i w jakiegokolwiek formie, w całości lub w części, niezależnie od tego, czy audycje te są transmitowane przewodowo czy bezprzewodowo, w tym za pośrednictwem przekazu kablowego lub satelitarnego;
- c) podawania do publicznej wiadomości, drogą przewodową lub bezprzewodową, ich utrwalałych audycji, niezależnie od tego, czy audycje te są transmitowane przewodowo czy bezprzewodowo, w tym za pośrednictwem przekazu kablowego lub satelitarnego, w taki sposób, aby każdy miał do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie;

- d) publicznej dystrybucji, poprzez sprzedaż lub w inny sposób, ich utrwalonych audycji, w tym kopii utrwalonych audycji, niezależnie od tego, czy audycje te są transmitowane przewodowo czy bezprzewodowo, w tym za pośrednictwem przekazu kablowego lub satelitarnego, oraz
- e) bezprzewodowej retransmisji ich audycji oraz publicznego udostępniania ich audycji, jeśli takie udostępnianie następuje w miejscach dostępnych publicznie za opłatą wstępu.

ARTYKUŁ 83

Nadawanie i publiczne udostępnianie fonogramów opublikowanych w celach handlowych

1. Każda ze Stron zapewnia artystom wykonawcom i producentom fonogramów prawo do jednorazowego godziwego wynagrodzenia płatnego przez użytkownika, jeżeli fonogram opublikowany w celach handlowych lub zwielokrotnienie takiego fonogramu zostaną użyte do nadania lub publicznego udostępnienia.
2. Każda ze Stron zapewnia, aby jednorazowe godziwe wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, było dzielone między odpowiednich artystów wykonawców i producentów fonogramów. Każda ze Stron może, w przypadku braku porozumienia między artystami wykonawcami a producentami fonogramów, określić warunki, zgodnie z którymi artyści wykonawcy i producenci fonogramów dzielą jednorazowe godziwe wynagrodzenie między siebie.

ARTYKUŁ 84

Czas trwania ochrony

1. W odniesieniu do Republiki Uzbekistanu niniejszy artykuł zaczyna obowiązywać po upływie trzech lat od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy.
2. Prawa autora utworu trwają przez okres życia autora i 70 lat po jego śmierci, niezależnie od dnia zgodnego z prawem podania utworu do publicznej wiadomości.
3. Okres ochrony utworu muzycznego ze słowami wygasa po upływie 70 lat od dnia śmierci ostatniej spośród następujących osób, bez względu na to, czy zostały one wskazane jako współautorzy: autora tekstu i kompozytora utworu muzycznego, pod warunkiem że obydwa dzieła zostały stworzone specjalnie dla tego utworu muzycznego ze słowami.
4. W przypadku utworu współautorskiego czas trwania ochrony, o którym mowa w ust. 1, liczy się od dnia śmierci ostatniego z autorów.
5. W przypadku utworów anonimowych lub utworów, przy których posłużono się pseudonimem, czas trwania ochrony wynosi 70 lat od dnia zgodnego z prawem podania utworu do publicznej wiadomości. Jeżeli jednak pseudonim, którym posłużył się autor, nie pozostawia wątpliwości co do tożsamości autora lub jeżeli autor ujawni swoją tożsamość w okresie, o którym mowa w zdaniu pierwszym, zastosowanie ma czas trwania ochrony określony w ust. 1.

6. Okres trwania ochrony utworu filmowego lub audiowizualnego wygasa po upływie 70 lat od dnia śmierci ostatniej spośród niżej wymienionych osób, bez względu na to, czy zostały one wskazane jako współautorzy:

- a) główny reżyser;
- b) autor scenariusza;
- c) autor dialogów; oraz
- d) kompozytor muzyki skomponowanej specjalnie dla utworu filmowego lub audiowizualnego.

7. Prawa organizacji nadawczych wygasają 50 lat po pierwszym nadaniu programu, niezależnie od tego, czy program ten transmitowany jest przewodowo czy bezprzewodowo, w tym za pośrednictwem przekazu kablowego lub satelitarnego.

8. Prawa artystów wykonawców wygasają nie wcześniej niż 50 lat po dniu utrwalenia wykonania utworu.

9. Prawa producentów fonogramów wygasają nie wcześniej niż 50 lat po utrwaleniu albo, jeżeli fonogram został zgodnie z prawem opublikowany w tym okresie, nie wcześniej niż 70 lat od takiej publikacji. W przypadku braku opublikowania zgodnie z prawem, jeżeli fonogram został zgodnie z prawem publicznie udostępniony w tym okresie, czas trwania ochrony wynosi 70 lat od takiego udostępnienia. Każda ze Stron może przewidzieć skuteczne środki w celu zapewnienia, aby zyski wygenerowane w trakcie dwudziestoletniego okresu ochrony następującego po okresie 50 lat były dzielone sprawiedliwie pomiędzy artystów wykonawców i producentów fonogramów.

10. Okresy ochrony ustanowione w niniejszym artykule liczy się od dnia 1 stycznia roku następującego po danym zdarzeniu.

11. Każda ze Stron może przewidzieć dłuższe okresy trwania ochrony niż te przewidziane w niniejszym artykule.

ARTYKUŁ 85

Prawo do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży

1. Każda ze Stron nadaje autorowi oryginalnego utworu graficznego lub plastycznego prawo do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży tego utworu, zdefiniowane jako niezbywalne prawo, którego nie można się zrzec, nawet z góry, do otrzymania opłaty licencyjnej opartej na cenie sprzedaży przy każdej odsprzedaży utworu następującej po pierwszym rozporządzeniu utworem przez autora.

2. Prawo, o którym mowa w ust. 1, ma zastosowanie do wszystkich czynności odsprzedaży, w których w charakterze sprzedawców, kupujących lub pośredników uczestniczą podmioty zawodowo działające na rynku dzieł sztuki, takie jak salony sprzedaży, galerie sztuki oraz wszelkie podmioty zajmujące się handlem dziełami sztuki.

3. Każda ze Stron może postanowić, że prawo, o którym mowa w ust. 1, nie ma zastosowania do czynności odsprzedaży, jeżeli sprzedawca nabył utwór bezpośrednio od autora mniej niż trzy lata przed tą odsprzedażą oraz w przypadku gdy cena odsprzedaży nie przekracza określonej kwoty minimalnej.

4. Procedurę pobierania wynagrodzenia i jego wysokość określa prawo każdej ze Stron.

ARTYKUŁ 86

Zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi

1. Strony promują współpracę między ich odpowiednimi organizacjami zbiorowego zarządzania w celu wspierania dostępu do utworów i innych przedmiotów ochrony na terytorium Stron oraz przekazywania między odpowiednimi organizacjami zbiorowego zarządzania przychodów z praw za wykorzystanie tych utworów lub innych przedmiotów ochrony.
2. Strony promują przejrzystość organizacji zbiorowego zarządzania, w szczególności w odniesieniu do pobieranych przez nie przychodów z praw, potrąceń dokonywanych przez nie od pobieranych przychodów z praw, wykorzystania pobieranych przychodów z praw, polityki dystrybucji oraz ich repertuaru.
3. Każda ze Stron zachęca organizacje zbiorowego zarządzania mające siedzibę na jej terytorium i reprezentujące inną organizację zbiorowego zarządzania mającą siedzibę na terytorium drugiej Strony na podstawie umowy o reprezentacji do prawidłowego, regularnego i rzetelnego wpłacania kwot należnych reprezentowanej organizacji zbiorowego zarządzania, a także do udzielania reprezentowanej organizacji zbiorowego zarządzania informacji o kwocie przychodów z praw pobranych w jej imieniu oraz o wszelkich odliczeniach od tych przychodów z praw.

ARTYKUŁ 87

Wyjątki i ograniczenia

Każda ze Stron zawęży zakres ograniczeń lub wyjątków od praw określonych w art. 79–82 do niektórych szczególnych przypadków, które nie naruszają normalnego wykorzystania utworu lub innego przedmiotu ochrony ani nie powodują nieuzasadnionej szkody dla uzasadnionych interesów podmiotów praw autorskich.

ARTYKUŁ 88

Ochrona środków technicznych

1. W odniesieniu do Republiki Uzbekistanu niniejszy artykuł zaczyna obowiązywać po upływie trzech lat od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy.
2. Każda ze Stron zapewnia odpowiednią ochronę prawną przed obchodzeniem jakichkolwiek skutecznych środków technicznych, którego dana osoba dokonuje, wiedząc lub mając uzasadnione podstawy, by wiedzieć, że dąży do tego celu.
3. Każda ze Stron zapewnia odpowiednią ochronę prawną przed wytwarzaniem, przywozem, dystrybucją, sprzedażą, wypożyczaniem, reklamowaniem sprzedaży lub wypożyczania, lub posiadaniem w celach handlowych urządzeń, produktów lub części składowych, lub świadczeniem usług, które:
 - a) stanowią przedmiot promocji, reklamy lub sprzedaży w celu obejścia jakichkolwiek skutecznych środków technicznych;
 - b) mają jedynie ograniczony cel komercyjny lub ograniczone zastosowanie komercyjne, inne niż obchodzenie jakichkolwiek skutecznych środków technicznych, lub
 - c) są zaprojektowane, produkowane, dostosowane lub świadczone głównie w celu umożliwienia lub ułatwienia obejścia jakichkolwiek skutecznych środków technicznych.

4. Do celów niniejszej podsekcji „środki techniczne” oznaczają wszelkie technologie, urządzenia lub części składowe, które przy zwykłym funkcjonowaniu są przeznaczone do uniemożliwienia lub ograniczenia czynności w odniesieniu do utworów lub innych przedmiotów ochrony, które nie zostały dopuszczone przez uprawnionego z tytułu jakichkolwiek praw autorskich lub praw pokrewnych zgodnie z prawodawstwem krajowym. Środki techniczne uważa się za skuteczne, gdy korzystanie z objętego ochroną utworu lub innego przedmiotu ochrony jest kontrolowane przez uprawnionych poprzez zastosowanie kodu dostępu lub mechanizmu zabezpieczenia, takiego jak szyfrowanie, kodowanie lub inna transformacja utworu lub innego przedmiotu ochrony, lub mechanizmu kontroli kopiowania, które spełniają cel ochronny.

5. Niezależnie od ochrony prawnej przewidzianej w ust. 1, w przypadku braku dobrowolnych środków podejmowanych przez uprawnionych każda ze Stron może podejmować odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby odpowiednia ochrona prawna przed obchodzeniem skutecznych środków technicznych przewidziana zgodnie z niniejszym artykułem nie uniemożliwiała beneficjentom wyjątków lub ograniczeń przewidzianych zgodnie z art. 87 korzystania z takich wyjątków lub ograniczeń.

ARTYKUŁ 89

Obowiązki dotyczące informacji o zarządzaniu prawami

1. W odniesieniu do Republiki Uzbekistanu niniejszy artykuł zaczyna obowiązywać po upływie trzech lat od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy.

2. Każda ze Stron zapewnia odpowiednią ochronę prawną zapobiegającą świadomemu podejmowaniu przez kogokolwiek, bez upoważnienia, któregośkolwiek z następujących działań, jeżeli ta osoba wie lub ma uzasadnione podstawy, by wiedzieć, że robiąc to, powoduje, umożliwia, ułatwia lub ukrywa naruszenie prawa autorskiego lub praw pokrewnych przewidzianych w prawodawstwie wewnętrznym:

- a) usunięcie lub zmiana jakichkolwiek elektronicznych informacji o zarządzaniu prawami; oraz
- b) dystrybucja, przywóz w celu dystrybucji, nadawanie, publiczne udostępnianie lub podawanie do publicznej wiadomości utworów lub innych treści chronionych na podstawie niniejszej podsekcji, z których usunięto bez odpowiedniego zezwolenia elektroniczne informacje o zarządzaniu prawami lub w których takie informacje zmieniono.

3. Do celów niniejszego artykułu „informacje o zarządzaniu prawami” oznaczają wszelkie informacje dostarczone przez posiadaczy praw, które umożliwiają identyfikację utworu lub innego przedmiotu ochrony, o których mowa w niniejszym artykule, autora lub jakiegokolwiek innego posiadacza praw, lub informacje o warunkach korzystania z utworu lub innego przedmiotu ochrony, a także wszelkie numery lub kody przedstawiające takie informacje.

4. Ust. 2 stosuje się w przypadku, gdy którekolwiek z tych informacji są powiązane z egzemplarzem lub gdy informacje te pojawiają się w nawiązaniu do publicznego udostępnienia utworu lub innego przedmiotu ochrony, o którym mowa w niniejszym artykule.

PODSEKCJA 2

ZNAKI TOWAROWE

ARTYKUŁ 90

Umowy międzynarodowe

1. Każda ze Stron:

- a) przestrzega Protokołu do Porozumienia madryckiego o międzynarodowej rejestracji znaków, przyjętego w Madrycie dnia 27 czerwca 1989 r., ostatnio zmienionego w dniach 3 października 2006 r. i 12 listopada 2007 r.;
- b) utrzymuje system klasyfikacji znaków towarowych, który jest zgodny z Porozumieniem nicejskim dotyczącym międzynarodowej klasyfikacji towarów i usług dla celów rejestracji znaków z dnia 15 czerwca 1957 r., zmienionym dnia 28 września 1979 r., oraz
- c) dokłada wszelkich rozsądnych starań, aby przystąpić do Traktatu singapurskiego o prawie znaków towarowych, sporządzonego w Singapurze dnia 27 marca 2006 r.

ARTYKUŁ 91

Oznaczenia, z których może składać się znak towarowy

Znak towarowy może składać się z jakichkolwiek oznaczeń, w szczególności z wyrazów, łącznie z nazwiskami, lub rysunków, liter, cyfr, kolorów, kształtu towarów lub ich opakowań, lub dźwięków, pod warunkiem że oznaczenia takie umożliwiają:

- a) odróżnianie towarów lub usług jednego przedsiębiorstwa od towarów lub usług innych przedsiębiorstw oraz
- b) przedstawienie ich w odpowiednich rejestrach znaków towarowych każdej ze Stron, w sposób pozwalający właściwym organom i każdej osobie na określenie jednoznacznego i dokładnego przedmiotu ochrony udzielonej właścicielowi tego znaku towarowego.

ARTYKUŁ 92

Prawa ze znaku towarowego

1. W wyniku rejestracji znaku towarowego właściciel nabywa prawa wyłączne do tego znaku. Właściciel jest uprawniony do zakazania wszelkim osobom trzecim, które nie posiadają zgody właściciela, używania w obrocie handlowym jakiegokolwiek oznaczenia:

- a) identycznego z zarejestrowanym znakiem towarowym dla towarów lub usług identycznych z tymi, dla których znak towarowy jest zarejestrowany;

- b) w przypadku którego, z powodu jego identyczności z zarejestrowanym znakiem towarowym lub podobieństwa do niego oraz identyczności lub podobieństwa towarów lub usług opatrzonych tym znakiem towarowym i oznaczeniem, istnieje prawdopodobieństwo wprowadzenia odbiorców w błąd, które obejmuje prawdopodobieństwo skojarzenia oznaczenia z zarejestrowanym znakiem towarowym.

2. Strony podejmują dialog z myślą o ustanowieniu przez Republikę Uzbekistanu środków prawnych zgodnych z prawem Unii i zapewniających, aby właściciel zarejestrowanego znaku towarowego był uprawniony do uniemożliwienia wszelkim osobom trzecim wprowadzania towarów – w ramach obrotu handlowego – na terytorium Strony, na którym ten znak towarowy jest zarejestrowany, bez dopuszczenia do swobodnego obrotu.

ARTYKUŁ 93

Procedura rejestracji

1. Każda ze Stron ustanawia system rejestracji znaków towarowych, w ramach którego każda ostateczna decyzja odmowna, w tym o odmowie częściowej, podjęta przez organ właściwy w obszarze znaków towarowych jest przekazywana zainteresowanej stronie na piśmie, należycie uzasadniona i podlega odwołaniu.
2. Każda ze Stron przewiduje możliwość wniesienia przez stronę trzecią sprzeciwu wobec wniosku o rejestrację znaku towarowego lub, w stosownych przypadkach, wobec rejestracji znaku towarowego. Takie postępowanie sprzeciwowe musi mieć charakter kontrydiktoryjny.
3. Każda ze Stron zapewnia publicznie dostępną elektroniczną bazę wniosków o rejestrację i zarejestrowanych znaków towarowych.

ARTYKUŁ 94

Znaki towarowe powszechnie znane

W celu nadania skuteczności ochronie znaków towarowych powszechnie znanych, o których mowa w art. 6a konwencji paryskiej i art. 16 ust. 2 i 3 porozumienia TRIPS, każda ze Stron stosuje wspólne zalecenie w sprawie przepisów dotyczących ochrony znaków towarowych powszechnie znanych, przyjęte przez zgromadzenie Związku Ochrony Własności Przemysłowej i Zgromadzenie Ogólne WIPO na trzydziestej czwartej serii posiedzeń zgromadzeń państw członkowskich, która miała miejsce w dniach 20-29 września 1999 r.

ARTYKUŁ 95

Wyjątki od praw ze znaku towarowego

1. Każda ze Stron przewiduje ograniczone wyjątki od praw ze znaku towarowego, takie jak uczciwe używanie terminów opisowych, w tym oznaczeń geograficznych, oraz może przewidzieć inne ograniczone wyjątki, pod warunkiem że takie wyjątki uwzględniają uzasadnione interesy właściciela znaku towarowego i osób trzecich.
2. Znak towarowy nie uprawnia właściciela do zakazywania osobom trzecim używania w obrocie handlowym następujących elementów, pod warunkiem że używają ich zgodnie z uczciwymi praktykami w przemyśle i handlu:
 - a) imienia i nazwiska lub adresu osoby trzeciej, w przypadku gdy ta osoba trzecia jest osobą fizyczną;

- b) oznaczeń lub wskazówek dotyczących rodzaju, jakości, ilości, przewidzianego zastosowania, wartości, pochodzenia geograficznego, daty produkcji towarów lub świadczenia usług, lub innych cech charakterystycznych towarów lub usług oraz
 - c) znaku towarowego, w przypadku gdy jest to konieczne do wskazania przewidzianego zastosowania towaru lub usługi, w szczególności jako akcesoriów lub części zamiennych.
3. Znak towarowy nie uprawnia właściciela do zakazania osobie trzeciej używania w obrocie handlowym wcześniejszego prawa, które ma zastosowanie jedynie na konkretnym obszarze, jeżeli prawo to jest uznawane przez przepisy danej Strony i używanie tego prawa odbywa się w granicach terytorium, na którym jest uznawane.

ARTYKUŁ 96

Podstawy wygaśnięcia

1. Każda ze Stron przewiduje, że znak towarowy ulega wygaśnięciu, jeżeli w nieprzerwanym okresie co najmniej trzech lat znak ten nie został wprowadzony do rzeczywistego używania na danym terytorium w powiązaniu z towarami lub usługami, dla których jest zarejestrowany, oraz nie istnieją żadne uzasadnione powody jego nieużywania.
2. Nikt nie może żądać stwierdzenia wygaśnięcia praw właściciela znaku towarowego, jeżeli w przedziale czasu pomiędzy upływem okresu co najmniej trzech lat i złożeniem wniosku o stwierdzenie wygaśnięcia rozpoczęło się lub zostało wznowione rzeczywiste używanie znaku towarowego.

3. Rozpoczęcia lub wznowienia używania w okresie trzech miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o stwierdzenie wygaśnięcia, które nastąpiło najwcześniej w momencie upływu nieprzerwanego co najmniej trzyletniego okresu nieużywania, nie bierze się jednak pod uwagę, jeżeli przygotowania do rozpoczęcia lub wznowienia używania podejmowane są dopiero po dowiedzeniu się przez właściciela o możliwości złożenia wniosku o wygaśnięcie.

4. Znak towarowy podlega również wygaśnięciu, jeżeli po dacie rejestracji:

- a) w wyniku działania lub zaniechania właściciela stał się nazwą powszechnie używaną w odniesieniu do towarów lub usług, dla których został zarejestrowany;
- b) w wyniku używania znaku towarowego przez właściciela lub za jego zgodą, w odniesieniu do towarów lub usług, dla których został on zarejestrowany, zachodzi możliwość wprowadzenia odbiorców w błąd, w szczególności co do natury, jakości lub pochodzenia geograficznego tych towarów lub usług.

ARTYKUŁ 97

Zgłoszenia w złej wierze

Znak towarowy podlega unieważnieniu w przypadku gdy zgłoszenie znaku towarowego zostało dokonane przez wnioskodawcę w złej wierze. Każda ze Stron może również przewidzieć odmowę rejestracji takiego znaku towarowego.

PODSEKCJA 3

WZORY

ARTYKUŁ 98

Umowy międzynarodowe

Unia Europejska wypełnia swoje zobowiązania na mocy Aktu genewskiego Porozumienia haskiego w sprawie międzynarodowej rejestracji wzorów przemysłowych przyjętego w dniu 2 lipca 1999 r., a Republika Uzbekistanu dokłada wszelkich rozsądnych starań, aby ratyfikować akt genewski, lub do niego przystąpić.

ARTYKUŁ 99

Ochrona zarejestrowanych wzorów

1. Każda ze Stron zapewnia ochronę niezależnie stworzonym wzorom, które są nowe i oryginalne. Taką ochronę zapewnia się w drodze rejestracji i ochrona ta przyznaje wyłączne prawa ich właścicielom zgodnie z niniejszą podsekcją. Do celów niniejszego artykułu Strona może uznać, że wzór mający indywidualny charakter jest oryginalny.

2. Właściciel zarejestrowanego wzoru ma prawo zabronić stronom trzecim nieposiadającym zgody właściciela zarejestrowanego wzoru co najmniej wytwarzania, wystawiania na sprzedaż, sprzedaży, przywozu lub przechowywania produktów wykonanych według chronionego wzoru i zawierających ten wzór bądź używania artykułów wykonanych według chronionego wzoru lub zawierających ten wzór, w przypadkach gdy takie działania są podejmowane w celach handlowych.
3. Wzór zastosowany lub zawarty w produkcie, który stanowi część składową produktu złożonego, uważa się za nowy i oryginalny wyłącznie:
- a) jeżeli dana część składowa po włączeniu do produktu złożonego pozostaje widoczna podczas zwykłego używania tego produktu oraz
 - b) w stopniu, w jakim te widoczne cechy części składowej spełniają wymogi co do nowości i oryginalności.
4. Do celów ust. 3 lit. a) „zwykłe używanie” oznacza używanie przez użytkownika końcowego, z wyłączeniem konserwacji, obsługi i naprawy.

ARTYKUŁ 100

Okres ochrony

Każda ze Stron zapewnia, aby wzór był chroniony przez okres co najmniej pięciu lat od daty zgłoszenia, a właściciel wzoru miał prawo do przedłużenia czasu trwania ochrony o jeden lub więcej okresów pięcioletnich, do całkowitego okresu wynoszącego co najmniej 15 lat od daty zgłoszenia.

ARTYKUŁ 101

Wyjątki i wyłączenia

1. Każda ze Stron może przewidzieć ograniczone wyjątki od ochrony wzorów, pod warunkiem że takie wyjątki nie kolidują w nieuzasadniony sposób ze zwykłym używaniem chronionych wzorów i nie naruszają w nieuzasadniony sposób uzasadnionych interesów posiadacza chronionego wzoru, biorąc pod uwagę uzasadnione interesy osób trzecich.
2. Ochrona wzoru nie obejmuje wzorów podyktowanych wyłącznie względami technicznymi lub funkcjonalnymi. Wzór nie obejmuje cech wyglądu produktu, które muszą być odtworzone w dokładnej formie i wymiarach, aby produkt, w którym zastosowano wzór lub w którym jest on zawarty, mógł zostać mechanicznie połączony z innym produktem lub mógł zostać umieszczony w nim, na nim lub wokół niego, tak aby oba produkty mogły spełniać swoje funkcje.
3. Prawo do wzoru nie obejmuje wzoru sprzecznego z porządkiem publicznym lub przyjętymi dobrymi obyczajami.
4. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 niniejszego artykułu, zgodnie z warunkami określonymi w art. 99 ust. 1, wzór obejmuje wzór służący zapewnieniu wielokrotnego składania lub łączenia wzajemnie wymieniających produktów w ramach systemu modułowego.

ARTYKUŁ 102

Związek z prawem autorskim

Każda ze Stron zapewnia, aby wzór kwalifikował się do ochrony na podstawie prawa autorskiego danej Strony od dnia, w którym wzór ten został stworzony lub utrwalony w jakiegokolwiek formie. Każda ze Stron określa zakres, w jakim przyznaje się taką ochronę, oraz warunki przyznania takiej ochrony, w tym wymagany poziom oryginalności.

PODSEKCJA 4

OZNACZENIA GEOGRAFICZNE

ARTYKUŁ 103

Zakres stosowania

1. Do celów niniejszej podsekcji termin „oznaczenie geograficzne” oznacza oznaczenie geograficzne zdefiniowane w art. 22 ust. 1 Porozumienia TRIPS, przez co rozumie się, iż obejmuje on również „nazwy pochodzenia”.
2. Niniejsza podsekcja ma zastosowanie do uznawania i ochrony oznaczeń geograficznych pochodzących z terytoriów Stron.

3. Oznaczenia geograficzne jednej Strony objęte ochroną drugiej Strony podlegają postanowieniom niniejszej podsekcji, wyłącznie jeżeli są objęte zakresem stosowania prawodawstwa, o którym mowa w art. 104.

ARTYKUŁ 104

Uznane oznaczenia geograficzne

1. Pięć lat po dniu wejścia w życie niniejszej Umowy Ustawodawstwo Republiki Uzbekistanu wymienione w załączniku 7-A sekcja A musi zawierać elementy dotyczące rejestracji i kontroli oznaczeń geograficznych określone w załączniku 7-A sekcja B.
2. Po przeanalizowaniu prawodawstwa Unii Europejskiej wymienionego w załączniku 7-A sekcja A Republika Uzbekistanu stwierdza, że prawodawstwo to zawiera elementy dotyczące rejestracji i kontroli oznaczeń geograficznych określone w załączniku 7-A sekcja B.
3. Po zakończeniu procedury sprzeciwu zgodnie z kryteriami określonymi w załączniku 7-B oraz po przeanalizowaniu oznaczeń geograficznych produktów z Unii Europejskiej, które mają podlegać ochronie w Republice Uzbekistanu, wymienionych w załączniku 7-C sekcja A i zarejestrowanych przez Unię Europejską zgodnie z prawodawstwem, o którym mowa w ust. 2, Republika Uzbekistanu obejmuje te oznaczenia geograficzne ochroną zgodnie z poziomem ochrony określonym w niniejszej podsekcji.

4. Ust. 3 zaczyna obowiązywać po upływie pięciu lat od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy. W tym pięcioletnim okresie przejściowym Republika Uzbekistanu wprowadza wszystkie działania uzupełniające oraz chroni oznaczenia geograficzne produktów Unii Europejskiej wymienione w załączniku 7-C sekcja A na poziomie przewidzianym w jej ustawodawstwie krajowym. W okresie przejściowym nie wolno obniżać poziomu zapewnianej ochrony.
5. Po zakończeniu procedury sprzeciwu zgodnie z kryteriami określonymi w załączniku 7-B oraz po przeanalizowaniu oznaczeń geograficznych produktów Republiki Uzbekistanu wymienionych w załączniku 7-C sekcja B i zarejestrowanych przez Republikę Uzbekistanu zgodnie z prawodawstwem, o którym mowa w ust. 1, Unia Europejska obejmuje te oznaczenia geograficzne ochroną zgodnie z poziomem ochrony określonym w niniejszej podsekcji.

ARTYKUŁ 105

Dodanie nowych oznaczeń geograficznych

Strony mogą wprowadzać zmiany w wykazie oznaczeń geograficznych, które mają być chronione, zawartym w załączniku 7-C, zgodnie z art. 136. Nowe oznaczenia geograficzne dodaje się po zakończeniu procedury sprzeciwu i przeanalizowaniu tych oznaczeń zgodnie z art. 104 ust. 3 lub 4.

ARTYKUŁ 106

Zakres ochrony oznaczeń geograficznych

1. Oznaczenia geograficzne wymienione w załączniku 7-C, a także oznaczenia geograficzne dodane zgodnie z art. 105, podlegają ochronie przed:
 - a) wszelkim bezpośrednim lub pośrednim wykorzystaniem chronionej nazwy w celach handlowych, w tym również w sytuacji, gdy produkt ten jest wykorzystywany jako składnik:
 - (i) w odniesieniu do porównywalnych produktów niezgodnych ze specyfikacją produktu chronionej nazwy; lub
 - (ii) w zakresie, w jakim takie użycie wykorzystuje renomę oznaczenia geograficznego;
 - b) wszelkim niewłaściwym stosowaniem, imitacją lub przywołaniem, nawet jeśli podano prawdziwe pochodzenie produktu lub jeżeli podano chronioną nazwę w tłumaczeniu, w formie transkrybowanej lub transliterowanej, lub z towarzyszącym jej określeniem takim jak: „w stylu”, „typu”, „metoda”, „jak wytworzone w”, „imitacja”, „o smaku”, „podobne do” lub podobnymi, w tym również w przypadkach, gdy produkty te są wykorzystywane jako składnik;
 - c) wszelkim innym nieprawdziwym lub wprowadzającym w błąd określeniem miejsca pochodzenia, właściwości lub podstawowych cech produktu, znajdującym się na opakowaniu zewnętrznym lub wewnętrznym, w materiale reklamowym lub w dokumentach odnoszących się do danego produktu, jak również stosowaniem opakowań mogących stworzyć fałszywe wrażenie co do jego pochodzenia, w tym również w przypadkach, gdy produkty te są wykorzystywane jako składnik, oraz
 - d) wszelkimi innymi praktykami, które mogłyby wprowadzać konsumenta w błąd co do prawdziwego pochodzenia produktu.

2. Oznaczenia geograficzne wymienione w załączniku 7-C nie mogą stać się nazwami rodzajowymi na terytorium Stron.
3. Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie zobowiązuje Strony do ochrony oznaczenia geograficznego drugiej Strony, które nie jest chronione lub przestało być chronione na terytorium pochodzenia. Strony powiadamiają się wzajemnie, jeżeli oznaczenie geograficzne przestaje być chronione na terytorium tej Strony pochodzenia. Takie powiadomienie odbywa się zgodnie z art. 136.
4. Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie narusza prawa jakiejkolwiek osoby do wykorzystywania w handlu jej nazwiska lub nazwiska jej poprzednika prawnego w celach komercyjnych, z wyjątkiem przypadków wykorzystywania takiego nazwiska w sposób wprowadzający konsumentów w błąd.

ARTYKUŁ 107

Prawo używania oznaczeń geograficznych

1. Nazwa chroniona na podstawie niniejszej Umowy może być używana przez każdy podmiot wprowadzający na rynek produkt zgodny z odpowiednią specyfikacją.
2. Jeżeli oznaczenie geograficzne jest chronione na mocy niniejszej Umowy, wykorzystanie takiej nazwy chronionej nie podlega rejestracji użytkowników ani dalszym opłatom.

ARTYKUŁ 108

Związek ze znakami towarowymi

1. Jeżeli oznaczenie geograficzne jest chronione na podstawie niniejszej Umowy, Strony odmawiają rejestracji znaku towarowego, którego używanie byłoby sprzeczne z art. 106 ust. 1, pod warunkiem że wniosek o rejestrację znaku towarowego został złożony po dniu złożenia wniosku o ochronę oznaczenia geograficznego na terytorium danej Strony.
2. Znaki towarowe zarejestrowane z naruszeniem ust. 1 są unieważniane.
3. W przypadku oznaczeń geograficznych, o których mowa w art. 104, dniem złożenia wniosku o ochronę, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, jest dzień przekazania drugiej Stronie wniosku o ochronę oznaczenia geograficznego.
4. W przypadku oznaczeń geograficznych, o których mowa w art. 105, dniem złożenia wniosku o ochronę, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, jest dzień przekazania drugiej Stronie wniosku o ochronę oznaczenia geograficznego.
5. Bez uszczerbku dla ust. 7 niniejszego artykułu, każda ze Stron chroni oznaczenia geograficzne również wtedy, gdy istnieje wcześniejszy znak towarowy. „Wcześniejszy znak towarowy” oznacza znak towarowy, którego wykorzystanie jest sprzeczne z art. 106 ust. 1 i w odniesieniu do którego złożono wniosek bądź który został zarejestrowany lub ustanowiony poprzez użycie – jeżeli odnośne prawodawstwo przewiduje taką możliwość – w dobrej wierze na terytorium jednej Strony przed datą złożenia przez drugą Stronę wniosku o ochronę oznaczenia geograficznego na podstawie niniejszej Umowy.

6. Wcześniejszy znak towarowy może nadal być używany i jego ochrona może być przedłużana niezależnie od ochrony oznaczenia geograficznego, pod warunkiem że w przepisach Strony dotyczących znaków towarowych nie istnieją żadne przesłanki unieważnienia lub wygaśnięcia takiego znaku towarowego. W takich przypadkach dopuszcza się używanie zarówno chronionego oznaczenia geograficznego, jak i odpowiednich znaków towarowych.

7. Strona nie jest zobowiązana do ochrony nazwy jako oznaczenia geograficznego na podstawie niniejszej Umowy, jeżeli, biorąc pod uwagę renomę i powszechną znajomość znaku towarowego oraz okres, przez jaki jest on używany, nazwa ta mogłaby wprowadzić konsumenta w błąd co do prawdziwej tożsamości produktu.

ARTYKUŁ 109

Egzekwowanie praw do oznaczeń geograficznych

Strony egzekwują ochronę przewidzianą w art. 104-108 za pomocą odpowiednich środków administracyjnych i sądowych, w tym przy kontroli celnej przez ich organy publiczne, aby zapobiec niezgodnemu z prawem wykorzystaniu chronionej nazwy pochodzenia i chronionego oznaczenia geograficznego lub wstrzymać to wykorzystanie. Strony egzekwują takie prawa także na wniosek zainteresowanej strony.

ARTYKUŁ 110

Zasady ogólne

1. Niniejsza Umowa pozostaje bez uszczerbku dla praw i obowiązków każdej ze Stron, które mogą wynikać z Porozumienia WTO.

2. Strona nie jest zobowiązana do ochrony jako oznaczenia geograficznego na podstawie niniejszej Umowy nazwy, która koliduje z nazwą odmiany roślin lub rasy zwierząt, w przypadku gdy może to skutkować wprowadzeniem konsumenta w błąd co do prawdziwego pochodzenia produktu.
3. Nazwa homonimiczna prowadząca do błędnego przekonania konsumentów, że produkt pochodzi z innego terytorium, nie może być chroniona nawet w przypadku, gdy nazwa ta odpowiada rzeczywistemu terytorium, regionowi lub miejscu pochodzenia danego produktu. Bez uszczerbku dla art. 23 porozumienia TRIPS Strony wspólnie uzgadniają praktyczne warunki stosowania, na podstawie których całkowicie lub częściowo homonimiczne oznaczenia geograficzne będą rozróżniane, uwzględniając przy tym konieczność zapewnienia sprawiedliwego traktowania producentów i uniknięcia sytuacji, w której konsumenci mogliby zostać wprowadzeni w błąd.
4. W przypadku gdy Strona, w kontekście negocjacji ze stroną trzecią, proponuje ochronę oznaczenia geograficznego tej strony trzeciej, które jest w całości lub częściowo homonimiczne z oznaczeniem geograficznym drugiej Strony chronionym na podstawie niniejszej Umowy, informuje o tym drugą Stronę i zapewnia jej możliwość zgłoszenia uwag, zanim oznaczenie geograficzne strony trzeciej zostanie objęte ochroną.
5. Wszelkimi kwestiami wynikającymi ze specyfikacji produktu chronionych oznaczeń geograficznych zajmuje się Podkomitet ds. Praw Własności Intelektualnej ustanowiony w art. 136.
6. Ochrona oznaczeń geograficznych chronionych na mocy niniejszej Umowy może być anulowana jedynie przez Stronę, z której terytorium pochodzi produkt.
7. Specyfikacja produktu, o której mowa w niniejszej Umowie, to specyfikacja zatwierdzona, wraz ze wszelkimi zatwierdzonymi zmianami, przez organy Strony na terytorium, z którego pochodzi produkt.

ARTYKUŁ 111

Pomoc techniczna

W celu ułatwienia wdrożenia niniejszej podsekcji w Republice Uzbekistanu Unia Europejska udziela Republice Uzbekistanu, na jej wniosek i stosownie do jej potrzeb, odpowiedniej pomocy technicznej zgodnie z prawem Unii Europejskiej.

PODSEKCJA 5

PATENTY

ARTYKUŁ 112

Umowy międzynarodowe

Każda ze Stron zapewnia, aby na jej terytorium obowiązywały procedury przewidziane w Układzie o współpracy patentowej, sporządzonym w Waszyngtonie dnia 19 czerwca 1970 r.

ARTYKUŁ 113

Patenty a zdrowie publiczne

1. Strony uznają znaczenie Deklaracji w sprawie porozumienia TRIPS i zdrowia publicznego, przyjętej w Ad-Dausze w dniu 14 listopada 2001 r. przez konferencję ministerialną WTO (zwanej dalej „deklaracją z Ad-Dauhy”). Interpretując i wykonując prawa i obowiązki wynikające z niniejszej podsekcji, każda ze Stron zapewnia spójność z deklaracją z Ad-Dauhy.
2. Każda ze Stron wykonuje art. 31bis porozumienia TRIPS, załącznik do porozumienia TRIPS i dodatek do załącznika do porozumienia TRIPS, które weszły w życie w dniu 23 stycznia 2017 r.

ARTYKUŁ 114

Przedłużenie okresu ochrony patentowej produktów leczniczych i środków ochrony roślin

1. Strony uznają, że produkty lecznicze i środki ochrony roślin chronione patentami na ich terytoriach mogą podlegać administracyjnej procedurze wydawania pozwolenia przed wprowadzeniem ich do obrotu. Strony uznają, że okres, który upływa między złożeniem wniosku o patent a wydaniem pierwszego pozwolenia na wprowadzenie produktu do obrotu na odpowiednim rynku, zdefiniowany w tym celu w ich odpowiednim prawie, może spowodować skrócenie okresu rzeczywistej ochrony w ramach patentu.

2. Każda ze Stron ustanawia dalszy okres ochrony produktu leczniczego lub środka ochrony roślin, który jest chroniony patentem i podlega administracyjnej procedurze wydawania pozwolenia, na okres równy okresowi, o którym mowa w ust. 1 zdanie drugie. Dalszy okres może zostać skrócony o maksymalnie pięć lat.

3. Dalszy okres ochrony nie przekracza pięciu lat¹.

PODSEKCJA 6

OCHRONA INFORMACJI NIEUJAWNIONYCH

ARTYKUŁ 115

Zakres ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa

1. Wypełniając swój obowiązek przestrzegania postanowień porozumienia TRIPS, w szczególności jego art. 39 ust. 1 i 2, każda ze Stron ustanawia odpowiednie sądowe postępowanie cywilne i środki zaradcze umożliwiające każdemu posiadaczowi tajemnicy przedsiębiorstwa uniemożliwienie pozyskania, wykorzystania lub ujawnienia tajemnicy przedsiębiorstwa bądź uzyskanie zadośćuczynienia z tego tytułu, w przypadku gdy doszło do niego w sposób niezgodny z uczciwą praktyką handlową.

¹ W przypadku produktów leczniczych, w odniesieniu do których przeprowadzono badania pediatryczne, a wyniki tych badań uwzględniono w informacjach o produkcie, można udzielić dodatkowego okresu ochrony oprócz okresu ochrony, o którym mowa w ust. 2.

2. Do celów niniejszej podsekcji stosuje się następujące definicje:

a) „tajemnica przedsiębiorstwa” oznacza informacje, które:

(i) są poufne w tym znaczeniu, że jako całość lub w szczególnym zestawie i zbiorze ich elementów nie są powszechnie znane ani ogólnie łatwo dostępne dla osób z kręgów, które zwykle mają do czynienia z tym rodzajem informacji;

(ii) mają wartość handlową dlatego, że są poufne, oraz

(iii) poddane zostały przez osobę, pod której kontrolą zgodnie z prawem się znajdują, rozsądnym, w danych okolicznościach, działaniom dla utrzymania ich w tajemnicy;

b) „posiadacz tajemnicy przedsiębiorstwa” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która w sposób zgodny z prawem sprawuje kontrolę nad tajemnicą przedsiębiorstwa.

3. Do celów niniejszej podsekcji za niezgodne z uczciwymi praktykami handlowymi uznaje się co najmniej następujące postępowanie:

a) pozyskanie tajemnicy przedsiębiorstwa bez zgody posiadacza tajemnicy przedsiębiorstwa, dokonane przez nieuprawniony dostęp do jakichkolwiek dokumentów, przedmiotów, materiałów, substancji lub plików elektronicznych znajdujących się zgodnie z prawem pod kontrolą posiadacza tajemnicy przedsiębiorstwa, zawierających tę tajemnicę lub umożliwiających jej odkrycie, lub przez ich przywłaszczenie lub powielenie;

b) wykorzystanie lub ujawnienie tajemnicy przedsiębiorstwa dokonane bez zgody posiadacza tajemnicy przedsiębiorstwa przez osobę, która spełnia którykolwiek z następujących warunków:

(i) pozyskała tajemnicę przedsiębiorstwa w sposób, o którym mowa w lit. a);

- (ii) naruszyła umowę o poufności lub jakikolwiek inny obowiązek nieujawniania tajemnicy przedsiębiorstwa; lub
 - (iii) naruszyła umowny lub jakikolwiek inny obowiązek ograniczający wykorzystywanie tajemnicy przedsiębiorstwa; oraz
- c) pozyskanie, wykorzystanie lub ujawnienie tajemnicy przedsiębiorstwa dokonane przez osobę, która w momencie tego pozyskania, wykorzystania lub ujawnienia wiedziała lub powinna była wiedzieć, w danych okolicznościach, że tajemnica ta pochodzi bezpośrednio lub pośrednio od innej osoby, która wykorzystwała lub ujawniała tajemnicę w sposób niezgodny z prawem w rozumieniu lit. b).

4. Żadnego z postanowień niniejszej podsekcji nie należy rozumieć jako zobowiązania którejkolwiek ze Stron do uznania któregośkolwiek z poniższych sposobów postępowania za niezgodny z uczciwymi praktykami handlowymi:

- a) niezależne odkrycie lub wytworzenie;
- b) dokonanie inżynierii odwrotnej produktu przez osobę, która go zgodnie z prawem posiada i na której nie spoczywa jakikolwiek prawnie ważny obowiązek ograniczania dostępu do danych informacji;
- c) pozyskanie, wykorzystanie lub ujawnienie informacji wymagane lub dopuszczone przez prawo Strony oraz
- d) wykorzystanie przez pracowników doświadczenia i umiejętności zdobytych uczciwie w trakcie zwykłego przebiegu ich zatrudnienia.

5. Żadnego z postanowień niniejszej podsekcji nie należy rozumieć jako ograniczającego wolność wypowiedzi i informacji, w tym wolność mediów podlegającą ochronie zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi Strony.

ARTYKUŁ 116

Cywilne postępowania sądowe i środki zaradcze dotyczące posiadaczy tajemnicy przedsiębiorstwa

1. Każda ze Stron zapewnia, aby wszelkie osoby uczestniczące w cywilnym postępowaniu sądowym, o którym mowa w art. 115, lub mające dostęp do dokumentów tego postępowania, podlegały zakazowi wykorzystywania lub ujawniania jakiejkolwiek tajemnicy przedsiębiorstwa lub domniemanej tajemnicy przedsiębiorstwa, którą właściwe organy sądowe – w odpowiedzi na należycie uzasadniony wniosek zainteresowanej strony – oznaczyły jako poufną, a z którą osoby te zapoznały się na skutek takiego uczestnictwa lub dostępu.
2. W cywilnym postępowaniu sądowym, o którym mowa w art. 115, każda ze Stron zapewnia, aby uprawnienia jej organów sądowych obejmowały co najmniej:
 - a) nakładanie środków tymczasowych zgodnie z jej odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi uniemożliwiającymi pozyskanie, wykorzystanie lub ujawnienie tajemnicy przedsiębiorstwa w sposób niezgodny z uczciwą praktyką handlową;
 - b) wydawanie nakazów sądowych w celu uniemożliwienia pozyskania, wykorzystania lub ujawnienia tajemnicy przedsiębiorstwa w sposób niezgodny z uczciwymi praktykami handlowymi;
 - c) nakazywanie, zgodnie z jej odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, jakiejkolwiek osobie, która wiedziała lub powinna była wiedzieć, że pozyskiwała, wykorzystywała lub ujawniała tajemnicę przedsiębiorstwa w sposób niezgodny z uczciwą praktyką handlową, aby zapłaciła posiadaczowi tajemnicy przedsiębiorstwa odszkodowanie odpowiednie dla rzeczywistej szkody poniesionej w wyniku takiego pozyskania, wykorzystania lub ujawnienia tajemnicy przedsiębiorstwa;

- d) podejmowanie szczególnych środków w celu ochrony poufności rzeczywistej lub domniemanej tajemnicy przedsiębiorstwa przedstawionej w ramach postępowania cywilnego dotyczącego domniemanego pozyskania, wykorzystania i ujawnienia tajemnicy przedsiębiorstwa w sposób niezgodny z uczciwymi praktykami handlowymi. Zgodnie z przepisami ustawowymi lub wykonawczymi Strony takie szczególne środki mogą obejmować możliwość:
 - (i) ograniczenia dostępu do niektórych dokumentów w całości lub w części;
 - (ii) ograniczenia dostępu do przesłuchań oraz ich zapisów lub transkrypcji oraz
 - (iii) udostępnienia nieopatrzonej klauzulą poufności wersji orzeczenia sądowego, w której fragmenty zawierające tajemnice przedsiębiorstwa zostały usunięte lub utajnione; oraz
- e) nałożenie kary na jakiegokolwiek osoby uczestniczące w postępowaniu sądowym, które nie zastosują się lub odmówią zastosowania się do nakazów sądowych dotyczących ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa lub domniemanej tajemnicy przedsiębiorstwa.

3. Żadna ze Stron nie ma obowiązku przewidywać w swoich przepisach ustawowych i wykonawczych sądowego postępowania cywilnego ani środków zaradczych, o których mowa w art. 115, w odniesieniu do przypadków postępowania niezgodnego z uczciwą praktyką handlową, które ma na celu, zgodnie z odpowiednim prawodawstwem Strony, ujawnienie naruszenia przepisów, nadużycia lub nielegalnego działania bądź ochronę prawnie uzasadnionego interesu.

Ochrona danych przedłożonych w celu uzyskania pozwolenia
na dopuszczenie produktu leczniczego do obrotu

1. Każda ze Stron chroni poufne informacje handlowe przedłożone w celu uzyskania pozwolenia na dopuszczenie do obrotu produktów leczniczych (zwanego dalej „pozwoleniem na dopuszczenie do obrotu”) przed ujawnieniem osobom trzecim, chyba że podjęte zostaną kroki w celu zapewnienia ochrony tych danych przed nieuczciwym wykorzystaniem w celach komercyjnych lub z wyjątkiem przypadków, gdy ujawnienie jest konieczne ze względu na nadrzędny interes publiczny.
2. Każda ze Stron zapewnia, aby przez okres co najmniej 6 lat od dnia pierwszego pozwolenia na dopuszczenie do obrotu na terytorium danej Strony organ odpowiedzialny za udzielenie pozwolenia na dopuszczenie do obrotu nie akceptował jakiegokolwiek kolejnego wniosku o wydanie pozwolenia na dopuszczenie do obrotu, który zawiera odniesienie do wyników badań przedklinicznych lub klinicznych przedłożonych we wniosku o pierwsze pozwolenie na dopuszczenie do obrotu, chyba że porozumienia międzynarodowe, których stronami są zarówno Unia Europejska, jak i Uzbekistan, stanowią inaczej. Zasada ta ma zastosowanie bez względu na to, czy informacje, o których mowa w ust. 1 lub 2, zostały podane do wiadomości publicznej.
3. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla dodatkowych okresów ochrony, które każda ze Stron może przewidzieć w swoim prawie.
4. W odniesieniu do Republiki Uzbekistanu niniejszy artykuł zaczyna obowiązywać po upływie dwóch lat od wejścia w życie niniejszej Umowy.

Ochrona danych przedłożonych w celu uzyskania pozwolenia na dopuszczenie do obrotu
środków ochrony roślin

1. Każda ze Stron uznaje tymczasowe prawo właściciela sprawozdania z testu lub sprawozdania z badania złożonego po raz pierwszy w celu uzyskania pozwolenia na dopuszczenie do obrotu środka ochrony roślin. Podczas takiego okresu sprawozdanie z testu lub badania nie może być wykorzystywane na korzyść jakichkolwiek innych osób ubiegających się o uzyskanie pozwolenia na dopuszczenie do obrotu środka ochrony roślin, chyba że udowodniono, że pierwszy właściciel wyraził na to wyraźną zgodę. Prawo to będzie zwane dalej w niniejszym artykule „ochroną danych”.
2. Sprawozdanie z testu lub badania złożone w celu uzyskania pozwolenia na dopuszczenie do obrotu środka ochrony roślin powinno spełniać następujące warunki:
 - a) być niezbędne do udzielenia pozwolenia lub zmiany pozwolenia w celu dopuszczenia stosowania w odniesieniu do innych upraw oraz
 - b) uzyskać certyfikat zgodności z zasadami dobrej praktyki laboratoryjnej lub zasadami dobrej praktyki doświadczalnej.
3. Okres ochrony danych wynosi co najmniej 10 lat od udzielenia pierwszego pozwolenia przez właściwy organ na terytorium tej Strony. W przypadku środków ochrony roślin charakteryzujących się niskim poziomem ryzyka okres ten może być przedłużony do 13 lat.

4. Okres ochrony danych przedłuża się o trzy miesiące dla każdego rozszerzenia pozwolenia na zastosowania małoobszarowe, jeżeli posiadacz pozwolenia złoży wniosek co najmniej pięć lat po dacie udzielenia pierwszego pozwolenia. Całkowity okres ochrony danych nie może w żadnym wypadku przekroczyć 13 lat. W przypadku środków ochrony roślin charakteryzujących się niskim poziomem ryzyka całkowity okres ochrony nie może w żadnym wypadku przekroczyć 15 lat.
5. Sprawozdania z testu lub badania podlegają ochronie również wówczas, gdy jest to niezbędne do odnowienia ważności lub przeglądu pozwolenia. W takich przypadkach okres ochrony danych wynosi 30 miesięcy.
6. Niezależnie od postanowień ust. 3, 4 i 5 organ publiczny odpowiedzialny za wydawanie pozwoleń na dopuszczenie do obrotu nie bierze pod uwagę informacji, o których mowa w ust. 1 i 2, w przypadku kolejnych pozwoleń na dopuszczenie do obrotu, bez względu na to, czy zostały one podane do wiadomości publicznej.
7. Każda ze Stron określa środki zobowiązujące wnioskodawcę i posiadaczy poprzednich pozwoleń mających siedzibę na terytorium Stron do dzielenia się informacjami zastrzeżonymi, tak aby uniknąć duplikowania testów na kręgowcach.
8. W odniesieniu do Republiki Uzbekistanu niniejszy artykuł zaczyna obowiązywać po upływie dwóch lat od wejścia w życie niniejszej Umowy.

PODSEKCJA 7

ODMIANY ROŚLIN

ARTYKUŁ 119

Postanowienia ogólne

Każda ze Stron chroni prawa do ochrony odmian roślin zgodnie z Międzynarodową konwencją o ochronie nowych odmian roślin przyjętą przez Konferencję Dyplomatyczną w dniu 3 grudnia 1961 r. (zwaną dalej „konwencją UPOV”), ostatnio zmienioną w Genewie dnia 19 marca 1991 r., łącznie z fakultatywnymi wyjątkami od prawa hodowcy, o których mowa w art. 15 ust. 2 konwencji UPOV. Strony współpracują w celu promowania i egzekwowania tych praw.

SEKCJA 3

EGZEKOWANIE PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

PODSEKCJA 1

EGZEKOWANIE PRAW W POSTĘPOWANIU CYWILNYM I ADMINISTRACYJNYM

ARTYKUŁ 120

Zobowiązania ogólne

1. Każda ze Stron potwierdza swoje zobowiązanie do przestrzegania części III porozumienia TRIPS oraz wprowadza środki, procedury i środki zaradcze niezbędne do zapewnienia egzekwowania praw własności intelektualnej.

Dla celów niniejszej sekcji termin „prawa własności intelektualnej” nie obejmuje praw objętych podsekcją 6 sekcji 2.

2. Środki, procedury i środki zaradcze, o których mowa w ust. 1:

- a) muszą być sprawiedliwe i słuszne;
- b) nie mogą być nadmiernie skomplikowane lub kosztowne ani pociągać za sobą nierozsądnych ograniczeń czasowych czy nieuzasadnionych opóźnień;

- c) muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające; oraz
- d) muszą być stosowane w taki sposób, aby uniknąć tworzenia przeszkód w legalnym handlu, a Strony muszą zapewnić ochronę przed ich naruszeniem.

ARTYKUŁ 121

Osoby uprawnione do występowania o zastosowanie środków, procedur i środków zaradczych

Każda ze Stron za osoby uprawnione do występowania o zastosowanie środków, procedur i środków zaradczych, o których mowa w niniejszej podsekcji oraz w części III porozumienia TRIPS, uznaje następujące osoby:

- a) posiadaczy praw własności intelektualnej zgodnie z przepisami prawa mającego zastosowanie;
- b) wszystkie inne osoby uprawnione do korzystania z praw własności intelektualnej, w szczególności licencjodawców, w zakresie dozwolonym przez mające zastosowanie prawo i zgodnie z nim;
- c) organizacje zbiorowego zarządzania prawami własności intelektualnej, które są zgodnie z przepisami uznane za uprawnione do reprezentowania uprawnionych z tytułu praw własności intelektualnej, w zakresie dozwolonym przez prawo mające zastosowanie oraz zgodnie z nim;
- d) profesjonalne organizacje zrzeszające pełnomocników, prawnie uznane za uprawnione do reprezentowania posiadaczy praw własności intelektualnej, w zakresie dozwolonym przez prawo mające zastosowanie i zgodnie z nim.

Dowody

1. Każda ze Stron zapewnia, aby nawet przed rozpoczęciem postępowania dotyczącego istoty sprawy, na wniosek strony, która przedstawiła dostępne w rozsądnym zakresie dowody uzasadniające zarzut naruszenia jej prawa własności intelektualnej lub zagrożenie naruszenia tego prawa, właściwe organy sądowe mogły zasądzić natychmiastowe i skuteczne środki tymczasowe w celu zabezpieczenia odpowiednich dowodów dotyczących domniemanego naruszenia, z zastrzeżeniem ochrony informacji poufnych. Nakazując środki przejściowe lub tymczasowe, organy sądowe biorą pod uwagę uzasadnione interesy domniemanego sprawcy naruszenia.
2. Takie środki mogą obejmować szczegółowy opis z pobraniem próbek lub bez lub fizyczne zajęcie domniemanych towarów naruszających prawo, a także, w stosownych przypadkach, materiałów i narzędzi użytych do produkcji lub dystrybucji tych towarów oraz związanych z nimi dokumentów.
3. Każda ze Stron, w przypadku naruszenia prawa własności intelektualnej na skalę komercyjną, wprowadza środki niezbędne do umożliwienia właściwym organom sądowym nakazania, w stosownych przypadkach i na wniosek strony, przekazania dokumentów bankowych, finansowych lub handlowych, które znajdują się pod kontrolą strony przeciwnej, z zastrzeżeniem zapewnienia ochrony informacji poufnych.

ARTYKUŁ 123

Prawo do informacji

1. Każda ze Stron zapewnia, aby w trakcie postępowania cywilnego w sprawie naruszenia prawa własności intelektualnej oraz w odpowiedzi na uzasadniony i odpowiedni wniosek strony skarżącej właściwe organy sądowe mogły nakazać sprawcy naruszenia lub jakiegokolwiek innej osobie będącej stroną sporu lub świadkiem w takiej sprawie przekazanie informacji dotyczących pochodzenia i sieci dystrybucyjnych towarów i usług naruszających prawo własności intelektualnej.
2. Do celów ust. 1 „jakakolwiek inna osoba” oznacza osobę, która co najmniej:
 - a) znajdowała się w posiadaniu towarów naruszających prawo na skalę handlową;
 - b) korzystała z usług naruszających prawo na skalę handlową;
 - c) świadczyła na skalę handlową usługi wykorzystywane w działaniach naruszających prawo lub
 - d) została wskazana przez osobę, o której mowa w lit. a), b) lub c) niniejszego ustępu, jako zaangażowana w produkcję, wytwarzanie lub dystrybucję towarów lub świadczenie usług.
3. Informacje, o których mowa w ust. 1, obejmują w stosownych przypadkach:
 - a) imiona i nazwiska lub nazwy i adresy producentów, wytwórców, dystrybutorów, dostawców oraz innych poprzednich posiadaczy towarów lub usług, a także przewidywanych hurtowników i detalistów, oraz

- b) informacje o produkowanych, wytworzonych, dostarczonych, otrzymanych lub zamówionych ilościach, a także o cenie uzyskanej za dane towary lub usługi.
4. Ust. 1 i 2 stosuje się bez uszczerbku dla przepisów prawa Strony, które:
- a) przyznają uprawnionemu prawa do otrzymywania dodatkowych informacji;
 - b) regulują wykorzystanie w postępowaniach cywilnych informacji przekazanych na podstawie niniejszego artykułu;
 - c) regulują odpowiedzialność za niewłaściwe skorzystanie z prawa do informacji;
 - d) umożliwiają odmowę przekazania informacji, które zmusiłyby osobę, o której mowa w ust. 1, do przyznania się do jej własnego udziału lub udziału jej bliskich członków rodziny w naruszeniu prawa własności intelektualnej, lub
 - e) regulują ochronę poufności źródeł informacji lub przetwarzania danych osobowych.

Środki tymczasowe i zabezpieczające

1. Każda ze Stron zapewnia, aby organy sądowe mogły – na wniosek wnioskodawcy – wydać przeciwko domniemanemu sprawcy naruszenia tymczasowy nakaz sądowy mający zapobiec jakimukolwiek nieuchronnemu zagrożeniu naruszenia prawa własności intelektualnej lub zabronić, tymczasowo oraz z zastrzeżeniem – w stosownych przypadkach – okresowego uiszczania kary pieniężnej, w przypadku gdy taka kara przewidziana jest w prawie tej Strony, dalszych domniemyanych naruszeń tego prawa, lub w przypadku jego kontynuowania nakazać złożenie zabezpieczenia mającego zapewnić pokrycie strat poniesionych przez posiadacza praw. Tymczasowy nakaz sądowy może być także wydany na tych samych warunkach przeciwko pośrednikowi, którego usługi, w tym usługi internetowe, są używane przez osobę trzecią do naruszania prawa własności intelektualnej.
2. Tymczasowy nakaz sądowy może być także wydany w celu zajęcia lub przekazania towarów, w stosunku do których istnieje podejrzenie, że naruszają prawo własności intelektualnej, aby zapobiec wprowadzeniu ich do obrotu lub przepływowi w kanałach handlowych.
3. W przypadku zarzucanego naruszenia popełnionego na skalę handlową każda ze Stron zapewnia, aby w przypadku gdy wnioskodawca wskaże okoliczności, które mogłyby zagrozić naprawieniu szkód, jego organy sądowe mogły zarządzić tymczasowe zajęcie takich ruchomości i nieruchomości domniemanego sprawcy naruszenia, łącznie z zablokowaniem jego rachunków bankowych i innych aktywów. W tym celu właściwe organy mogą zarządzić przedłożenie dokumentów bankowych, finansowych lub handlowych, lub zapewnienie odpowiedniego dostępu do odpowiednich informacji.

ARTYKUŁ 125

Środki zaradcze

1. Każda ze Stron zapewnia, aby organy sądowe mogły nakazać – na wniosek wnioskodawcy oraz bez uszczerbku dla jakichkolwiek odszkodowań należnych posiadaczowi praw z tytułu naruszenia, oraz bez jakiejkolwiek rekompensaty – zniszczenie lub co najmniej ostateczne wycofanie z kanałów handlowych towarów, w przypadku których stwierdzono naruszenie prawa własności intelektualnej. W stosownych przypadkach organy sądowe mogą również nakazać zniszczenie materiałów i narzędzi wykorzystywanych głównie w tworzeniu lub wytwarzaniu tych towarów.
2. Organy sądowe każdej ze Stron mogą nakazać, aby środki zaradcze, o których mowa w ust. 1, były podejmowane na koszt sprawcy naruszenia, chyba że istnieją szczególne powody przemawiające za innym rozwiązaniem.
3. Przy rozpatrywaniu wniosku o środki zaradcze bierze się pod uwagę potrzebę zachowania proporcji pomiędzy wagą naruszenia a zarządzonymi środkami zaradczymi, a także interesy osób trzecich.
4. W odniesieniu do Republiki Uzbekistanu ust. 1 zaczyna obowiązywać po upływie trzech lat od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 126

Nakazy sądowe

Każda ze Stron zapewnia, aby w przypadku stwierdzenia naruszenia prawa własności intelektualnej w orzeczeniu sądowym, organy sądowe mogły wydać przeciwko sprawcy naruszenia, a także przeciwko pośrednikowi, z którego usług korzysta osoba trzecia do naruszania prawa własności intelektualnej, nakaz sądowy zakazujący dalszego naruszania.

ARTYKUŁ 127

Środki alternatywne

Każda ze Stron może postanowić, że organy sądowe, w stosownych przypadkach i na wniosek osoby podlegającej środkom określonym w art. 125 lub 126, mogą zasądzić odszkodowanie pieniężne na rzecz strony poszkodowanej zamiast stosowania środków przewidzianych w tych artykułach, jeżeli osoba ta działała nieumyślnie i nie dopuściła się niedbalstwa i jeżeli wykonanie odnośnych środków spowodowałoby dla niej niewspółmierną szkodę, a odszkodowanie pieniężne na rzecz strony poszkodowanej jest stosunkowo satysfakcjonujące.

ARTYKUŁ 128

Odszkodowanie

1. Każda ze Stron zapewnia, aby organy sądowe nakazały – na wniosek strony poszkodowanej – sprawcy naruszenia, który wiedział lub miał wystarczające podstawy, by wiedzieć, że zajmuje się działalnością stanowiącą naruszenie prawa, aby zapłacił podmiotowi praw odszkodowanie odpowiednie do celu zrekompensowania rzeczywistej szkody poniesionej przez podmiot praw w wyniku naruszenia.
2. Każda ze Stron zapewnia, aby organy sądowe przy ustalaniu wysokości odszkodowania, o którym mowa w ust. 1:
 - a) uwzględniały wszystkie odpowiednie aspekty, takie jak negatywne skutki gospodarcze, łącznie z utraconymi zyskami, poniesione przez stronę poszkodowaną, wszelki nieuczciwy zysk osiągnięty przez sprawcę naruszenia oraz, w stosownych przypadkach, elementy inne niż czynniki gospodarcze, takie jak szkoda moralna, jaką posiadacz praw poniósł w związku z naruszeniem, lub
 - b) jako alternatywę do lit. a) mogą, w stosownych przypadkach, ustanowić odszkodowanie jako płatność ryczałtową na podstawie co najmniej takich elementów, jak co najmniej wysokość opłat licencyjnych lub opłat należnych w przypadku złożenia przez sprawcę naruszenia wniosku o upoważnienie do wykorzystywania danych praw własności intelektualnej.
3. W przypadku gdy sprawca naruszenia nie zaangażował się w działalność naruszającą prawo świadomie lub mając rozsądne podstawy do posiadania takiej wiedzy, Strony mogą przewidzieć, że organy sądowe mogą nakazać – na korzyść strony poszkodowanej – zwrot zysków lub zapłatę odszkodowania, którego wysokość może być ustalona z góry.

ARTYKUŁ 129

Koszty sądowe

Każda ze Stron zapewnia, aby rozsądne i proporcjonalne koszty sądowe oraz inne wydatki poniesione przez stronę wygrywającą były co do zasady pokrywane przez stronę przegrywającą, chyba że jest to niezgodne z zasadą sprawiedliwości..

ARTYKUŁ 130

Publikacja orzeczeń sądowych

Każda ze Stron zapewnia, aby w ramach postępowania sądowego wszczętego w odniesieniu do naruszenia prawa własności intelektualnej organy sądowe mogły, na wniosek wnioskodawcy, a na koszt sprawcy naruszenia, zarządzić odpowiednie środki w celu rozpowszechnienia informacji dotyczącej orzeczenia, w tym również jego wyeksponowania i publikacji w całości lub w części.

ARTYKUŁ 131

Domniemanie autorstwa lub własności

Strony uznają, że do celu stosowania środków, procedur i środków zaradczych przewidzianych w niniejszej sekcji 3:

- a) umieszczenie imienia i nazwiska autora na utworze literackim lub artystycznym w sposób zwyczajowo przyjęty jest wystarczające dla utożsamienia autora z tym utworem, o ile brak jest dowodów wskazujących, że jest inaczej, co w konsekwencji uprawnia autora do wszczęcia postępowania w sprawie naruszenia oraz
- b) lit. a) stosuje się odpowiednio do posiadaczy praw pokrewnych prawom autorskim w odniesieniu do ich przedmiotów ochrony.

ARTYKUŁ 132

Postępowania administracyjne

W zakresie, w jakim jakikolwiek środek cywilnoprawny może być zarządzony w wyniku postępowań administracyjnych dotyczących istoty sprawy, postępowania takie powinny być zgodne z zasadami równoważnymi co do istoty z zasadami określonymi w odpowiednich postanowieniach niniejszej sekcji.

PODSEKCJA 2

EGZEKOWANIE PRZEPISÓW PRZY KONTROLI GRANICZNEJ

ARTYKUŁ 133

Środki stosowane przy kontroli granicznej

1. W odniesieniu do towarów znajdujących się pod kontrolą celną każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje procedury, za pomocą których podmiot praw może złożyć wnioski do organów celnych o zawieszenie zwolnienia lub zatrzymanie towarów, co do których zachodzi podejrzenie naruszenia znaków towarowych, praw autorskich i praw pokrewnych, oznaczeń geograficznych, patentów, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, topografii układów scalonych i praw do ochrony odmian roślin (zwanych dalej „podejrzаныmi towarami”).
2. Każda ze Stron musi dysponować elektronicznymi systemami zarządzania przez organy celne pozytywnym rozpatrzeniem lub rejestrowaniem wniosków.
3. Jeżeli Strona pobiera opłatę w celu pokrycia kosztów administracyjnych wynikających z pozytywnego przyznania lub zarejestrowania wniosków lub dokonania wpisu, opłata ta jest proporcjonalna do wykonanej usługi i poniesionych kosztów.
4. Każda ze Stron zapewnia, aby jej organy celne podejmowały decyzje o pozytywnym rozpatrzeniu lub zarejestrowaniu wniosku w rozsądnym terminie.
5. Każda ze Stron może przewidzieć możliwość, aby wnioski, o których mowa w ust. 1, miały zastosowanie do wielu przesyłek towarów.

6. Każda ze Stron zapewnia, aby w odniesieniu do towarów znajdujących się pod kontrolą celną jej organy celne miały możliwość działania z własnej inicjatywy w celu zatrzymania lub zawieszenia zwolnienia podejrzanych towarów.
7. Każda ze Stron zapewnia, aby jej organy celne wykorzystywały do identyfikacji podejrzanych towarów analizę ryzyka, w razie potrzeby obok innych metod identyfikacji.
8. Strona może przyjąć lub utrzymać procedury, w ramach których jej właściwe organy mogą stwierdzić, w rozsądnym terminie po wszczęciu procedur, o których mowa w ust. 1 i 5, czy podejrzane towary naruszają prawa własności intelektualnej. W takim przypadku właściwe organy są uprawnione do nakazania zniszczenia towarów w wyniku ustalenia naruszenia. Strona może dysponować procedurami umożliwiającymi zniszczenie podejrzanych towarów bez konieczności stwierdzenia istnienia naruszenia, w przypadku gdy zainteresowane osoby zgadzają się na zniszczenie towarów lub mu się nie sprzeciwiają.
9. Każda ze Stron może posiadać procedury umożliwiające szybkie niszczenie towarów oznaczonych podrobionym znakiem towarowym i towarów pirackich wysyłanych w przesyłkach pocztowych lub ekspresowych.
10. Każda ze Stron może zdecydować o niestosowaniu niniejszego artykułu do przywozu towarów wprowadzonych do obrotu w innym państwie przez posiadaczy praw lub za ich zgodą. Strona może wyłączyć z zakresu stosowania niniejszego artykułu towary o charakterze niehandlowym znajdujące się w bagażu osobistym podróżnych.
11. Każda ze Stron zapewnia, aby jej organy celne prowadziły regularny dialog i promowały współpracę z odpowiednimi zainteresowanymi stronami oraz z innymi organami zaangażowanymi w egzekwowanie praw własności intelektualnej.

12. Strony zgadzają się współpracować w zakresie międzynarodowego handlu podejrzanymi towarami. W szczególności Strony zgodnie postanawiają wymieniać się informacjami na temat handlu podejrzanymi towarami, które mają wpływ na drugą Stronę.

13. Bez uszczerbku dla innych form współpracy Protokół I dotyczący wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych ma zastosowanie w odniesieniu do naruszeń przepisów dotyczących praw własności intelektualnej, do których egzekwowania zgodnie z niniejszym artykułem właściwe są organy celne.

14. Podkomitet, o którym mowa w art. 136, jest odpowiedzialny za zapewnienie właściwego funkcjonowania i wykonania postanowień niniejszego artykułu, w szczególności w zakresie współpracy między Stronami.

15. Przy wdrażaniu środków stosowanych przy kontroli granicznej służących egzekwowaniu praw własności intelektualnej przez organy celne, objętych lub nieobjętych niniejszą podsekcją, Strony zapewniają zgodność z art. V GATT 1994 oraz art. 41 i sekcją 4 części III porozumienia TRIPS oraz przestrzeganie tych przepisów.

SEKCJA 4

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

ARTYKUŁ 134

Współpraca

1. Strony zgodnie postanawiają współpracować w celu wspierania wdrażania zobowiązań i obowiązków podjętych w ramach niniejszego rozdziału. Współpraca Stron w zakresie ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej odbywa się w oparciu o m.in. następujące zasady.
2. Obszary współpracy obejmują między innymi następujące działania:
 - a) wymianę informacji na temat ram prawnych w dziedzinie praw własności intelektualnej oraz odpowiednich przepisów dotyczących ich ochrony i egzekwowania;
 - b) wymianę doświadczeń między Stronami w zakresie postępów w pracach legislacyjnych;
 - c) wymianę doświadczeń między Stronami w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej;
 - d) wymianę doświadczeń między Stronami w zakresie egzekwowania przepisów na szczeblu centralnym i poniżej szczebla centralnego przez organy celne, policję oraz organy administracyjne i sądowe;
 - e) koordynację, w tym z innymi państwami, w celu zapobiegania wywozowi towarów podrobionych;

- f) pomoc techniczną, budowanie zdolności, wymianę oraz szkolenie pracowników;
 - g) ochronę i obronę praw własności intelektualnej oraz rozpowszechnianie informacji na ten temat między innymi w środowisku przedsiębiorców i w społeczeństwie obywatelskim;
 - h) podnoszenie świadomości społecznej konsumentów i posiadaczy praw; wzmacnianie współpracy instytucjonalnej, zwłaszcza między urzędami własności intelektualnej;
 - i) promowanie świadomości i edukację społeczeństwa w zakresie polityki dotyczącej ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej;
 - j) promowanie ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej we współpracy publiczno-prywatnej z udziałem małych i średnich przedsiębiorstw (zwanych dalej „MŚP”); oraz
 - k) formułowanie skutecznych strategii w celu określenia odbiorców oraz tworzenie programów komunikacyjnych służących podniesieniu świadomości konsumentów i mediów w zakresie skutków naruszenia praw własności intelektualnej, w tym zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa oraz powiązań z przestępczością zorganizowaną.
3. Każda ze Stron może udostępnić publicznie specyfikacje produktów lub ich skrócone wersje oraz informacje o odpowiednich punktach kontaktowych drugiej Strony do spraw kontroli oznaczeń geograficznych chronionych na mocy podsekcji 4 lub zarządzania nimi.
4. Strony, albo bezpośrednio, albo za pośrednictwem podkomitetu, o którym mowa w art. 136, utrzymują kontakt we wszelkich kwestiach dotyczących wykonywania i funkcjonowania niniejszej sekcji.

Dobrowolne inicjatywy zainteresowanych stron

Każda ze Stron podejmuje starania, aby ułatwiać realizację dobrowolnych inicjatyw zainteresowanych stron mających na celu ograniczenie naruszeń praw własności intelektualnej, w tym w internecie i na innych rynkach, koncentrując się na konkretnych problemach i poszukując praktycznych rozwiązań, które są realistyczne, zrównoważone, proporcjonalne i sprawiedliwe dla wszystkich zainteresowanych, w tym w następujący sposób:

- a) każda ze Stron podejmuje starania, aby zwoływać na swoim terytorium zainteresowane strony na zasadzie dobrowolności, by ułatwić realizację dobrowolnych inicjatyw mających na celu znalezienie rozwiązań celem ograniczenia naruszeń i pogodzenia różnic w zakresie ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej;
- b) Strony podejmują starania, aby wymieniać między sobą informacje dotyczące działań na rzecz ułatwienia realizacji dobrowolnych inicjatyw zainteresowanych stron na swoich terytoriach; oraz
- c) Strony podejmują starania, aby promować otwarty dialog i współpracę między zainteresowanymi stronami Stron oraz zachęcać te zainteresowane strony do wspólnego znajdowania rozwiązań i pogodzenia różnic w zakresie ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej oraz ograniczania naruszeń.

ARTYKUŁ 136

Postanowienia instytucjonalne

1. Strony niniejszym ustanawiają Podkomitet ds. Praw Własności Intelektualnej składający się z przedstawicieli Unii Europejskiej i Republiki Uzbekistanu, powierzając mu monitorowanie wykonania niniejszego rozdziału oraz zacieśnienie współpracy i dialogu między Stronami w zakresie praw własności intelektualnej.
2. Podkomitet ds. Praw Własności Intelektualnej zbiera się na wniosek którejkolwiek ze Stron, na przemian w Unii Europejskiej i Republice Uzbekistanu, w terminie, w miejscu oraz w sposób ustalony przez Strony (może to być również wideokonferencja), lecz nie później niż 90 dni od dnia przedstawienia wniosku.
3. Podkomitet ds. Praw Własności Intelektualnej ułatwia wdrożenie niniejszego rozdziału i współpracę między Stronami we wszystkich kwestiach związanych z własnością intelektualną. W szczególności jest odpowiedzialny za zmianę:
 - a) załącznika 7-A sekcja A w zakresie odniesień do prawa mającego zastosowanie na terytorium Stron;
 - b) załącznika 7-A sekcja B w zakresie elementów dotyczących rejestracji i kontroli oznaczeń geograficznych;
 - c) załącznika 7-B w zakresie kryteriów, które należy włączyć do procedury sprzeciwu; oraz
 - d) załącznika 7-C w zakresie oznaczeń geograficznych.

ROZDZIAŁ 8

KONKURENCJA I PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE

SEKCJA A

KONKURENCJA

ARTYKUŁ 137

Zasady

Strony uznają znaczenie wolnej i niezakłóconej konkurencji w swoich stosunkach handlowych i inwestycyjnych. Strony potwierdzają, że antykonkurencyjne praktyki gospodarcze oraz interwencje rządowe mogą zakłócać właściwe funkcjonowanie rynków i osłabiać korzyści płynące z liberalizacji handlu i inwestycji.

ARTYKUŁ 138

Neutralność konkurencyjna

Każda ze Stron stosuje postanowienia niniejszego rozdziału do wszystkich przedsiębiorstw – publicznych i prywatnych.

PODSEKCJA 1

ZACHOWANIA ANTYKONKURENCYJNE I KONTROLA ŁĄCZENIA PRZEDSIĘBIORSTW

ARTYKUŁ 139

Ramy legislacyjne

Każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje przepisy prawa konkurencji, które mają zastosowanie do wszystkich przedsiębiorstw we wszystkich sektorach gospodarki¹ i które skutecznie rozstrzygają kwestię następujących praktyk:

- a) porozumienia horyzontalne i wertykalne między przedsiębiorstwami, decyzje zrzeszeń przedsiębiorstw i praktyki uzgodnione, których celem lub skutkiem jest zapobieganie konkurencji, jej ograniczanie lub zakłócanie;
- b) nadużywanie przez jedno lub więcej przedsiębiorstw pozycji dominującej; oraz
- c) koncentracje przedsiębiorstw, które znacząco zakłócałyby efektywną konkurencję, w szczególności w wyniku stworzenia lub wzmocnienia pozycji dominującej.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że zgodnie z art. 42 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej prawo konkurencji w Unii Europejskiej stosuje się do sektora rolnego zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 ustanawiającym wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz.U. UE L 347/2013 z 20.12.2013, s. 671, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj>).

ARTYKUŁ 140

Zadania wykonywane w publicznym interesie gospodarczym

Stosowanie przepisów prawa konkurencji przez Stronę nie powinno utrudniać wykonywania – formalnie lub faktycznie – szczególnych zadań wykonywanych w interesie publicznym, które mogą być powierzone przedsiębiorstwom. Zwolnienia ze stosowania przepisów prawa konkurencji Strony powinny być ograniczone do zadań wykonywanych w interesie publicznym oraz do tego, co jest niezbędne, aby osiągnąć pożądane cele polityki publicznej, a także powinny być przejrzyste.

ARTYKUŁ 141

Wykonanie

1. Każda ze Stron ustanawia i utrzymuje operacyjnie niezależny organ, który jest odpowiedzialny za zapewnienie pełnego stosowania i skutecznego egzekwowania przepisów prawa konkurencji oraz który wyposażono w odpowiednie uprawnienia i zasoby niezbędne w tym celu.
2. Każda ze Stron stosuje przepisy swojego prawa konkurencji w sposób przejrzysty, z poszanowaniem zasad sprawiedliwości proceduralnej, w tym prawa zainteresowanych przedsiębiorstw do obrony, w szczególności prawa do bycia wysłuchanym i prawa do kontroli sądowej.

ARTYKUŁ 142

Współpraca

1. Strony uznają, że w ich wspólnym interesie leży promowanie współpracy w zakresie polityki konkurencji i egzekwowania prawa konkurencji.
2. Aby ułatwić taką współpracę, organy ochrony konkurencji Stron mogą wymieniać się informacjami, z zastrzeżeniem zasad poufności określonych w odpowiednich przepisach Stron.
3. Organy ochrony konkurencji Stron podejmują starania, aby koordynować, w miarę możliwości i w stosownych przypadkach, swoje działania w zakresie egzekwowania prawa dotyczące tego samego lub powiązanego zachowania lub tych samych lub powiązanych spraw.

ARTYKUŁ 143

Niestosowanie mechanizmu rozstrzygania sporów

Rozdział 14 nie ma zastosowania do niniejszej sekcji.

PODSEKCJA 2

SUBSYDIA

ARTYKUŁ 144

Definicja i zakres stosowania

1. Na potrzeby niniejszej sekcji „subsydium” oznacza środek, który spełnia odpowiednio warunki określone w art. 1 ust. 1.1 porozumienia SCM, niezależnie od tego, czy jest przyznawany przedsiębiorstwu dostarczającemu towary czy świadczącemu usługi¹.
2. Niniejsza sekcja ma zastosowanie do subsydiów, które są specyficzne w rozumieniu art. 2 porozumienia SCM. Każde subsydium podlegające postanowieniom art. 148 niniejszej Umowy uważane jest za specyficzne.
3. Postanowienia niniejszej sekcji nie mogą być interpretowane w sposób utrudniający wykonywanie – formalnie lub faktycznie – szczególnych zadań wykonywanych w interesie publicznym, które mogą być powierzone przedsiębiorstwom. Zwolnienia ze stosowania postanowień niniejszej sekcji powinny być ograniczone do zadań wykonywanych w interesie publicznym oraz do tego, co jest niezbędne, aby osiągnąć cele polityki publicznej, a także powinny być przejrzyste.
4. Art. 146 niniejszej Umowy nie stosuje się do subsydiów powiązanych z handlem towarami objętym załącznikiem 1 do porozumienia w sprawie rolnictwa.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że definicja ta pozostaje bez uszczerbku dla wyniku wszelkich przyszłych dyskusji w ramach WTO dotyczących definicji subsydiów na usługi. W zależności od postępów osiągniętych w tych dyskusjach na poziomie WTO Strony mogą zaktualizować niniejszą Umowę w tym zakresie.

5. Art. 146 i 147 nie stosuje się do sektora audiowizualnego i branży turystycznej.

ARTYKUŁ 145

Przejrzystość

1. Każda ze Stron podaje do wiadomości publicznej następujące informacje w odniesieniu do subsydium przyznanego lub utrzymywanego na jej terytorium:
 - a) podstawę prawną i cel subsydium;
 - b) formę subsydium;
 - c) w miarę możliwości, łączną kwotę lub roczną kwotę przewidzianą w budżecie na dane subsydium oraz nazwę beneficjenta subsydium.
2. Strona może postępować zgodnie z ust. 1 poprzez:
 - a) przedstawienie notyfikacji zgodnie z art. 25 porozumienia SCM, która jest przekazywana co najmniej raz na dwa lata;
 - b) złożenie notyfikacji zgodnie z art. 18 porozumienia w sprawie rolnictwa; lub¹,

¹ Dla większej jasności należy doprecyzować, że wymogi w zakresie powiadamiania na mocy art. 145 ust. 2 lit. a) i b) będą miały zastosowanie do Republiki Uzbekistanu od dnia jego przystąpienia do WTO.

- c) zapewnienie opublikowania przez siebie lub w swoim imieniu informacji, o których mowa w ust. 1, na publicznie dostępnej stronie internetowej do 31 grudnia roku kalendarzowego następującego po roku przyznania lub utrzymania subsydium.

ARTYKUŁ 146

Konsultacje

1. Jeżeli Strona uważa, że subsydium negatywnie wpływa lub może negatywnie wpłynąć na jej interesy w zakresie liberalizacji handlu lub inwestycji, może przekazać swoje zastrzeżenia drugiej Stronie na piśmie i zwrócić się o dalsze informacje w tej sprawie.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera wyjaśnienie, w jaki sposób subsydium może negatywnie wpłynąć na interesy w zakresie liberalizacji handlu lub inwestycji Strony występującej z wnioskiem. Strona występująca z wnioskiem może żądać następujących informacji na temat subsydium:
 - a) podstawa prawna i cel subsydium;
 - b) forma subsydium;
 - c) daty i okres stosowania subsydium oraz wszelkie inne terminy z nim związane;
 - d) wymogi kwalifikowalności w przypadku subsydium;
 - e) w miarę możliwości, łączna kwota lub roczna kwota przewidziana w budżecie na dane subsydium oraz nazwa beneficjenta subsydium;

- f) wszelkie inne informacje umożliwiające ocenę potencjalnego negatywnego wpływu subsydium.
3. Strona, do której skierowano wniosek, udziela informacji na piśmie nie później niż 60 dni od dnia doręczenia wniosku. W przypadku gdy Strona, do której skierowano wniosek, nie dostarczy żądanych informacji, uzasadnia ona brak tych informacji w swojej pisemnej odpowiedzi.
4. Po otrzymaniu żądanych informacji Strona występująca z wnioskiem może zwrócić się o konsultacje w tej sprawie. Konsultacje między Stronami w celu omówienia zgłoszonych zastrzeżeń przeprowadza się w ciągu 60 dni od daty wniosku o przeprowadzenie konsultacji.
5. Każda ze Stron dąży do osiągnięcia wzajemnie satysfakcjonującego porozumienia w danej kwestii.

ARTYKUŁ 147

Subsydia warunkowe

1. W zakresie, w jakim subsydium wpływa negatywnie na handel lub inwestycje drugiej Strony, każda ze Stron dokłada starań, aby stosować do subsydiów następujące warunki:
- a) dopuszczalne są subsydia, w ramach których rząd udziela gwarancji na długi lub zobowiązania niektórych przedsiębiorstw, pod warunkiem że kwota tych długów i zobowiązań lub okres obowiązywania gwarancji są ograniczone, oraz

- b) dopuszczalne są subsydia dla niewypłacalnych lub niewydolnych przedsiębiorstw, pod warunkiem że:
- (i) istnieje wiarygodny plan restrukturyzacji opierający się na realistycznych założeniach, mający na celu zapewnienie przywrócenia w rozsądnym terminie długoterminowej rentowności niewypłacalnego lub niewydolnego przedsiębiorstwa lub
 - (ii) przedsiębiorstwo ma udział w kosztach restrukturyzacji; małe i średnie przedsiębiorstwa nie są zobowiązane do udziału w kosztach restrukturyzacji.
2. Ust. 1 lit. b) nie ma zastosowania do subsydiów udzielanych przedsiębiorstwom jako tymczasowe wsparcie płynności w formie gwarancji kredytowych lub pożyczek w okresie niezbędnym do przygotowania planu restrukturyzacji. Takie tymczasowe wsparcie płynności ogranicza się do kwoty potrzebnej wyłącznie do utrzymania działalności przedsiębiorstwa.
3. Dopuszcza się subsydia mające na celu zapewnienie uporządkowanego wyjścia przedsiębiorstwa z rynku.
4. Niniejszy artykuł nie stosuje się do subsydiów, których łączne kwoty lub budżety wynoszą mniej niż 500 000 EUR na przedsiębiorstwo w okresie trzech kolejnych lat.

ARTYKUŁ 148

Subsydia zakazane

Od chwili przystąpienia Republiki Uzbekistanu do WTO zakazane są następujące subsydia do towarów przemysłowych, o ile porozumienie w sprawie rolnictwa nie stanowi inaczej:

- a) subsydia zależne, formalnie lub faktycznie¹, od wyników wywozu, oraz czy stanowią one jedyny lub jeden z kilku warunków, oraz
- b) subsydia zależne od preferencyjnego wykorzystywania towarów krajowych w stosunku do towarów przywożonych, które stanowi jedyny lub jeden z kilku warunków.

ARTYKUŁ 149

Wykorzystanie subsydiów

Każda ze Stron zapewnia wykorzystanie subsydiów przez przedsiębiorstwa wyłącznie do celu polityki, na jaki zostały przyznane.

¹ Ta norma jest spełniona, gdy fakty wskazują, iż przyznanie subsydium, które prawnie nie jest zależne od wyników wywozu, jest w rzeczywistości uzależnione od obecnego lub przewidywanego wywozu lub dochodów z wywozu. Sam fakt, że subsydium jest udzielane przedsiębiorstwom prowadzącym wywóz nie stanowi podstawy do traktowania tego subsydium jako subsydium eksportowego w rozumieniu niniejszego postanowienia;

SEKCJA B

PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE, PRZEDSIĘBIORSTWA, KTÓRYM PRZYZNANO SZCZEGÓLNE PRAWA LUB PRZYWILEJE, ORAZ WYZNACZENI MONOPOLIŚCI

ARTYKUŁ 150

Definicje

Do celów niniejszej sekcji:

- 1) „porozumienie” oznacza Porozumienie w sprawie oficjalnie wspieranych kredytów eksportowych zawarte w ramach Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (zwanej dalej „OECD”) lub porozumienie będące jego następcą, bez względu na to, czy zostało opracowane w ramach OECD czy poza tą organizacją, przyjęte przez co najmniej 12 pierwotnych członków WTO będących uczestnikami porozumienia na dzień 1 stycznia 1979 r.;
- 2) „działalność handlowa” oznacza działalność, której efektem końcowym jest wyprodukowanie towaru lub świadczenie usługi, które zostaną sprzedane w ilościach i po cenach określonych przez przedsiębiorstwo, którą to działalność podjęto w celu osiągnięcia zysku¹;
- 3) „względy komercyjne” oznaczają cenę, jakość, dostępność, zbywalność, transport oraz inne warunki zakupu lub sprzedaży, lub inne czynniki, które w zwykłych warunkach zostałyby wzięte pod uwagę przy podejmowaniu decyzji handlowych przez prywatne przedsiębiorstwo prowadzące działalność zgodnie z zasadami gospodarki rynkowej w odnośnej dziedzinie lub branży;

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że działalność podejmowana przez przedsiębiorstwo, które prowadzi działalność o charakterze niezarobkowym lub działalność po kosztach, nie stanowi działalności podejmowanej w celu osiągnięcia zysku.

- 4) „wyznaczać” oznacza ustanawiać monopol, udzielać zezwolenia na monopol lub rozszerzać jego zakres, aby objąć nim dodatkowy towar lub usługę;
- 5) „wyznaczony monopolista” oznacza jednostkę, w tym konsorcjum lub agencję publiczną, która na właściwym rynku na terytorium Strony została wyznaczona na wyłącznego dostawcę lub nabywcę towaru lub usługi, ale nie obejmuje podmiotu, któremu przyznane zostało wyłączne prawo własności intelektualnej wyłącznie ze względu na takie przyznanie;
- 6) „przedsiębiorstwo, któremu przyznano szczególne prawa lub przywileje” oznacza przedsiębiorstwo publiczne lub prywatne, któremu Strona przyznaje – formalnie lub faktycznie – szczególne prawa lub przywileje, wyznaczając lub ograniczając do co najmniej dwóch liczbę przedsiębiorstw upoważnionych do dostarczania towaru lub świadczenia usługi, nie kierując się przy tym wyłącznie obiektywnymi, proporcjonalnymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami, w sposób znacząco ograniczający zdolność innych przedsiębiorstw do dostarczania tego samego towaru lub świadczenia tej samej usługi na tym samym obszarze geograficznym na zasadniczo równoważnych warunkach;
- 7) „usługa świadczona w związku z wykonywaniem władzy publicznej” oznacza usługę świadczoną w wykonaniu funkcji władczych zgodnie z definicją zawartą w GATS, w tym, w stosownych przypadkach, w załączniku do GATS dotyczącym usług finansowych; oraz
- 8) „przedsiębiorstwo państwowe” oznacza przedsiębiorstwo, w którym Strona:
 - a) jest bezpośrednio właścicielem ponad 50 % kapitału zakładowego;
 - b) kontroluje bezpośrednio wykonywanie ponad 50 % praw głosu lub w inny sposób sprawuje równoważną kontrolę za pomocą praw głosu;
 - c) ma uprawnienia do powoływania większości członków zarządu lub jakiegokolwiek innego równoważnego organu zarządzającego; lub

- d) ma uprawnienia do sprawowania kontroli¹ nad przedsiębiorstwem.

ARTYKUŁ 151

Zakres stosowania

1. Niniejsza sekcja ma zastosowanie do przedsiębiorstw państwowych, przedsiębiorstw, którym przyznano szczególne prawa lub przywileje, oraz wyznaczonych monopolistów prowadzących działalność handlową. W przypadku gdy takie przedsiębiorstwa lub tacy monopolisci prowadzą zarówno działalność handlową, jak i działalność inną niż działalność handlowa, niniejszą sekcją objęta jest wyłącznie działalność handlowa.
2. Niniejsza sekcja ma zastosowanie do przedsiębiorstw państwowych, przedsiębiorstw, którym przyznano szczególne prawa lub przywileje, oraz wyznaczonych monopolistów na wszystkich szczeblach władz publicznych.
3. Niniejsza sekcja nie ma zastosowania do przedsiębiorstw państwowych, przedsiębiorstw, którym przyznano szczególne prawa lub przywileje, oraz wyznaczonych monopolistów, jeżeli działają oni jako podmioty zamawiające objęte załącznikami Strony do dodatku I do Porozumienia w sprawie zamówień rządowych, sporządzonego w Marakeszu dnia 15 kwietnia 1994 r., zawartego w załączniku 4 do porozumienia WTO² lub na podstawie załącznika 9-A do niniejszej Umowy, gdy zamówienie dokonywane jest do celów publicznych oraz gdy nie działają one w celu odsprzedaży zamówionych towarów lub usług na zasadach komercyjnych ani w celu wykorzystania zamówionych towarów lub usług przy dostarczeniu towarów lub świadczeniu usług przeznaczonych do komercyjnej sprzedaży.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że na potrzeby ustalenia kontroli analizuje się wszystkie istotne elementy prawne i faktyczne rozpatrywane indywidualnie dla każdego przypadku.

² Republika Uzbekistanu nie jest stroną GPA [UE: w dniu podpisania niniejszej Umowy].

4. Niniejsza sekcja nie ma zastosowania do usług świadczonych w związku z wykonywaniem władzy publicznej.

5. Art. 154 nie ma zastosowania do świadczenia usług finansowych przez przedsiębiorstwo państwowe na podstawie upoważnienia rządu, jeżeli to świadczenie usług finansowych:

a) wspiera wywóz lub przywóz, pod warunkiem że usługi:

(i) nie mają na celu wypierania finansowania komercyjnego lub

(ii) są oferowane na warunkach nie mniej korzystnych niż te, które można by uzyskać w przypadku porównywalnych usług finansowych na rynku komercyjnym;

b) wspiera inwestycje sektora prywatnego poza terytorium Strony, pod warunkiem że usługi:

(i) nie mają na celu wypierania finansowania komercyjnego; lub

(ii) są oferowane na warunkach nie mniej korzystnych niż te, które można by uzyskać w przypadku porównywalnych usług finansowych na rynku komercyjnym; lub

c) jest oferowane na warunkach zgodnych z porozumieniem, pod warunkiem że wchodzi w zakres porozumienia.

6. Art. 154 nie ma zastosowania do sektorów usług nieobjętych zakresem niniejszej Umowy określonym w rozdziale 12.

7. Bez uszczerbku dla art. 190, art. 154 nie stosuje się do zakupu i sprzedaży towarów lub usług przez przedsiębiorstwo państwowe, przedsiębiorstwo, któremu przyznano szczególne prawa lub przywileje, lub wyznaczonego monopolistę Strony w sektorach objętych zastrzeżeniami wymienionymi w załączniku 12-D lub wykazach szczegółowych zobowiązań Unii Europejskiej w ramach GATS i w załącznikach 12-A, 12-B i 12-C.

ARTYKUŁ 152

Związek z porozumieniem WTO

1. Art. XVII ust. 1–3 GATT 1994, Uzgodnienia w sprawie interpretacji art. XVII GATT 1994 oraz art. VIII ust. 1, 2 i 5 GATS zostają niniejszym włączone do niniejszej Umowy i stanowią jej część, z uwzględnieniem niezbędnych zmian.
2. Niniejszy artykuł stosuje się od dnia przystąpienia Republiki Uzbekistanu do WTO albo po upływie sześciu lat od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy, w zależności od tego, które z tych wydarzeń nastąpi wcześniej.

ARTYKUŁ 153

Postanowienia ogólne

1. Bez uszczerbku dla praw i obowiązków każdej ze Stron wynikających z niniejszej sekcji żadne z postanowień niniejszej sekcji nie uniemożliwia Stronie ustanowienia lub utrzymania przedsiębiorstwa państwowego, przyznawania przedsiębiorstwom szczególnych praw lub przywilejów ani wyznaczenia lub utrzymania monopolu.

2. Żadna ze Stron nie wymaga od przedsiębiorstwa państwowego, przedsiębiorstwa, któremu przyznano szczególne prawa lub przywileje, ani wyznaczonego monopolisty działania w sposób niezgodny z niniejszą sekcją ani nie zachęca do tego tych przedsiębiorstw.

ARTYKUŁ 154

Niedyskryminujące traktowanie oraz względy komercyjne

1. Każda ze Stron zapewnia, aby jej przedsiębiorstwa państwowe, przedsiębiorstwa, którym przyznano szczególne prawa lub przywileje, lub wyznaczeni monopoliści, w ramach prowadzenia działalności handlowej kierowali się względami komercyjnymi przy zakupie lub sprzedaży towarów lub usług, z wyjątkiem sytuacji, w których wypełniają jakiegokolwiek warunki związane z obowiązkiem świadczenia usługi publicznej, które nie są niezgodne z ust. 2.

2. Każda ze Stron zapewnia, aby jej przedsiębiorstwa państwowe, przedsiębiorstwa, którym przyznano szczególne prawa lub przywileje lub wyznaczeni monopoliści, przy prowadzeniu działalności handlowej:

a) przy zakupie towaru lub usługi:

- (i) przyznawali towarom dostarczonym lub usługom świadczonym przez przedsiębiorstwo drugiej Strony traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie przyznają podobnym towarom dostarczonym lub usługom świadczonym przez przedsiębiorstwa danej Strony;
- (ii) przyznawali towarom dostarczonym lub usługom świadczonym przez przedsiębiorstwo, stanowiącym inwestycje inwestorów drugiej Strony, traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie przyznają podobnym towarom dostarczonym lub usługom świadczonym przez przedsiębiorstwa, stanowiącym inwestycje inwestorów Strony, na właściwym rynku tej Strony; oraz

b) przy sprzedaży towaru lub usługi:

- (i) przyznawali przedsiębiorstwom drugiej Strony traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie przyznają przedsiębiorstwom danej Strony; oraz
- (ii) przyznawali przedsiębiorstwom stanowiącym inwestycje inwestorów drugiej Strony traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie przyznają przedsiębiorstwom stanowiącym inwestycje inwestorów Strony na właściwym rynku tej Strony.

3. Postanowienia ust. 1 i 2 nie uniemożliwiają przedsiębiorstwom państwowym, przedsiębiorstwom, którym przyznano szczególne prawa lub przywileje, ani wyznaczonym monopolistom:

- a) nabywania lub dostarczania towarów lub usług na różnych warunkach, w tym dotyczących ceny, o ile takie odmienne warunki lub odmowa stosowane są zgodnie ze względami komercyjnymi, lub
- b) odmowy zakupu lub dostawy towarów lub usług, o ile takie odmienne warunki lub odmowa stosowane są zgodnie ze względami komercyjnymi.

4. Niniejszy artykuł zaczyna obowiązywać po upływie ośmiu lat od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy.

Ramy regulacyjne

1. Każda ze Stron jak najlepiej wykorzystuje odpowiednie normy międzynarodowe, w tym Wytyczne OECD dotyczące ładu korporacyjnego w przedsiębiorstwach państwowych.
2. Każda ze Stron zapewnia, aby każdy organ regulacyjny i każdy inny organ pełniący funkcję regulacyjną, który Strona ustanawia lub utrzymuje:
 - a) był niezależny od wszelkich przedsiębiorstw podlegających regulacji tego organu i nie ponosił przed nim odpowiedzialności oraz
 - b) działał bezstronnie¹ w stosunku do wszystkich przedsiębiorstw, które organ ten reguluje, w tym przedsiębiorstw państwowych, przedsiębiorstw, którym przyznano szczególne prawa lub przywileje, oraz wyznaczonych monopolistów².
3. Bez uszczerbku dla ich zastrzeżenia w załącznikach 12-A, 12-B, 12-C i 12-D, każda ze Stron stosuje swoje przepisy ustawowe i wykonawcze do przedsiębiorstw państwowych, przedsiębiorstw, którym przyznano szczególne prawa lub przywileje, oraz wyznaczonych monopolistów w sposób konsekwentny i niedyskryminujący.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że bezstronność pełnienia funkcji regulacyjnych przez organ ocenia się w odniesieniu do ogólnego modelu lub praktyki działania tego organu.

² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że w tych sektorach, w których Strony uzgodniły w innych rozdziałach określone obowiązki dotyczące takiego organu, pierwszeństwo mają odnośne postanowienia zawarte w tych rozdziałach.

Wymiana informacji

1. Strona, która uważa, że jej interesy objęte niniejszą sekcją są naruszane przez działalność handlową przedsiębiorstwa państwowego, przedsiębiorstwa, któremu przyznano szczególne prawa lub przywileje, lub wyznaczonego monopolisty (zwanego dalej w niniejszym artykule „podmiotem”) drugiej Strony, może zwrócić się do drugiej Strony o przekazanie na piśmie informacji na temat działalności handlowej podmiotu związanej z wykonywaniem niniejszej sekcji zgodnie z ust. 2.
2. Strona, która otrzymała wniosek, przekazuje następujące informacje, pod warunkiem, że wniosek zawiera wyjaśnienie tego, w jaki sposób działalność podmiotu może wpływać na interesy Strony występującej z wnioskiem na podstawie niniejszej sekcji, i wskazuje, które z poniższych informacji mają zostać przekazane:
 - a) informacje o strukturze własności i praw głosu w podmiocie, określające odsetek udziałów, jaki Strona, do której skierowano wniosek, jej przedsiębiorstwa państwowe, przedsiębiorstwa, którym przyznano szczególne prawa lub przywileje, lub wyznaczeni monopolisci posiadają łącznie, a także procent posiadanych przez nie łącznie praw głosu w podmiocie;
 - b) opis wszelkich uprzywilejowanych lub szczególnych udziałów lub szczególnych praw głosu lub innych praw, które posiadają Strona, do której skierowano wniosek, jej przedsiębiorstwa państwowe, przedsiębiorstwa, którym przyznano szczególne prawa lub przywileje, lub wyznaczeni monopolisci, w przypadku gdy takie prawa różnią się od praw wynikających ze zwykłych udziałów w podmiocie;
 - c) opis struktury organizacyjnej podmiotu oraz skład zarządu lub innego równoważnego organu podmiotu;

- d) opis jednostek administracji publicznej lub organów publicznych, które regulują lub monitorują podmiot, opis wymogów w zakresie sprawozdawczości nałożonych na podmiot przez te jednostki lub organy oraz prawa i praktyki stosowane przez te jednostki lub organy przy powoływaniu, zwalnianiu lub wynagradzaniu wyższej kadry kierowniczej oraz członków zarządu lub innego równoważnego organu zarządzającego podmiotu;
- e) przychód roczny lub łączne aktywa podmiotu w ostatnim trzyletnim okresie, za który dane te są dostępne;
- f) wszelkie zwolnienia, immunitety i powiązane środki, z których dany podmiot korzysta na podstawie przepisów ustawowych i wykonawczych Strony, do której skierowano wniosek, oraz
- g) wszelkie dodatkowe informacje dotyczące podmiotu, które są publicznie dostępne, w tym roczne sprawozdania finansowe oraz audyty przeprowadzane przez osoby trzecie.

3. Postanowienia ust. 1 i 2 nie zobowiązują Strony do ujawnienia informacji poufnych, których ujawnienie byłoby niezgodne z jej przepisami ustawowymi i wykonawczymi, utrudniałoby egzekwowanie prawa lub w inny sposób byłoby sprzeczne z interesem publicznym lub które zaszkodziłoby uzasadnionym interesom handlowym konkretnych przedsiębiorstw.

4. Jeżeli żądane informacje nie są dostępne dla Strony, do której skierowano wniosek, Strona ta przekazuje uzasadnienie tego faktu, na piśmie, drugiej Stronie, która wystąpiła z wnioskiem o udzielenie informacji.

5. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do MŚP.

ROZDZIAŁ 9

ZAMÓWIENIA RZĄDOWE

ARTYKUŁ 157

Definicje

Do celów niniejszego rozdziału:

- a) „towary lub usługi komercyjne” oznaczają towary lub usługi na ogół sprzedawane lub oferowane do sprzedaży na rynku komercyjnym nabywcom niepublicznym i przez takich nabywców zwykle nabywane do celów niepublicznych;
- b) „usługa budowlana” oznacza usługę, której celem jest wykonanie wszelkimi środkami robót inżynierskich lub budowlanych, zgodnie z działem 51 Centralnej Klasyfikacji Produktów ONZ (CPC);
- c) „aukcja elektroniczna” oznacza powtarzalny proces realizowany z wykorzystaniem środków elektronicznych służący do przedstawienia przez dostawców nowych cen albo nowych wartości w przypadku wymiernych elementów oferty innych niż cena i związanych z kryteriami oceny, lub obu tych elementów, w wyniku którego powstaje ranking ofert lub zmiana kolejności ofert w rankingu;
- d) „na piśmie” lub „pisemne” oznacza każde wyrażenie słowne lub liczbowe, które można odczytać, powielić, a następnie przekazać; może obejmować informacje przesyłane i przechowywane w formie elektronicznej;

- e) „przetarg bezpośredni” oznacza metodę udzielania zamówienia, zgodnie z którą podmiot zamawiający kontaktuje się z wybranym przez siebie dostawcą lub wybranymi przez siebie dostawcami;
- f) „środek” oznacza wszelkie ustawy, rozporządzenia, procedury, wytyczne lub praktyki administracyjne, lub wszelkie działania podmiotu zamawiającego dotyczące zamówienia objętego niniejszą Umową;
- g) „wykaz przeznaczony do wielokrotnego wykorzystania” oznacza wykaz dostawców uznanych przez podmiot zamawiający za spełniających warunki włączenia do tego wykazu, z którego podmiot zamawiający zamierza skorzystać więcej niż raz;
- h) „ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia” oznacza ogłoszenie opublikowane przez podmiot zamawiający, w którym zaprasza on zainteresowanych dostawców do złożenia wniosku o dopuszczenie do udziału lub złożenia oferty, lub obu tych dokumentów;
- i) „zobowiązania offsetowe” oznaczają wszelkie warunki lub zobowiązania, które wspierają rozwój lokalny lub poprawiają bilans płatniczy Strony, takie jak korzystanie z zawartości krajowej, licencje na technologię, inwestycje, handel wymienny lub podobne działania lub wymogi;
- j) „przetarg otwarty” oznacza metodę udzielania zamówienia, zgodnie z którą każdy zainteresowany dostawca może złożyć ofertę;
- k) „podmiot zamawiający” oznacza podmiot objęty załącznikiem 9 sekcje 1, 2 lub 3;
- l) „kwalifikujący się dostawca” oznacza dostawcę uznanego przez podmiot zamawiający za spełniającego warunki dopuszczenia do udziału;
- m) „przetarg selektywny” oznacza metodę udzielania zamówienia, zgodnie z którą podmiot zamawiający zaprasza do składania ofert jedynie kwalifikujących się dostawców;

- n) „usługi” obejmują usługi budowlane, o ile nie określono inaczej;
- o) „norma” oznacza dokument zatwierdzony przez uznaną jednostkę, ustalający, do powszechnego i wielokrotnego stosowania, zasady, wytyczne lub cechy charakterystyczne towarów lub usług bądź związanych z nimi procesów i metod produkcji, których przestrzeganie nie jest obowiązkowe i który może również zawierać wyłącznie wymagania dotyczące terminologii, symboli, opakowania, oznakowania lub etykietowania w odniesieniu do towaru, usługi, procesu lub metody produkcji bądź może dotyczyć wyłącznie tych kwestii;
- p) „dostawca” oznacza osobę lub grupę osób, które dostarczają lub mogą dostarczać towary lub usługi, oraz
- q) „specyfikacja techniczna” oznacza wymóg w postępowaniu przetargowym, w którym:
 - (i) określono cechy charakterystyczne towarów lub usług będących przedmiotem zamówienia, w tym jakość, wydajność, bezpieczeństwo i wymiary lub procedury i metody ich produkcji lub świadczenia, lub
 - (ii) wskazano warunki dotyczące terminologii, symboli, opakowania, oznakowania lub etykietowania w odniesieniu do towaru lub usługi.

ARTYKUŁ 158

Zakres stosowania

Wykonanie Umowy

1. Niniejszy rozdział zaczyna obowiązywać po upływie dziesięciu lat od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy.
2. Niniejszy rozdział ma zastosowanie do wszelkich środków dotyczących zamówień objętych niniejszą Umową, bez względu na to, czy zamówienia te są realizowane wyłącznie lub częściowo za pomocą środków elektronicznych.
3. Do celów niniejszego rozdziału „zamówienie objęte niniejszą Umową” oznacza zamówienie do celów publicznych:
 - a) na towar, usługę lub dowolną ich kombinację:
 - (i) wyszczególnione w załączniku 9 oraz
 - (ii) udzielane w celach innych niż komercyjna sprzedaż lub odsprzedaż, lub wykorzystanie w produkcji lub dostawie towaru lub usługi przeznaczonych do komercyjnej sprzedaży lub odsprzedaży;
 - b) realizowane za pomocą dowolnych środków umownych, w tym zakupu oraz najmu lub sprzedaży ratalnej, z opcją zakupu lub bez tej opcji;
 - c) którego wartość w chwili publikacji ogłoszenia zgodnie z art. 162, oszacowana zgodnie z ust. 6–8, jest co najmniej równa odpowiedniemu progowi określonemu w załączniku 9;

- d) składane przez podmiot zamawiający oraz
 - e) którego nie wyłączono w inny sposób z zakresu stosowania na podstawie ust. 3 lub załącznika 9.
4. O ile załącznik 9 nie stanowi inaczej, niniejszy rozdział nie ma zastosowania do:
- a) nabycia lub dzierżawy gruntów, istniejących budynków lub innych nieruchomości lub praw do nich;
 - b) porozumień pozaumownych lub jakichkolwiek innych form wsparcia, które zapewnia Strona, w tym porozumień o współpracy, dotacji, pożyczek, udziałów kapitałowych, gwarancji i ulg podatkowych;
 - c) zamówienia lub nabycia usług agencji fiskalnych lub instytucji depozytowych, usług likwidacji i zarządzania na potrzeby regulowanych instytucji finansowych lub usług w zakresie sprzedaży, umorzenia i dystrybucji długu publicznego, łącznie z pożyczkami i obligacjami państwowymi, weksłami i innymi papierami wartościowymi;
 - d) umów o pracę w sektorze publicznym;
 - e) zamówień udzielanych:
 - (i) w celu zapewnienia międzynarodowego wsparcia, w tym pomocy rozwojowej;
 - (ii) zgodnie ze szczególną procedurą lub warunkami umowy międzynarodowej dotyczącej stacjonowania wojsk lub wspólnej realizacji projektu przez państwa-sygnatariuszy; lub

- (iii) zgodnie ze szczególną procedurą lub warunkami organizacji międzynarodowej, lub w ramach finansowania poprzez międzynarodowe dotacje, pożyczki lub inny rodzaj wsparcia, jeżeli ta mająca zastosowanie procedura lub warunki byłyby niezgodne z niniejszym rozdziałem.

5. Każda ze Stron zawiera w swoich odpowiednich podsekcjach załącznika 9 następujące informacje:

- a) w sekcji 1 – podmioty administracji centralnej, których zamówienia są objęte niniejszym rozdziałem;
- b) w sekcji 2 – podmioty administracji poniżej szczebla centralnego, których zamówienia są objęte niniejszym rozdziałem;
- c) w sekcji 3 – wszystkie pozostałe podmioty, których zamówienia są objęte niniejszym rozdziałem;
- d) w sekcji 4 – towary objęte niniejszym rozdziałem;
- e) w sekcji 5 – usługi, z wyjątkiem usług budowlanych, objęte niniejszym rozdziałem;
- f) w sekcji 6 – usługi budowlane objęte niniejszym rozdziałem oraz
- g) w sekcji 7 – wszelkie uwagi ogólne;
- h) w sekcji 8 – media, w których Strona publikuje swoje ogłoszenia o zamówieniach, ogłoszenia o udzieleniu zamówienia oraz inne informacje związane z jej systemem udzielania zamówień, określone w niniejszym rozdziale.

6. Jeżeli podmiot zamawiający, w kontekście zamówienia objętego niniejszą Umową, wymaga od osoby nieobjętej załącznikiem 9, aby uczestniczyła w przetargach zgodnie z określonymi wymogami, do tego rodzaju wymogów stosuje się odpowiednio art. 160.

Wycena

7. Szacując wartość zamówienia w celu ustalenia, czy jest to zamówienie objęte niniejszą Umową, podmiot zamawiający:

- a) nie może dzielić zamówienia na oddzielne zamówienia ani wybierać lub stosować określonej metody wyceny w celu oszacowania wartości zamówienia z zamiarem całkowitego lub częściowego wyłączenia go z zakresu stosowania niniejszego rozdziału oraz
- b) uwzględnia szacunkową maksymalną całkowitą wartość zamówienia dla całego okresu obowiązywania umowy, bez względu na to, czy jest ono udzielane jednemu dostawcy czy większej liczbie dostawców, biorąc pod uwagę wszystkie rodzaje wynagrodzenia, w tym:
 - (i) składki, opłaty, prowizje i odsetki oraz
 - (ii) jeżeli w zamówieniu przewidziano możliwość wykorzystania opcji – całkowitą wartość takich opcji.

8. Jeżeli indywidualny wymóg zamówienia skutkuje zawarciem więcej niż jednej umowy lub zawarciem odrębnych umów na poszczególne części (zwanych dalej „powtarzającymi się umowami”), podstawą obliczenia szacunkowej maksymalnej całkowitej wartości zamówienia jest:

- a) wartość powtarzających się umów na towary lub usługi tego samego typu zawartych w ciągu poprzednich 12 miesięcy lub w poprzednim roku budżetowym podmiotu zamawiającego, dostosowana, w miarę możliwości, aby uwzględnić przewidywane zmiany w ilości lub w wartości towarów lub usług zamawianych w okresie kolejnych 12 miesięcy, lub

- b) szacunkowa wartość powtarzających się umów na towary lub usługi tego samego typu, które mają zostać zawarte w ciągu 12 miesięcy następujących po udzieleniu pierwszego zamówienia lub w ciągu roku budżetowego podmiotu zamawiającego.

9. W przypadku zamówień w postaci wynajmu lub sprzedaży ratalnej towaru lub usługi, lub zamówień, w przypadku których nie określono całkowitej ceny, podstawą wyceny jest:

- a) w przypadku umów w sprawie zamówień na czas określony:
 - (i) jeżeli okres obowiązywania umowy wynosi nie więcej niż 12 miesięcy – szacunkowa całkowita wartość maksymalna zamówienia w okresie obowiązywania umowy lub
 - (ii) jeżeli okres obowiązywania umowy przekracza 12 miesięcy – szacunkowa całkowita wartość maksymalna zamówienia, łącznie z każdą szacunkową wartością końcową;
- b) umów w sprawie zamówień na czas nieokreślony – szacowana miesięczna opłata pomnożona przez 48 oraz
- c) w przypadku gdy nie jest pewne, czy umowa zostanie zawarta na czas określony, stosuje się lit. b).

ARTYKUŁ 159

Wyjątki ze względów bezpieczeństwa i wyjątki o charakterze ogólnym

1. Żadne z postanowień niniejszego rozdziału nie może być interpretowane jako uniemożliwiające Stronie podejmowanie działań lub nieujawnianie informacji, które Strona ta uznaje za konieczne do ochrony swoich podstawowych interesów bezpieczeństwa w zakresie:
 - a) zamówień na broń, amunicję lub materiały wojenne;
 - b) zamówień niezbędnych do bezpieczeństwa narodowego; lub
 - c) zamówień do celów obrony narodowej.
2. Z zastrzeżeniem wymogu, że środków takich nie stosuje się w sposób stanowiący arbitralną lub nieuzasadnioną dyskryminację między Stronami w przypadku gdy występują takie same warunki, lub ukryte ograniczenie w handlu międzynarodowym, żadne z postanowień niniejszego rozdziału nie może być interpretowane jako uniemożliwiające Stronom nakładanie lub egzekwowanie środków:
 - a) niezbędnych do ochrony moralności publicznej, porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego;
 - b) niezbędnych do ochrony życia lub zdrowia ludzi, zwierząt lub roślin;
 - c) niezbędnych do ochrony własności intelektualnej; lub
 - d) dotyczących towarów lub usług pochodzących z pracy osób z niepełnosprawnościami, instytucji charytatywnych lub pracy więźniów.

ARTYKUŁ 160

Zasady ogólne

Niedyskryminacja

1. W odniesieniu do wszelkich środków dotyczących zamówień objętych niniejszą Umową każda ze Stron, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, zapewnia bezzwłocznie i bezwarunkowo traktowanie towarów i usług drugiej Strony oraz dostawców drugiej Strony, którzy oferują takie towary lub usługi, nie mniej korzystnie niż traktowanie, jakie Strona ta, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, zapewnia krajowym towarom, usługom i dostawcom.
2. W odniesieniu do wszelkich środków dotyczących zamówień objętych niniejszą Umową Strona, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, nie może:
 - a) traktować jednego lokalnie utworzonego dostawcy mniej korzystnie niż innego lokalnie utworzonego dostawcy ze względu na wysokość zagranicznego udziału lub własności lub
 - b) dyskryminować lokalnie utworzonego dostawcy ze względu na to, że towary lub usługi oferowane przez tego dostawcę w związku z danym zamówieniem są towarami lub usługami drugiej Strony.

Wykorzystanie środków elektronicznych

3. W przypadku prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia objętego niniejszą Umową z wykorzystaniem środków elektronicznych podmiot zamawiający:

- a) zapewnia, aby proces udzielania zamówienia został przeprowadzony z wykorzystaniem systemów i programów informatycznych – w tym dotyczących uwierzytelniania i kodowania informacji – które są powszechnie dostępne i interoperacyjne z innymi powszechnie dostępnymi systemami i programami informatycznymi;
- b) utrzymuje mechanizmy zapewniające integralność wniosków o dopuszczenie do udziału oraz ofert, w tym określenie godziny wpływu, a także zapobieganie nieuprawnionemu dostępowi, oraz
- c) wykorzystuje elektroniczne środki informacji i komunikacji do publikacji ogłoszeń i dokumentacji przetargowej w procedurach udzielania zamówień oraz, w najszerszym możliwym zakresie, do celów składania ofert.

Procedura udzielania zamówień

4. Podmiot zamawiający prowadzi postępowanie o udzielenie zamówienia objętego niniejszą Umową w sposób przejrzysty i bezstronny, który:

- a) jest zgodny z niniejszym rozdziałem oraz opiera się na stosowaniu metod takich jak przetarg otwarty, przetarg selektywny i przetarg bezpośredni;
- b) unika konfliktów interesów; oraz
- c) zapobiega praktykom korupcyjnym.

Reguły pochodzenia

5. Do celów zamówień objętych niniejszą Umową Strona nie może stosować w odniesieniu do towarów lub usług przywiezionych lub dostarczonych z terytorium drugiej Strony reguł pochodzenia różniących się od reguł pochodzenia, jakie Strona ta stosuje w tym samym czasie w ramach zwykłej wymiany handlowej wobec przywozu lub dostaw tych samych towarów i usług pochodzących od Strony.

Zobowiązania offsetowe

6. W odniesieniu do zamówień objętych niniejszą Umową Strona, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, nie może dążyć do jakiegokolwiek zobowiązania offsetowego, uwzględniać, narzucać ani egzekwować jakiegokolwiek takiego zobowiązania.

Środki, które nie są specyficzne dla zamówień

7. Ustępy 1 i 2 nie mają zastosowania do:

- a) ceł ani jakichkolwiek opłat nałożonych na przywóz lub w związku z przywozem;
- b) sposobu pobierania takich należności celnych i opłat; oraz
- c) pozostałych przepisów lub formalności przywozowych oraz środków wpływających na świadczenie usług, innych niż środki dotyczące zamówień objętych niniejszą Umową.

Środki antykorupcyjne

8. Każda ze Stron zapewnia wprowadzenie odpowiednich środków w celu przeciwdziałania korupcji w zamówieniach rządowych. Środki takie mogą obejmować procedury uniemożliwiające uczestnictwo w zamówieniach Strony, przez czas nieokreślony albo określony, dostawców, których organy sądowe Strony uznały w drodze ostatecznej decyzji za zaangażowanych w działalność oszukańczą lub inne nielegalne działania związane z zamówieniami rządowymi na terytorium tej Strony. Każda ze Stron zapewnia również wprowadzenie polityk i procedur mających na celu wyeliminowanie, w możliwym zakresie, wszelkich potencjalnych konfliktów interesów ze strony osób zaangażowanych w zamówienia lub mających na nie wpływ oraz zarządzanie takimi konfliktami interesów.

ARTYKUŁ 161

Informacje na temat systemu udzielania zamówień

1. Każda ze Stron:
 - a) bezzwłocznie publikuje wszelkie ustawy, rozporządzenia, orzeczenia sądowe, zarządzenia administracyjne o zasięgu ogólnym, standardowe klauzule umowne umocowane ustawą lub rozporządzeniem oraz włączone poprzez odpowiednie odniesienie do ogłoszeń lub dokumentacji przetargowej, a także procedury dotyczące zamówień objętych niniejszą Umową oraz wszelkie zmiany do nich w urzędowo wyznaczonych elektronicznych lub papierowych środkach przekazu, które są szeroko rozpowszechnione i łatwo dostępne dla odbiorców, oraz
 - b) na wniosek zapewnia wyjaśnienie drugiej Stronie informacji, o których mowa w lit. a).

2. Każda ze Stron zawiera w załączniku 9 sekcja 8 wykaz:
 - a) elektronicznych lub papierowych środków przekazu, w których Strona publikuje informacje, o których mowa w ust. 1;
 - b) wykaz mediów elektronicznych lub papierowych, w których Strona publikuje ogłoszenia, o których mowa w art. 162, 164 i 171, oraz
 - c) z adresem strony internetowej lub adresami stron internetowych, na których Strona publikuje swoje ogłoszenia o udzielonych zamówieniach zgodnie z art. 171 ust. 2.
3. Każda ze Stron niezwłocznie powiadamia Komitet Współpracy działający w składzie rozstrzygającym kwestie dotyczące handlu o wszelkich zmianach swoich środków informacji, których wykaz znajduje się w załączniku 9 sekcja 8.

ARTYKUŁ 162

Ogłoszenia

Ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia

1. W odniesieniu do każdego zamówienia objętego niniejszą Umową podmiot zamawiający publikuje ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia, z wyjątkiem okoliczności opisanych w art. 168.

Wszystkie ogłoszenia (ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia, skrócone ogłoszenie oraz ogłoszenie o planowanych zamówieniach) muszą być bezpośrednio dostępne za pomocą środków elektronicznych, bezpłatnie, za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu w internecie. Ponadto ogłoszenia mogą być również publikowane w odpowiednim medium papierowym, które jest szeroko rozpowszechnione i łatwo dostępne dla ogółu społeczeństwa, co najmniej do upływu terminu wskazanego w ogłoszeniu.

Każda ze Stron wskaże odpowiednie papierowe i elektroniczne środki przekazu w załączniku 9 sekcja 8.

2. O ile w niniejszym rozdziale nie przewidziano inaczej, każde ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia zawiera następujące informacje:

- a) nazwę oraz adres podmiotu zamawiającego oraz inne informacje niezbędne do skontaktowania się z podmiotem zamawiającym i uzyskania wszystkich odpowiednich dokumentów związanych z zamówieniem, a także ich koszt i warunki płatności, jeżeli takie istnieją;
- b) opis zamówienia, w tym charakter i ilość towarów lub usług, których dotyczy zamówienie, lub – w przypadku, gdy ilość nie jest znana – ilość szacowaną;
- c) w przypadku powtarzających się umów szacunkowy harmonogram kolejnych ogłoszeń o zamiarze udzielenia zamówienia, jeżeli jest to możliwe;
- d) opis wszelkich opcji;
- e) harmonogram dostawy towarów lub usług bądź czas trwania umowy;
- f) metodę udzielania zamówienia, która zostanie zastosowana, oraz informację, czy będzie ona obejmowała negocjacje lub aukcję elektroniczną;

- g) w stosownych przypadkach, adres oraz wszelkie ostateczne terminy składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia;
- h) adres oraz ostateczny termin składania ofert;
- i) język lub języki, w których mogą być składane oferty lub wnioski o dopuszczenie do udziału, jeżeli mogą być składane w języku innym niż język urzędowy Strony podmiotu zamawiającego;
- j) wykaz i krótki opis wszelkich warunków dopuszczenia do udziału dostawców, w tym wszelkich wymogów dotyczących szczególnych dokumentów lub zaświadczeń, które mają być dostarczone przez dostawców w związku z takim udziałem, chyba że takie wymogi zostały zawarte w dokumentacji przetargowej udostępnionej wszystkim zainteresowanym dostawcom w tym samym czasie co ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia;
- k) jeżeli zgodnie z art. 164 podmiot zamawiający zamierza wybrać ograniczoną liczbę kwalifikujących się dostawców, którzy zostaną zaproszeni do przetargu, kryteria stosowane w celu dokonania tego wyboru oraz, w stosownych przypadkach, wszelkie ograniczenia liczby dostawców, którzy zostaną dopuszczeni do przetargu, oraz
- l) wskazanie, że zamówienie to jest objęte niniejszym rozdziałem.

Skrócone ogłoszenie

3. W przypadku każdego planowanego zamówienia podmiot zamawiający publikuje, w języku angielskim, skrócone ogłoszenie, które jest łatwo dostępne, jednocześnie z publikacją ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia. Skrócone ogłoszenie zawiera co najmniej następujące informacje:

- a) przedmiot zamówienia;
- b) ostateczny termin składania ofert lub, w stosownych przypadkach, ostateczny termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia lub o wpisanie do wykazu przeznaczzonego do wielokrotnego wykorzystania oraz
- c) adres, pod który można zwrócić się o udostępnienie dokumentów dotyczących zamówienia.

Ogłoszenie o planowanych zamówieniach

4. Zachęca się podmioty zamawiające, by publikowały w odpowiednich elektronicznych i, jeśli są dostępne, papierowych środkach przekazu, wymienionych w sekcji 8, najwcześniej, jak to możliwe w każdym roku podatkowym, ogłoszenie dotyczące ich planów w zakresie przyszłych zamówień („ogłoszenie o planowanych zamówieniach”). Ogłoszenie o planowanych zamówieniach publikuje się także na stronie internetowej stanowiącej pojedynczy punkt dostępu wymienionej w sekcji 8. Ogłoszenie o planowanych zamówieniach powinno zawierać przedmiot zamówienia oraz planowaną datę lub okres publikacji ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia.

5. Podmiot zamawiający objęty sekcją 2 lub 3 może wykorzystać ogłoszenie o planowanych zamówieniach jako ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia, pod warunkiem że ogłoszenie o planowanych zamówieniach zawiera wszystkie dostępne podmiotowi informacje określone w ust. 3 oraz oświadczenie, że zainteresowani dostawcy powinni poinformować podmiot zamawiający o swoim zainteresowaniu zamówieniem.

ARTYKUŁ 163

Warunki udziału

1. Podmiot zamawiający określa wyłącznie takie warunki udziału w procedurze udzielania zamówień, które są niezbędne do zapewnienia, aby dostawca posiadał zdolności prawne i finansowe oraz możliwości handlowe i techniczne w celu podjęcia odnośnego zamówienia.
2. Ustalając warunki dopuszczenia do udziału, podmiot zamawiający nie może:
 - a) narzucać warunku, zgodnie z którym dostawca, aby mógł uczestniczyć w przetargu, musiał w przeszłości otrzymać przynajmniej jedno zamówienie od podmiotu zamawiającego Strony, ale może wymagać odpowiedniego wcześniejszego doświadczenia, gdy jest to niezbędne do spełnienia warunków zamówienia, oraz
 - b) narzucać warunku, zgodnie z którym dostawca posiadał wcześniejsze doświadczenie na terytorium Strony, ale może, w stosownych przypadkach, wymagać od oferenta wykazania wcześniejszego doświadczenia zdobytego w określonych warunkach klimatycznych lub topograficznych.
3. Oceniając, czy dostawca spełnia warunki dopuszczenia do udziału, podmiot zamawiający:
 - a) ocenia zdolności finansowe oraz możliwości handlowe i techniczne dostawcy na podstawie jego działalności gospodarczej, zarówno na terytorium Strony podmiotu zamawiającego, jak i poza tym terytorium, oraz
 - b) opiera swoją ocenę na warunkach, które ten podmiot zamawiający wcześniej określił w ogłoszeniach lub w dokumentacji przetargowej.

4. Strona, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, może wykluczyć dostawcę z następujących powodów, jeżeli istnieją dowody potwierdzające te okoliczności:

- a) upadłości;
- b) fałszywych oświadczeń;
- c) znaczących lub utrzymujących się uchybień w wypełnianiu jakichkolwiek wymogów materialnych lub obowiązków wynikających z wcześniejszej umowy lub umów;
- d) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za poważne przestępstwo lub inny poważny czyn zabroniony;
- e) przewinienia zawodowego lub działań lub zaniechań negatywnie wpływających na uczciwość handlową dostawcy;
- f) zaległości podatkowych lub
- g) uniemożliwienia dostawcy uczestnictwa na podstawie art. 160 ust. 9.

Kwalifikacja dostawców

Systemy rejestracji i procedury kwalifikacyjne

1. Strona, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, może utrzymywać system rejestracji dostawców, w ramach którego zainteresowani dostawcy muszą się rejestrować oraz podawać określone informacje. W takim przypadku Strona zapewnia, aby zainteresowani dostawcy mieli dostęp do informacji dotyczących systemu rejestracji oraz aby mogli oni w dowolnym czasie złożyć wnioski o rejestrację. Podmiot zamawiający lub inny organ odpowiedzialny za system rejestracji dostawców informuje zainteresowanych dostawców w rozsądnym terminie o decyzji dotyczącej pozytywnego rozpatrzenia albo odrzucenia jego wniosku. W przypadku odrzucenia wniosku decyzja musi być należycie uzasadniona.
2. Każda ze Stron zapewnia, aby:
 - a) jej podmioty zamawiające dokładały starań, aby zminimalizować różnice między ich procedurami kwalifikacyjnymi, oraz
 - b) w przypadku gdy jej podmioty zamawiające prowadzą systemy rejestracji, podmioty dokładały starań, by zminimalizować różnice między ich systemami rejestracji.
3. Strona, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, nie może przyjmować ani stosować jakiegokolwiek systemu rejestracji lub procedury kwalifikacyjnej, których celem lub skutkiem jest tworzenie niepotrzebnych przeszkód w udziale dostawców drugiej Strony w jej postępowaniu o udzielenie zamówienia.

Przetarg selektywny

4. Jeżeli podmiot zamawiający zamierza zastosować procedurę przetargu selektywnego, wówczas:

- a) w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia uwzględnia co najmniej informacje określone w art. 162 ust. 3 lit. a), b), f), g), j), k) i l) i zaprasza dostawców do składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu oraz
- b) przed rozpoczęciem okresu przewidzianego na składanie ofert przekazuje kwalifikującym się dostawcom, których powiadamia zgodnie z art. 166 ust. 3 lit. b), co najmniej informacje, o których mowa w art. 162 ust. 3 lit. c), d), e), h) i i).

5. Podmiot zamawiający zezwala wszystkim kwalifikującym się dostawcom na udział w postępowaniu o udzielenie zamówienia, o ile podmiot zamawiający nie określi w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia jakichkolwiek ograniczeń co do liczby dostawców, którzy zostaną dopuszczeni do złożenia oferty, oraz kryteriów wyboru tej ograniczonej liczby dostawców. Zaproszenie do składania ofert jest kierowane do takiej liczby dostawców, która jest niezbędna do zapewnienia efektywnej konkurencji.

6. W przypadku gdy dokumentacja przetargowa nie zostanie udostępniona publicznie od dnia publikacji ogłoszenia, o którym mowa w ust. 4, podmiot zamawiający zapewnia, aby została ona udostępniona równocześnie wszystkim kwalifikującym się dostawcom wybranym zgodnie z ust. 5.

Wykazy przeznaczone do wielokrotnego wykorzystania

7. Podmiot zamawiający może prowadzić wykaz dostawców przeznaczony do wielokrotnego wykorzystania, pod warunkiem że skierowane do dostawców ogłoszenie o możliwości składania wniosków o włączenie do tego wykazu jest:

- a) publikowane corocznie; oraz
- b) w przypadku ogłoszeń w formie elektronicznej – jest stale dostępne

za pośrednictwem właściwego środka przekazu wskazanego w sekcji 8.

8. Ogłoszenie, o którym mowa w ust. 7, zawiera:

- a) opis towarów lub usług, lub ich kategorii, w odniesieniu do których wykaz może być stosowany;
- b) warunki dopuszczenia do udziału, które muszą spełniać dostawcy, by znaleźć się w wykazie, oraz metody, za pomocą których podmiot zamawiający sprawdzi, czy dostawca spełnia te warunki;
- c) nazwę i adres podmiotu zamawiającego oraz inne informacje niezbędne do skontaktowania się z podmiotem i uzyskania wszelkich odpowiednich dokumentów związanych z wykazem;
- d) okres ważności wykazu oraz sposoby jego przedłużenia lub zakończenia, a w przypadku gdy okres ważności nie został podany, informacje na temat sposobu powiadamiania o zakończeniu stosowania wykazu oraz
- e) informację, że wykaz może być stosowany na potrzeby zamówienia objętego niniejszym rozdziałem.

9. Niezależnie od ust. 7, w przypadku gdy wykaz przeznaczony do wielokrotnego wykorzystania będzie ważny przez nie więcej niż trzy lata, podmiot zamawiający może opublikować ogłoszenie, o którym mowa w ust. 7, tylko raz, na początku okresu ważności wykazu, pod warunkiem że:

- a) w ogłoszeniu podano okres ważności oraz informację, że nie będą publikowane kolejne ogłoszenia, oraz
- b) ogłoszenie jest publikowane za pomocą środków elektronicznych i jest stale dostępne przez okres ważności.

10. Podmiot zamawiający zezwala dostawcom na złożenie wniosku o wpisanie do wykazu przeznaczonego do wielokrotnego wykorzystania w każdej chwili oraz wpisuje do wykazu wszystkich kwalifikujących się dostawców w rozsądnie krótkim czasie.

11. Jeżeli dostawca nieuwzględniony w wykazie przeznaczonym do wielokrotnego wykorzystania składa wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia w oparciu o wykaz przeznaczony do wielokrotnego wykorzystania wraz ze wszystkimi wymaganymi dokumentami w terminie określonym w art. 166 ust. 2, podmiot zamawiający rozpatruje dany wniosek. Podmiot zamawiający nie może wykluczyć dostawcy z procesu wyboru, uzasadniając to niewystarczającą ilością czasu na rozpatrzenie wniosku, chyba że – w wyjątkowych przypadkach – z powodu złożoności zamówienia, podmiot nie jest w stanie zakończyć rozpatrywania wniosku w terminie przewidzianym na składanie ofert.

Podmioty wymienione w sekcjach 2 i 3

12. Podmiot zamawiający objęty załącznikiem 9 sekcje 2 i 3 może wykorzystać skierowane do dostawców ogłoszenie o możliwości składania wniosków o wpisanie do wykazu przeznaczonego do wielokrotnego wykorzystania jako ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia pod warunkiem, że:

- a) ogłoszenie to jest publikowane zgodnie z ust. 7 niniejszego artykułu i zawiera informacje wymagane zgodnie z ust. 8 niniejszego artykułu, wszystkie dostępne informacje wymagane zgodnie z art. 162 ust. 3 oraz oświadczenie, że stanowi ono ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia lub że wyłącznie dostawcy znajdujący się w wykazie przeznaczonym do wielokrotnego wykorzystania otrzymają dalsze zawiadomienia o zamówieniu objętym wykazem przeznaczonym do wielokrotnego wykorzystania, oraz
- b) podmiot bezzwłocznie przekaze dostawcom, którzy wyrazili zainteresowanie danym zamówieniem, wystarczające informacje umożliwiające im zweryfikowanie zainteresowania zamówieniem, w tym wszystkie pozostałe informacje wymagane zgodnie z art. 162 ust. 3, o ile informacje te są dostępne.

13. Podmiot zamawiający objęty załącznikiem 9 sekcje 2 i 3 może wyrazić zgodę, aby dostawca, który złożył wniosek o wpisanie do wykazu przeznaczonego do wielokrotnego wykorzystania zgodnie z ust. 10, złożył ofertę w ramach danego zamówienia, jeżeli podmiot zamawiający będzie miał wystarczająco dużo czasu na ustalenie, czy dostawca spełnia warunki dopuszczenia do udziału.

14. Podmiot zamawiający bezzwłocznie informuje każdego dostawcę, który złożył wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia lub o wpisanie do wykazu przeznaczonego do wielokrotnego wykorzystania, o swojej decyzji w sprawie wniosku.

15. W przypadku gdy podmiot zamawiający odrzuci wniosek dostawcy o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia lub o wpisanie do wykazu przeznaczonego do wielokrotnego wykorzystania, przestanie uznawać dostawcę za kwalifikującego się lub usunie go z wykazu przeznaczonego do wielokrotnego wykorzystania, podmiot ten bezzwłocznie informuje dostawcę o tym fakcie i na wniosek dostawcy bezzwłocznie przekazuje dostawcy pisemne uzasadnienie swojej decyzji.

ARTYKUŁ 165

Specyfikacje techniczne i dokumentacja przetargowa

Specyfikacje techniczne

1. Podmiot zamawiający nie opracowuje, nie przyjmuje ani nie stosuje żadnej specyfikacji technicznej ani nie ustanawia procedur oceny zgodności, które w sposób zamierzony lub niezamierzony utrudniałyby niepotrzebnie handel między Stronami.
2. Określając specyfikacje techniczne dla zamawianych towarów lub usług, w stosownych przypadkach podmiot zamawiający:
 - a) określa specyfikację techniczną dotyczącą wyników oraz wymogów w zakresie funkcjonalności, a nie charakterystyki konstrukcyjnej lub opisowej oraz
 - b) opiera specyfikację techniczną na normach międzynarodowych, które są uznawane przez Stronę, a w pozostałych przypadkach na krajowych przepisach technicznych, uznanych normach krajowych lub przepisach budowlanych.

3. Jeżeli w specyfikacjach technicznych określona jest charakterystyka konstrukcyjna lub opisowa, podmiot zamawiający powinien wskazać, w stosownych przypadkach, że uwzględni oferty dotyczące towarów lub usług ekwiwalentnych, które ewidentnie spełniają wymogi zamówienia, poprzez dodanie w dokumentacji przetargowej takich słów jak „lub równoważny”.
4. Podmiot zamawiający nie może wskazywać specyfikacji technicznych, które wymagają konkretnego znaku towarowego lub nazwy handlowej, patentu, praw autorskich, wzoru, typu, konkretnego pochodzenia, producenta lub dostawcy, lub się do nich odwołują, chyba że nie istnieje inna metoda wystarczająco dokładnego lub zrozumiałego opisu wymogów zamówienia oraz pod warunkiem, że w takich przypadkach w dokumentacji przetargowej podmiot dodał słowa takie jak „lub równoważny”.
5. Podmiot zamawiający nie może zwracać się, w sposób, którego skutkiem byłoby wykluczenie konkurencji, o porady, które mogą zostać wykorzystane podczas przygotowywania lub przyjmowania jakiegokolwiek specyfikacji technicznej dla konkretnego zamówienia, ani nie może przyjmować takich porad, od osób mogących mieć interes gospodarczy związany z tym zamówieniem.
6. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Strona, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, może przygotować, przyjąć lub zastosować specyfikacje techniczne wspierające ochronę zasobów naturalnych lub ochronę środowiska, o ile zrobi to zgodnie z niniejszym artykułem.

Strona może:

- a) zezwolić instytucjom zamawiającym na uwzględnianie kwestii środowiskowych i społecznych w trakcie całego postępowania o udzielenie zamówienia, pod warunkiem że są one niedyskryminujące i związane z przedmiotem zamówienia, oraz
- b) wdrożyć odpowiednie środki w celu zapewnienia przestrzegania jej obowiązków w dziedzinie prawa ochrony środowiska, prawa socjalnego i prawa pracy, w tym obowiązków wynikających z rozdziału 10.

7. Podmiot zamawiający udostępnia dostawcom dokumentację przetargową zawierającą wszelkie informacje niezbędne do celów przygotowania i złożenia dopuszczalnej oferty. O ile w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia nie został on już zawarty, dokumentacja ta zawiera pełny opis:

- a) zamówienia, w tym charakter i ilość towarów lub usług, których ma dotyczyć zamówienie, lub – jeżeli ilość nie jest znana – szacowaną ilość oraz wszelkie wymogi, jakie mają zostać spełnione, w tym wszelkie specyfikacje techniczne, zaświadczenie o ocenie zgodności, plany, rysunki lub materiały instruktażowe;
- b) wszelkich warunków dopuszczenia do udziału dostawców, w tym wykaz informacji i dokumentów, których dostarczenia wymaga się od dostawców w związku z tymi warunkami udziału;
- c) wszelkich kryteriów oceny, które podmiot będzie stosował na etapie udzielania zamówienia, oraz – z wyjątkiem przypadków, gdy wyłącznym kryterium jest cena – relatywnego znaczenia takich kryteriów;
- d) jeżeli podmiot zamawiający będzie prowadził procedurę udzielania zamówienia za pomocą środków elektronicznych – opis wszelkich wymogów dotyczących uwierzytelniania oraz szyfrowania lub innych wymogów związanych z przekazywaniem informacji za pomocą środków elektronicznych;
- e) jeżeli podmiot zamawiający przeprowadzi aukcję elektroniczną – zasad, w tym określenie elementów przetargu związanych z kryteriami oceny, zgodnie z którymi aukcja zostanie przeprowadzona;

- f) jeżeli odbędzie się publiczne otwarcie ofert – daty, terminu i miejsca otwarcia oraz – w stosownych przypadkach – osób, które są upoważnione do obecności;
- g) wszelkich innych warunków, w tym warunków płatności, oraz wszelkich ograniczeń dotyczących środków, za pomocą których oferty mogą być składane – na przykład czy w formie dokumentów papierowych, czy za pomocą środków elektronicznych, oraz
- h) wszelkich terminów dostawy towarów lub realizacji usług.

8. Określając każdą datę dostawy zamawianych towarów lub świadczenia zamawianych usług, podmiot zamawiający uwzględnia takie czynniki, jak stopień złożoności zamówienia, przewidywany zakres udziału podwykonawców oraz realistycznie określony czas konieczny do wyprodukowania towarów, uruchomienia zapasów i przetransportowania z punktu dostawy towarów lub punktu realizacji usługi.

9. Kryteria oceny określone w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia lub w dokumentacji przetargowej mogą obejmować między innymi cenę i inne czynniki kosztowe, jakość, wartość techniczną, aspekty środowiskowe oraz warunki dostawy.

10. Podmiot zamawiający bezzwłocznie:

- a) udostępnia dokumentację przetargową, aby zapewnić zainteresowanym dostawcom wystarczająco dużo czasu na złożenie dopuszczalnych ofert;
- b) przekazuje, na wniosek, dokumentację przetargową każdemu zainteresowanemu dostawcy oraz
- c) odpowiada na wszelkie uzasadnione wnioski o odpowiednie informacje złożone przez jakiegokolwiek zainteresowanego dostawcę lub dostawcę biorącego udział w procedurze udzielania zamówień, pod warunkiem że takie informacje nie zapewniają temu dostawcy przewagi nad innymi dostawcami.

Zmiany

11. Jeżeli podmiot zamawiający zmieni kryteria lub wymogi określone w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia lub w dokumentacji przetargowej przekazanej dostawcom biorącym udział w procedurze udzielania zamówień lub jeżeli wprowadzi zmiany do ogłoszenia lub do dokumentacji przetargowej lub opublikuje je ponownie, przekazuje wszelkie takie zmiany lub zmienione lub ponownie opublikowane ogłoszenie lub dokumentację przetargową na piśmie:

- a) wszystkim dostawcom biorącym udział w procedurze w czasie, gdy wprowadzono zmianę lub dokonano ponownej publikacji, jeżeli tacy dostawcy są znani podmiotowi, a we wszystkich pozostałych przypadkach, w ten sam sposób, w jaki udostępniono pierwotne informacje, oraz
- b) w odpowiednim czasie, tak aby umożliwić takim dostawcom zmianę i ponowne złożenie poprawionych ofert, w stosownych przypadkach.

ARTYKUŁ 166

Terminy

1. Podmiot zamawiający, zgodnie ze swoimi własnymi uzasadnionymi potrzebami, zapewnia dostawcom wystarczająco dużo czasu, aby mogli przygotować i złożyć wnioski o dopuszczenie do udziału oraz dopuszczalne oferty, uwzględniając takie czynniki, jak:

- a) charakter i złożoność zamówienia;
- b) przewidywany zakres udziału podwykonawców oraz

- c) czas konieczny na dostarczenie ofert drogą nieelektroniczną z punktów za granicą i w kraju, jeżeli środki elektroniczne nie są stosowane.

Terminy te, łącznie z ich ewentualnym przedłużeniem, są jednakowe dla wszystkich zainteresowanych lub dostawców biorących udział w procedurze.

2. Podmiot zamawiający, który korzysta z procedury przetargu selektywnego, określa, że termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału nie jest – co do zasady – krótszy niż 25 dni od dnia opublikowania ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia. Jeżeli odpowiednio uzasadniony przez podmiot zamawiający stan nagłej potrzeby powoduje, że termin ten jest niewykonalny, można skrócić ten termin, jednak nie może być on krótszy niż 10 dni.

3. O ile nie przewidziano inaczej w ust. 4, 5, 7 i 8, podmiot zamawiający ustala, iż termin końcowy składania ofert nie może być wcześniejszy niż 40 dni od dnia, w którym:

- a) w przypadku przetargu otwartego – opublikowano ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia lub
- b) w przypadku przetargu selektywnego – podmiot zawiadomił dostawców, że zostaną zaproszeni do składania ofert, niezależnie od tego, czy w odniesieniu do przetargu selektywnego zastosowany zostanie wykaz przeznaczony do wielokrotnego wykorzystania.

4. Podmiot zamawiający może skrócić czas trwania procedury przetargowej – który nie może być on krótszy niż 20 dni – w przypadku gdy:

- a) podmiot zamawiający opublikował ogłoszenie o planowanych zamówieniach zgodnie z art. 162 ust. 4 nie mniej niż 40 dni i nie więcej niż 12 miesięcy przed dniem publikacji ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia, zaś ogłoszenie o planowanych zamówieniach obejmuje:

- (i) opis zamówienia;

- (ii) przybliżone terminy składania ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału;
 - (iii) oświadczenie, zgodnie z którym zainteresowani dostawcy powinni zgłosić swoje zainteresowanie zamówieniem podmiotowi zamawiającemu;
 - (iv) adres, pod którym można uzyskać dokumenty dotyczące zamówienia, oraz
 - (v) wszelkie dostępne informacje wymagane zgodnie z art. 162 ust. 2 w odniesieniu do ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia;
- b) w odniesieniu do zamówień o powtarzającym się charakterze podmiot zamawiający wskazuje w pierwszym ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia, że kolejne ogłoszenia określą termin składania ofert w oparciu o niniejszy ustęp, lub
- c) odpowiednio uzasadniony przez podmiot zamawiający stan nagłej potrzeby powoduje, że termin składania ofert określony zgodnie z ust. 3 staje się niewykonalny.
5. Podmiot zamawiający może skrócić termin składania ofert określony zgodnie z ust. 3 o pięć dni w przypadku każdej z następujących okoliczności:
- a) ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia jest opublikowane za pomocą środków elektronicznych;
 - b) wszelka dokumentacja przetargowa jest dostępna za pomocą środków elektronicznych od dnia opublikowania ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia oraz
 - c) podmiot przyjmuje oferty drogą elektroniczną.

6. Stosowanie ust. 5, w związku z ust. 4, nie może w żadnym wypadku powodować skrócenia terminu składania ofert określonego zgodnie z ust. 3 do mniej niż 10 dni, licząc od dnia, w którym opublikowano ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia.

7. Niezależnie od pozostałych postanowień niniejszego artykułu, jeżeli podmiot zamawiający nabywa towary lub usługi komercyjne lub jakiegokolwiek ich połączenie, może on skrócić termin składania ofert określony zgodnie z ust. 3, jednak do nie mniej niż 13 dni, pod warunkiem że jednocześnie opublikuje za pomocą środków elektronicznych zarówno ogłoszenie o zamiarze udzielenia zamówienia, jak i dokumentację przetargową. Ponadto, jeżeli podmiot przyjmuje oferty towarów lub usług komercyjnych składane za pomocą środków elektronicznych, może skrócić termin określony zgodnie z ust. 3, jednak do nie mniej niż 10 dni.

8. Jeżeli podmiot zamawiający objęty załącznikiem 9 sekcja 2 lub 3 wybrał wszystkich kwalifikujących się dostawców lub ich ograniczoną liczbę, termin składania ofert można ustalić w drodze dwustronnego porozumienia między podmiotem zamawiającym a wybranymi dostawcami. W przypadku braku porozumienia termin ten nie może być krótszy niż 10 dni.

ARTYKUŁ 167

Negocjacje

1. Strona może umocować swoje podmioty zamawiające do prowadzenia negocjacji z dostawcami, jeżeli:

- a) podmiot zamawiający wskazał zamiar prowadzenia negocjacji w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia wymagany na podstawie art. 162 ust. 2; lub

- b) w przypadku gdy z oceny ofert wynika, że żadna oferta nie jest wyraźnie najkorzystniejsza w kontekście szczegółowych kryteriów oceny określonych w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia lub w dokumentacji przetargowej.

2. Podmiot zamawiający:

- a) zapewnia, aby każdy przypadek wykluczenia dostawcy uczestniczącego w negocjacjach był zgodny z kryteriami oceny określonymi w ogłoszeniu o zamiarze udzielenia zamówienia lub w dokumentacji przetargowej; oraz
- b) po zakończeniu negocjacji wyznacza wspólny termin dla pozostałych uczestniczących dostawców na złożenie wszelkich nowych lub zmienionych ofert.

ARTYKUŁ 168

Przetarg bezpośredni

1. O ile podmiot zamawiający nie wykorzystuje niniejszego postanowienia w celu uniknięcia konkurencji między dostawcami lub w sposób dyskryminujący dostawców drugiej Strony lub chroniący krajowych dostawców, może on skorzystać z przetargu bezpośredniego oraz postanowić o niestosowaniu art. 162 do 164, art. 165 ust. 7 do 11 oraz art. 166, 167, 169 i 170 w każdej z następujących sytuacji:

- a) pod warunkiem że wymogi dokumentacji przetargowej nie zostały zmienione w istotnym stopniu; jeżeli:
 - (i) nie złożono żadnej oferty lub żaden dostawca nie zgłosił wniosku o dopuszczenie do udziału;
 - (ii) nie złożono ofert zgodnych z zasadniczymi wymaganiami określonymi w dokumentacji przetargowej;
 - (iii) żaden z dostawców nie spełniał warunków dopuszczenia do udziału; lub
 - (iv) stwierdzono zмовę w przygotowaniu złożonych ofert;
- b) w przypadku gdy towary lub usługi mogą zostać dostarczone jedynie przez określonego dostawcę i nie istnieją żadne rozsądne rozwiązania alternatywne ani towary czy usługi substytucyjne, z któregośkolwiek z następujących powodów:
 - (i) wymóg dotyczy dzieła sztuki;

- (ii) ze względu na ochronę wynikającą z patentu, praw autorskich lub innych praw wyłącznych; lub
 - (iii) brak jest konkurencji z przyczyn technicznych;
- c) w przypadku dodatkowych dostaw zapewnianych przez pierwotnego dostawcę towarów lub usług, które nie zostały uwzględnione w pierwotnym zamówieniu, jeżeli zmiana dostawcy na potrzeby dostawy takich dodatkowych towarów lub usług:
 - (i) jest niemożliwa z powodów ekonomicznych lub technicznych, takich jak wymogi dotyczące zamienności lub interoperacyjności z istniejącym sprzętem, oprogramowaniem, usługami lub instalacjami zamówionymi w ramach pierwotnego zamówienia, oraz
 - (ii) spowodowałyby istotną niedogodność lub znaczne zwiększenie kosztów dla podmiotu zamawiającego;
- d) wyłącznie gdy jest to absolutnie niezbędne, jeżeli ze względu na nadzwyczaj pilny charakter sprawy w wyniku zaistnienia okoliczności niemożliwych do przewidzenia przez podmiot zamawiający towary lub usługi nie mogły zostać pozyskane w terminie w drodze przetargu otwartego lub selektywnego;
- e) w przypadku towarów nabywanych na giełdach towarowych;
- f) jeżeli podmiot zamawiający zamawia prototyp lub pierwszy towar lub usługę opracowane na jego zlecenie w trakcie trwania i na potrzeby danej umowy na realizację badań, eksperymentu, studium lub oryginalnego opracowania. Oryginalne opracowanie pierwszego towaru lub usługi może obejmować ograniczony zakres produkcji towaru lub świadczenia usługi w celu włączenia wyników testów praktycznych i wykazania, że towar lub usługa nadaje się do seryjnej produkcji lub seryjnego świadczenia z zachowaniem akceptowalnych norm jakości, ale nie obejmuje produkcji seryjnej lub seryjnego świadczenia usług mających na celu osiągnięcie rentowności rynkowej lub zamortyzowanie kosztów badań i rozwoju;

- g) w przypadku zakupów dokonywanych na wyjątkowo korzystnych warunkach pojawiających się tylko w bardzo krótkim czasie i wynikających ze szczególnych okoliczności zbywania towarów, takich jak likwidacja, przejście pod zarząd komisyjny lub w stan upadłości, lecz nie w przypadku rutynowych zakupów od stałych dostawców, lub
- h) jeżeli zamówienie zostaje przyznane zwycięzcy konkursu na projekt, pod warunkiem że:
 - (i) dany konkurs został zorganizowany w sposób zgodny z zasadami niniejszego rozdziału, w szczególności w odniesieniu do publikacji ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia, oraz
 - (ii) uczestników konkursu ocenia niezależne jury, którego celem jest przyznanie zamówienia na projekt zwycięzcy.

2. Podmiot zamawiający przygotowuje pisemne sprawozdanie na temat każdego zamówienia udzielonego na podstawie ust. 1. Sprawozdanie zawiera nazwę podmiotu zamawiającego, wartość i rodzaj zamawianych towarów lub usług oraz oświadczenie wskazujące okoliczności i warunki opisane w ust. 1, które uzasadniają zastosowane procedury przetargu bezpośredniego.

ARTYKUŁ 169

Aukcje elektroniczne

Jeżeli podmiot zamawiający zamierza przeprowadzić postępowanie o udzielenie zamówienia objętego niniejszą Umową w drodze aukcji elektronicznej, przed rozpoczęciem aukcji podmiot ten udostępnia każdemu uczestnikowi:

- a) metodę automatycznej oceny, łącznie ze wzorem matematycznym, który został opracowany na podstawie kryteriów oceny określonych w dokumentacji przetargowej i który zostanie wykorzystany do utworzenia automatycznego rankingu ofert lub zmiany kolejności ofert w rankingu podczas aukcji;
- b) wyniki każdej wstępnej oceny poszczególnych elementów oferty, jeżeli zamówienie ma zostać udzielone na podstawie najkorzystniejszej oferty, oraz
- c) wszelkie inne odpowiednie informacje dotyczące sposobu przeprowadzania aukcji.

ARTYKUŁ 170

Rozpatrywanie ofert oraz udzielanie zamówień

Rozpatrywanie ofert

1. Podmiot zamawiający przyjmuje, otwiera i rozpatruje wszystkie oferty zgodnie z procedurami gwarantującymi uczciwy i bezstronny przebieg procedury udzielania zamówień oraz poufność ofert.

2. Podmiot zamawiający nie może karać dostawcy, którego oferta została złożona po terminie składania ofert, jeżeli opóźnienie miało miejsce wyłącznie z powodu niewłaściwego postępowania podmiotu zamawiającego.

3. Jeżeli podmiot zamawiający zapewnia dostawcy możliwość poprawienia niezamierzonych błędów formalnych w okresie między otwarciem ofert a udzieleniem zamówienia, podmiot zamawiający zapewnia taką samą możliwość wszystkim dostawcom biorącym udział w procedurze przetargowej.

Udzielanie zamówień

4. Na potrzeby udzielenia zamówienia rozpatruje się jedynie oferty złożone na piśmie, które w momencie otwarcia ofert spełniają zasadnicze wymogi zawarte w ogłoszeniach i w dokumentacji przetargowej i które pochodzą od dostawcy spełniającego warunki dopuszczenia do udziału.

5. Z wyjątkiem sytuacji, gdy podmiot zamawiający ustali, że udzielenie zamówienia nie leży w interesie publicznym, podmiot ten udziela zamówienia dostawcy, który zgodnie z jego ustaleniami ma możliwość spełnienia warunków zamówienia i który, wyłącznie na podstawie oceny kryteriów określonych w ogłoszeniach i dokumentacji przetargowej:

- a) przedstawił najkorzystniejszą ofertę lub
- b) gdy jedyne kryterium stanowi cena – zaoferował najniższą cenę.

6. W przypadku gdy podmiot zamawiający otrzymuje ofertę zawierającą cenę, która jest niewspółmiernie niska w porównaniu z cenami w innych złożonych ofertach, może skonsultować się z dostawcą, aby sprawdzić, czy spełnia on warunki dopuszczenia do udziału i czy jest zdolny do wypełnienia warunków umowy. Podmiot zamawiający może również sprawdzić, czy dostawca uzyskał subsydia. W takim przypadku oferta może zostać odrzucona wyłącznie na tej podstawie, chyba że dostawca jest w stanie udowodnić, w dostatecznym terminie określonym przez ten podmiot zamawiający, że subsydyum to zostało przyznane zgodnie z regułami dotyczącymi subsydiów określonych w niniejszej Umowie.

7. Podmiot zamawiający nie może wykorzystywać ofert wariantowych, unieważniać procedur przetargowych dotyczących zamówień ani zmieniać zawartych już umów w sposób stanowiący obejście obowiązków wynikających z niniejszego rozdziału.

8. Każda ze Stron przewiduje, co do zasady, okres zawieszenia pomiędzy udzieleniem zamówienia a zawarciem umowy, aby zapewnić oferentom, którym nie udzielono zamówienia, wystarczający czas na odwołanie się i zakwestionowanie decyzji o udzieleniu zamówienia.

ARTYKUŁ 171

Przejrzystość informacji dotyczących zamówień

Informacje przekazywane dostawcom

1. Podmiot zamawiający bezzwłocznie informuje dostawców biorących udział w procedurze przetargowej o decyzji podmiotu o udzieleniu zamówienia, a na wniosek dostawcy udziela takiej informacji na piśmie. Z zastrzeżeniem art. 172 ust. 2 i 3 podmiot zamawiający, na wniosek, zapewnia dostawcom, którym nie udzielono zamówienia, wyjaśnienie powodów, dla których ich oferty nie zostały wybrane, oraz informuje ich o czynnikach przemawiających na korzyść oferty wybranego dostawcy.

Publikowanie informacji o udzieleniu zamówienia

2. W terminie nie dłuższym niż 72 dni po udzieleniu każdego zamówienia objętego niniejszym rozdziałem podmiot zamawiający publikuje ogłoszenie w odpowiednim papierowym lub elektronicznym medium wymienionym w załączniku 9 sekcja 8. Jeżeli podmiot publikuje ogłoszenie wyłącznie w medium elektronicznym informacje muszą pozostawać dostępne przez rozsądny okres. Ogłoszenie zawiera co najmniej następujące informacje:

- a) opis zamawianych towarów lub usług;
- b) nazwę oraz adres podmiotu zamawiającego;
- c) nazwę oraz adres dostawcy, którego oferta została wybrana;
- d) wartość oferty, która została przyjęta, lub najwyższą i najniższą ofertę braną pod uwagę przy udzielaniu zamówienia;
- e) datę udzielenia zamówienia oraz
- f) zastosowany tryb udzielania zamówień, a w przypadku zastosowania procedury przetargu bezpośredniego zgodnie z art. 168 – opis okoliczności uzasadniających wybór tej procedury.

Przechowywanie dokumentacji i sprawozdań oraz zapewnianie możliwości śledzenia przebiegu procedury drogą elektroniczną

3. Przez co najmniej trzy lata od dnia udzielenia zamówienia każdy podmiot zamawiający przechowuje:

- a) dokumentację i sprawozdania z procedur przetargowych i udzielenia zamówienia w związku z zamówieniem objętym niniejszą Umową, w tym sprawozdania wymagane na podstawie art. 168 ust. 2; oraz
- b) dane zapewniające możliwość odpowiedniego śledzenia przebiegu postępowania o udzielenie zamówienia objętego niniejszą Umową prowadzonego drogą elektroniczną.

ARTYKUŁ 172

Ujawnianie informacji

Przekazywanie informacji Stronom

1. Strona, na wniosek drugiej Strony, bezzwłocznie udziela wszelkich informacji niezbędnych do ustalenia, czy postępowanie o udzielenie zamówienia zostało przeprowadzone w sposób sprawiedliwy, bezstronny oraz zgodny z niniejszym rozdziałem, w tym informacji na temat cech charakterystycznych oraz względnych zalet przemawiających na korzyść wybranej oferty.

W przypadku gdy ujawnienie informacji mogłoby zakłócić konkurencję w ramach kolejnych przetargów, Strona otrzymująca informacje nie może ujawniać ich jakimkolwiek dostawcom bez konsultacji ze Stroną, która przekazała informacje i uzyskania jej zgody.

Nieujawnianie informacji

2. Niezależnie od pozostałych postanowień niniejszego rozdziału Strony, łącznie z ich podmiotami zamawiającymi, nie udzielają żadnemu konkretnemu dostawcy informacji, które mogłyby naruszyć uczciwą konkurencję między dostawcami.
3. Żadne z postanowień niniejszego rozdziału nie może być interpretowane jako wymagające od Strony, łącznie z jej podmiotami zamawiającymi, władzami i organami odwoławczymi, ujawnienia informacji poufnych, jeżeli ich ujawnienie:
 - a) utrudniłoby egzekwowanie prawa;
 - b) mogłoby zakłócić uczciwą konkurencję między dostawcami;
 - c) naraziłoby na uszczerbek uzasadnione interesy handlowe określonych osób, w tym przysługującą im ochronę praw własności intelektualnej, lub
 - d) byłoby w inny sposób sprzeczne z interesem publicznym.

Wymiana statystyk

4. Każda ze Stron co roku udostępnia drugiej Stronie statystyki dotyczące dwustronnych zamówień rządowych.

ARTYKUŁ 173

Procedury odwoławcze

1. Każda ze Stron zapewnia sprawną, skuteczną, przejrzystą i niedyskryminującą procedurę odwoławczą na drodze administracyjnej lub sądowej, w ramach której dostawca, który ma lub miał interes w udzieleniu zamówienia objętego niniejszą Umową może:

- a) zaskarżyć bezpośrednio naruszenie niniejszego rozdziału w kontekście zamówienia objętego niniejszą Umową; lub
- b) jeżeli dostawca nie ma prawa do wniesienia bezpośredniego odwołania z tytułu naruszenia rozdziału na podstawie prawa tej Strony, zaskarżyć nieprzestrzeganie środków wprowadzonych przez Stronę w celu wykonania niniejszego rozdziału

. Przepisy proceduralne dotyczące wszystkich odwołań złożonych na podstawie niniejszego ustępu muszą być sporządzane na piśmie i powszechnie dostępne.

2. W przypadku skargi dostawcy złożonej w kontekście zamówienia objętego niniejszą Umową, w którym dostawca ma lub miał interes, i dotyczącej naruszenia lub nieprzestrzegania postanowień, o którym mowa w ust. 1, Strona podmiotu zamawiającego udzielającego zamówienia zachęca dany podmiot oraz danego dostawcę do rozstrzygnięcia skargi w drodze konsultacji. Podmiot w sposób bezstronny i terminowy rozpatruje wszelkie takie skargi w sposób, który nie utrudnia dostawcy udziału w bieżącym lub przyszłym zamówieniu oraz nie narusza jego prawa do ubiegania się o środki naprawcze w ramach administracyjnej lub sądowej procedury odwoławczej.

3. Każdemu dostawcy zapewnia się wystarczająco dużo czasu na przygotowanie i złożenie odwołania, w każdym wypadku nie mniej niż 10 dni od momentu, w którym podstawa odwołania stała się znana lub powinna była w rozsądny sposób stać się znana dostawcy.

4. Każda ze Stron ustanawia lub wyznacza co najmniej jeden bezstronny organ administracyjny lub sądowy, niezależny od jego podmiotów zamawiających, który przyjmuje i rozpatruje odwołania złożone przez dostawców w kontekście zamówienia objętego niniejszą Umową.

5. W przypadku gdy odwołanie zostaje pierwotnie rozpatrzone przez podmiot inny niż organ, o którym mowa w ust. 4, Strona zapewnia, aby dostawca mógł złożyć odwołanie od pierwotnej decyzji do bezstronnego organu administracyjnego lub sądowego, niezależnego od podmiotu zamawiającego, którego zamówienie stanowi przedmiot odwołania.

6. Każda ze Stron zapewnia, by w przypadku gdy ustanowiony lub wyznaczony organ na podstawie ust. 4 nie jest sądem, jego decyzje były poddawane kontroli sądowej lub by stosowano procedury, dzięki którym:

- a) podmiot zamawiający udzielał pisemnej odpowiedzi na odwołanie i ujawniał wszystkie odpowiednie dokumenty organowi odwoławczemu;
- b) uczestnicy postępowania („uczestnicy”) mieli prawo do bycia wysłuchanymi, zanim organ odwoławczy podejmie decyzję w sprawie odwołania;
- c) uczestnicy mieli prawo do reprezentacji i pomocy;
- d) uczestnicy mieli prawo do udziału w całym postępowaniu;
- e) uczestnicy mieli prawo do złożenia wniosku o jawność postępowania oraz o dopuszczenie świadków oraz
- f) organ odwoławczy wydawał swoje decyzje lub zalecenia terminowo i na piśmie, wraz z wyjaśnieniem podstawy każdej decyzji lub zalecenia.

7. Każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje procedury dotyczące:
- a) szybkich środków tymczasowych służących zapewnieniu dostawcy możliwości udziału w procedurze udzielania zamówień. Takie środki tymczasowe mogą skutkować zawieszeniem procedury udzielania zamówień, procedury mogą jednak przewidywać, że przy podejmowaniu decyzji o tym, czy środki te powinny zostać zastosowane, można wziąć pod uwagę nadrzędne negatywne skutki dla danych interesów, w tym dla interesu publicznego. Uzasadnienie braku działań przedstawia się na piśmie oraz
 - b) w przypadku gdy organ odwoławczy ustalił, że doszło do naruszenia lub braku zgodności, o których mowa w ust. 1 – działań naprawczych lub odszkodowań za poniesione straty lub szkody, które mogą być ograniczone do kosztów poniesionych w trakcie przygotowania oferty albo do kosztów związanych z odwołaniem, lub do obu tych rodzajów kosztów.

ARTYKUŁ 174

Zmiany i korekty zakresu stosowania

1. Strona może zaproponować zmianę lub korektę załącznika 9 w odniesieniu do postanowień określających jej zamówienia objęte niniejszą Umową.

Zmiany

2. Strona, która zamierza zaproponować zmianę załącznika 9:
- a) powiadamia o tym drugą Stronę na piśmie oraz

- b) do powiadomienia dołącza wniosek dotyczący odpowiednich wyrównań na rzecz drugiej Strony, aby zakres stosowania pozostał na poziomie porównywalnym z poziomem istniejącym przed wprowadzeniem zmiany.
3. Niezależnie od ust. 2 lit. b) Strona nie musi zapewnić wyrównań, jeżeli zmiana dotyczy podmiotu zamawiającego, nad którym Strona skutecznie zniosła swoją kontrolę lub na który Strona nie wywiera już wpływu.
4. Strona musi zgłosić sprzeciw na piśmie w ciągu 45 dni od otrzymania powiadomienia, o którym mowa w ust. 2 lit. a), jeżeli kwestionuje to, że:
- a) wyrównanie zaproponowane zgodnie z ust. 2 lit. b) jest odpowiednie do tego, aby utrzymać porównywalny poziom wspólnie uzgodnionego zakresu, lub
 - b) zmiana obejmuje podmiot, nad którym Strona skutecznie zniosła swoją kontrolę lub na który Strona nie wywiera już wpływu zgodnie z ust. 3.

Jeżeli druga Strona nie zgłosiła sprzeciwu w wyznaczonym terminie, uznaje się, że akceptuje wyrównanie lub zmianę.

Korekty

5. Następujące zmiany w załączniku 9 uważa się za korektę o charakterze czysto formalnym, pod warunkiem że nie mają one wpływu na wzajemnie uzgodniony zakres stosowania przewidziany w niniejszym rozdziale:
- a) zmiana nazwy podmiotu zamawiającego;
 - b) połączenie co najmniej dwóch podmiotów zamawiających wymienionych w załączniku 9 oraz

- c) podział podmiotu zamawiającego wymienionego w załączniku 9 na co najmniej dwa podmioty zamawiające, przy czym każdy z tych podmiotów dodaje się do wykazu podmiotów zamawiających wymienionych w załączniku 9.

Strona, która dokonuje takiej korekty o charakterze czysto formalnym, nie jest zobowiązana do zapewnienia wyrównań.

6. W odniesieniu do proponowanych korekt do załącznika 9 każda Strona powiadamia drugą Stronę co dwa lata od wejścia w życie niniejszej Umowy.

7. Strona może przedłożyć drugiej Stronie sprzeciw wobec proponowanej korekty w ciągu 45 dni od otrzymania powiadomienia. Strona składająca sprzeciw podaje powody, dla których uważa, że proponowana korekta nie jest zgodna z ust. 5, oraz opisuje wpływ proponowanej korekty na wspólnie uzgodniony zakres stosowania przewidziany w niniejszej Umowie. Jeżeli żaden sprzeciw na piśmie nie zostanie złożony w terminie 45 dni od otrzymania powiadomienia, o którym mowa w ust. 6, uznaje się, że druga Strona przyjmuje proponowaną korektę. Druga Strona może zażądać na piśmie dodatkowego czasu na przeanalizowanie proponowanych korekt, jeżeli proponowane zmiany wymagają dalszej weryfikacji informacji lub dodatkowych wyjaśnień od Strony proponującej korekty.

Konsultacje i rozstrzyganie sporów

8. Jeżeli druga Strona sprzeciwia się planowanej zmianie lub korekcie, Strony dążą do rozstrzygnięcia tej kwestii w drodze konsultacji. Jeżeli w terminie 60 dni po otrzymaniu sprzeciwu Strony nie osiągną porozumienia, Strona zamierzająca dokonać zmiany lub korekty załącznika 9 może przekazać kwestię do rozpatrzenia w ramach procedury rozstrzygania sporów określonej w niniejszej Umowie.

ARTYKUŁ 175

Postanowienia instytucjonalne

Na wniosek jednej ze Stron Komitet Współpracy, zbierający się w składzie rozstrzygającym kwestie dotyczące handlu, omawia sprawy związane z wdrażaniem i funkcjonowaniem niniejszego rozdziału, takie jak:

- a) modyfikacja, korekta lub zmiana załącznika 9;
- b) sprawy związane ze stosowaniem niniejszego rozdziału;
- c) wszelkie inne kwestie dotyczące zamówień rządowych.

ROZDZIAŁ 10

HANDEL A ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ

ARTYKUŁ 176

Kontekst i cele

1. Strony odwołują się do Agendy 21 Konferencji Narodów Zjednoczonych „Środowisko i Rozwój” z 1992 r., Deklaracji Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej podstawowych zasad i praw w pracy z 1998 r., deklaracji ministerialnej Rady Gospodarczo-Społecznej ONZ ds. Pełnego Zatrudnienia i Godnej Pracy z 2006 r., deklaracji MOP dotyczącej sprawiedliwości społecznej na rzecz uczciwej globalizacji z 2008 r. oraz Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 z 2015 r. wraz z celami zrównoważonego rozwoju (zwanymi dalej „celami zrównoważonego rozwoju”).
2. Strony uznają, że rozwój gospodarczy, społeczny oraz ochrona środowiska są współzależnymi i wzajemnie się uzupełniającymi elementami zrównoważonego rozwoju. Strony potwierdzają swoje zaangażowanie w promowanie rozwoju międzynarodowej wymiany handlowej i międzynarodowych inwestycji w sposób przyczyniający się do osiągnięcia celu, jakim jest zrównoważony rozwój, wyrażone w szczególności w ich wielostronnych zobowiązaniach dotyczących pracy i środowiska naturalnego.

ARTYKUŁ 177

Prawo do regulacji oraz poziomy ochrony

1. Strony uznają prawo każdej ze Stron do określania swoich polityk i priorytetów zrównoważonego rozwoju, do ustanawiania wewnętrznych poziomów ochrony środowiska i ochrony pracy, jakie uzna ona za stosowne, oraz do przyjmowania lub zmieniania swoich odpowiednich przepisów prawa i polityk. Takie przepisy prawa i polityki muszą być zgodne z zobowiązaniami każdej ze Stron do przestrzegania norm i umów uznanych na poziomie międzynarodowym, o których mowa w art. 178.
2. Każda ze Stron dokłada starań w celu zapewnienia, aby jej odpowiednie przepisy ustawowe oraz polityki zapewniały i wspierały wysoki poziom ochrony środowiska i ochrony pracy.
3. Strony uznają, że niewłaściwe jest pobudzanie handlu lub inwestycji poprzez osłabianie lub obniżanie poziomu ochrony przewidzianego w ich odpowiednim prawie ochrony środowiska lub w prawie i normach pracy.
4. Strona nie może dążyć do wspierania handlu lub inwestycji przez zwolnienia ze stosowania przepisów swojego prawa ochrony środowiska lub prawa pracy lub odstępstwa od tych przepisów, ani, poprzez ciągle lub powtarzające się działanie lub zaniechanie, uchylać się od ich skutecznego egzekwowania.

ARTYKUŁ 178

Wielostronne umowy środowiskowe i konwencje dotyczące pracy

1. Strony uznają wartość międzynarodowego zarządzania i umów w dziedzinie środowiska jako odpowiedzi wspólnoty międzynarodowej na wyzwania związane ze zrównoważonym rozwojem w dziedzinie środowiska, a także wartość pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz godnej pracy dla wszystkich, jako kluczowych elementów zrównoważonego rozwoju.
2. W tym kontekście oraz uwzględniając art. 290 do 295, każda ze Stron skutecznie wykonuje ratyfikowane przez siebie wielostronne umowy środowiskowe, w tym porozumienie klimatyczne z Paryża z 2015 r. i Ramową konwencję ONZ w sprawie zmian klimatu, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 9 maja 1992 r.
3. Uwzględniając art. 314, każda ze Stron skutecznie wdraża uznane na poziomie międzynarodowym podstawowe normy pracy określone w podstawowych konwencjach MOP, a także w innych konwencjach MOP, które zostały ratyfikowane odpowiednio przez Republikę Uzbekistanu i państwa członkowskie. Strony będą dążyć do ratyfikacji innych konwencji i protokołów, które zostały sklasyfikowane przez MOP jako aktualne. Każda ze Stron przyjmuje i wdraża środki i polityki dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy oraz utrzymuje skuteczny system inspekcji pracy, zgodny z odpowiednimi konwencjami MOP, których jest lub może stać się Stroną.

Handel i inwestycje wspierające zrównoważony rozwój

1. Strony potwierdzają zaangażowanie w intensywniejsze przyczynianie się handlu do celu, jakim jest zrównoważony rozwój. W związku z tym promują one społeczną odpowiedzialność przedsiębiorstw i praktyki odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej, handel i inwestycje w towary i usługi związane z ochroną środowiska, a także stosowanie systemów zapewniania zgodności ze zrównoważonym rozwojem, takich jak sprawiedliwy i etyczny handel oraz oznakowanie ekologiczne.
2. Strony wymieniają informacje i doświadczenia zdobyte w ramach działań na rzecz promowania spójności i wzajemnego wspierania polityki handlowej, społecznej i środowiskowej oraz wzmacniają dialog i współpracę w zakresie kwestii dotyczących zrównoważonego rozwoju, które pojawiają się w kontekście stosunków handlowych.
3. Tego rodzaju współpraca i dialog odbywają się z udziałem zainteresowanych stron, w szczególności partnerów społecznych, a także innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w ramach współpracy społeczeństwa obywatelskiego ustanowionej na mocy art. 341.

ARTYKUŁ 180

Rozstrzyganie sporów

Art. 250 do 254 nie mają zastosowania do sporów powstałych w związku z niniejszym rozdziałem. W odniesieniu do każdego takiego sporu, po tym jak zespół orzekający przedstawi swoje sprawozdanie końcowe zgodnie z art. 248 i 249, Strony, uwzględniając wspomniane sprawozdanie, omawiają odpowiednie środki, jakie mają zostać wdrożone. Komitet Współpracy monitoruje wdrażanie takich środków i śledzi tę sprawę, w tym za pośrednictwem mechanizmu, o którym mowa w art. 179 ust. 3.

ROZDZIAŁ 11

PRZEJRZYSTOŚĆ

ARTYKUŁ 181

Cel

Uznając wpływ, jaki otoczenia regulacyjne Stron mogą mieć na handel i inwestycje między nimi, Strony dążą do zapewnienia przewidywalnego otoczenia regulacyjnego oraz skutecznych procedur dla przedsiębiorców, w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw.

ARTYKUŁ 182

Definicje

Do celów niniejszego rozdziału:

- a) „decyzja administracyjna” oznacza decyzję, czynność lub działanie o skutku prawnym, które mają zastosowanie do konkretnej osoby, konkretnego towaru lub konkretnej usługi w indywidualnej sprawie, i obejmuje zaniechanie wydania takiej decyzji administracyjnej, aktu lub działania przewidzianych w prawie Strony;
- b) „zainteresowana osoba” oznacza każdą osobę, która może podlegać środkowi o zasięgu ogólnym; oraz
- c) „środek o zasięgu ogólnym” oznacza ustawy, rozporządzenia, procedury, decyzje administracyjne i orzeczenia sądowe o zasięgu ogólnym odnoszące się do którejkolwiek z kwestii objętych niniejszym tytułem, zgodnie z prawem Strony.

ARTYKUŁ 183

Publikacja

Każda ze Stron zapewnia, aby środek o zasięgu ogólnym, odnoszący się do którejkolwiek z kwestii objętych niniejszym tytułem:

- a) był bezzwłocznie publikowany za pośrednictwem urzędowo wyznaczonego środka przekazu oraz, o ile to wykonalne, w wersji elektronicznej, lub udostępniany w inny sposób, tak aby zainteresowane osoby miały możliwość zapoznać się z jego treścią;

- b) zawierał wyjaśnienie celu i uzasadnienie takiego środka oraz
- c) pozwalał, by upłynął wystarczająco długi czas między publikacją przepisów ustawowych i wykonawczych a ich wejściem w życie, przynajmniej wówczas, gdy zwiększają one obciążenie przedsiębiorców, z wyjątkiem przypadków nagłych, które by to uniemożliwiały. Niniejsza litera nie ma zastosowania do orzeczeń sądowych ani decyzji administracyjnych.

ARTYKUŁ 184

Zapytania

1. Każda ze Stron tworzy lub utrzymuje odpowiednie mechanizmy odpowiadania na zapytania od jakichkolwiek osób na temat wszelkich przepisów ustawowych lub wykonawczych odnoszących się do którejkolwiek z kwestii objętych niniejszym tytułem.
2. Na wniosek jednej Strony druga Strona bezzwłocznie przekazuje informacje oraz udziela odpowiedzi na pytania dotyczące jakiegokolwiek przepisu ustawowego lub wykonawczego obowiązującego lub planowanego, odnoszącego się do którejkolwiek z kwestii objętych niniejszym tytułem.

ARTYKUŁ 185

Wdrażanie środków o zasięgu ogólnym

1. Każda ze Stron stosuje w sposób obiektywny, bezstronny i racjonalny wszystkie środki o zasięgu ogólnym odnoszące się do wszelkich kwestii objętych niniejszym tytułem.

2. Każda ze Stron, stosując w indywidualnych przypadkach środki, o których mowa w ust. 1, wobec konkretnych osób, towarów lub usług drugiej Strony:

- a) podejmuje starania, aby z rozsądnym wyprzedzeniem powiadamiać o wszczęciu postępowania osoby, których postępowanie administracyjne bezpośrednio dotyczy, zgodnie ze swoimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, dołączając informacje o charakterze postępowania, określenie podstawy prawnej, na podstawie którego wszczyna się postępowanie, i ogólny opis wszelkich kwestii, których dotyczy, oraz
- b) zapewnia osobom rozsądną możliwość przedstawienia faktów i argumentów na poparcie ich stanowiska przed jakąkolwiek ostateczną decyzją administracyjną, w zakresie, w jakim pozwala na to czas, charakter postępowania oraz interes publiczny.

ARTYKUŁ 186

Kontrola i odwołanie

1. Każda ze Stron ustanawia lub utrzymuje organy lub procedury sądowe, arbitrażowe lub administracyjne do celów bezzwłocznej kontroli, a w uzasadnionych przypadkach również korygowania, decyzji administracyjnych odnoszących się do którejkolwiek z kwestii objętych niniejszym tytułem. Każda ze Stron zapewnia, aby jej procedury odwoławcze i kontrolne były przeprowadzane w sposób niedyskryminujący i bezstronny przez sądy. Organy te muszą być bezstronne i niezależne od organu, któremu powierzono administracyjne egzekwowanie przepisów oraz nie mogą mieć jakiegokolwiek interesu w wyniku sprawy.

2. Każda ze Stron zapewnia, aby strony postępowania, o których mowa w ust. 1, miały zagwarantowane prawo do:

- a) rozsądnej możliwości uzasadnienia lub obrony swojego stanowiska oraz
- b) decyzji opartej na dowodach i złożonych oświadczeniach lub, gdy wymagają tego przepisy prawa, na odpowiedniej dokumentacji zgromadzonej przez organ administracyjny.

3. Decyzja, o której mowa w ust. 2 lit. b), jest wykonywana przez organ, któremu powierzono egzekwowanie przepisów na drodze administracyjnej, z zastrzeżeniem odwołania lub późniejszej kontroli zgodnie z jej prawem.

ARTYKUŁ 187

Związek z innymi rozdziałami

Niniejszy rozdział pozostaje bez uszczerbku dla szczegółowych zasad określonych w pozostałych rozdziałach niniejszego tytułu.

ROZDZIAŁ 12

INWESTYCJE I HANDEL USŁUGAMI

SEKCJA 1

POSTANOWIENIA OGÓLNE

ARTYKUŁ 188

Zakres stosowania

1. Strony, potwierdzając swoje zobowiązanie do stworzenia lepszych warunków do rozwoju inwestycji i handlu między sobą, ustanawiają niniejszym niezbędne uzgodnienia w celu poprawy wzajemnych warunków w zakresie handlu usługami i inwestycji.
2. Strony potwierdzają prawo do regulacji i do wprowadzania na swoich terytoriach nowych przepisów wykonawczych w celu osiągnięcia uzasadnionych celów polityki, m.in. ochrony zdrowia publicznego, usług socjalnych, edukacji publicznej, bezpieczeństwa, ochrony środowiska, w tym przeciwdziałania zmianie klimatu, moralności publicznej, ochrony socjalnej lub ochrony konsumentów, ochrony prywatności i danych, oraz promowania i ochrony różnorodności kulturowej.
3. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do środków odnoszących się do osób fizycznych Strony starających się o dostęp do rynku pracy drugiej Strony ani do środków dotyczących narodowości lub obywatelstwa, stałego pobytu lub stałego zatrudnienia.

4. Niniejszy rozdział nie uniemożliwia Stronie stosowania środków regulujących przyjazd lub czasowy pobyt osób fizycznych na jej terytorium, w tym środków niezbędnych do ochrony integralności jej granic i zapewnienia zorganizowanego przemieszczania się przez nie osób fizycznych, pod warunkiem że środki takie nie są stosowane w sposób niweczący lub naruszający korzyści¹ przypadające drugiej Stronie na mocy postanowień niniejszego rozdziału.

5. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do jakiegokolwiek środka Strony w odniesieniu do zamówień na towary lub usługi przez rząd lub agencję, zakupione do celów publicznych, a nie w celu komercyjnej odsprzedaży lub w celu wykorzystania w dostarczaniu towarów lub świadczeniu usług w sprzedaży komercyjnej, niezależnie od tego, czy takie zamówienie jest zamówieniem objętym niniejszą Umową w rozumieniu rozdziału 9.

6. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do subsydiów ani dotacji udzielanych przez Strony, w tym wspieranych przez państwo pożyczek i gwarancji oraz ubezpieczeń.

7. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do:

- a) przewozów lotniczych lub powiązanych usług wspierających przewozy lotnicze², innych niż:
 - (i) usługi w zakresie naprawy i obsługi technicznej statku powietrznego;
 - (ii) usługi komputerowego systemu rezerwacji (KSR);

¹ Samego faktu wymagania wizego od osób fizycznych pochodzących z konkretnych państw, gdy w przypadku osób fizycznych pochodzących z innych państw wiza nie jest wymagana, nie uznaje się za niweczący lub naruszający korzyści wynikające z postanowień niniejszego rozdziału.

² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przewozy lotnicze lub powiązane usługi wspierające przewozy lotnicze obejmują między innymi następujące usługi: transport lotniczy; usługi z wykorzystaniem statku powietrznego, których głównym celem nie jest transport towarów lub pasażerów, takie jak: gaszenie pożarów z powietrza, loty szkoleniowe, loty widokowe, opryski, dokonywanie pomiarów, tworzenie map, fotografowanie, skoki spadochronowe, holowanie szybowców, wycinka drzew i prace budowlane z użyciem śmigłowca, a także inne wykonywane z powietrza usługi rolnicze, przemysłowe i inspekcyjne; wynajem statków powietrznych z załogą oraz usługi w zakresie eksploatacji portu lotniczego.

- (iii) obsługa naziemna oraz
- (iv) sprzedaż i marketing usług transportu lotniczego;
- b) usług audiowizualnych;
- c) śródlądowych dróg wodnych oraz
- d) krajowego kabotażu morskiego¹.

ARTYKUŁ 189

Definicje

Do celów niniejszego rozdziału:

- a) „usługi w zakresie naprawy i obsługi technicznej statku powietrznego” oznaczają czynności prowadzone w odniesieniu do statku powietrznego lub jego części w czasie, gdy jest on wycofany z użytku, i nie obejmują tzw. obsługi liniowej;
- b) „działalność prowadzona lub usługi świadczone w związku z wykonywaniem władzy publicznej” oznacza działalność, która nie jest prowadzona na zasadach komercyjnych ani w ramach konkurencji z co najmniej jednym przedsiębiorcą, lub usługi, które nie są świadczone na takich zasadach lub w ramach takiej konkurencji;

¹ Bez uszczerbku dla zakresu działalności, która może zostać uznana za kabotaż na podstawie odpowiedniego prawodawstwa krajowego, usługi krajowego kabotażu morskiego w rozumieniu niniejszego rozdziału obejmują, w przypadku Unii Europejskiej, przewozy pasażerskie lub przewozy towarów między portem lub miejscem znajdującym się w państwie członkowskim Unii Europejskiej a innym portem lub miejscem znajdującym się w tym samym państwie członkowskim Unii Europejskiej, w tym na jego szelfie kontynentalnym, jak stanowi Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza, oraz ruch rozpoczynający i kończący się w tym samym porcie lub miejscu znajdującym się w państwie członkowskim Unii Europejskiej.

- c) „usługi komputerowego systemu rezerwacji (KSR)” oznaczają usługi świadczone przy użyciu systemów komputerowych zawierających informacje o rozkładach lotów przewoźników lotniczych, dostępności oraz opłatach i zasadach pobierania opłat, za pomocą których można dokonywać rezerwacji lub wystawiać bilety;
- d) „przedsiębiorstwo objęte niniejszą Umową” oznacza przedsiębiorstwo na terytorium Strony ustanowione zgodnie z lit. h) przez osobę prawną drugiej Strony, zgodnie z prawem mającym zastosowanie, ustanowione już w dniu wejścia w życie niniejszej Umowy lub po tym dniu;
- e) „transgraniczny handel usługami” oznacza świadczenie usług:
 - (i) z terytorium jednej Strony na terytorium drugiej Strony lub
 - (ii) na terytorium jednej Strony na rzecz usługobiorcy drugiej Strony;
- f) „działalność gospodarcza” oznacza jakąkolwiek działalność o charakterze przemysłowym, handlowym lub zawodowym lub działalność rzemieślniczą, w tym świadczenie usług, z wyjątkiem działalności prowadzonej w związku z wykonywaniem władzy publicznej;
- g) „przedsiębiorstwo” oznacza osobę prawną, oddział lub przedstawicielstwo osoby prawnej;
- h) „założenie przedsiębiorstwa” oznacza utworzenie lub nabycie osoby prawnej, w tym poprzez udział kapitałowy, lub utworzenie oddziału lub przedstawicielstwa osoby prawnej na terytorium Strony, w celu stworzenia lub utrzymania trwałych powiązań gospodarczych;
- i) „istniejący” oznacza obowiązujący w dniu podpisania niniejszej Umowy;

- j) „obsługa naziemna” oznacza świadczenie w porcie lotniczym, na podstawie wynagrodzenia lub umowy, następujących usług: reprezentowanie przedsiębiorstw lotniczych, administracja i nadzór; obsługa pasażerów; obsługa bagażu; obsługa ramp; catering; obsługa ładunków lotniczych i poczty lotniczej; zaopatrzenie statków powietrznych w materiały napędowe; obsługa oraz sprzątanie statków powietrznych; transport powierzchniowy oraz operacje lotnicze, czynności administracyjne związane z załogą i planowanie lotów; pojęcie „obsługa naziemna” nie obejmuje: własnej obsługi naziemnej; ochrony; naprawy i obsługi technicznej statku powietrznego; lub eksploatacji niezbędnej scentralizowanej infrastruktury portu lotniczego, takiej jak urządzenia odladające, systemy dystrybucji paliwa, systemy obsługi bagażu i systemy transportu wewnątrzlotniskowego, lub zarządzania tą infrastrukturą;
- k) „osoba prawna” oznacza każdy podmiot prawny właściwie utworzony lub w inny sposób zorganizowany zgodnie z mającym zastosowanie prawem w celach komercyjnych lub innych, prywatny lub publiczny, w tym każdą spółkę kapitałową, trust, spółkę osobową, spółkę joint venture, jednoosobową działalność gospodarczą lub stowarzyszenie;
- l) „osoba prawna Strony” oznacza¹:
- (i) w przypadku Unii Europejskiej:
- A) osobę prawną utworzoną lub zorganizowaną na podstawie prawa Unii Europejskiej lub jednego lub większej liczby jej państw członkowskich i prowadzącą znaczącą działalność gospodarczą² na terytorium Unii Europejskiej oraz

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przedsiębiorstwa żeglugowe, o których mowa w niniejszej literze, uznaje się za osoby prawne Strony w odniesieniu do ich działalności związanej ze świadczeniem usług transportu morskiego.

² Zgodnie z notyfikacją Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską w ramach WTO (dok. WT/REG39/1) Unia Europejska rozumie, że pojęcie „rzeczywistego i trwałego powiązania” z gospodarką państwa członkowskiego Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 54 TFUE, jest równoważne pojęciu „znaczącej działalności gospodarczej”.

- B) przedsiębiorstwo żeglugowe mające siedzibę poza Unią Europejską i kontrolowane przez osobę fizyczną z państwa członkowskiego, którego statek jest zarejestrowany w państwie członkowskim i pływa pod jego banderą;

(ii) w przypadku Republiki Uzbekistanu:

- A) osobę prawną utworzoną lub zorganizowaną na podstawie prawa Republiki Uzbekistanu i prowadzącą znaczącą działalność gospodarczą na terytorium Republiki Uzbekistanu oraz
- B) przedsiębiorstwo żeglugowe mające siedzibę poza Republiką Uzbekistanu i kontrolowane przez osobę fizyczną z Republiki Uzbekistanu, którego statek jest zarejestrowany w Republice Uzbekistanu i pływa pod jej banderą;

m) „środek Strony” oznacza wszelkie środki przyjęte lub utrzymane przez¹:

- (i) władze lub organy administracji centralnej, regionalnej lub lokalnej; oraz
- (ii) organy pozarządowe wykonujące uprawnienia delegowane przez władze lub organy administracji centralnej, regionalnej lub lokalnej;

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że termin „środek Strony” obejmuje środki wymienione w lit. l) pkt (i) oraz (ii) przyjmowane lub utrzymywane poprzez wydawanie poleceń, kierowanie lub kontrolowanie, bezpośrednio lub pośrednio, postępowania innych podmiotów w odniesieniu do tych środków.

- n) „osoba fizyczna Strony” oznacza:
- (i) w przypadku Unii Europejskiej – obywatela jednego z państw członkowskich zgodnie z prawem tego państwa¹ oraz
 - (ii) w przypadku Republiki Uzbekistanu – obywatela Republiki Uzbekistanu zgodnie z jej prawem;
- o) „działalność” oznacza prowadzenie i utrzymywanie przedsiębiorstwa, zarządzanie nim, użytkowanie tego przedsiębiorstwa, korzystanie z niego, a także jego sprzedaż lub rozporządzanie nim w inny sposób;
- p) „sprzedaż i marketing usług transportu lotniczego” oznacza możliwość swobodnej sprzedaży i swobodnego wprowadzania do obrotu swoich usług z zakresu transportu lotniczego przez przewoźnika lotniczego, która obejmuje wszystkie aspekty marketingu, takie jak badanie rynku, reklama i dystrybucja, ale nie obejmuje wyceny usług transportu lotniczego ani mających zastosowanie warunków;
- q) „usługa” oznacza każdą usługę w jakimkolwiek sektorze, z wyjątkiem usług świadczonych w związku z wykonywaniem władzy publicznej;
- r) „usługodawca” oznacza każdą osobę, która zamierza świadczyć lub świadczy usługi.

¹ W odniesieniu do Unii Europejskiej, pojęcie „osoba fizyczna Strony” obejmuje również osoby stale zamieszkujące w Republice Łotewskiej, które nie są obywatelami Republiki Łotewskiej ani jakiegokolwiek innego państwa, ale które zgodnie z prawem Republiki Łotewskiej są uprawnione do otrzymania paszportu dla osób niebędących obywatelami.

ARTYKUŁ 190

Ograniczenia horyzontalne dotyczące usług

1. Niezależnie od pozostałych postanowień niniejszego rozdziału od Strony nie wymaga się, aby w odniesieniu do sektorów lub środków objętych GATS przyznawała traktowanie korzystniejsze niż to, które taka Strona jest zobowiązana przyznać na podstawie GATS, i to w odniesieniu do każdego sektora i podsektora usług oraz sposobu świadczenia usług. Niniejszy ustęp stosuje się od dnia przypadającego jeden miesiąc przed dniem wejścia w życie każdego z odpowiednich zobowiązań Strony w ramach GATS.
2. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że – w odniesieniu do usług – wykazy szczegółowych zobowiązań Unii Europejskiej w ramach GATS, w tym zastrzeżenia oraz załącznik dotyczący wyłączeń Unii Europejskiej na podstawie art. II (wykaz wyłączeń z zasady największego uprzywilejowania), zostają włączone do niniejszej Umowy i stanowią jej część.
3. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że do czasu przystąpienia Republiki Uzbekistanu do WTO wykaz szczegółowych zobowiązań Republiki Uzbekistanu, w tym zastrzeżeń, jest określony w załącznikach 12-B, 12-C i 12-D.

ARTYKUŁ 191

Umowy o integracji gospodarczej

Traktowanie przyznane zgodnie z niniejszym rozdziałem nie ma zastosowania do traktowania przyznanego przez Stronę na podstawie porozumienia, które w znacznym stopniu liberalizuje handel usługami (w tym zakładanie przedsiębiorstw prowadzących działalność w dziedzinie usług), spełniającego kryteria artykułów V i V bis GATS, lub na podstawie porozumienia, które w znacznym stopniu liberalizuje zakładanie przedsiębiorstw w innych obszarach działalności gospodarczej, spełniającego te same kryteria, w odniesieniu do takich rodzajów działalności.

Przejrzystość i ujawnianie informacji poufnych

1. Strona bezzwłocznie odpowiada na wszystkie wnioski drugiej Strony o przekazanie szczegółowych informacji dotyczących któregośkolwiek z jej środków o zasięgu ogólnym, w tym norm i kryteriów licencjonowania i certyfikacji inwestorów i usługodawców, oraz informacji dotyczących właściwego organu regulacyjnego lub innego organu lub umów międzynarodowych, które odnoszą się do kwestii objętych niniejszym rozdziałem lub mających na nie wpływ. Każda ze Stron ustanawia co najmniej jeden punkt informacyjny i przekazuje drugiej Stronie jego dane kontaktowe. Punkty informacyjne udzielają, na żądanie, szczegółowych informacji na temat wszelkich takich kwestii inwestorom i usługodawcom drugiej Strony.
2. Każda ze Stron niezwłocznie publikuje wszystkie środki o zasięgu ogólnym, które dotyczą stosowania niniejszego rozdziału lub mają na niego wpływ. Gdy taka publikacja nie jest możliwa, informacje na temat takich środków podaje się do wiadomości publicznej w inny sposób.
3. Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie wymaga od Strony udostępnienia informacji poufnych, których ujawnienie utrudniłoby egzekwowanie prawa lub w inny sposób byłoby sprzeczne z interesem publicznym lub które zaszkodziłyby uzasadnionym interesom handlowym poszczególnych przedsiębiorstw, państwowych lub prywatnych.

SEKCJA 2

INWESTYCJE

ARTYKUŁ 193

Zakres stosowania

Niniejsza sekcja ma zastosowanie do środków Strony mających wpływ na założenie przedsiębiorstwa lub prowadzenie działalności gospodarczej na jej terytorium przez:

- a) osoby prawne drugiej Strony oraz
- b) przedsiębiorstwa objęte niniejszą Umową.

ARTYKUŁ 194

Traktowanie zgodne z klauzulą najwyższego uprzywilejowania i traktowanie narodowe

1. Bez uszczerbku dla zastrzeżeń wymienionych w załączniku 12-A do niniejszej Umowy ni wykazach szczegółowych zobowiązań Unii Europejskiej w ramach GATS oraz w załączniku 12-B do niniejszej Umowy, każda ze Stron przyznaje osobom prawnym drugiej Strony i przedsiębiorstwom objętym niniejszą Umową traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie Strona ta przyznaje, w podobnych sytuacjach, osobom prawnym pochodzącym z państwa trzeciego i ich przedsiębiorstwom w odniesieniu do zakładania przedsiębiorstw i działalności na jej terytorium.

2. Bez uszczerbku dla zastrzeżeń wymienionych w załączniku 12-A i wykazach szczegółowych zobowiązań Unii Europejskiej w ramach GATS oraz w załączniku 12-B, każda ze Stron przyznaje osobom prawnym drugiej Strony i przedsiębiorstwom objętym niniejszą Umową traktowanie nie mniej korzystne od traktowania, jakie Strona ta przyznaje, w podobnych sytuacjach, własnym osobom prawnym i ich przedsiębiorstwom w odniesieniu do zakładania przedsiębiorstw i działalności na jej terytorium.

3. Traktowanie przyznane na podstawie ust. 2 oznacza:

- a) w odniesieniu do regionalnego lub lokalnego szczebla władz Republiki Uzbekistanu – traktowanie nie mniej korzystne niż najkorzystniejsze traktowanie przyznane, w podobnych sytuacjach, przez ten szczebel władzy osobom prawnym Republiki Uzbekistanu i ich przedsiębiorstwom na jej terytorium oraz
- b) w odniesieniu do władz państwa członkowskiego lub władz w państwie członkowskim Unii Europejskiej – traktowanie nie mniej korzystne niż najkorzystniejsze traktowanie przyznane, w podobnych sytuacjach, przez te władze osobom prawnym tego państwa członkowskiego i ich przedsiębiorstwom na jego terytorium.

4. Niniejszego artykułu nie interpretuje się jako zobowiązującego Stronę do rozszerzenia na osoby prawne drugiej Strony lub przedsiębiorstwa objęte niniejszą Umową jakiegokolwiek traktowania wynikającego z:

- a) umowy międzynarodowej w sprawie unikania podwójnego opodatkowania lub jakiejkolwiek innej umowy międzynarodowej lub innego porozumienia międzynarodowego dotyczących całkowicie lub głównie opodatkowania lub
- b) środków, w których przewidziano uznanie między innymi norm lub kryteriów dotyczących upoważniania, licencjonowania lub certyfikacji osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa do prowadzenia działalności gospodarczej, lub środków ostrożnościowych, o których mowa w ust. 3 załącznika do GATS dotyczącego usług finansowych.

5. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że traktowanie, o którym mowa w ust. 1, nie obejmuje procedur rozstrzygania sporów przewidzianych w innych umowach międzynarodowych.

6. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że postanowienia prawa materialnego zawarte w innych umowach międzynarodowych zawartych przez Stronę z państwami trzecimi nie stanowią same w sobie traktowania, o którym mowa w ust. 1. Środki Strony przyjęte na podstawie tych postanowień¹ mogą stanowić takie traktowanie, a tym samym mogą stanowić naruszenie niniejszego artykułu.

ARTYKUŁ 195

Kadra kierownicza wyższego szczebla i zarząd

Bez uszczerbku dla zastrzeżeń wymienionych w załączniku 12-A i wykazach szczegółowych zobowiązań Unii Europejskiej w ramach GATS oraz w załączniku 12-B, Strona nie może wymagać, aby przedsiębiorstwo objęte niniejszą Umową powoływało na stanowiska w kadrze zarządzającej lub kierowniczej, lub na członków zarządu osoby posiadające określone obywatelstwo.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że sama transpozycja postanowień prawa materialnego do innych umów międzynarodowych zawartych przez Stronę z państwem trzecim do prawa wewnętrznego w zakresie, w jakim jest to niezbędne do włączenia ich do wewnętrznego porządku prawnego, nie kwalifikuje się jako taka jako środek.

ARTYKUŁ 196

Odmowa przyznania korzyści

Strona może odmówić przyznania korzyści wynikających z niniejszej sekcji osobie prawnej drugiej Strony lub przedsiębiorstwu objętemu niniejszą Umową, jeżeli Strona odmawiająca przyjmuje lub utrzymuje środki związane z utrzymaniem międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, w tym ochrony praw człowieka, które:

- a) zakazują dokonywania transakcji z tą osobą prawną lub przedsiębiorstwem objętym niniejszą Umową lub
- b) zostałyby naruszone lub ominięte, gdyby korzyści wynikające z niniejszej sekcji przyznano tej osobie prawnej lub przedsiębiorstwu objętemu niniejszą Umową, w tym w przypadku gdy środki te zakazują dokonywania transakcji z osobą, która jest właścicielem tej osoby prawnej lub przedsiębiorstwa objętego niniejszą Umową lub sprawuje kontrolę nad tą osobą prawną lub przedsiębiorstwem.

SEKCJA 3

TRANSGRANICZNY HANDEL USŁUGAMI

ARTYKUŁ 197

Zakres stosowania

Niniejsza sekcja ma zastosowanie do środków Strony, które mają wpływ na transgraniczny handel usługami świadczonymi przez usługodawców drugiej Strony.

ARTYKUŁ 198

Traktowanie narodowe

1. Bez uszczerbku dla art. 190, w sektorach, w odniesieniu do których zobowiązania są ujęte w wykazie szczegółowych zobowiązań Unii Europejskiej w ramach GATS oraz w załączniku 12-C niniejszej Umowy, każda ze Stron przyznaje usługom i usługodawcom drugiej Strony traktowanie nie mniej korzystne od tego, jakie przyznaje w podobnych sytuacjach swoim własnym usługom i usługodawcom.
2. Strona może spełniać wymóg ust. 1 przez przyznanie usługom i usługodawcom drugiej Strony traktowania formalnie identycznego z tym, które stosuje wobec swoich własnych usług i usługodawców, albo od niego formalnie różnego.
3. Formalnie identyczne lub formalnie różne traktowanie uznaje się za mniej korzystne, jeżeli zmienia ono warunki konkurencji na korzyść usług lub usługodawców danej Strony w porównaniu z usługami lub usługodawcami drugiej Strony.
4. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie może być interpretowane jako wymagające od którejkolwiek ze Stron rekompensaty za wszelkie nieodłączne niekorzystne czynniki konkurencji, które wynikają z faktu, że odnośne usługi lub usługodawcy pochodzą z zagranicy.

ARTYKUŁ 199

Stopniowa dalsza liberalizacja handlu

1. Strony dążą, zgodnie z niniejszą sekcją, do podjęcia niezbędnych kroków w celu stopniowego kontynuowania umożliwiania transgranicznego handlu usługami, z uwzględnieniem rozwoju sektorów usług na terytorium Stron.
2. Komitet Współpracy w składzie rozstrzygającym kwestie dotyczące handlu opracowuje zalecenia dotyczące wykonania ust. 1.
3. Strony dokładają starań, aby zapobiec przyjęciu jakiegokolwiek środka, który sprawiłby, że warunki transgranicznego handlu usługami miałyby bardziej restrykcyjny charakter w porównaniu z sytuacją istniejącą w dniu poprzedzającym datę podpisania niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 200

Odmowa przyznania korzyści

Strona może odmówić usługodawcy drugiej Strony przyznania korzyści wynikających z niniejszej sekcji, jeżeli Strona odmawiająca przyjmuje lub utrzymuje środki związane z utrzymaniem międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, w tym ochrony praw człowieka, które:

- a) zakazują transakcji z tym usługodawcą lub

- b) zostałyby naruszone lub ominięte, gdyby korzyści wynikające z niniejszej sekcji przyznano temu usługodawcy, w tym w przypadku gdy środki te zakazują dokonywania transakcji z osobą, która jest właścicielem tego usługodawcy lub sprawuje nad nim kontrolę.

SEKCJA 4

PRZYJAZD I CZASOWY POBYT OSÓB FIZYCZNYCH ODBYWAJĄCYCH WIZYTĘ SŁUŻBOWĄ

ARTYKUŁ 201

Zakres stosowania i definicje

1. Niniejsza sekcja ma zastosowanie do środków Strony mających wpływ na świadczenie usług w związku z przyjazdem i czasowym pobytem na jej terytorium osób fizycznych drugiej Strony, które należą do następujących kategorii:
 - a) osoby odbywające wizytę służbową w celu założenia przedsiębiorstwa;
 - b) osoby świadczące usługi kontraktowe oraz
 - c) osoby przeniesione wewnątrz przedsiębiorstwa.

2. W zakresie nieobjętym zobowiązaniami w niniejszej sekcji nadal mają zastosowanie wszystkie wymogi przewidziane w prawie Strony dotyczące przyjazdu i czasowego pobytu osób fizycznych, w tym przepisy wykonawcze dotyczące okresu pobytu.
3. Niezależnie od postanowień niniejszej sekcji nadal mają zastosowanie wszystkie wymogi przewidziane w prawie Strony dotyczące pracy i środków zabezpieczenia społecznego, w tym przepisy wykonawcze dotyczące płac minimalnych i układów zbiorowych w zakresie płac.
4. Zobowiązania dotyczące przyjazdu i czasowego pobytu osób fizycznych odbywających wizytę służbową nie mają zastosowania do przypadków, w których zamiarem lub skutkiem przyjazdu i czasowego pobytu jest ingerowanie lub wpłynięcie w inny sposób na wynik jakiegokolwiek sporu zbiorowego lub negocjacji pracowniczych lub kierowniczych, lub zatrudnienie jakichkolwiek osób fizycznych uczestniczących w tym sporze.
5. Do celów niniejszej sekcji:
 - a) „osoby odbywające wizytę służbową w celu założenia przedsiębiorstwa” oznacza osoby fizyczne pracujące na wyższym stanowisku w ramach osoby prawnej Strony, które:
 - (i) są odpowiedzialne za założenie przedsiębiorstwa takiej osoby prawnej na terytorium drugiej Strony;
 - (ii) nie oferują ani nie świadczą usług, ani nie prowadzą jakiejkolwiek działalności gospodarczej innej niż działalność wymagana do celów założenia przedsiębiorstwa oraz
 - (iii) nie otrzymują wynagrodzenia ze źródła znajdującego się na terytorium drugiej Strony;

- b) „osoby świadczące usługi kontraktowe” oznacza osoby fizyczne zatrudnione przez osobę prawną Strony, które nie są agencją zajmującą się usługami pośrednictwa pracy i pozyskiwania personelu, nie mają siedziby na terytorium drugiej Strony oraz zawarły w dobrej wierze umowę¹ o świadczenie usług na rzecz konsumenta końcowego na terytorium drugiej Strony, wymagającą czasowego pobytu jej pracowników², i które:
- (i) oferowały takie usługi jako pracownicy osoby prawnej przez okres nie krótszy niż rok bezpośrednio poprzedzający datę złożenia ich wniosku o przyjazd i czasowy pobyt;
 - (ii) posiadają w tym dniu:
 - A) doświadczenie zawodowe w danej działalności wynoszące w przypadku osób fizycznych z Unii Europejskiej co najmniej trzy lata, a w przypadku osób fizycznych z Republiki Uzbekistanu – co najmniej pięć lat³;
 - B) dyplom ukończenia studiów wyższych lub kwalifikacje potwierdzające posiadanie wiedzy na równoważnym poziomie⁴ oraz
 - C) kwalifikacje zawodowe wymagane zgodnie z prawem do wykonywania takiej działalności na terytorium drugiej Strony; oraz
 - (iii) nie otrzymują wynagrodzenia ze źródła znajdującego się na terytorium drugiej Strony;

¹ W przypadku Unii Europejskiej okres obowiązywania tej umowy w dobrej wierze nie może przekraczać 12 miesięcy.

² Umowa o świadczenie usług, o której mowa w lit. b), musi być zgodna z prawem Strony, na której terytorium umowa jest wykonywana.

³ Uzyskane po osiągnięciu pełnoletności.

⁴ Jeżeli dyplom lub kwalifikacje nie zostały uzyskane na terytorium Strony, na którym świadczona jest usługa, Strona ta może dokonać oceny, czy są one równoważne z dyplomem ukończenia studiów wyższych na jej terytorium.

- c) „osoby przeniesione wewnątrz przedsiębiorstwa” oznacza osoby fizyczne, które:
- (i) są zatrudnione przez osobę prawną Strony lub jej oddział lub są jej partnerem przez okres nie krótszy niż rok poprzedzający bezpośrednio datę złożenia ich wniosku o przyjazd i czasowy pobyt na terytorium drugiej Strony;
 - (ii) w momencie składania wniosku zamieszkują poza terytorium drugiej Strony;
 - (iii) zostają czasowo przeniesione do przedsiębiorstwa osoby prawnej na terytorium drugiej Strony¹, które jest członkiem tej samej grupy co osoba prawna lub oddział, z której pochodzi, w tym jej przedstawicielstwa, spółki zależnej, oddziału lub spółki dominującej oraz
 - (iv) w przypadku Unii Europejskiej należą do następujących kategorii:
 - A) kadra kierownicza pracująca na wyższych stanowiskach, która przede wszystkim kieruje zarządzaniem przedsiębiorstwem² na terytorium drugiej Strony, pracująca głównie pod ogólnym nadzorem lub kierunkiem zarządu lub wspólników przedsiębiorstwa bądź osób im równoważnych, i której zakres odpowiedzialności obejmuje:
 - 1) kierowanie przedsiębiorstwem lub jego departamentem lub działem;

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że kierownicy i specjaliści mogą być zobowiązani do wykazania swoich kwalifikacji zawodowych i doświadczenia niezbędnych do pracy na rzecz osoby prawnej, do której zostają przeniesieni.

² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że kadra kierownicza lub zarządzająca nie wykonuje wprawdzie bezpośrednio zadań dotyczących faktycznego świadczenia usług, jednak nie wyklucza to wykonywania przez nią wyżej opisanych zadań, jakie mogą być niezbędne do świadczenia usług.

- 2) nadzór i kontrolę pracy innych pracowników nadzoru, pracowników sprawujących funkcje specjalistyczne lub kadry kierowniczej oraz
 - 3) upoważnienie do wydawania zaleceń związanych z naborem, zwalnianiem lub innymi działaniami dotyczącymi personelu; lub
- B) specjaliści posiadający specjalistyczną wiedzę, która jest niezbędna dla obszarów działalności przedsiębiorstwa, technik lub zarządzania i która powinna być oceniana z uwzględnieniem nie tylko wiedzy specyficznej dla danego przedsiębiorstwa, ale również tego, czy dana osoba posiada wysoki poziom kwalifikacji, w tym odpowiednie doświadczenie zawodowe, odnoszących się do rodzaju pracy lub działalności wymagającej szczególnej wiedzy technicznej, w tym ewentualne członkostwo w przypadku zawodu regulowanego; lub
- (v) którzy, w przypadku Republiki Uzbekistanu, wykonują pracę na terytorium tej Strony, nie są obywatelami Republiki Uzbekistanu i spełniają następujące kryteria minimalne:
- A) ukończyli studia wyższe odpowiednie dla wykonywanego zawodu;
 - B) posiadają co najmniej 5-letnie doświadczenie w planowanym obszarze działalności; oraz
 - C) otrzymują roczną pensję (wynagrodzenie) w Republice Uzbekistanu w kwocie nie mniejszej niż równowartość 22 000 SDR.

Osoby przeniesione wewnątrz przedsiębiorstwa i osoby
odbywające wizytę służbową w celu założenia przedsiębiorstwa

1. W odniesieniu do sektorów, podsektorów i działań określonych w wykazach szczegółowych zobowiązań Unii Europejskiej w ramach GATS lub w załączniku 12-B do niniejszej Umowy i z uwzględnieniem wszelkich zastrzeżeń w nich wymienionych¹:

a) Strona zezwala na:

- (i) przyjazd i czasowy pobyt osób przeniesionych wewnątrz przedsiębiorstwa i osób odbywających wizytę służbową w celu założenia przedsiębiorstwa oraz
- (ii) zatrudnienie na swoim terytorium osób przeniesionych wewnątrz przedsiębiorstwa drugiej Strony; oraz

b) Strona nie może utrzymywać lub przyjmować, ani w poszczególnych jednostkach podziału administracyjnego, ani na całym swoim terytorium, ograniczeń w postaci kontyngentów liczbowych lub testu potrzeb ekonomicznych ani dyskryminujących ograniczeń dotyczących całkowitej liczby osób fizycznych, które przedsiębiorstwo może zatrudniać w określonym sektorze jako osoby przeniesione wewnątrz przedsiębiorstwa i osoby odbywające wizyty służbowe w celu założenia przedsiębiorstwa.

2. Dopuszczalna długość pobytu dla osób przeniesionych wewnątrz przedsiębiorstwa wynosi maksymalnie trzy lata, a w przypadku osób odbywających wizyty służbowe w celu założenia przedsiębiorstwa – maksymalnie 90 dni².

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że jeżeli Strona zgłosiła zastrzeżenie w załączniku 12-D lub 12-A, zastrzeżenie to stanowi również zastrzeżenie do niniejszego artykułu w zakresie, w jakim środek określony lub dopuszczony w zastrzeżeniu wpływa na traktowanie osoby fizycznej odbywającej wizytę służbową, która wjeżdża na terytorium drugiej Strony i przebywa na nim czasowo.

² W przypadku Unii Europejskiej dziewięćdziesiąt dni oblicza się w dowolnym sześciomiesięcznym okresie.

ARTYKUŁ 203

Osoby świadczące usługi kontraktowe

1. W odniesieniu do sektorów, podsektorów i działań określonych w wykazach szczegółowych zobowiązań Unii Europejskiej w ramach GATS lub w załączniku 12-D do niniejszej Umowy i z uwzględnieniem wszelkich zastrzeżeń w nich wymienionych¹, Strona nie może przyjmować ani utrzymywać ograniczeń w postaci kontyngentów liczbowych lub testu potrzeb ekonomicznych ani dyskryminujących ograniczeń dotyczących całkowitej liczby osób drugiej Strony świadczących usługi kontraktowe, którym zezwala się na czasowy przyjazd.
2. Dostęp przyznany na podstawie niniejszego artykułu odnosi się wyłącznie do usług, które są przedmiotem umowy, i nie upoważnia do posługiwania się tytułem zawodowym Strony, na której terytorium świadczona jest dana usługa.
3. Liczba osób objętych umową o świadczenie usług nie może być większa niż jest to niezbędne do wykonania umowy, zgodnie z prawem Strony, na której terytorium usługa jest świadczona.
4. Dopuszczalna długość pobytu nie przekracza łącznie trzech miesięcy w ciągu każdego dwunastomiesięcznego okresu albo okresu obowiązywania umowy, w zależności od tego, który z tych okresów jest krótszy.

¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że jeżeli Strona zgłosiła zastrzeżenie w załączniku 12-A lub 12-B, zastrzeżenie to stanowi również zastrzeżenie do niniejszego artykułu w zakresie, w jakim środek określony lub dopuszczony w zastrzeżeniu wpływa na traktowanie osoby fizycznej odbywającej wizyty służbowe, która wjeżdża na terytorium drugiej Strony i przebywa na nim czasowo.

ARTYKUŁ 204

Przejrzystość

1. Każda ze Stron podaje do wiadomości publicznej informacje dotyczące odpowiednich środków w zakresie przyjazdu i czasowego pobytu osób fizycznych drugiej Strony, o których mowa w art. 201 ust. 1.
2. Informacje, o których mowa w ust. 1, obejmują, w zakresie w jakim jest to możliwe, następujące informacje odnoszące się do przyjazdu i czasowego pobytu osób fizycznych:
 - a) warunki wjazdu;
 - b) orientacyjny wykaz dokumentów, które mogą być wymagane do weryfikacji spełnienia tych warunków;
 - c) orientacyjny czas rozpatrywania;
 - d) mające zastosowanie opłaty;
 - e) procedury odwoławcze, w stosownych przypadkach, oraz
 - f) odpowiednie przepisy o zasięgu ogólnym odnoszące się do przyjazdu i czasowego pobytu osób fizycznych.

SEKCJA 5

RAMY REGULACYJNE

PODSEKCJA A

REGULACJE KRAJOWE

ARTYKUŁ 205

Zakres stosowania i definicje

1. Niniejsza sekcja ma zastosowanie wyłącznie do sektorów, w odniesieniu do których w załączniku 12-A do niniejszej Umowy i w wykazach szczegółowych zobowiązań Unii Europejskiej w ramach GATS oraz w załącznikach 12-B, 12-C i 12-D do niniejszej Umowy ujęto zobowiązania dotyczące wymogów i procedur licencyjnych, a także wymogów i procedur dotyczących kwalifikacji wpływających na:

- a) transgraniczny handel usługami;
- b) założenie przedsiębiorstwa lub jego działalność, lub
- c) świadczenie usługi poprzez obecność osoby fizycznej Strony należącej do kategorii osób fizycznych, o których mowa w art. 201, na terytorium drugiej Strony;

2. Do celów niniejszej sekcji:

- a) „właściwy organ” oznacza władze lub organ administracji centralnej, regionalnej lub lokalnej bądź podmiot pozarządowy uczestniczący w wykonywaniu uprawnień delegowanych przez władze lub organy administracji centralnej, regionalnej lub lokalnej, które są uprawnione do podejmowania decyzji dotyczących zezwoleń na świadczenie usług, w tym przez założenie przedsiębiorstwa, lub dotyczących zezwoleń na utworzenie przedsiębiorstwa w celu prowadzenia działalności gospodarczej innej niż świadczenie usług;
- b) „procedury licencjonowania” oznaczają przepisy administracyjne lub proceduralne, które ma obowiązek przestrzegać osoba starająca się o zezwolenie na prowadzenie działalności, o której mowa w ust. 1 lit. a)–c), w tym o zmianę lub odnowienie ważności licencji, aby wykazać spełnienie wymogów licencyjnych;
- c) „wymogi licencyjne” oznaczają wymogi merytoryczne inne niż wymogi dotyczące kwalifikacji, które osoba ma obowiązek spełnić w celu uzyskania, zmiany lub przedłużenia ważności zezwolenia na prowadzenie działalności, o której mowa w ust. 1 lit. a)–c);
- d) „procedury kwalifikacyjne” oznaczają przepisy administracyjne lub proceduralne, które ma obowiązek przestrzegać osoba fizyczna w celu wykazania zgodności z wymogami dotyczącymi kwalifikacji, aby uzyskać zezwolenie na świadczenie danej usługi, oraz
- e) „wymogi dotyczące kwalifikacji” oznaczają wymogi materialne dotyczące kompetencji osób fizycznych w zakresie świadczenia usług, których spełnienie należy wykazać w celu uzyskania zezwolenia na świadczenie usług.

Warunki dotyczące licencjonowania i kwalifikacji

1. Każda ze Stron zapewnia, aby środki związane z wymogami i procedurami w zakresie licencjonowania oraz wymogami i procedurami dotyczącymi kwalifikacji były oparte na kryteriach, które uniemożliwiają właściwym organom wykonywanie ich uprawnień do przeprowadzania oceny w sposób arbitralny. Kryteria takie ustanawia się z wyprzedzeniem i powinny one być jasne, jednoznaczne, obiektywne i przejrzyste oraz dostępne dla społeczeństwa i zainteresowanych osób.
2. Właściwy organ udziela zezwolenia lub licencji, gdy tylko zostanie ustalone, w świetle wyników odpowiedniej oceny, że wnioskodawca spełnia warunki ich uzyskania.
3. Każda ze Stron utrzymuje organy lub procedury sądowe, arbitrażowe lub administracyjne, które na wniosek poszkodowanego usługodawcy lub poszkodowanej osoby prawnej drugiej Strony zapewniają bezzwłoczną kontrolę decyzji administracyjnych mających wpływ na założenie przedsiębiorstwa, transgraniczny handel usługami lub czasowy pobyt osób fizycznych odbywających wizyty służbowe, a w uzasadnionych przypadkach także odpowiednie środki naprawcze w odniesieniu do takich decyzji. Gdy takie procedury nie są niezależne od agencji, której powierzono wydawanie danych decyzji administracyjnych, każda ze Stron zapewnia, aby procedury skutecznie zapewniały obiektywizm i bezstronność kontroli.
4. W przypadku gdy liczba dostępnych licencji na daną działalność jest ograniczona z powodu braku dostępnych zasobów naturalnych lub możliwości technicznych, każda ze Stron stosuje procedurę selekcji wobec potencjalnych kandydatów, która zapewnia pełne gwarancje bezstronności i przejrzystości, w tym w szczególności odpowiednie informowanie o rozpoczęciu, przeprowadzeniu i zakończeniu procedury. Ustanawiając zasady procedury wyboru, każda ze Stron może wziąć pod uwagę uzasadnione cele polityki, w tym względy zdrowia, bezpieczeństwa, ochrony środowiska i zachowania dziedzictwa kulturowego.

Procedury licencyjne i kwalifikacyjne

1. Procedury i formalności licencjonowania oraz procedury i formalności kwalifikacyjne muszą być jasne, udostępniane publicznie z wyprzedzeniem oraz nie mogą same w sobie stanowić ograniczenia świadczenia usług lub prowadzenia jakiejkolwiek innej działalności gospodarczej. Każda ze Stron dąży do zapewnienia, aby te procedury i formalności były jak najprostsze, a także nie może komplikować ani opóźniać nadmiernie świadczenia usług lub prowadzenia jakiejkolwiek innej działalności gospodarczej. Wszelkie opłaty licencyjne lub opłaty za zezwolenie¹ powinny być uzasadnione, przejrzyste i nie mogą ograniczać same w sobie świadczenia danej usługi lub prowadzenia danej działalności gospodarczej.
2. Każda ze Stron zapewnia, aby procedury stosowane przez właściwy organ oraz jego decyzje były bezstronne względem wszystkich wnioskodawców. Właściwy organ powinien podejmować decyzje w sposób niezależny i nie może odpowiadać przed jakąkolwiek osobą świadczącą usługi lub prowadzącą działalność gospodarczą, w odniesieniu do których wymagana jest licencja lub zezwolenie.
3. Jeżeli istnieją określone terminy składania wniosków, zapewnia się, aby termin przewidziany na złożenie wniosku przez wnioskodawcę był rozsądny. Właściwy organ bez zbędnej zwłoki przystępuje do rozpatrzenia wniosku. W miarę możliwości wnioski powinny być przyjmowane w postaci elektronicznej na takich samych warunkach dotyczących autentyczności jak w przypadku wniosków w formie papierowej.
4. Każda ze Stron zapewnia, aby rozpatrzenie wniosku, w tym podjęcie ostatecznej decyzji, następowało w rozsądnym terminie po złożeniu kompletnego wniosku. Każda ze Stron dąży do określenia i podania do wiadomości publicznej orientacyjnych ram czasowych rozpatrzenia wniosków.

¹ Opłaty licencyjne lub opłaty za zezwolenia nie obejmują płatności aukcyjnych, przetargowych lub innych niedyskryminacyjnych sposobów przyznawania koncesji ani obowiązkowych składek za świadczenie usługi powszechnej.

5. Na żądanie wnioskodawcy właściwy organ udziela bez zbędnej zwłoki informacji dotyczących statusu wniosku.
6. Właściwy organ, w rozsądnym terminie po otrzymaniu wniosku, który uważa za niekompletny, informuje o tym wnioskodawcę, w miarę możliwości wskazując dodatkowe informacje wymagane do uzupełnienia wniosku, a także zapewnia możliwość usunięcia braków.
7. W miarę możliwości zamiast oryginalnych dokumentów właściwy organ przyjmuje uwierzytelnione kopie.
8. Jeżeli właściwy organ odrzuci wniosek, informuje o tym wnioskodawcę na piśmie bez zbędnej zwłoki. Na żądanie wnioskodawcy informuje go również o powodach odrzucenia wniosku i o terminach odwołania od tej decyzji. Wnioskodawca powinien mieć możliwość ponownego przedłożenia wniosku w rozsądnym terminie.
9. Każda ze Stron zapewnia, aby licencja lub zezwolenie, po ich udzieleniu, stały się skuteczne bez zbędnej zwłoki, zgodnie z określonymi w nich warunkami.

PODSEKCJA B

USŁUGI DORECZANIA

ARTYKUŁ 208

Zakres stosowania i definicje

1. Niniejsza sekcja określa zasady ram regulacyjnych dotyczących świadczenia usług doręczania, w odniesieniu do których zobowiązania są wymienione w załączniku 12-A do niniejszej Umowy, w wykazach szczegółowych zobowiązań Unii Europejskiej w ramach GATS oraz w załącznikach 12-B, 12-C i 12-D do niniejszej Umowy.
2. Do celów niniejszej sekcji:
 - a) „usługi doręczania” oznaczają usługi pocztowe, usługi doręczania ekspresowego lub usługi w zakresie przesyłek ekspresowych, które obejmują następujące działania: przyjmowanie, sortowanie, transport i doręczanie przesyłek pocztowych;
 - b) „usługi doręczania ekspresowego” oznaczają przyjmowanie, sortowanie, transport i doręczanie przesyłek pocztowych z większą szybkością i zwiększoną niezawodnością oraz mogą obejmować elementy stanowiące wartość dodaną, takie jak: odbieranie przesyłek z miejsca pochodzenia, doręczenie osobiste do adresata, śledzenie, możliwość zmiany miejsca przeznaczenia i adresata w trakcie przewozu lub potwierdzenie odbioru;
 - c) „usługi w zakresie przesyłek ekspresowych” oznaczają międzynarodowe usługi doręczania ekspresowego świadczone za pośrednictwem EMS Cooperative, organizacji społecznej zrzeszającej wyznaczonych operatorów pocztowych w ramach Światowego Związku Pocztowego;

- d) „licencja” oznacza zezwolenie, którego organ regulacyjny Strony może udzielić dostawcy usług doręczania, uprawniające do świadczenia usług pocztowych, usług doręczania ekspresowego lub usług w zakresie przesyłek ekspresowych;
- e) „przesyłka pocztowa” oznacza przesyłkę o wadze do 31,5 kg opatrzoną adresem w ostatecznej formie, którą ma przewozić podmiot świadczący usługi doręczania oraz która obejmuje takie przesyłki jak list lub paczka;
- f) „monopol” oznacza wyłączone prawo do świadczenia określonych usług doręczania na terytorium Strony lub jednostki podziału administracyjnego Strony, zgodnie z odpowiednim środkiem ustawodawczym; oraz
- g) „usługa powszechna” oznacza stałe świadczenie usług doręczania o określonej jakości we wszystkich punktach na terytorium Strony lub jej jednostki podziału administracyjnego, wszystkim klientom, w przystępnych cenach.

ARTYKUŁ 209

Usługa powszechna

1. Każda ze Stron ma prawo do określenia rodzaju obowiązku świadczenia usługi powszechnej, który chce utrzymać, oraz do decydowania o jego zakresie i realizacji. Każdy obowiązek świadczenia usługi powszechnej musi być realizowany w sposób przejrzysty, niedyskryminujący i neutralny w odniesieniu do wszystkich dostawców podlegających temu obowiązkowi.
2. Jeżeli Strona wymaga, aby usługi w zakresie przychodzących przesyłek ekspresowych były świadczone na zasadzie usługi powszechnej, nie może traktować tych usług w sposób uprzywilejowany w stosunku do innych międzynarodowych usług doręczania ekspresowego.

ARTYKUŁ 210

Finansowanie usługi powszechnej

Strona nie może nakładać opłat ani innych należności na świadczenie usług niebędących usługą powszechną w celu finansowania świadczenia usługi powszechnej¹.

ARTYKUŁ 211

Zapobieganie praktykom zakłócającym prawidłowe funkcjonowanie rynku

Każda ze Stron zapewnia, aby dostawcy usług doręczania podlegający obowiązkowi świadczenia usługi powszechnej lub posiadający monopol pocztowy nie podejmowali praktyk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rynku.

ARTYKUŁ 212

Licencje

1. Jeśli Strona wymaga licencji na świadczenie usług doręczania, udostępnia publicznie:
 - a) wszystkie wymogi w zakresie licencjonowania oraz termin, w jakim zwykle podejmowana jest decyzja dotycząca wniosku o licencję; oraz

¹ Dla większej pewności niniejszy ustęp nie ma zastosowania do środków podatkowych o zastosowaniu ogólnym ani opłat administracyjnych.

b) warunki licencji.

2. Procedury, obowiązki i wymogi dotyczące licencji muszą być przejrzyste, niedyskryminujące i oparte na obiektywnych kryteriach.

3. W przypadku odrzucenia wniosku o udzielenie licencji przez właściwy organ regulacyjny informuje on wnioskodawcę o przyczynach odrzucenia na piśmie. Każda ze Stron ustanawia procedurę odwoławczą z udziałem niezależnego organu, dostępną dla wnioskodawców, których wnioski o licencję zostały odrzucone. Takim niezależnym organem może być sąd.

ARTYKUŁ 213

Niezależność organu regulacyjnego

1. Każda ze Stron ustanawia lub utrzymuje organ regulacyjny, który musi być niezależny pod względem prawnym i funkcjonalnym od każdego dostawcy usług doręczania. Jeżeli Strona jest właścicielem lub kontroluje dostawcę usług doręczania, zapewnia skuteczne strukturalne oddzielenie funkcji regulacyjnej od działań związanych z własnością lub kontrolą.

2. Organy regulacyjne wykonują swoje zadania w sposób przejrzysty i terminowy oraz dysponują odpowiednimi zasobami finansowymi i ludzkimi, aby wykonywać powierzone im zadania. Ich decyzje są bezstronne w odniesieniu do wszystkich uczestników rynku.

PODSEKCJA C

USŁUGI TELEKOMUNIKACYJNE

ARTYKUŁ 214

Zakres stosowania

Niniejsza sekcja określa zasady ram regulacyjnych mających wpływ na sieci i usługi telekomunikacyjne, w odniesieniu do których zobowiązania są wymienione w załączniku 12-A do niniejszej Umowy, w wykazach szczegółowych zobowiązań Unii Europejskiej w ramach GATS oraz w załącznikach 12-B, 12-C i 12-D do niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 215

Definicje

Do celów niniejszej sekcji:

- a) „udogodnienia towarzyszące” oznaczają usługi, infrastrukturę fizyczną oraz inne urządzenia, które są związane z siecią lub usługą telekomunikacyjną, które umożliwiają lub wspierają świadczenie usług za pośrednictwem tej sieci lub tej usługi lub mają potencjał w tym zakresie;

- b) „infrastruktura podstawowa” oznacza infrastrukturę publicznej sieci lub usługi telekomunikacyjnej, która:
- (i) jest zapewniana wyłącznie lub głównie przez jednego dostawcę lub ograniczoną liczbę dostawców oraz
 - (ii) z przyczyn ekonomicznych lub technicznych nie można jej łatwo zastąpić w celu świadczenia usługi;
- c) „wzajemne połączenie” oznacza połączenie publicznych sieci telekomunikacyjnych wykorzystywanych przez tych samych lub różnych dostawców sieci lub usług telekomunikacyjnych celem umożliwienia użytkownikom jednego dostawcy komunikacji z użytkownikami tego samego lub innego dostawcy oraz dostęp do usług świadczonych przez tego samego lub innego dostawcę. Usługi mogą być świadczone przez odnośnych dostawców czy jakiegokolwiek innego usługodawcę mającego dostęp do sieci;
- d) „łącze dzierżawione” oznacza usługi lub urządzenia telekomunikacyjne, w tym o charakterze wirtualnym, które rezerwują pojemność do dedykowanego użytkowania lub dostępności dla użytkownika pomiędzy dwoma wyznaczonymi punktami lub większą ich liczbą;
- e) „główny dostawca” oznacza dostawcę sieci lub usług telekomunikacyjnych, który może w sposób istotny wpłynąć na warunki uczestnictwa (mając na uwadze cenę i dostawy) na właściwym rynku sieci lub usług telekomunikacyjnych w wyniku kontroli nad infrastrukturą podstawową lub wykorzystania swojej pozycji na tym rynku;
- f) „element sieci” oznacza obiekt lub sprzęt wykorzystywany do świadczenia usług telekomunikacyjnych, w tym cechy, funkcje i możliwości zapewniane przez ten obiekt lub sprzęt;

- g) „publiczna sieć telekomunikacyjna” oznacza każdą sieć telekomunikacyjną wykorzystywaną całkowicie lub głównie do świadczenia publicznych usług telekomunikacyjnych pomiędzy punktami zakończenia sieci;
- h) „publiczna usługa telekomunikacyjna” oznacza każdą usługę telekomunikacyjną oferowaną ogółowi społeczeństwa;
- i) „telekomunikacja” oznacza przesyłanie i odbiór sygnałów za pomocą jakichkolwiek środków elektromagnetycznych;
- j) „sieć telekomunikacyjna” oznacza systemy przesyłowe oraz, w stosownych przypadkach, urządzenia przełączające lub routingowe oraz inne zasoby, w tym nieaktywne elementy sieci, które umożliwiają przesyłanie i odbiór sygnałów przewodowo, za pomocą radia, środków optycznych lub innych środków elektromagnetycznych;
- k) „telekomunikacyjny organ regulacyjny” oznacza organ lub organy, którym Strona powierza regulację sieci i usług telekomunikacyjnych objętych niniejszą sekcją;
- l) „usługa telekomunikacyjna” oznacza usługę, która polega całkowicie lub głównie na przesyłaniu i odbiorze sygnałów, w tym sygnałów nadawczych, za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnych, w tym tych używanych do nadawania, ale nie jest to usługa polegająca na zapewnianiu lub sprawowaniu kontroli redakcyjnej nad treścią przesyłaną za pośrednictwem sieci i usług telekomunikacyjnych;
- m) „usługa powszechna” oznacza minimalny zestaw usług o określonej jakości, który musi być udostępniony wszystkim użytkownikom lub grupie użytkowników na terytorium Strony lub w jej części, niezależnie od ich lokalizacji geograficznej oraz po przystępnej cenie, oraz

- n) „użytkownik” oznacza każdą osobę korzystającą z publicznych usług telekomunikacyjnych.

ARTYKUŁ 216

Telekomunikacyjny organ regulacyjny

1. Każda ze Stron ustanawia lub utrzymuje telekomunikacyjny organ regulacyjny, który:
 - a) jest niezależny pod względem prawnym i funkcjonalnym od jakiegokolwiek dostawcy sieci telekomunikacyjnych, usług telekomunikacyjnych lub sprzętu telekomunikacyjnego;
 - b) stosuje procedury i wydaje decyzje, które są bezstronne w odniesieniu do wszystkich uczestników rynku;
 - c) działa niezależnie i nie zwraca się o instrukcje do żadnego innego organu ani nie przyjmuje od niego instrukcji w związku z wykonywaniem zadań powierzonych mu na mocy prawa w celu egzekwowania obowiązków określonych w art. 218 do 220, 222 i 223;
 - d) posiada uprawnienia regulacyjne, a także odpowiednie zasoby finansowe i ludzkie do wykonywania tych zadań;
 - e) jest uprawniony do zapewnienia, aby dostawcy sieci lub usług telekomunikacyjnych przekazywali mu, bezzwłocznie na jego żądanie, wszystkie informacje, w tym informacje finansowe, które są niezbędne do wykonywania tych zadań

- f) traktuje wszystkie informacje, o które wystąpiono, otrzymane na podstawie wniosku na podstawie lit. e), zgodnie z wymogami poufności; oraz
- g) wykonuje swoje uprawnienia w sposób przejrzysty i w odpowiednim czasie.

2. Każda ze Stron zapewnia, aby zadania telekomunikacyjnego organu regulacyjnego były podawane do wiadomości publicznej w łatwo dostępny i zrozumiały sposób, zwłaszcza gdy takie zadania są powierzone większej liczbie organów.

3. Strona, która zachowuje własność lub kontrolę nad dostawcami sieci lub usług telekomunikacyjnych, dąży do zapewnienia skutecznego, strukturalnego rozdziału funkcji regulacyjnej od działań związanych z własnością lub kontrolą.

4. Każda ze Stron zapewnia, aby użytkownik lub dostawca sieci lub usług telekomunikacyjnych, na które ma wpływ decyzja telekomunikacyjnego organu regulacyjnego, miał prawo do odwołania się do organu odwoławczego, który jest niezależny zarówno od organu regulacyjnego, jak i innych zainteresowanych stron. Do czasu rozpatrzenia odwołania decyzja pozostaje w mocy, chyba że przyznane zostaną środki tymczasowe zgodnie z prawem Strony.

ARTYKUŁ 217

Zezwolenie na udostępnianie sieci telekomunikacyjnych lub świadczenie usług telekomunikacyjnych

1. Jeżeli Strona wymaga zezwolenia na udostępnianie sieci telekomunikacyjnych lub świadczenie usług telekomunikacyjnych, udostępnia publicznie informacje na temat rodzajów usług wymagających zezwolenia, wraz ze wszystkimi kryteriami udzielania zezwoleń, mającymi zastosowanie procedurami oraz warunkami na ogół związanymi z odpowiednim zezwoleniem.

2. Jeżeli Strona wymaga formalnej decyzji o udzieleniu zezwolenia, określa rozsądny termin, w jakim zwykle podejmowana jest taka decyzja, oraz informuje o tym w przejrzysty sposób. Strona podejmuje starania na rzecz zapewnienia, aby decyzję podejmowano w określonym terminie.
3. Wszelkie kryteria dotyczące zezwolenia oraz mające zastosowanie procedury muszą być obiektywne, przejrzyste, niedyskryminujące i proporcjonalne. Wszelkie obowiązki i warunki nakładane w związku z udzieleniem zezwolenia lub powiązane z zezwoleniem muszą być przejrzyste, niedyskryminujące, proporcjonalne oraz związane ze świadczoną usługą.
4. Każda ze Stron zapewnia, aby wnioskodawca otrzymał na piśmie uzasadnienie odmowy lub cofnięcia zezwolenia lub nałożenia warunków specyficznych dla dostawcy. W takich przypadkach wnioskodawca ma prawo odwołania się do organu odwoławczego.
5. Opłaty administracyjne nakładane na dostawców muszą być rozsądne, przejrzyste i niedyskryminujące.

ARTYKUŁ 218

Wzajemne połączenie

Każda ze Stron zapewnia, aby dostawca publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych miał prawo, a w przypadku żądania ze strony innego dostawcy publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych – obowiązek, negocjowania wzajemnych połączeń w celu udostępniania publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych.

ARTYKUŁ 219

Dostęp i korzystanie

1. Każda ze Stron zapewnia, aby każdemu przedsiębiorstwu ustanowionemu przez osobę prawną drugiej Strony lub usługodawcy drugiej Strony przyznawano dostęp do publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych oraz umożliwiono korzystanie z nich, na rozsądnych i niedyskryminujących¹ warunkach. Obowiązek ten stosuje się, między innymi, do postanowień ust. 2–5.
2. Każda ze Stron zapewnia przedsiębiorstwom ustanowionym przez osoby prawne drugiej Strony lub usługodawcom drugiej Strony dostęp do wszelkich publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych oferowanych na jej terytorium lub poza jego granicami, w tym do prywatnych łączy dzierżawionych, oraz korzystanie z nich, i w tym celu zapewnia, z zastrzeżeniem ust. 5, aby takim przedsiębiorstwom i usługodawcom zezwolono:
 - a) na zakup lub dzierżawę i przyłączenie terminala lub innego sprzętu, który łączy się z siecią i który jest niezbędny do prowadzenia ich działalności;
 - b) na podłączanie łączy prywatnie dzierżawionych lub stanowiących własność prywatną do publicznych sieci telekomunikacyjnych lub do łączy dzierżawionych lub należących do innego przedsiębiorstwa lub usługodawcy oraz
 - c) na korzystanie z wybranych przez siebie protokołów operacyjnych w ramach ich działalności, innych niż konieczne, aby zapewnić powszechną dostępność usług telekomunikacyjnych.

¹ Do celów niniejszego artykułu „niedyskryminujący” oznacza klauzulę najwyższego uprzywilejowania i traktowanie narodowe w rozumieniu art. 194, a także warunki nie mniej korzystne niż warunki przyznane jakiegokolwiek innemu użytkownikowi podobnych publicznych sieci telekomunikacyjnych lub publicznych usług telekomunikacyjnych w podobnych sytuacjach.

3. Każda ze Stron zapewnia, aby przedsiębiorstwa ustanowione przez osoby prawne drugiej Strony lub usługodawcy drugiej Strony mogli korzystać z publicznych sieci i usług telekomunikacyjnych w celu transmisji informacji wewnątrz granic i ponad granicami, w tym do celów komunikacji w ramach przedsiębiorstwa, oraz w celu dostępu do informacji zawartych w bazach danych lub przechowywanych w inny sposób w formie nadającej się do odczytu maszynowego na terytorium którejkolwiek ze Stron.

4. Niezależnie od postanowień ust. 3 Strona może podejmować środki niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa i poufności komunikacji, z zastrzeżeniem wymogu, że środki te nie mogą być stosowane w sposób, który stanowiłby ukryte ograniczenie w handlu usługami albo środek arbitralnej lub nieuzasadnionej dyskryminacji, lub też zniweczenia lub naruszenia korzyści wynikających z niniejszego rozdziału.

5. Każda ze Stron zapewnia, aby na dostęp do publicznych sieci telekomunikacyjnych lub usług lub korzystanie z nich nie były nakładane inne warunki niż te, które są niezbędne do:

- a) zagwarantowania obowiązków świadczenia usług publicznych przez dostawców publicznych sieci telekomunikacyjnych lub publicznych usług telekomunikacyjnych, w szczególności ich zdolności do udostępnienia swoich usług na rzecz ogółu społeczeństwa, lub
- b) ochrony integralności technicznej publicznych sieci telekomunikacyjnych lub publicznych usług telekomunikacyjnych.

6. Niniejszy artykuł zaczyna obowiązywać po upływie pięciu lat od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy albo od dnia przystąpienia Republiki Uzbekistanu do WTO, w zależności od tego, które z tych wydarzeń nastąpi wcześniej.

ARTYKUŁ 220

Rozstrzyganie sporów w zakresie telekomunikacji

1. Każda ze Stron zapewnia, aby w przypadku powstania sporu między dostawcami publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych w związku z prawami i obowiązkami wynikającymi z niniejszej sekcji oraz na wniosek strony uczestniczącej w sporze, telekomunikacyjny organ regulacyjny wydał wiążącą decyzję w rozsądnych ramach czasowych w celu rozstrzygnięcia sporu.
2. Decyzja telekomunikacyjnego organu regulacyjnego jest podawana do wiadomości publicznej, z uwzględnieniem wymogów tajemnicy handlowej. Zainteresowane strony otrzymują pełne uzasadnienie decyzji i przysługuje im prawo do odwołania, o którym mowa w art. 217 ust. 4.
3. Procedura, o której mowa w ust. 1 i 2, nie uniemożliwia zainteresowanej stronie wniesienia sprawy do organu sądowego.

ARTYKUŁ 221

Środki ochronne w zakresie konkurencyjności stosowane wobec głównych dostawców

Każda ze Stron wprowadza lub utrzymuje właściwe środki do celów zapobiegania sytuacjom, w których dostawcy sieci lub usług telekomunikacyjnych, którzy pojedynczo lub wspólnie są głównymi dostawcami, rozpoczynają lub kontynuują stosowanie praktyk antykonkurencyjnych. Wspomniane praktyki antykonkurencyjne obejmują w szczególności:

- a) uczestniczenie w antykonkurencyjnym subsydiowaniu skrośnym;
- b) wykorzystywanie informacji uzyskanych od konkurentów w antykonkurencyjnych celach;
oraz
- c) nieudostępnianie w odpowiednim czasie innym usługodawcom informacji technicznych dotyczących infrastruktury podstawowej oraz informacji istotnych z handlowego punktu widzenia niezbędnych do świadczenia przez nich usług.

Wzajemne połączenia z głównymi dostawcami

1. Każda ze Stron zapewnia, aby główni dostawcy publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych zapewniaли wzajemne połączenia w każdym technicznie dostępnym punkcie sieci. Takie wzajemne połączenia zapewnia się:
 - a) na niedyskryminujących warunkach, dotyczących między innymi stawek, norm technicznych, specyfikacji technicznych, jakości i konserwacji, oraz przy zachowaniu jakości nie mniejszej niż w przypadku podobnych usług własnych takiego głównego dostawcy lub podobnych usług jego spółek zależnych lub podmiotów stowarzyszonych;
 - b) w odpowiednim czasie, na warunkach między innymi dotyczących stawek, norm technicznych, specyfikacji technicznych, jakości i konserwacji, które są przejrzyste, rozsądne, uwzględniają wykonalność ekonomiczną oraz są w wystarczającym stopniu wyodrębnione, tak aby usługodawca nie musiał płacić za elementy sieci lub za infrastrukturę, których nie potrzebuje do świadczenia usługi; oraz
 - c) na żądanie, w punktach innych niż punkty zakończenia sieci oferowane większości użytkowników, z zastrzeżeniem opłat odzwierciedlających koszty budowy niezbędnej dodatkowej infrastruktury.
2. Procedury mające zastosowanie do wzajemnych połączeń z głównymi dostawcami podaje się do wiadomości publicznej.
3. Główni dostawcy podają do wiadomości publicznej swoje umowy o wzajemnych połączeniach albo swoje ramowe oferty dotyczące wzajemnych połączeń, w zależności od przypadku.

ARTYKUŁ 223

Dostęp do infrastruktury podstawowej głównych dostawców

1. Każda ze Stron zapewnia, aby główni dostawcy na jej terytorium udostępniali swoją infrastrukturę podstawową dostawcom publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych na rozsądnych, przejrzystych i niedyskryminujących warunkach w celu świadczenia publicznych usług telekomunikacyjnych, gdy jest to konieczne do osiągnięcia skutecznej konkurencji.
2. W przypadku gdy do zapewnienia zgodności z ust. 1 wymagana jest decyzja telekomunikacyjnego organu regulacyjnego:
 - a) decyzja taka musi być uzasadniona na podstawie ustalonych faktów i oceny rynku przeprowadzonej przez telekomunikacyjny organ regulacyjny;
 - b) telekomunikacyjny organ regulacyjny jest uprawniony do:
 - (i) wskazania infrastruktury podstawowej, która musi być udostępniona przez głównego dostawcę, oraz
 - (ii) zażądania od głównego dostawcy, aby oferował uwolniony dostęp do jego elementów sieci, które stanowią infrastrukturę podstawową.

ARTYKUŁ 224

Ograniczone zasoby

1. Każda ze Stron zapewnia, aby przydział i przyznawanie praw użytkowania ograniczonych zasobów, w tym widma radiowego, numerów i służebności przesyłu, odbywały się w sposób otwarty, obiektywny, terminowy, przejrzysty, niedyskryminujący i proporcjonalny oraz w ramach realizacji celów leżących w interesie ogólnym. Procedury oraz warunki i obowiązki związane z prawami użytkowania muszą opierać się na obiektywnych, przejrzystych, niedyskryminujących i proporcjonalnych kryteriach.
2. Aktualne użytkowanie przyznaczonych pasm częstotliwości jest podawane do wiadomości publicznej, lecz aby nie była wymagana szczegółowa identyfikacja widma radiowego przyznanego na określone potrzeby władz publicznych.

ARTYKUŁ 225

Usługa powszechna

1. Każda ze Stron ma prawo do określenia rodzaju obowiązku świadczenia usługi powszechnej, który chce utrzymać, oraz do decydowania o jego zakresie i realizacji.
2. Każda ze Stron nakłada obowiązek świadczenia usługi powszechnej w sposób przejrzysty, obiektywny i niedyskryminujący, który jest neutralny w odniesieniu do konkurencji i nie bardziej obciążający niż jest to konieczne dla rodzaju usługi powszechnej określonego przez Stronę.

3. Gdy Strona zdecyduje się wyznaczyć dostawcę usługi powszechnej, zapewnia by procedury wyznaczania dostawców usługi powszechnej były otwarte dla wszystkich dostawców publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych. Wyznaczanie odbywa się za pomocą wydajnego, przejrzystego i niedyskryminującego mechanizmu.

4. Gdy Strona zadecyduje o przyznaniu rekompensaty dostawcom usługi powszechnej, Strona ta zapewnia, aby taka rekompensata nie przekroczyła kosztów netto spowodowanych obowiązkiem świadczenia usługi powszechnej.

ARTYKUŁ 226

Poufność informacji

1. Każda ze Stron zapewnia, aby dostawcy nabywający w trakcie negocjowania uzgodnień zgodnie z art. 219, 220, 223 i 224 informacje od innego dostawcy mogli wykorzystać takie informacje wyłącznie do celów, w których zostały one przekazane, i zawsze z poszanowaniem poufności przekazywanej lub przechowywanej informacji.

2. Każda ze Stron zapewnia poufność komunikacji i związanych z nią danych o ruchu przesyłanych w ramach korzystania z publicznych sieci lub usług telekomunikacyjnych, z zastrzeżeniem wymogu, że środki stosowane w tym celu nie stanowią środka arbitralnej lub nieuzasadnionej dyskryminacji lub ukrytego ograniczenia w handlu usługami.

PODSEKCJA D

USŁUGI FINANSOWE

ARTYKUŁ 227

Zakres stosowania

1. Niniejsza sekcja ma zastosowanie do środków mających wpływ na świadczenie usług finansowych, w odniesieniu do których zobowiązania są wymienione w załączniku 12-A do niniejszej Umowy, w wykazach szczegółowych zobowiązań Unii Europejskiej w ramach GATS oraz w załącznikach 12-B, 12-C i 12-D do niniejszej Umowy.
2. Do celów niniejszej sekcji „działalność prowadzona lub usługi świadczone w związku z wykonywaniem władzy publicznej”, o których mowa w art. 189 lit. b), oznaczają:
 - a) działalność prowadzoną przez bank centralny lub organ kształtujący politykę pieniężną lub przez jakikolwiek inny podmiot publiczny w ramach realizacji polityki pieniężnej lub kursowej;
 - b) działalność stanowiącą część ustawowego systemu zabezpieczenia społecznego lub powszechnego programu emerytalnego; oraz
 - c) inną działalność prowadzoną przez podmiot publiczny na rachunek, z gwarancją lub przy wykorzystaniu zasobów finansowych Strony lub jej podmiotów publicznych.

3. Na potrzeby stosowania art. 189 ust. q): jeżeli Strona zezwala na prowadzenie którejkolwiek z działalności, o których mowa w ust. 2 lit. b) lub c) niniejszego artykułu, przez swoich własnych usługodawców finansowych w konkurencji z podmiotem publicznym lub usługodawcą finansowym, pojęcie „usługa” obejmuje taką działalność.

4. Art. 189 lit. b) nie ma zastosowania do usług objętych niniejszą sekcją.

ARTYKUŁ 228

Definicje

Do celów niniejszego tytułu:

a) „usługa finansowa” oznacza dowolną usługę o charakterze finansowym oferowaną przez usługodawcę finansowego Strony i obejmuje następujące rodzaje działalności:

(i) usługi ubezpieczeniowe oraz związane z ubezpieczeniami;

A) ubezpieczenia bezpośrednie (w tym koasekuracja):

1) na życie;

2) inne niż na życie;

B) reasekuracja i retrocesja;

- C) pośrednictwo ubezpieczeniowe, takie jak usługi brokerskie i agencyjne; oraz
 - D) usługi pomocnicze związane z ubezpieczeniami, takie jak doradztwo ubezpieczeniowe, usługi aktuarialne, ocena ryzyka oraz likwidacja szkód;
- (ii) usługi bankowe i pozostałe usługi finansowe (z wyłączeniem ubezpieczeń):
- A) przyjmowanie depozytów i innych funduszy zwrotnych od ludności;
 - B) udzielanie wszelkiego rodzaju pożyczek i kredytów, w tym kredytów konsumenckich i kredytów hipotecznych, faktoring oraz finansowanie transakcji handlowych;
 - C) leasing finansowy;
 - D) wszelkie usługi w zakresie płatności i transferu środków pieniężnych, w tym karty kredytowe, debetowe, czeki podróżne oraz czeki bankierskie;
 - E) gwarancje i zobowiązania;
 - F) transakcje z użyciem środków własnych lub na rzecz klientów, dokonywane na giełdzie, na rynku pozagiełdowym lub w inny sposób, których przedmiotem są:
 - 1) instrumenty rynku pieniężnego (w tym czeki, weksle, certyfikaty depozytowe);
 - 2) waluty obce;

- 3) instrumenty pochodne, w tym między innymi kontrakty terminowe typu future i opcje;
 - 4) instrumenty pochodne stóp procentowych i kursu walutowego, w tym produkty takie jak swapy i kontrakty terminowe na stopę procentową;
 - 5) zbywalne papiery wartościowe;
 - 6) inne instrumenty zbywalne i aktywa finansowe, w tym kruszce;
- G) udział w emisji wszelkiego rodzaju papierów wartościowych, w tym w gwarantowaniu i inwestycjach (publicznych czy prywatnych) w charakterze agenta oraz świadczenie usług z tym związanych;
- H) pośrednictwo na rynku pieniężnym;
- I) zarządzanie aktywami, takie jak zarządzanie płynnością lub portfelem aktywów, wszelkie formy zarządzania inwestycjami zbiorowymi, zarządzanie funduszami emerytalnymi, usługi w zakresie przechowywania, deponowania i powiernictwa;
- J) usługi rozliczeniowe i rozrachunkowe dotyczące aktywów finansowych, w tym papierów wartościowych, instrumentów pochodnych oraz innych instrumentów zbywalnych;
- K) dostarczanie i przekazywanie informacji finansowych, przetwarzanie danych finansowych oraz dostarczanie związanego z nimi oprogramowania; oraz

- L) doradztwo, pośrednictwo i inne pomocnicze usługi finansowe w zakresie wszystkich rodzajów działalności wymienionych w lit. A)–K), w tym informacje kredytowe i analizy kredytowe, badania i doradztwo w zakresie inwestycji i portfeli inwestycyjnych, doradztwo w zakresie przejęć oraz restrukturyzacji i strategii przedsiębiorstw;
- b) „usługodawca finansowy” oznacza każdą osobę Strony, która zamierza świadczyć lub świadczy usługi finansowe, niebędącą podmiotem publicznym;
- c) „podmiot publiczny” oznacza:
- (i) władze publiczne, bank centralny lub organ kształtujący politykę pieniężną Strony lub jakiegokolwiek podmiot będący własnością Strony lub przez nią kontrolowany, który zajmuje się głównie wykonywaniem funkcji publicznych lub działań do celów publicznych, z wyłączeniem podmiotów zajmujących się głównie świadczeniem usług finansowych na warunkach komercyjnych; lub
 - (ii) podmiot prywatny realizujący zadania wykonywane zwykle przez bank centralny lub organ kształtujący politykę pieniężną, w ramach wykonywania tych zadań;
- d) „organizacja samoregulacyjna” oznacza organ pozarządowy, w tym giełdy lub rynki, na których prowadzony jest obrót papierami wartościowymi lub kontraktami terminowymi typu futures, inną organizację lub stowarzyszenie, które wykonują uprawnienia regulacyjne lub nadzorcze wobec usługodawców finansowych na podstawie ustawy lub delegowania kompetencji, w stosownych przypadkach, przez władze lub organy administracji centralnej, regionalnej lub lokalnej.

Wyłączenie ze względów ostrożnościowych

1. Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie uniemożliwia Stronie przyjęcia lub utrzymywania środków ze względów ostrożnościowych, takich jak:
 - a) ochrona inwestorów, deponentów, ubezpieczonych lub osób, względem których usługodawca finansowy ma obowiązek powierniczy;
 - b) zapewnienie integralności i stabilności systemu finansowego Strony.
2. W przypadku gdy środki te nie są zgodne z niniejszą Umową, nie mogą one być wykorzystywane jako środki unikania zobowiązań lub obowiązków Strony wynikających z niniejszej Umowy.
3. Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie może być interpretowane jako nakładające na Stronę obowiązek ujawnienia informacji odnoszących się do interesów i rachunków indywidualnych konsumentów ani jakiegokolwiek informacji poufnej lub informacji zastrzeżonej będącej w posiadaniu podmiotów publicznych.

ARTYKUŁ 230

Normy międzynarodowe

Strony dokładają wszelkich starań, aby zapewnić wdrożenie i stosowanie na ich terytorium norm uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym w zakresie regulacji i nadzoru, zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz przeciwdziałania uchylaniu się od opodatkowania i unikania opodatkowania w sektorze usług finansowych. Takimi uzgodnionymi na poziomie międzynarodowym normami są między innymi normy przyjęte przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego, w szczególności jego „Podstawowe zasady skutecznego nadzoru bankowego”, Międzynarodowe Stowarzyszenie Organów Nadzoru Ubezpieczeniowego, w szczególności jego „Podstawowe zasady ubezpieczeń”, Międzynarodową Organizację Komisji Papierów Wartościowych (IOSCO), w szczególności jej „Cele i zasady regulacji papierów wartościowych”, FATF oraz Światowe Forum Przejrzystości i Wymiany Informacji do Celów Podatkowych OECD.

ARTYKUŁ 231

Organizacje samoregulacyjne

W przypadku gdy Strona wymaga członkostwa lub uczestnictwa w organie samoregulacyjnym lub dostępu do organu samoregulacyjnego od usługodawców finansowych drugiej Strony, aby mogli świadczyć usługi finansowe na terytorium pierwszej Strony, dana Strona zapewnia przestrzeganie przez ten organ samoregulacyjny obowiązków określonych w art. 194.

ARTYKUŁ 232

Systemy rozliczeń i płatności

Każda ze Stron przyznaje usługodawcom finansowym drugiej Strony mającym siedzibę na jej terytorium dostęp do systemów płatności i rozliczeń obsługiwanych przez podmioty publiczne oraz do możliwości związanych z urzędową konsolidacją długu i refinansowaniem dostępnych w ramach zwykłego prowadzenia działalności, zgodnie z warunkami traktowania narodowego. Niniejszy artykuł nie przyznaje dostępu do narzędzi kredytodawcy ostatniego stopnia danej Strony.

PODSEKCJA E

USŁUGI MIĘDZYNARODOWEGO TRANSPORTU MORSKIEGO

ARTYKUŁ 233

Zakres i obowiązki

1. Niniejszy artykuł określa zasady dotyczące liberalizacji usług międzynarodowego transportu morskiego.
2. Do celów niniejszej sekcji „międzynarodowy transport morski” obejmuje transport „od drzwi do drzwi” oraz transport multimodalny, wykorzystujący do transportu towarów więcej niż jeden rodzaj środków transportu, obejmujący odcinek morski, odbywający się w ramach jednolitego dokumentu przewozowego i obejmujący prawo do bezpośredniego zawierania umów przez podmioty świadczące usługi międzynarodowego transportu morskiego z podmiotami świadczącymi usługi transportowe innego rodzaju.

3. W odniesieniu do działalności, o której mowa w ust. 4, podejmowanej przez agencje żeglugi morskiej w celu świadczenia usług na rzecz międzynarodowego transportu morskiego, każda ze Stron zezwala osobom prawnym drugiej Strony na posiadanie na jej terytorium przedsiębiorstwa w postaci jednostek zależnych lub oddziałów, na warunkach prowadzenia przedsiębiorstwa i działalności nie mniej korzystnych niż te przyznane własnym osobom prawnym albo jednostkom zależnym lub oddziałom jakiegokolwiek państwa trzeciego, w zależności od tego, które są korzystniejsze.

4. Do działalności objętej ust. 3 należą:

- a) handel i sprzedaż usług transportu morskiego oraz związanych z nimi usług poprzez bezpośredni kontakt z klientami, od wyceny do fakturowania;
- b) nabywanie i odsprzedaż wszelkich usług transportowych i związanych z nimi usług, w tym usług transportu jakimkolwiek środkiem śródlądowym, niezbędnych dla dostawy usługi intermodalnej;
- c) przygotowanie dokumentacji dotyczącej transportu, dokumentów celnych lub innych dokumentów odnoszących się do pochodzenia i charakteru towarów transportowanych;
- d) udzielanie informacji handlowych za pomocą wszelkich środków, w tym poprzez skomputeryzowane systemy informacyjne i w drodze elektronicznej wymiany danych, przy uwzględnieniu ewentualnych ograniczeń w sektorze telekomunikacyjnym nie mających charakteru dyskryminującego;
- e) dokonywanie jakiegokolwiek uzgodnienia handlowego z innymi agencjami żeglugi morskiej; oraz
- f) działanie w imieniu osób prawnych przy, w razie potrzeby, między innymi organizacji zawinięcia statku do portu lub przejęcia ładunków.

5. Mając na uwadze obecny poziom liberalizacji międzynarodowego transportu morskiego między Stronami, każda ze Stron:

- a) skutecznie stosuje zasadę nieograniczonego dostępu do międzynarodowych rynków i handlu na zasadach komercyjnych i niedyskryminujących; oraz
- b) przyznaje statkom pływającym pod banderą drugiej Strony lub obsługiwanym przez usługodawców pochodzących z drugiej Strony traktowanie nie mniej korzystne niż traktowanie przyznane jej własnym statkom lub statkom jakiegokolwiek państwa trzeciego, zależnie od tego, które jest korzystniejsze, w zakresie między innymi dostępu do portów, korzystania z infrastruktury i usług portowych oraz korzystania z morskich usług pomocniczych, a także w zakresie związanych z tym prowizji i opłat, infrastruktury celnej oraz wyznaczania miejsca do cumowania statku w porcie oraz sprzętu do załadunku i rozładunku.

6. Stosując zasady określone w niniejszym artykule Strony:

- a) nie wprowadzają uzgodnień dotyczących dzielenia ładunku w przyszłych umowach z państwami trzecimi dotyczących usług międzynarodowego transportu morskiego, w tym handlu towarami masowymi w postaci płynnej i stałej i ładunków przewożonych liniowcami, oraz wypowiadają w rozsądnym terminie takie uzgodnienia w przypadkach, gdy zostały już one zawarte we wcześniejszych umowach; oraz
- b) znoszą wszelkie jednostronne środki oraz przeszkody administracyjne, techniczne i inne, które mogłyby stanowić ukryte ograniczenie lub mieć dyskryminujący skutek w stosunku do swobodnego świadczenia usług w międzynarodowym transporcie morskim, oraz wstrzymują się od wprowadzania takich środków i przeszkód.

7. Każda ze Stron udostępnia podmiotom drugiej Strony świadczącym usługi międzynarodowego transportu morskiego, na rozsądnych i niedyskryminujących warunkach, następujące usługi w porcie: pilotaż, holowanie i pomoc holowniczą, zaopatrzenie, uzupełnianie paliwa i wody, odbiór odpadów i utylizację wody balastowej, usługi kapitanatu portu, pomoc nawigacyjną, usługi naprawcze w przypadku nagłych awarii, kotwiczenie, cumowanie i usługi związane z cumowaniem, jak również usługi operacyjne na nabrzeżu niezbędne dla funkcjonowania statku, włączając w to usługi komunikacyjne, dostawę wody i energii elektrycznej.

ROZDZIAŁ 13

PRZEPIŁYWY KAPITAŁU, PŁATNOŚCI I TRANSFERY ORAZ ŚRODKI OCHRONNE

ARTYKUŁ 234

Saldo obrotów bieżących i przepływy kapitału

1. Bez uszczerbku dla innych postanowień niniejszej Umowy każda ze Stron zezwala, w walucie w pełni wymiennej¹ oraz zgodnie z postanowieniami Umowy o Międzynarodowym Funduszu Walutowym przyjętej na konferencji monetarno-finansowej Narodów Zjednoczonych w dniu 22 lipca 1944 r., na dokonywanie – w stosownych przypadkach – wszelkich płatności i transferów w odniesieniu do transakcji na rachunku bieżącym bilansu płatniczego objętych zakresem stosowania niniejszej Umowy.

¹ Do celów niniejszego rozdziału „waluta w pełni wymiennej” oznacza walutę, którą można swobodnie wymieniać na inne waluty znajdujące się w szerokim obrocie na międzynarodowych rynkach walutowych i powszechnie stosowane w transakcjach międzynarodowych. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że waluty znajdujące się w szerokim obrocie na międzynarodowych rynkach walutowych i powszechnie stosowane w transakcjach międzynarodowych obejmują waluty swobodnie wymienialne określone przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy zgodnie z postanowieniami Umowy o Międzynarodowym Funduszu Walutowym.

2. Bez uszczerbku dla innych postanowień niniejszej Umowy, każda ze Stron zezwala, w odniesieniu do transakcji na rachunku kapitałowym i finansowym bilansu płatniczego, na swobodny przepływ kapitału związany z inwestycjami bezpośrednimi dokonywanymi zgodnie z prawem właściwym na jej terytorium oraz z postanowieniami rozdziału 12, łącznie z likwidacją lub repatriacją tych inwestycji oraz ewentualnego wynikającego z nich zysku.
3. Bez uszczerbku dla innych postanowień niniejszej Umowy Strona nie może wprowadzać żadnych nowych ograniczeń dewizowych w zakresie przepływu kapitału ani płatności bieżących z nim związanych między rezydentami Unii Europejskiej i Republiki Uzbekistanu ani nadawać istniejącym regulacjom bardziej restrykcyjnego charakteru.
4. Strony prowadzą wzajemne konsultacje, aby ułatwić przepływ kapitału pomiędzy nimi w celu wspierania handlu i inwestycji.

ARTYKUŁ 235

Stosowanie przepisów ustawowych i wykonawczych dotyczących przepływów kapitału, płatności i transferów

1. Art. 234 ust. 1, 2 i 3 nie mogą być interpretowane jako uniemożliwiające Stronie stosowanie jej przepisów ustawowych i wykonawczych dotyczących:
 - a) upadłości, niewypłacalności lub ochrony praw wierzycieli;
 - b) emisji, obrotu lub dokonywania transakcji na papierach wartościowych, kontraktach terminowych typu future, opcjach i innych instrumentach finansowych;

- c) sprawozdawczości finansowej lub przechowywania zapisów dotyczących przepływów kapitału, płatności lub transferów, w przypadku gdy jest to konieczne do wspierania organów ścigania lub finansowych organów regulacyjnych;
- d) czynów zabronionych, praktyk podstępnych lub oszukańczych;
- e) zapewnienia zgodności z postanowieniami lub wyrokami wydanymi w postępowaniach administracyjnych lub sądowych; lub
- f) systemów zabezpieczenia społecznego, publicznych systemów emerytalnych lub obowiązkowych programów oszczędnościowych.

2. Przepisy ustawowe i wykonawcze, o których mowa w ust. 1, nie mogą być stosowane w sposób arbitralny ani dyskryminujący, ani w inny sposób stanowić ukrytego ograniczenia w przepływie kapitału, płatnościach lub transferach.

ARTYKUŁ 236

Tymczasowe środki ochronne

1. W wyjątkowych okolicznościach poważnych trudności w funkcjonowaniu unii gospodarczej i walutowej Unii Europejskiej lub groźby ich wystąpienia, lub poważnych trudności w funkcjonowaniu polityki pieniężnej lub kursowej, lub groźby ich wystąpienia, w przypadku państw członkowskich nienależących do strefy euro i Republiki Uzbekistanu, odpowiednio Unia Europejska, jej państwa członkowskie lub Republika Uzbekistanu mogą przyjąć lub utrzymać środki ochronne w odniesieniu do przepływu kapitału, płatności lub transferów na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy.
2. Środki, o których mowa w ust. 1, ogranicza się do tego, co absolutnie niezbędne.

Ograniczenia w przypadku trudności w zakresie bilansu płatniczego
i trudności z finansowaniem zewnętrznym

1. Strona, która napotyka poważne trudności w zakresie bilansu płatniczego lub finansów zagranicznych lub gdy zaistnieje groźba ich wystąpienia, może przyjąć lub utrzymać środki ograniczające w odniesieniu do przepływów kapitału, płatności lub transferów¹.
2. Środki, o których mowa w ust. 1:
 - a) muszą być zgodne, w stosownych przypadkach, z postanowieniami Umowy o Międzynarodowym Funduszu Walutowym;
 - b) nie mogą wykraczać poza zakres niezbędny do zaradzenia okolicznościom opisanym w ust. 1;
 - c) mają charakter tymczasowy i są, w miarę poprawy sytuacji określonej w ust. 1, stopniowo usuwane;
 - d) nie mogą prowadzić do niepotrzebnych szkód dla handlowych, gospodarczych lub finansowych interesów drugiej Strony;
 - e) są niedyskryminujące w porównaniu z państwami trzecimi w podobnej sytuacji.

¹ W przypadku Unii Europejskiej środki takie może wprowadzić jedno z państw członkowskich Unii Europejskiej w sytuacjach innych niż te, o których mowa w art. 236, wpływających na gospodarkę tego państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że poważne trudności w zakresie bilansu płatniczego lub finansów zagranicznych, lub groźba ich wystąpienia, mogą być spowodowane między innymi poważnymi problemami związanymi z polityką pieniężną lub kursową, lub groźbą takich trudności.

3. W przypadku handlu towarami każda ze Stron może przyjąć środki ograniczające w celu zabezpieczenia jej pozycji w zakresie finansów zagranicznych lub jej bilansu płatniczego. Środki takie muszą być zgodne z postanowieniami GATT 1994 oraz Uzgodnienia w sprawie postanowień dotyczących bilansu płatniczego w Układzie ogólnym w sprawie taryf celnych i handlu 1994.
4. W przypadku handlu usługami każda ze Stron może przyjąć środki ograniczające w celu zabezpieczenia jej pozycji w zakresie finansów zagranicznych lub jej bilansu płatniczego. Środki takie muszą być zgodne z art. XII GATS.
5. Strona utrzymująca lub przyjmująca środki, o których mowa w ust. 1 i 2, niezwłocznie powiadamia o nich drugą Stronę.
6. W przypadku przyjęcia lub utrzymywania ograniczeń zgodnie z niniejszym artykułem Strony niezwłocznie odbywają konsultacje w ramach Komitetu Współpracy, chyba że konsultacje odbywają się na innych forach. W ramach konsultacji dokonuje się oceny trudności w zakresie bilansu płatniczego lub finansów zagranicznych, które doprowadziły do przyjęcia odnośnych środków, uwzględniając między innymi czynniki takie, jak:
 - a) istota i zakres trudności w zakresie bilansu płatniczego i finansów zagranicznych;
 - b) zewnętrzne warunki gospodarcze i handlowe; oraz
 - c) ewentualne dostępne alternatywne środki naprawcze.

7. Konsultacje, o których mowa w ust. 6, dotyczą zgodności wszelkich środków ograniczających z postanowieniami ust. 1 i 2. Przyjmuje się wszelkie dostępne odpowiednie ustalenia statystyczne i faktyczne przedstawione przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy, a we wnioskach uwzględnia się dokonaną przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy ocenę bilansu płatniczego i sytuacji w zakresie finansów zagranicznych danej Strony.

ROZDZIAŁ 14

ROZSTRZYGANIE SPORÓW

SEKCJA 1

CEL I ZAKRES STOSOWANIA

ARTYKUŁ 238

Cel

Celem niniejszego rozdziału jest ustanowienie skutecznego i sprawnego mechanizmu służącego unikaniu i rozstrzyganiu wszelkich sporów między Stronami dotyczących wykładni i stosowania niniejszego tytułu, w celu osiągnięcia, tam gdzie jest to możliwe, wspólnie uzgodnionego rozwiązania.

ARTYKUŁ 239

Zakres stosowania

O ile niniejsza Umowa nie stanowi inaczej, niniejszy rozdział ma zastosowanie do każdego sporu między Stronami dotyczącego wykładni lub stosowania postanowień niniejszego tytułu (zwanych dalej „postanowieniami niniejszego tytułu”).

SEKCJA 2

KONSULTACJE

ARTYKUŁ 240

Konsultacje

1. Strony podejmują starania, aby rozstrzygać wszelkie spory, o których mowa w art. 239, podejmując konsultacje w dobrej wierze w celu wypracowania wspólnie uzgodnionego rozwiązania.
2. Strona występuje o przeprowadzenie konsultacji, poprzez doręczony drugiej Stronie pisemny wniosek określający środek, którego dotyczy spór, oraz postanowienia niniejszego tytułu, które uważa za mające zastosowanie.

3. Strona, do której taki wniosek o przeprowadzenie konsultacji jest adresowany, udziela odpowiedzi bezzwłocznie, ale nie później niż 10 dni od dnia jego dostarczenia. Konsultacje przeprowadza się nie później niż 30 dni po dniu doręczenia wniosku o przeprowadzenie konsultacji i, o ile Strony nie postanowią inaczej, konsultacje odbywają się na terytorium Strony, do której kierowany jest taki wniosek o przeprowadzenie konsultacji. Konsultacje uznaje się za zakończone w ciągu 30 dni od dnia dostarczenia wniosku, chyba że Strony zgodnie postanowią kontynuować konsultacje.
4. Konsultacje w pilnych kwestiach, w tym dotyczących łatwo psujących się towarów lub sezonowych towarów lub usług, przeprowadza się w ciągu 15 dni po dniu doręczenia wniosku o przeprowadzenie konsultacji. Konsultacje uznaje się za zakończone w terminie tych 15 dni, chyba że Strony postanowią je kontynuować.
5. Podczas konsultacji każda ze Stron przekazuje wystarczające rzeczowe informacje, aby umożliwić pełne zbadanie, w jaki sposób środek, którego dotyczy spór, może wpłynąć na stosowanie niniejszego tytułu. Każda ze Stron podejmuje starania, aby zapewnić udział personelu swoich właściwych organów publicznych posiadającego wiedzę ekspercką w kwestiach będących przedmiotem konsultacji.
6. Konsultacje, w szczególności wszystkie informacje uznane za poufne oraz stanowiska, jakie Strony zajęły podczas konsultacji, są poufne oraz pozostają bez uszczerbku dla praw każdej ze Stron we wszelkich dalszych postępowaniach.

SEKCJA 3

Postępowanie przed zespołem orzekającym

ARTYKUŁ 241

Wszczęcie postępowania przed zespołem orzekającym

1. Strona, która wniosła o konsultacje zgodnie z art. 240, może zwrócić się z wnioskiem o ustanowienie zespołu orzekającego, jeżeli:
 - a) Strona, przeciwko której wniesiono skargę, nie odpowie na wniosek w ciągu 10 dni od dnia jego dostarczenia;
 - b) konsultacje nie odbędą się w terminach określonych w art. 240 ust. 3 lub 4;
 - c) Strony postanowią nie przeprowadzać konsultacji; lub
 - d) konsultacje zostały zakończone i nie wypracowano wspólnie uzgodnionego rozwiązania.
2. Strona występująca z wnioskiem o powołanie zespołu orzekającego (zwana dalej „Stroną skarżącą”) czyni to w drodze pisemnego wniosku skierowanego do Strony, co do której istnieje domniemanie, że narusza postanowienia objęte niniejszą Umową (zwanej dalej „Stroną, przeciwko której wniesiono skargę”), oraz, w stosownych przypadkach, do jakiegokolwiek organu zewnętrznego, któremu powierzono zadania zgodnie z ust. 3, (zwanego dalej „wnioskiem o ustanowienie zespołu orzekającego”). We wniosku o ustanowienie zespołu orzekającego Strona skarżąca wskazuje środek, którego dotyczy spór, oraz wyjaśnia, w jaki sposób środek ten narusza odnośne postanowienia, w sposób wystarczająco jasno przedstawiający podstawę prawną skargi.

3. Komitet Współpracy może podjąć decyzję o powierzeniu organowi zewnętrznemu zarządzania procedurami rozstrzygania sporów na podstawie niniejszego rozdziału lub udzielania wsparcia. Decyzja taka zawiera również informacje na temat kosztów powstałych w wyniku takiego powierzenia.

ARTYKUŁ 242

Ustanowienie zespołu orzekającego

1. W skład zespołu orzekającego wchodzi trzech członków.
2. W ciągu 15 dni po dniu doręczenia pisemnego wniosku o ustanowienie zespołu orzekającego Strony konsultują się ze sobą w celu uzgodnienia składu zespołu orzekającego.
3. Jeżeli Strony nie osiągną porozumienia w kwestii składu zespołu orzekającego w terminie przewidzianym w ust. 2 niniejszego artykułu, każda ze Stron powołuje członka zespołu orzekającego ze swojej części listy sporządzonej zgodnie z art. 243 w ciągu pięciu dni po upływie terminu przewidzianego w ust. 2 niniejszego artykułu. Jeżeli Strona nie powoła członka zespołu orzekającego ze swojej części listy w terminie przewidzianym w ust. 3 niniejszego artykułu, współprzewodniczący Komitetu Współpracy ze Strony skarżącej wybiera członka w drodze losowania, w ciągu pięciu dni po upływie terminu przewidzianego w ust. 3 niniejszego artykułu, spośród osób znajdujących się w części listy tej Strony. Współprzewodniczący Komitetu Współpracy reprezentujący Stronę skarżącą może delegować taki wybór członka zespołu orzekającego w drodze losowania.

4. Jeżeli Strony nie osiągną porozumienia w sprawie przewodniczącego zespołu orzekającego w terminie przewidzianym w ust. 2 niniejszego artykułu, Współprzewodniczący Komitetu Współpracy ze Strony skarżącej wybiera przewodniczącego zespołu orzekającego w drodze losowania w ciągu pięciu dni po upływie tego terminu z części listy zawierającej kandydatów na przewodniczącego sporządzonej na podstawie art. 243. Współprzewodniczący Komitetu Współpracy ze Strony skarżącej może taki wybór w drodze losowania delegować.

5. Zespół orzekający uznaje się za ustanowiony 15 dni po zaakceptowaniu przez trzech wybranych członków zespołu orzekającego ich powołania zgodnie załącznikiem 14-A, chyba że Strony uzgodnią inaczej. Każda ze Stron bezzwłocznie podaje datę ustanowienia zespołu orzekającego do wiadomości publicznej.

6. Jeżeli którakolwiek z list przewidzianych w art. 243 nie została sporządzona lub nie zawiera wystarczającej liczby nazwisk w momencie, w którym zostaje skierowany wniosek zgodnie z ust. 3 lub 4 niniejszego artykułu, członków zespołu orzekającego wybiera się w drodze losowania spośród osób formalnie zaproponowanych przez jedną Stronę lub obie Strony, zgodnie z załącznikiem 14-A.

ARTYKUŁ 243

Listy członków zespołu orzekającego

1. Nie później niż sześć miesięcy po dniu wejścia w życie niniejszej Umowy Komitet Współpracy ustanawia listę co najmniej 15 osób, które są skłonne i zdolne pełnić funkcję członka zespołu orzekającego. Lista składa się z trzech części:

a) jednej części listy osób sporządzonej na podstawie propozycji Unii Europejskiej;

- b) jednej części listy osób sporządzonej na podstawie propozycji Republiki Uzbekistanu; oraz
- c) jednej części listy osób niebędących obywatelami którejkolwiek ze Stron i mających pełnić rolę przewodniczącego zespołu orzekającego.

2. Na każdej części listy musi znajdować się co najmniej pięć osób. Komitet Współpracy zapewnia, aby każda lista zawierała zawsze co najmniej taką liczbę osób.

3. Komitet Współpracy może sporządzić dodatkowe listy osób posiadających wiedzę fachową dotyczącą konkretnych sektorów objętych postanowieniami niniejszego tytułu. Z zastrzeżeniem zgody Stron takie dodatkowe listy wykorzystywane są do powoływania składu zespołu orzekającego zgodnie z procedurą określoną w art. 242.

ARTYKUŁ 244

Wymogi dotyczące członków zespołu orzekającego

- 1. Członek zespołu orzekającego musi:
 - a) wykazać się wiedzą fachową w dziedzinie prawa, międzynarodowej wymiany handlowej oraz innych kwestii objętych niniejszym tytułem;
 - b) być niezależny od Stron, niepowiązany z którąkolwiek ze Stron i nie może przyjmować poleceń od którejkolwiek ze Stron;
 - c) działać w imieniu własnym i nie może przyjmować poleceń od jakiejkolwiek organizacji lub władz publicznych w odniesieniu do kwestii związanych ze sporem; oraz

- d) musi przestrzegać załącznika 14-B.
- 2. Przewodniczący musi mieć doświadczenie w procedurach rozstrzygania sporów.
- 3. Mając na uwadze przedmiot konkretnego sporu, Strony mogą uzgodnić, że zastosują odstępstwo od wymogów wymienionych w ust. 1 lit. a).

ARTYKUŁ 245

Funkcje zespołu orzekającego

Zespół orzekający:

- a) dokonuje obiektywnej oceny kwestii, która została mu przedstawiona, włącznie z obiektywną oceną okoliczności faktycznych, zastosowania oraz zgodności z odnośnymi postanowieniami;
- b) zawiera w swoich decyzjach i sprawozdaniach ustalenia faktyczne, informację o zastosowaniu odnośnych postanowień oraz podstawowe uzasadnienie wszelkich formułowanych przez niego ustaleń i wniosków; oraz
- c) powinien regularnie konsultować się ze Stronami oraz zapewniać odpowiednie możliwości wypracowania wspólnie uzgodnionego rozwiązania.

ARTYKUŁ 246

Zakres zadań

1. O ile w ciągu pięciu dni po dniu ustanowienia zespołu orzekającego Strony nie uzgodnią inaczej, zakres zadań zespołu orzekającego obejmuje zbadanie, w świetle odpowiednich postanowień niniejszego tytułu, na które powołują się Strony, kwestii, o której mowa we wniosku o ustanowienie zespołu orzekającego, w celu dokonania ustaleń w sprawie zgodności środka, którego dotyczy spór, z postanowieniami niniejszego tytułu, o których mowa w art. 239, oraz sporządzenia sprawozdania zgodnie z art. 248 i 249.
2. Jeżeli Strony uzgodnią inny zakres zadań niż ten określony w ust. 1, powiadamiają zespół orzekający o uzgodnionym zakresie zadań w terminie, o którym mowa w ust. 1.

ARTYKUŁ 247

Decyzje w nagłych przypadkach

1. Na wniosek Strony zespół orzekający, w ciągu 10 dni po dniu jego ustanowienia, podejmuje decyzję, czy sprawa dotyczy pilnych kwestii.
2. Jeżeli zespół orzekający zadecyduje, że spór dotyczy pilnych kwestii, mające zastosowanie terminy określone w sekcji 3 niniejszego rozdziału, są o połowę krótsze niż określono w tej sekcji, z wyjątkiem terminów, o których mowa w art. 242 i art. 246.

ARTYKUŁ 248

Sprawozdanie wstępne

1. Zespół orzekający przekazuje Stronom sprawozdanie wstępne w terminie 90 dni po dniu ustanowienia zespołu orzekającego. Jeżeli zespół orzekający uzna, że nie zdoła dotrzymać tego terminu, przewodniczący zespołu orzekającego powiadamia o tym Strony na piśmie, podając przyczyny opóźnienia oraz przewidywany termin przekazania sprawozdania wstępnego przez zespół orzekający. Zespół orzekający nie może w żadnym razie przekazać sprawozdania wstępnego później niż 120 dni po dniu ustanowienia zespołu orzekającego.
2. Każda ze Stron może przekazać zespołowi orzekającemu pisemny wniosek o dokonanie przeglądu konkretnych elementów sprawozdania wstępnego w terminie 10 dni po jego przedstawieniu. Strona może przedstawić uwagi do wniosku drugiej Strony w terminie sześciu dni od dnia złożenia wniosku.
3. Jeżeli w terminie, o którym mowa w ust. 2, żadna ze Stron nie złoży pisemnego wniosku o dokonanie przeglądu konkretnych elementów sprawozdania wstępnego, sprawozdanie wstępne staje się sprawozdaniem końcowym.

ARTYKUŁ 249

Sprawozdanie końcowe

1. Zespół orzekający przekazuje Stronom sprawozdanie końcowe w terminie 120 dni po dniu ustanowienia zespołu orzekającego. Jeżeli zespół orzekający uzna, że nie zdoła dotrzymać tego terminu, przewodniczący zespołu orzekającego powiadamia o tym Strony na piśmie, podając przyczyny opóźnienia oraz przewidywany termin przekazania sprawozdania końcowego przez zespół orzekający. Zespół orzekający nie może w żadnym razie przekazać sprawozdania końcowego później niż 150 dni po dniu ustanowienia zespołu orzekającego.

2. Sprawozdanie końcowe zawiera omówienie wszelkich pisemnych wniosków Stron dotyczących sprawozdania wstępnego, o którym mowa art. 248 ust. 1, i wyraźnie odnosi się do uwag Stron.

ARTYKUŁ 250

Środki zapewniania zgodności

1. Jeżeli zespół orzekający stwierdzi, że środek, którego dotyczy spór, nie jest zgodny z postanowieniami objętymi niniejszą Umową, Strona, przeciwko której wniesiono skargę, podejmuje wszelkie środki niezbędne do niezwłocznego zastosowania się do ustaleń i wniosków zawartych w sprawozdaniu końcowym w celu dostosowania się do postanowień objętych niniejszą Umową.
2. Strona, przeciwko której wniesiono skargę, nie później niż 30 dni po przekazaniu sprawozdania końcowego, przekazuje Stronie skarżącej powiadomienie o środkach, które podjęła lub zamierza podjąć w celu zapewniania zgodności.

ARTYKUŁ 251

Rozsądny termin

1. Jeżeli natychmiastowe zapewnianie zgodności nie jest możliwe, Strona, przeciwko której wniesiono skargę, nie później niż w ciągu 30 dni po dniu przekazania sprawozdania końcowego, przekazuje Stronie skarżącej powiadomienie o rozsądnym terminie, jakiego będzie potrzebować w celu zapewnienia zgodności. Strony dążą do uzgodnienia rozsądnego terminu na zastosowanie się do sprawozdania końcowego.

2. Jeżeli Strony nie uzgodniły rozsądnego terminu, Strona skarżąca może, najwcześniej 20 dni po dniu dostarczenia powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, wystąpić z pisemnym wnioskiem o ustalenie rozsądnego terminu przez zespół orzekający w pierwotnym składzie. Zespół orzekający przekazuje swoją decyzję Stronom w ciągu 20 dni po dniu doręczenia takiego wniosku.
3. Strona, przeciwko której wniesiono skargę, przekazuje Stronie skarżącej pisemne powiadomienie o swoich postępach w zastosowaniu się do sprawozdania końcowego nie później niż na miesiąc przed upływem tego rozsądnego terminu ustalonego zgodnie z ust. 2.
4. Strony mogą uzgodnić przedłużenie rozsądnego terminu ustanowionego zgodnie z ust. 2.

ARTYKUŁ 252

Kontrola zgodności

1. Nie później niż w dniu upłynięcia rozsądnego terminu, o którym mowa w art. 251, Strona, przeciwko której wniesiono skargę, przekazuje Stronie skarżącej powiadomienie o wszelkich środkach, które podjęła w celu zastosowania się do sprawozdania końcowego.
2. Jeżeli Strony nie zgadzają się co do istnienia środków wdrożonych w celu zastosowania się do sprawozdania końcowego lub co do zgodności takich środków z postanowieniami niniejszego tytułu, Strona skarżąca może złożyć do zespołu orzekającego w pierwotnym składzie pisemny wniosek o podjęcie decyzji w tej sprawie. We wniosku określa się każdy środek, którego dotyczy spór, oraz wyjaśnia, w jaki sposób środek ten stanowi naruszenie odnośnych postanowień, w sposób wystarczająco jasno przedstawiający podstawę prawną skargi. Zespół orzekający przekazuje swoją decyzję Stronom w ciągu 46 dni po dniu doręczenia takiego wniosku.

ARTYKUŁ 253

Tymczasowe środki zaradcze

1. Strona, przeciwko której wniesiono skargę, przedstawia na wniosek Strony skarżącej i po konsultacjach z nią ofertę tymczasowego odszkodowania, jeżeli:
 - a) Strona, przeciwko której wniesiono skargę, przekaże Stronie skarżącej powiadomienie, że zastosowanie się do sprawozdania końcowego nie jest możliwe; lub
 - b) Strona, przeciwko której wniesiono skargę, nie przekaże pisemnego powiadomienia o środkach podjętych w celu zastosowania się do sprawozdania końcowego w terminie, o którym mowa w art. 250, lub przed dniem upływu rozsądnego terminu; lub
 - c) zespół orzekający stwierdzi, że nie wdrożono żadnych środków w celu zastosowania się do sprawozdania końcowego lub że wdrożone środki są niezgodne z postanowieniami niniejszego tytułu.
2. Na podstawie jakichkolwiek okoliczności, o których mowa w ust. 1 lit. a), b) i c), Strona skarżąca może powiadomić pisemnie Stronę, przeciwko której wniesiono skargę, że zamierza zawiesić wypełnianie swoich obowiązków wynikających z odnośnych postanowień, jeżeli:
 - a) Strona skarżąca postanowi nie występować z wnioskiem na podstawie ust. 1; lub
 - b) w przypadku gdy Strona skarżąca wystąpiła z wnioskiem na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu, Strony nie dojdą do porozumienia w sprawie tymczasowego odszkodowania w ciągu 20 dni po upływie rozsądnego terminu, o którym mowa w art. 251, lub po dostarczeniu decyzji zespołu orzekającego na podstawie art. 252 ust. 2.

3. W powiadomieniu określa się zakres zamierzonego zawieszenia obowiązków.
4. Strona skarżąca może zawiesić obowiązki w terminie 10 dni po dniu przekazania powiadomienia, o którym mowa w ust. 2, chyba że Strona, przeciwko której wniesiono skargę, przekazała pisemny wniosek zgodnie z ust. 6.
5. Poziom zawieszenia obowiązków nie może przekraczać poziomu odpowiadającego zniweczeniu lub naruszeniu korzyści spowodowanemu naruszeniem.
6. Jeżeli Strona, przeciwko której wniesiono skargę, uzna, że zgłoszony zakres zawieszenia obowiązków wykracza poza zakres odpowiadający zniweczeniu lub naruszeniu korzyści spowodowanemu naruszeniem, może wystąpić wnioskiem do zespołu orzekającego w pierwotnym składzie przed upływem terminu 10 dni określonego w ust. 4 o podjęcie decyzji w tej sprawie. Zespół orzekający doręcza Stronom swoją decyzję dotyczącą zakresu zawieszenia obowiązków w terminie 30 dni po dniu złożenia tego wniosku. Zawieszenie obowiązków nie może nastąpić przed wydaniem decyzji przez zespół orzekający. Zawieszenie obowiązków musi być zgodne z tą decyzją.
7. Zawieszenie obowiązków lub odszkodowanie, o których mowa w niniejszym artykule, mają charakter tymczasowy i nie mogą być stosowane po:
 - a) znalezieniu przez Strony wspólnie uzgodnionego rozwiązania na podstawie art. 269;
 - b) uzgodnieniu przez Strony, że środek podjęty w celu zapewniania zgodności zapewnia przestrzeganie odnośnych postanowień przez Stronę, przeciwko której wniesiono skargę; lub
 - c) wycofaniu lub zmianie wszelkich środków podjętych w celu zapewniania zgodności, które zespół orzekający uznał za niezgodne z odnośnymi postanowieniami, tak aby zapewnić przestrzeganie tych postanowień przez Stronę, przeciwko której wniesiono skargę.

Przegląd środków wdrożonych w celu zastosowania się do sprawozdania końcowego
po przyjęciu tymczasowych środków zaradczych

1. Strona, przeciwko której wniesiono skargę, przekazuje Stronie skarżącej powiadomienie o wszelkich środkach, które podjęła w celu zapewniania zgodności po zawieszeniu obowiązków lub po zastosowaniu tymczasowego odszkodowania, w zależności od przypadku. Z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 2 Strona skarżąca kończy zawieszenie obowiązków w ciągu 30 dni po dniu doręczenia powiadomienia. W przypadkach, w których zastosowano odszkodowanie, oraz z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 2, Strona, przeciwko której wniesiono skargę, może zakończyć stosowanie takiego odszkodowania w ciągu 30 dni po przekazaniu powiadomienia o zapewnieniu przez nią zgodności.
2. Jeżeli w ciągu 30 dni od dnia dostarczenia powiadomienia Strony nie osiągną porozumienia co do tego, czy zgłoszony środek zapewnia przestrzeganie postanowień niniejszego tytułu przez Stronę, przeciwko której wniesiono skargę, Strona skarżąca składa pisemny wniosek do zespołu orzekającego w pierwotnym składzie o podjęcie decyzji w tej sprawie. Zespół orzekający przekazuje swoją decyzję Stronom w ciągu 46 dni po dniu doręczenia wniosku. Jeżeli zespół orzekający stwierdzi, że środek podjęty w celu zapewniania zgodności jest zgodny z odnośnymi postanowieniami, zawieszenie obowiązków lub odszkodowanie, w zależności od przypadku, ulega zakończeniu. W stosownych przypadkach Strona skarżąca w świetle decyzji zespołu orzekającego dostosowuje zakres zawieszenia obowiązków lub odszkodowania.
3. Jeżeli Strona, przeciwko której wniesiono skargę, uzna, że zakres zawieszenia wdrożony przez Stronę skarżącą wykracza poza zakres odpowiadający zniweczeniu lub naruszeniu korzyści spowodowanemu naruszeniem, może przekazać pisemny wniosek zespołowi orzekającemu w pierwotnym składzie o podjęcie decyzji w tej kwestii. Zespół orzekający przekazuje swoją decyzję w ciągu 46 dni od dnia przekazania wniosku.

ARTYKUŁ 255

Zastępowanie członków zespołu orzekającego

Jeżeli członek zespołu orzekającego nie jest w stanie uczestniczyć w jakiegokolwiek procedurze rozstrzygania sporów, odejdzie z zespołu lub musi być zastąpiony ze względu na nieprzestrzeganie załącznika 14-B, zastosowanie ma procedura przewidziana w art. 242. Termin przekazania sprawozdania lub decyzji zespołu orzekającego zostaje przedłużony o czas niezbędny do powołania nowego członka zespołu orzekającego.

ARTYKUŁ 256

Regulamin wewnętrzny

1. Postępowanie przed zespołem orzekającym reguluje niniejsza sekcja oraz załącznik 14-A.
2. Wszelkie posiedzenia zespołu orzekającego są jawne, chyba że w załączniku 14-C określono inaczej.

ARTYKUŁ 257

Zawieszenie i zakończenie

1. Na wniosek obu Stron zespół orzekający może w dowolnej chwili zawiesić prace na uzgodniony przez Strony okres, nieprzekraczający 12 kolejnych miesięcy.

2. Zespół orzekający wznawia prace przed upływem okresu zawieszenia na pisemny wniosek obu Stron lub z chwilą upływu okresu zawieszenia na pisemny wniosek którejkolwiek ze Stron. Strona występująca z wnioskiem przekazuje odpowiednio powiadomienie drugiej Stronie. Jeżeli zespół orzekający nie wznowi swoich prac po upływie okresu zawieszenia zgodnie z niniejszym ustępem, uprawnienia zespołu orzekającego wygasają, a procedura rozstrzygania sporów zostaje zakończona.
3. W przypadku zawieszenia prac zespołu orzekającego odpowiednie terminy określone w niniejszej sekcji zostają przedłużone o okres odpowiadający okresowi zawieszenia prac zespołu orzekającego.

ARTYKUŁ 258

Prawo do uzyskiwania informacji

1. Na wniosek Strony lub z własnej inicjatywy zespół orzekający może starać się o uzyskanie od Stron odpowiednich informacji, które uzna za niezbędne i odpowiednie. Strony udzielają bezzwłocznej i pełnej odpowiedzi na każdy wniosek zespołu orzekającego o udzielenie takich informacji.
2. Na wniosek Strony lub z własnej inicjatywy zespół orzekający może starać się o uzyskanie wszelkich informacji, które uzna za stosowne, z dowolnych źródeł. Zespół orzekający może również zasięgnąć opinii ekspertów, jeżeli uzna to za stosowne, oraz, w stosownych przypadkach, z zastrzeżeniem warunków uzgodnionych przez Strony.
3. Zespół orzekający rozpatruje stanowiska *amicus curiae* przedłożone przez osoby fizyczne Strony lub osoby prawne mające siedzibę na terytorium Strony zgodnie z załącznikiem 14-A.
4. Wszelkie informacje uzyskane przez zespół orzekający na podstawie niniejszego artykułu ujawnia się Stronom, które mogą następnie przedstawiać uwagi do tych informacji.

ARTYKUŁ 259

Zasady interpretacji

1. Zespół orzekający interpretuje postanowienia niniejszego tytułu zgodnie ze zwyczajowymi zasadami interpretacji prawa międzynarodowego publicznego, w tym z zasadami określonymi w Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów.
2. Zespół orzekający uwzględnia również odpowiednie interpretacje zawarte w sprawozdaniach zespołów orzekających WTO i Organu Apelacyjnego przyjętych przez Organ Rozstrzygania Sporów WTO.
3. Sprawozdania i decyzje zespołu orzekającego nie mogą rozszerzać ani ograniczać praw i obowiązków Stron wynikających z niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 260

Sprawozdania i decyzje zespołu orzekającego

1. Obrady zespołu orzekającego są poufne. Zespół orzekający dokłada wszelkich starań, aby sporządzać sprawozdania i podejmować decyzje w drodze konsensu. Jeżeli nie jest to możliwe, zespół orzekający rozstrzyga większością głosów. W żadnym wypadku odrębne opinie członków zespołu orzekającego nie są ujawniane.
2. Decyzje i sprawozdania zespołu orzekającego są bezwarunkowo akceptowane przez Strony. Nie są one źródłem jakichkolwiek praw lub obowiązków w odniesieniu do osób fizycznych lub prawnych.

3. Każda ze Stron podaje sprawozdania i decyzje zespołu orzekającego i jego oświadczenia do wiadomości publicznej, z zastrzeżeniem ochrony informacji poufnych.
4. Zgodnie z załącznikiem 14-A zespół orzekający i Strony traktują wszelkie informacje przekazane zespołowi orzekającemu przez Stronę jako poufne.

ARTYKUŁ 261

Wybór forum

1. W przypadku powstania sporu dotyczącego określonego środka, co do którego domniemywa się naruszenie odnośnych postanowień oraz równoważnego co do istoty obowiązku wynikającego z jakiegokolwiek innej umowy międzynarodowej, której obie Strony są stronami, w tym porozumienia WTO, Strona domagająca się rekompensaty wybiera forum, na którym ma być rozstrzygnięty spór.
2. Po wybraniu takiego forum przez Stronę i wszczęciu procedur rozstrzygania sporów na podstawie niniejszej sekcji lub jakiegokolwiek innej umowy międzynarodowej Strona ta nie może wszczynać procedur rozstrzygania sporów na podstawie jakiegokolwiek innej umowy w odniesieniu do środka, o którym mowa w ust. 1, chyba że forum wybrane w pierwszej kolejności nie dokona żadnych ustaleń z powodów proceduralnych lub jurysdykcyjnych.
3. Do celów niniejszego artykułu:
 - a) procedury rozstrzygania sporów na podstawie niniejszej sekcji uznaje się za wszczęte wnioskiem Strony o ustanowienie zespołu orzekającego zgodnie z art. 241;

- b) procedurę rozstrzygnięcia sporu na podstawie porozumienia WTO uznaje się za rozpoczętą z chwilą wniesienia przez jedną ze Stron wniosku o ustanowienie zespołu orzekającego zgodnie z art. 6 Uzgodnienia w sprawie zasad i procedur regulujących rozstrzyganie sporów w ramach porozumienia WTO oraz
- c) procedury rozstrzygania sporów na podstawie jakiejkolwiek innej umowy uznaje się za wszczęte zgodnie z odpowiednimi postanowieniami takiej międzynarodowej umowy handlowej.

4. Bez uszczerbku dla ust. 2 żadne z postanowień niniejszej Umowy nie wyklucza zawieszenia obowiązków przez Stronę, jeżeli zezwala na to Organ Rozstrzygania Sporów WTO lub jeżeli możliwość taką przewidują procedury rozstrzygania sporów określone w jakiejkolwiek innej międzynarodowej umowie handlowej, której stronami są obie Strony sporu. Strona nie może powoływać się na porozumienie WTO ani na jakąkolwiek inną międzynarodową umowę handlową między Stronami, aby uniemożliwić Stronie zawieszenie obowiązków na podstawie niniejszej sekcji.

SEKCJA 4

MEDIACJA

ARTYKUŁ 262

Cel

Celem mechanizmu mediacji jest ułatwienie znalezienia wspólnie uzgodnionego rozwiązania w drodze kompleksowego i szybkiego postępowania przy wsparciu mediatora.

ARTYKUŁ 263

Wezwanie do udzielenia informacji

1. Przed wszczęciem postępowania mediacyjnego Strona może w każdej chwili dostarczyć drugiej Stronie pisemne wezwanie do udzielenia informacji dotyczących środka negatywnie wpływającego na handel lub inwestycje między Stronami. Strona, której doręczono takie wezwanie, udziela w terminie 20 dni po dniu doręczenia wezwania pisemnej odpowiedzi zawierającej uwagi odnoszące się do informacji, których udzielenia dotyczy wezwanie.
2. Jeżeli Strona odpowiadająca uzna, że nie będzie w stanie udzielić odpowiedzi w terminie 20 dni po dniu doręczenia wezwania, bezzwłocznie powiadamia o tym Stronę występującą z wezwaniem, podając przyczyny opóźnienia i przewidywany najkrótszy termin, w jakim będzie w stanie udzielić odpowiedzi.
3. Zasadniczo oczekuje się, że Strona wystąpi z wezwaniem do udzielenia informacji zgodnie z ust. 1 przed wszczęciem postępowania mediacyjnego.

ARTYKUŁ 264

Wszczęcie postępowania mediacyjnego

1. Strona może w dowolnym momencie zwrócić się z wnioskiem o wszczęcie postępowania mediacyjnego w odniesieniu do dowolnego środka Strony, który negatywnie wpływa na handel lub inwestycje między Stronami.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, przekazuje się na piśmie drugiej Stronie. We wniosku tym należy jasno i wystarczająco szczegółowo przedstawić zastrzeżenia Strony występującej z wnioskiem oraz:

- a) wskazuje konkretny środek, którego dotyczy spór;
- b) zawiera zestawienie negatywnych skutków, które, według Strony występującej z wnioskiem, taki środek powoduje lub będzie powodował w odniesieniu do handlu lub inwestycji między Stronami; oraz
- c) zawiera wyjaśnienie, w jaki sposób według Strony występującej z wnioskiem takie skutki są związane z danym środkiem.

3. Postępowanie mediacyjne można wszcząć wyłącznie za obopólnym porozumieniem Stron w celu poszukiwania wspólnie uzgodnionych rozwiązań i rozważenia przez mediatora wszelkich opinii doradczych i proponowanych rozwiązań. Strona, do której skierowany jest wniosek o wszczęcie postępowania mediacyjnego, przychylnie rozpatruje wniosek i przekazuje pisemne przyjęcie lub odrzucenie wniosku Stronie występującej z wnioskiem w ciągu 10 dni od dnia jego dostarczenia. Jeżeli Strona, do której skierowany jest wniosek, nie przekaże w tym terminie pisemnego przyjęcia lub odrzucenia, wniosek uznaje się za odrzucony.

ARTYKUŁ 265

Wybór mediatora

1. Strony dokładają starań, aby wyznaczyć mediatora w terminie 10 dni po wszczęciu postępowania mediacyjnego.

2. Jeżeli Strony nie są w stanie dokonać wyboru mediatora w terminie określonym w ust. 1 niniejszego artykułu, każda ze Stron może zwrócić się do współprzewodniczącego Komitetu Współpracy pochodzącego ze Strony występującej o wszczęcie postępowania mediacyjnego o wybranie mediatora w drodze losowania, w ciągu pięciu dni od dnia wystąpienia z wnioskiem, z części listy zawierającej kandydatów na przewodniczącego sporządzonej zgodnie z art. 243. Współprzewodniczący Komitetu Współpracy pochodzący ze Strony występującej o wszczęcie postępowania mediacyjnego może delegować wybór mediatora w drodze losowania.
3. Jeżeli część listy zawierająca kandydatów na przewodniczącego, o której mowa w art. 243, nie jest sporządzona w chwili złożenia wniosku na podstawie art. 264, mediator jest wybierany w drodze losowania spośród osób formalnie zaproponowanych przez jedną ze Stron lub obie Strony do umieszczenia na tej części listy.
4. Mediator nie może być obywatelem którejkolwiek ze Stron ani osobą zatrudnioną przez którąkolwiek ze Stron, chyba że Strony uzgodnią inaczej.
5. Mediator przestrzega kodeksu postępowania członków zespołu orzekającego i mediatorów ustanowionego w załączniku 14-B.

ARTYKUŁ 266

Zasady dotyczące postępowania mediacyjnego

1. W ciągu 10 dni od wyznaczenia mediatora Strona, która wszczęła postępowanie mediacyjne, dostarcza mediatorowi i drugiej Stronie w formie pisemnej szczegółowy opis swoich zastrzeżeń, zwłaszcza w odniesieniu do stosowania środka, którego dotyczy spór, i jego możliwych negatywnych skutków dla handlu lub inwestycji między Stronami. Druga Strona może przekazać pisemne komentarze do tego opisu w ciągu 20 dni od daty jego dostarczenia. W swoim opisie lub uwagach każda ze Stron może zawrzeć wszelkie informacje, które uzna za istotne.

2. Mediator w przejrzysty sposób pomaga Stronom w osiągnięciu jasności w odniesieniu do przedmiotowego środka i jego możliwych negatywnych skutków dla handlu lub inwestycji między Stronami. Mediator może w szczególności organizować spotkania między Stronami, konsultować się ze Stronami wspólnie lub indywidualnie, zwrócić się o pomoc do odpowiednich ekspertów i zainteresowanych stron lub konsultować się z nimi oraz zapewniać wszelkie dodatkowe wsparcie, o które wystąpią Strony. Zanim mediator zwróci się o pomoc do odpowiednich ekspertów i zainteresowanych stron lub skonsultuje się z nimi, przeprowadza konsultacje ze Stronami.
3. Mediator może zaoferować porady oraz zaproponować rozwiązanie do rozważenia przez Strony. Strony mogą zaakceptować lub odrzucić proponowane rozwiązanie lub uzgodnić inne rozwiązanie. Mediator nie doradza ani nie wyraża uwag w sprawie zgodności środka, którego dotyczy spór, z niniejszym tytułem.
4. Postępowanie mediacyjne przeprowadza się na terytorium Strony, do której zwrócono się z wnioskiem, lub w dowolnym innym miejscu lub w dowolny inny sposób za porozumieniem Stron.
5. Strony dokładają starań, aby osiągnąć wspólnie uzgodnione rozwiązanie w ciągu 60 dni od dnia wyznaczenia mediatora. Do czasu uzgodnienia ostatecznego rozwiązania Strony mogą rozważyć ewentualne rozwiązania tymczasowe, w szczególności w przypadku, gdy środek dotyczy łatwo psujących się towarów lub towarów lub usług sezonowych.
6. Wspólnie uzgodnione rozwiązanie może zostać przyjęte w drodze decyzji Komitetu Współpracy. Każda ze Stron może uzależnić wspólnie uzgodnione rozwiązanie od zakończenia niezbędnych procedur wewnętrznych. Wspólnie uzgodnione rozwiązania są podawane do wiadomości publicznej. Wersja dostępna dla ludności nie zawiera informacji wskazanych przez Stronę jako poufne.

7. Na wniosek którejkolwiek ze Stron mediator przedstawia Stronom projekt sprawozdania merytorycznego przedstawiający:

- a) krótkie podsumowanie dotyczące środka, którego dotyczy spór;
- b) zastosowane procedury; oraz
- c) w stosownych przypadkach – wszelkie wspólnie uzgodnione rozwiązania, w tym możliwe rozwiązania tymczasowe.

8. Mediator daje Stronom 15 dni na przedstawienie uwag do projektu sprawozdania merytorycznego. Po rozpatrzeniu uwag przedstawionych przez Strony mediator przekazuje im w ciągu 15 dni ostateczne sprawozdanie merytoryczne. Ostateczne sprawozdanie merytoryczne nie zawiera wykładni niniejszego tytułu.

9. Postępowanie kończy się:

- a) przyjęciem przez Strony wspólnie uzgodnionego rozwiązania – z dniem jego przyjęcia;
- b) obopólnym porozumieniem Stron na jakimkolwiek etapie postępowania – z dniem zawarcia takiego porozumienia;
- c) wydaniem przez mediatora po konsultacji ze Stronami pisemnego oświadczenia stwierdzającego, że dalsze próby mediacji byłyby bezskuteczne – z dniem wydania takiego oświadczenia; lub
- d) wydaniem przez Stronę pisemnego oświadczenia po przeanalizowaniu wzajemnie uzgodnionych rozwiązań w ramach postępowania mediacyjnego oraz po rozważeniu wszelkich porad i rozwiązań proponowanych przez mediatora – z dniem wydania takiego oświadczenia.

ARTYKUŁ 267

Poufność

O ile Strony nie postanowią inaczej, wszystkie etapy postępowania mediacyjnego, w tym wszelkie porady lub zaproponowane rozwiązanie, są poufne. Każda ze Stron może podać do wiadomości publicznej informację o toczącej się mediacji.

ARTYKUŁ 268

Związek z procedurami rozstrzygania sporów

1. Postępowanie mediacyjne pozostaje bez uszczerbku dla praw i obowiązków Stron wynikających z sekcji 2 i 3 lub z procedur rozstrzygania sporów lub z wszelkich innych umów międzynarodowych.
2. W ramach innych procedur rozstrzygania sporów na mocy niniejszego tytułu lub jakiegokolwiek innej umowy międzynarodowej Strona nie może opierać się na następujących kwestiach ani przedstawiać ich jako dowód, a kwestie te nie są brane pod uwagę przez zespół orzekający:
 - a) stanowiska zajęte przez drugą Stronę w ramach postępowania mediacyjnego lub informacje zgromadzone wyłącznie zgodnie z art. 266 ust. 2;
 - b) fakt, że druga Strona wykazała gotowość do akceptacji rozwiązania dotyczącego środka objętego mediacją; lub
 - c) porady udzielone lub propozycje złożone przez mediatora.

3. O ile Strony nie postanowią inaczej, mediator nie może być członkiem zespołu orzekającego w procedurach rozstrzygania sporów na mocy niniejszego tytułu lub innej umowy międzynarodowej obejmującej ten sam przedmiot, w sprawie którego był on mediatorem.

SEKCJA 5

POSTANOWIENIA WSPÓLNE

ARTYKUŁ 269

Wspólnie uzgodnione rozwiązanie

1. Strony mogą w dowolnym czasie wypracować wspólnie uzgodnione rozwiązanie w odniesieniu do wszelkich sporów, o których mowa w art. 239.
2. Jeżeli wspólnie uzgodnione rozwiązanie zostanie wypracowane w ramach postępowania przed zespołem orzekającym lub postępowania mediacyjnego, Strony wspólnie powiadamiają o takim rozwiązaniu, w zależności od przypadku, przewodniczącego zespołu orzekającego lub mediatora. Po takim powiadomieniu postępowanie przed zespołem orzekającym lub postępowanie mediacyjne zostaje zakończone.
3. Każda ze Stron podejmuje wszelkie środki niezbędne do wdrożenia wspólnie uzgodnionego rozwiązania w uzgodnionym terminie.
4. Nie później niż z upływem uzgodnionego terminu Strona wdrażająca informuje drugą Stronę na piśmie o wszelkich środkach podjętych w celu wdrożenia wspólnie uzgodnionego rozwiązania.

ARTYKUŁ 270

Terminy

1. Wszystkie terminy określone w niniejszym rozdziale liczy się w dniach kalendarzowych od dnia następującego po czynności, do której się odnoszą.
2. Każdy termin określony w niniejszym rozdziale może zostać zmieniony za wspólnym porozumieniem Stron.
3. W odniesieniu do sekcji 3 zespół orzekający może w dowolnym czasie zaproponować Stronom zmianę któregośkolwiek z terminów określonych w niniejszym rozdziale, podając uzasadnienie tej propozycji.

ARTYKUŁ 271

Koszty

1. Każda ze Stron pokrywa swoje własne wydatki wynikające z udziału w postępowaniu przed zespołem orzekającym lub w postępowaniu mediacyjnym.
2. Strony dzielą między siebie i na równych zasadach wydatki wynikające z kwestii organizacyjnych, w tym koszty wynagrodzenia i wydatki członków zespołu orzekającego i mediatorów.
3. Komitet Współpracy może przyjąć decyzję określającą parametry lub inne szczegóły dotyczące wynagrodzenia i zwrotu wydatków członków zespołu orzekającego i mediatorów, w tym wszelkich kosztów powiązanych, które mogłyby zostać poniesione w trakcie postępowania. Do czasu podjęcia takiej decyzji wynagrodzenie i zwrot wydatków członków zespołu orzekającego i mediatorów oraz wszelkich powiązanych kosztów ustala się zgodnie z pkt 10 załącznika 14-A.

ARTYKUŁ 272

Zmiany załączników

Komitet Współpracy może wprowadzić zmiany do załączników 14-A i 14-B.

ROZDZIAŁ 15

WYJĄTKI

ARTYKUŁ 273

Wyjątki o charakterze ogólnym

1. Do celów rozdziałów 2, 4, 8 i 12 włącza się do niniejszej Umowy art. XX GATT 1994 oraz uwagi i postanowienia uzupełniające do niego, postanawiając, że stanowią one jej część, z uwzględnieniem niezbędnych zmian.
2. Z zastrzeżeniem wymogu, zgodnie z którym takie środki nie mogą być stosowane w sposób, który stanowiłby środek arbitralnej lub nieuzasadnionej dyskryminacji między Stronami, w przypadku gdy obowiązują podobne warunki lub ukryte ograniczenia dla inwestycji lub handlu usługami, żadne z postanowień rozdziału 8 i 12 nie może być interpretowane jako zapobiegające przyjmowaniu lub egzekwowaniu przez którąkolwiek ze Stron środków niezbędnych do:
 - a) ochrony bezpieczeństwa publicznego lub moralności publicznej bądź do utrzymania porządku publicznego¹;

¹ Na wyjątki dotyczące bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego można powoływać się jedynie w przypadku wystąpienia rzeczywistego i wystarczająco poważnego zagrożenia dla podstawowych interesów społeczeństwa.

- b) ochrony życia lub zdrowia ludzi, zwierząt lub roślin;
- c) zapewnienia przestrzegania przepisów ustawowych lub wykonawczych, które nie są sprzeczne z niniejszą Umową, w tym odnoszących się do:
 - (i) zapobiegania wprowadzającym w błąd i oszukańczym praktykom;
 - (ii) skutków niewykonania umów;
 - (iii) ochrony życia prywatnego osób fizycznych w zakresie przetwarzania i rozpowszechniania danych osobowych oraz ochrony poufności ich osobistych akt i rachunków oraz
 - (iv) bezpieczeństwa.

3. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Strony zgadzają się w odniesieniu do stosowania ust. 1 i 2, że:

- a) środki, o których mowa w art. XX lit. b) GATT 1994 oraz w ust. 2 lit. b) niniejszego artykułu, obejmują środki ochrony środowiska, które są niezbędne do ochrony życia i zdrowia ludzi, zwierząt lub roślin;
- b) art. XX lit. g) GATT 1994 ma zastosowanie do środków służących zachowaniu wyczerpywalnych żywych i nieożywionych zasobów naturalnych; oraz
- c) środki wprowadzone w celu wykonania wielostronnych umów środowiskowych mogą być uzasadnione na podstawie art. XX lit. b) lub g) GATT 1994 lub ust. 2 lit. b) niniejszego artykułu.

4. Zanim Strona podejmie jakiegokolwiek środki przewidziane w art. XX lit. i) oraz j) GATT 1994, przekazuje drugiej Stronie wszystkie odpowiednie informacje w celu znalezienia rozwiązania możliwego do przyjęcia przez obydwie Strony. Jeżeli w ciągu 30 dni od przekazania takich informacji nie zostanie osiągnięte porozumienie, Strona zamierzająca wprowadzić środki może je zastosować. W przypadku wystąpienia wyjątkowych i krytycznych okoliczności wymagających natychmiastowego działania, które uniemożliwiają wcześniejsze przekazanie informacji lub zbadanie sprawy, Strona zamierzająca wprowadzić takie środki może niezwłocznie zastosować środki zabezpieczające niezbędne do zaradzenia sytuacji. Strona ta powiadamia o tym niezwłocznie drugą Stronę.

ARTYKUŁ 274

Podatki

1. Żadne z postanowień niniejszego tytułu nie może wpływać na prawa i obowiązki Unii Europejskiej lub państw członkowskich ani Republiki Uzbekistanu wynikające z jakichkolwiek międzynarodowych konwencji podatkowych. W przypadku rozbieżności między niniejszą Umową a jakąkolwiek międzynarodową konwencją podatkową pierwszeństwo w zakresie dotyczącym tej rozbieżności mają postanowienia danej międzynarodowej konwencji podatkowej.
2. Art. 33 i 194 niniejszej Umowy nie mają zastosowania do korzyści przyznanej przez Stronę na podstawie międzynarodowej konwencji podatkowej.

3. Z zastrzeżeniem wymogu, aby środków takich nie stosowano w sposób stanowiący arbitralną lub nieuzasadnioną dyskryminację między Stronami, jeżeli na ich terytorium panują podobne warunki, lub ukryte ograniczenie w handlu i inwestycjach, żadne z postanowień niniejszego tytułu nie może być interpretowane jako uniemożliwiające przyjęcie, utrzymanie lub egzekwowanie przez Stronę jakiegokolwiek środka mającego na celu zapewnienie sprawiedliwego lub skutecznego nakładania lub poboru podatków bezpośrednich, które:

- a) rozróżnia podatników, którzy nie są w takiej samej sytuacji, w szczególności ze względu na ich miejsce rezydencji lub miejsce, w którym inwestują kapitał; lub
- b) ma na celu zapobieganie unikaniu opodatkowania lub uchylaniu się od niego zgodnie z wszelkimi międzynarodowymi konwencjami podatkowymi lub wewnętrznym prawodawstwem podatkowym.

4. Do celów niniejszego artykułu:

- a) „rezydencja” oznacza rezydencję podatkową; oraz
- b) „międzynarodowa konwencja podatkowa” oznacza konwencję w sprawie unikania podwójnego opodatkowania lub jakąkolwiek inną umowę międzynarodową lub jakiekolwiek inne porozumienie międzynarodowe dotyczące całkowicie lub głównie opodatkowania, których Unia Europejska lub państwa członkowskie lub Republika Uzbekistanu są stronami.

ARTYKUŁ 275

Ujawnianie informacji

1. Żadne z postanowień niniejszego tytułu nie może być interpretowane jako wymagające od Strony udostępnienia informacji poufnych, których ujawnienie utrudniłoby egzekwowanie prawa lub w inny sposób byłoby sprzeczne z interesem publicznym, lub które zaszkodziłyby uzasadnionym interesom handlowym poszczególnych przedsiębiorstw, państwowych lub prywatnych, z wyjątkiem sytuacji, w których zespół orzekający wymaga takich informacji poufnych na potrzeby postępowania w sprawie rozstrzygnięcia sporu na podstawie rozdziału 14. W takich przypadkach postępowanie z informacjami poufnymi regulują odpowiednie postanowienia rozdziału 14.
2. W przypadku gdy Strona przedkłada drugiej Stronie informacje, które są uważane za poufne zgodnie z jej prawem, w tym za pośrednictwem organów ustanowionych na podstawie niniejszej Umowy, druga Strona traktuje te informacje jako poufne, o ile Strona przedkładająca informacje nie postanowi inaczej.

ARTYKUŁ 276

Zwolnienia WTO

Jeżeli obowiązek określony w niniejszym tytule jest zasadniczo równoważny obowiązkowi zawartemu w porozumieniu WTO, wszelkie środki wprowadzone zgodnie ze zwolnieniem przyjętym na podstawie art. IX porozumienia WTO uznaje się za zgodne z zasadniczo równoważnym postanowieniem niniejszej Umowy,

TYTUŁ V

WSPÓŁPRACA W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

ARTYKUŁ 277

Ogólne cele współpracy w zakresie dialogu gospodarczego

1. Strony współpracują na rzecz reform gospodarczych poprzez dążenie do lepszego wspólnego zrozumienia sytuacji gospodarczej w Republice Uzbekistanu i Unii Europejskiej oraz formułowania i realizacji polityki gospodarczej.
2. Republika Uzbekistanu podejmuje dalsze działania na rzecz rozwijania dobrze funkcjonującej i zrównoważonej gospodarki rynkowej, w tym poprawy klimatu inwestycyjnego oraz większego włączenia sektora prywatnego. Strony współpracują na rzecz zapewnienia solidnej polityki makroekonomicznej oraz zarządzania finansami publicznymi zgodnych z podstawowymi zasadami skuteczności, przejrzystości i rozliczalności.

Ogólne zasady współpracy w zakresie dialogu gospodarczego

Strony:

- a) wymieniają się doświadczeniem i najlepszymi praktykami dotyczącymi strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju, w tym propagowania praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych;
- b) wymieniają informacje na temat tendencji makroekonomicznych i polityki makroekonomicznej, a także reform strukturalnych;
- c) wymieniają się wiedzą fachową i najlepszymi praktykami w dziedzinach takich jak finanse publiczne, ramy polityki pieniężnej i kursowej, polityka sektora finansowego i statystyka gospodarcza;
- d) wymieniają się informacjami i doświadczeniami dotyczącymi regionalnej integracji gospodarczej, w tym funkcjonowania europejskiej unii gospodarczej i walutowej; oraz
- e) dokonują przeglądów stanu współpracy dwustronnej w dziedzinie gospodarki, finansów i statystyki.

Zarządzanie finansami publicznymi, publiczna kontrola zewnętrzna
i wewnętrzna kontrola finansowa

Strony współpracują w obszarach solidnych systemów zarządzania finansami publicznymi, a także publicznej kontroli zewnętrznej i wewnętrznej kontroli finansowej w następujących celach:

- a) dalsze wzmocnienie Izby Obrachunkowej jako najwyższej instytucji publicznej Republiki Uzbekistanu w zakresie kontroli zewnętrznej i wewnętrznej kontroli finansowej pod względem jej niezależności finansowej, organizacyjnej i operacyjnej oraz budowania zdolności zgodnie z uznanymi na szczeblu międzynarodowym standardami kontroli zewnętrznej (INTOSAI);
- b) wspieranie centralnej jednostki harmonizacji (departament metodologii budżetowej, wykonania budżetu, kontroli finansowej i audytu wewnętrznego) w celu dalszego rozwoju publicznej wewnętrznej kontroli finansowej Republiki Uzbekistanu oraz wzmocnienia kompetencji i statusu tej jednostki;
- c) dalszy rozwój i wdrażanie systemu publicznej wewnętrznej kontroli finansowej opartego na zasadzie odpowiedzialności kierowniczej, obejmującego funkcjonalnie niezależną funkcję audytu wewnętrznego dla całego sektora publicznego, poprzez harmonizację z ogólnie przyjętymi międzynarodowymi standardami i metodami oraz z dobrymi praktykami Unii Europejskiej;
- d) opracowanie odpowiedniego systemu kontroli finansowej w celu uzupełnienia (ale nie powielania) funkcji audytu wewnętrznego;
- e) skuteczna współpraca i koordynacja między podmiotami zaangażowanymi w zarządzanie finansowe i kontrolę oraz audyt a podmiotami odpowiedzialnymi za budżet, skarb państwa i rachunkowość, w celu stymulowania rozwoju sprawowania rządów oraz

- f) wymiana informacji, doświadczeń i dobrych praktyk w dziedzinie zarządzania finansami publicznymi, publicznej kontroli zewnętrznej i wewnętrznej kontroli finansowej.

ARTYKUŁ 280

Dobre zarządzanie w kwestiach podatkowych

Strony zobowiązują się wdrożyć zasady dobrego zarządzania w kwestiach podatkowych, w tym międzynarodowe standardy dotyczące przejrzystości i wymiany informacji, uczciwego opodatkowania, oraz minimalne standardy przeciwdziałania erozji bazy podatkowej i przenoszeniu zysków. Strony promują dobre zarządzanie w kwestiach podatkowych, usprawniają współpracę międzynarodową w kwestiach podatkowych i ułatwiają pobór legalnych dochodów podatkowych.

ARTYKUŁ 281

Statystyka

1. Strony promują europejskie i międzynarodowe normy oraz harmonizację metod i praktyk statystycznych, w tym gromadzenia i rozpowszechniania danych statystycznych przez zawodowo niezależny, stabilny i sprawnie działający krajowy system statystyczny.
2. Współpraca w dziedzinie statystyki skupia się na wymianie wiedzy i wspiera dobre praktyki i poszanowanie Podstawowych zasad statystyki oficjalnej ONZ oraz zmienionego Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych, przyjętego przez Komitet ds. Europejskiego Systemu Statystycznego w dniu 16 listopada 2017 r.

ARTYKUŁ 282

Łączność

Strony promują zrównoważoną łączność w regionie i poza nim. W tym celu Strony współpracują w kwestiach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w celu wspierania inicjatyw dotyczących łączności, które mają zrównoważony charakter pod względem gospodarczym, podatkowym, środowiskowym i społecznymi w perspektywie długoterminowej oraz są zgodne z międzynarodowymi zasadami i regulacjami.

ARTYKUŁ 283

Ogólne cele współpracy w dziedzinie energii

1. Strony współpracują w kwestiach energetycznych i nad rozwojem wymaganych ram prawnych, mając na celu promowanie wdrażania i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej i bezpieczeństwa energetycznego.
2. Współpraca opiera się na kompleksowym partnerstwie i uwzględnia wspólny interes, wzajemność, przejrzystość i przewidywalność zgodnie z zasadami gospodarki rynkowej i Traktatu karty energetycznej. Współpraca ma również na celu promowanie regionalnej współpracy w dziedzinie energii ze szczególnym uwzględnieniem wzajemnej integracji państw Azji Środkowej oraz ich integracji z międzynarodowymi rynkami i korytarzami transportowymi.

Współpraca w sektorze energetycznym

Współpraca w sektorze energetycznym obejmuje między innymi następujące obszary:

- a) zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, poprawa efektywności energetycznej i bezpieczeństwa energetycznego w szczególności niezawodności, bezpieczeństwa i zrównoważonego charakteru dostaw energii, w tym zapewnienie bezpieczeństwa instalacji energetycznych i zwiększenie efektywności energetycznej mocy wytwórczych dzięki propagowaniu regionalnej współpracy w dziedzinie energii, w tym ustanowieniu regionalnych rynków energii i ułatwianiu handlu energią i wymiany energii wewnątrz regionu i między regionami;
- b) wdrażanie strategii i polityki energetycznej, omawianie perspektyw i scenariuszy, w tym międzynarodowych warunków rynkowych dla produktów energetycznych, a także doskonalenie systemu statystycznego w sektorze energetycznym;
- c) tworzenie atrakcyjnego i stabilnego klimatu inwestycyjnego i wspieranie wzajemnych inwestycji w obszarze energii na niedyskryminacyjnych i przejrzystych zasadach;
- d) skuteczne kontakty z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju oraz innymi właściwymi międzynarodowymi instytucjami finansowymi i instrumentami w dziedzinie energii;
- e) wymiany naukowe i techniczne sprzyjające rozwojowi technologii energetycznych, ze szczególnym uwzględnieniem technologii energooszczędnych i ekologicznych; oraz
- f) współpraca w ramach wielostronnych forów energetycznych, inicjatyw i instytucji oraz

- g) wymiana wiedzy i doświadczeń, a także transfer technologii w zakresie innowacji, w tym w dziedzinach zarządzania i technologii energetycznych oraz cyfryzacji w przemyśle energetycznym, w tym automatyzacji monitorowania zużycia i minimalizacji strat.

ARTYKUŁ 285

Odnawialne źródła energii

Współpraca prowadzona jest między innymi poprzez:

- a) wprowadzanie i rozwój odnawialnych źródeł energii w sposób solidny pod względem gospodarczym i ekologicznym, w tym współpracę dotyczącą kwestii regulacyjnych, certyfikacji, normalizacji, a także rozwoju technologicznego;
- b) ułatwianie wymiany między instytucjami, laboratoriami i podmiotami sektora prywatnego Stron celem wdrożenia najlepszych praktyk na rzecz budowania energii przyszłości i zielonej gospodarki; oraz
- c) prowadzenie wspólnych seminariów, konferencji i szkoleń oraz wymianę informacji naukowych i praktycznych oraz otwartych danych statystycznych, a także informacji o rozwoju odnawialnych źródeł energii.

Efektywność energetyczna i oszczędność energii

Współpraca w zakresie propagowania efektywności energetycznej i oszczędności energii, w tym w sektorze węglowym, przy spalaniu gazu w pochodniach (i wykorzystania związanego z tym gazu), w budynkach, urządzeniach i transporcie, prowadzona jest między innymi w drodze:

- a) wymiany informacji na temat polityki dotyczącej efektywności energetycznej oraz ram prawnych i regulacyjnych, a także planów działania;
- b) ułatwiania wymiany doświadczeń i wiedzy fachowej w obszarze efektywności energetycznej i oszczędności energii;
- c) inicjowania i wdrażania projektów, w tym projektów demonstracyjnych, na rzecz wprowadzania innowacyjnych technologii i rozwiązań w dziedzinie efektywności energetycznej i oszczędności energii; oraz
- d) programów szkoleniowych i kursów szkoleniowych w dziedzinie efektywności energetycznej na potrzeby osiągnięcia celów niniejszego artykułu.

Energia i energia elektryczna z węglowodorów

Współpraca w sektorze energii z węglowodorów obejmuje następujące obszary:

- a) modernizację i ulepszanie istniejącej oraz rozwijanie nowej infrastruktury energetycznej będącej przedmiotem wspólnego zainteresowania zgodnie z zasadami rynkowymi, w tym również infrastruktury ukierunkowanej na zdywersyfikowanie źródeł energii, dostawców i szlaków transportowych oraz metod transportu, tworzenie nowych mocy wytwórczych, a także zapewnienie integralności, wydajności i bezpieczeństwa infrastruktury energetycznej, w tym infrastruktury energii elektrycznej;
- b) rozwój konkurencyjnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych rynków energii zgodnie z najlepszymi praktykami, w drodze reform regulacyjnych;
- c) wzmocnienie i utrwalenie długoterminowej stabilności i bezpieczeństwa handlu energią, w tym zapewnienie przewidywalności i stabilności zapotrzebowania na energię, w sposób niedyskryminujący, przy ograniczeniu wpływu na środowisko oraz zagrożeń;
- d) promowanie wysokiego poziomu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w sektorze energetycznym, w tym wydobywania, rafinacji, transportu, dystrybucji i zużycia; oraz
- e) wzmacnianie bezpieczeństwa działań z zakresu poszukiwania i produkcji węglowodoru, w drodze wymiany doświadczeń dotyczących zapobiegania wypadkom, analiz powypadkowych, polityki reagowania i stosowania środków zaradczych, a także wymiany najlepszych praktyk dotyczących odpowiedzialności i praktyk prawnych w sytuacji katastrofy.

ARTYKUŁ 288

Ogólne cele współpracy w dziedzinie transportu

Strony prowadzą współpracę w dziedzinie transportu, której cele są następujące:

- a) propagowanie komplementarności między sektorami transportu obu Stron;
- b) wzmacnianie łączności ich sieci transportowych oraz połączeń między ich terytoriami;
- c) propagowanie poprawy infrastruktury transportowej i interoperacyjności;
- d) propagowanie efektywnego i bezpiecznego funkcjonowania transportu i systemów transportu;
- e) poprawa poziomu bezpieczeństwa transportu;
- f) rozwój systemów zrównoważonego transportu z uwzględnieniem ich aspektów gospodarczych, fiskalnych, środowiskowych i społecznych; oraz
- g) poprawę przepływu pasażerów i towarów, zwiększenie płynności przepływów transportowych poprzez likwidację przeszkód administracyjnych, technicznych i innych oraz dążenie do ściślejszej integracji rynkowej.

ARTYKUŁ 289

Współpraca w dziedzinie transportu

Współpraca w dziedzinie transportu obejmuje między innymi:

- a) wymianę najlepszych praktyk dotyczących polityki transportowej;
- b) wymianę informacji i wspólne działania na poziomie regionalnym i międzynarodowym, w tym wykonywanie umów i konwencji międzynarodowych, których Strony są stronami;
- c) wymianę doświadczeń dotyczących zielonych technologii dla systemów transportu, obejmującą wprowadzanie transportu ekologicznego;
- d) wymianę doświadczeń dotyczących cyfryzacji systemu transportowego i logistycznego, a także wprowadzania standardów i technologii interoperacyjnych przy projektowaniu, budowie i odbudowie infrastruktury transportowej;
- e) pomoc w związku z przystąpieniem Republiki Uzbekistanu do wielostronnych umów i konwencji międzynarodowych w ramach Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ (EKG ONZ), które regulują transport międzynarodowy oraz
- f) ułatwienie mobilności kierowców pojazdów silnikowych obu Stron wykonujących międzynarodowe przewozy drogowe zgodnie z obowiązującymi przepisami.

ARTYKUŁ 290

Ogólne cele współpracy w dziedzinie środowiska

Strony rozwijają i wzmacniają współpracę w kwestiach dotyczących środowiska, przyczyniając się w ten sposób do zrównoważonego rozwoju i dobrych rządów w zakresie ochrony środowiska.

ARTYKUŁ 291

Współpraca w dziedzinie ochrony środowiska

1. Współpraca ma na celu zachowanie, ochronę, poprawę i przywracanie jakości środowiska, ochronę zdrowia ludzi, racjonalne i zrównoważone korzystanie z zasobów naturalnych oraz propagowanie środków na poziomie międzynarodowym służących rozwiązywaniu regionalnych i globalnych problemów dotyczących środowiska, między innymi w następujących dziedzinach:
 - a) zarządzanie środowiskiem i kwestie horyzontalne, w tym planowanie strategiczne, ocena oddziaływania na środowisko i strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, kształcenie i szkolenie, system monitorowania i informacji o środowisku, kontrole i egzekwowanie przepisów, odpowiedzialność za szkody w środowisku, zwalczanie przestępstw przeciwko środowisku, remediacja środowiska, współpraca transgraniczna, udział społeczeństwa i publiczny dostęp do informacji o środowisku, procesy decyzyjne oraz skuteczne procedury kontroli administracyjnej i sądowej;
 - b) przeciwdziałanie skutkom wysychania Morza Aralskiego dla środowiska, w tym poprzez wspieranie działań regionalnych;

- c) rozwój systemu monitorowania środowiska;
- d) ekologizacja miast;
- e) jakość powietrza;
- f) jakość wód i gospodarka zasobami wodnymi, w tym zarządzanie ryzykiem powodziowym, niedobór wody i susze;
- g) gospodarowanie zasobami i odpadami;
- h) zasobooszczędność, gospodarka zielona i gospodarka o obiegu zamkniętym;
- i) ochrona przyrody, w tym leśnictwo, wyznaczenie sieci obszarów chronionych i ochrona różnorodności biologicznej;
- j) zanieczyszczenia przemysłowe i zagrożenia przemysłowe oraz
- k) zarządzanie chemikaliami.

2. Współpraca ma na celu również uwzględnianie kwestii środowiska w obszarach polityki niezwiązanych z polityką ochrony środowiska, aby przyczynić się do wdrażania Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.

ARTYKUŁ 292

Uwzględnianie kwestii środowiska w innych sektorach

1. Strony intensyfikują współpracę na szczeblu regionalnym oraz w odniesieniu do wdrażania odpowiednich wielostronnych umów środowiskowych.
2. Strony dzielą się doświadczeniem w zakresie propagowania uwzględniania kwestii środowiska w innych sektorach, między innymi wymieniając się najlepszymi praktykami, rozwijając wiedzę i kompetencje, prowadząc edukację ekologiczną i zwiększając świadomość w obszarach, o których mowa w niniejszym rozdziale.
3. Strony wspierają nawiązanie i rozwój współpracy między instytucjami naukowymi prowadzącymi działalność w dziedzinie środowiska, a w szczególności promują zasady gospodarki o obiegu zamkniętym, jak również racjonalne i zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych.

ARTYKUŁ 293

Ogólne cele współpracy w dziedzinie zmiany klimatu

Strony rozwijają i wzmacniają współpracę w zakresie zwalczania skutków zmiany klimatu i przystosowania się do niej, aby przyczynić się do osiągnięcia celów porozumienia klimatycznego z Paryża. Współpraca uwzględnia interesy każdej ze Stron na zasadach równości i wzajemnej korzyści, jak również wzajemne zależności między dwustronnymi i wielostronnymi zobowiązaniami w tym obszarze.

Współpraca w dziedzinie zmiany klimatu na poziomie wewnętrznym, regionalnym
i międzynarodowym

Współpraca ma na celu promowanie wprowadzania środków na poziomie wewnętrznym, regionalnym i międzynarodowym, w tym w odniesieniu do:

- a) łagodzenia zmiany klimatu;
- b) przystosowania się do zmiany klimatu;
- c) zapobiegania negatywnym skutkom zmiany klimatu, minimalizowania ich i przeciwdziałania im;
- d) mechanizmów rynkowych i nierynkowych służących przeciwdziałaniu zmianie klimatu;
- e) propagowania nowych, innowacyjnych, bezpiecznych i trwałych technologii niskoemisyjnych i adaptacyjnych;
- f) wdrażania porozumienia klimatycznego z Paryża;
- g) uwzględniania kwestii klimatu w polityce ogólnej i sektorowej; oraz
- h) podnoszenia świadomości, kształcenia i szkolenia.

Współpraca w zakresie zmiany klimatu

1. Strony między innymi:
 - a) wymieniają się informacjami i wiedzą fachową;
 - b) prowadzą wspólne działania badawcze oraz wymianę informacji dotyczących czystszych i racjonalnych ekologicznie technologii; oraz
 - c) prowadzą wspólne działania na poziomie regionalnym i międzynarodowym, w tym w odniesieniu do wielostronnych umów środowiskowych ratyfikowanych przez Strony, takich jak Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z 1992 r. i porozumienie klimatyczne z Paryża.
2. Współpraca obejmuje między innymi:
 - a) środki zwiększające zdolność do podejmowania skutecznych działań w dziedzinie klimatu;
 - b) opracowanie długoterminowych strategii rozwoju niskoemisyjnego i planów działania;
 - c) opracowanie oceny ryzyka związanego z klimatem i narażenia na to ryzyko;
 - d) rozwój wiedzy i zdolności administracyjnych w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków;

- e) określenie i opracowanie priorytetów i środków przystosowawczych, w tym środków mających na celu włączenie zmiany klimatu do działań, planów, polityk i programowania na rzecz rozwoju;
 - f) wdrożenie długoterminowych środków mających na celu łagodzenie zmiany klimatu poprzez redukcję emisji gazów cieplarnianych;
 - g) związane z klimatem środki zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, zarządzania i gotowości na wypadek sytuacji wyjątkowej;
 - h) środki przygotowujące do handlu uprawnieniami do emisji dwutlenku węgla w ramach porozumienia klimatycznego z Paryża;
 - i) środki wspierające transfer technologii;
 - j) środki służące uwzględnianiu kwestii klimatu w politykach sektorowych oraz
 - k) środki związane z substancjami zubożającymi warstwę ozonową i gazami fluorowanymi.
3. Strony promują współpracę międzyregionalną i wewnątrzregionalną.

ARTYKUŁ 296

Ogólne cele współpracy w dziedzinie polityki w zakresie przemysłu i przedsiębiorstw

Strony dążą do rozwijania i wzmacniania współpracy w dziedzinie polityki w zakresie przemysłu i przedsiębiorstw, poprawiając tym samym otoczenie biznesu dla wszystkich podmiotów gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP.

Współpraca w dziedzinie polityki w zakresie przemysłu i przedsiębiorstw

Współpraca w dziedzinie polityki w zakresie przemysłu i przedsiębiorstw obejmuje:

- a) wymianę informacji i najlepszych praktyk na rzecz wspierania przedsiębiorczości i polityki rozwoju MŚP;
- b) wymianę informacji i dobrych praktyk dotyczących wydajności i efektywnego użytkowania zasobów, w tym dotyczących zmniejszenia zużycia energii i czystszych technologii produkcji;
- c) wymianę informacji i dobrych praktyk na rzecz zwiększania odpowiedzialności społecznej biznesu i przemysłu w dziedzinie zrównoważonego rozwoju i poszanowania praw człowieka;
- d) publiczne środki wspierające sektory przemysłu w oparciu o wymogi WTO i inne przepisy międzynarodowe, mające zastosowanie do Stron;
- e) wymianę informacji i dobrych praktyk w celu zachęcenia do opracowania polityki innowacji przez komercyjne wykorzystywanie wyników prac badawczo-rozwojowych (co obejmuje instrumenty wsparcia dla nowych przedsiębiorstw technologicznych), rozwój klastrów i dostęp do finansowania;
- f) propagowanie inicjatyw biznesowych i współpracy przemysłowej między przedsiębiorstwami Unii Europejskiej i Republiki Uzbekistanu;

- g) propagowanie środowiska przyjaznego dla biznesu, mając na uwadze zwiększenie potencjału wzrostu oraz możliwości handlowych i inwestycyjnych oraz
- h) nawiązywanie bliskich kontaktów między przedsiębiorcami Stron oraz organizowanie podróży służbowych, organizowanie forów biznesowych, prezentacji i okrągłych stołów, udział w wystawach i targach w Unii Europejskiej i Republice Uzbekistanu.

ARTYKUŁ 298

Prawo spółek

1. Strony uznają znaczenie istnienia skutecznego zbioru przepisów i praktyk w obszarze prawa spółek i ładu korporacyjnego, a także w dziedzinach rachunkowości i audytu dla w pełni funkcjonującej gospodarki rynkowej o przewidywanym i przejrzystym otoczeniu biznesu; podkreślają także znaczenie wspierania zbieżności przepisów w tych dziedzinach.
2. Strony współpracują w następujących obszarach:
 - a) wymiana najlepszych praktyk w celu zapewnienia dostępności i dostępu do informacji dotyczących organizacji i reprezentacji zarejestrowanych przedsiębiorstw w sposób przejrzysty i łatwo dostępny;
 - b) dalsze rozwijanie polityki ładu korporacyjnego w zgodzie z międzynarodowymi standardami, zwłaszcza standardami OECD;
 - c) dalsze wdrażanie i spójne stosowanie międzynarodowych standardów sprawozdawczości finansowej na potrzeby skonsolidowanych sprawozdań finansowych spółek giełdowych;

- d) zasady rachunkowości i sprawozdawczości finansowej, w tym w odniesieniu do MŚP;
- e) regulacja i nadzór nad działalnością zawodową audytorów oraz
- f) międzynarodowe standardy rewizji finansowej oraz kodeks etyczny Międzynarodowej Federacji Księgowych w celu podniesienia poziomu profesjonalizmu audytorów w drodze przestrzegania standardów i norm etycznych przez organizacje zawodowe, organizacje zajmujące się audytem oraz audytorów.

ARTYKUŁ 299

Bankowość, ubezpieczenia i inne usługi finansowe

1. Strony uznają znaczenie skutecznego ustawodawstwa i praktyk w dziedzinie usług finansowych i mogą współpracować, mając na celu:
 - a) poprawę regulacji w zakresie usług finansowych;
 - b) zapewnienie skutecznej i odpowiedniej ochrony praw inwestorów i konsumentów usług finansowych, zwłaszcza w kontekście rozwoju rynków papierów wartościowych;
 - c) propagowanie współpracy między różnymi podmiotami działającymi w ramach systemu finansowego, w tym organami regulacji i nadzoru oraz
 - d) propagowanie niezależnego i skutecznego nadzoru.

2. Strony promują dążenie do zbieżności przepisów z uznanymi normami międzynarodowymi w zakresie solidnych systemów finansowych.

ARTYKUŁ 300

Ogólne cele współpracy w dziedzinie gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego

Strony promują współpracę w zakresie rozwoju gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego przynoszącą korzyści obywatelom i przedsiębiorstwom dzięki powszechnej dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych („ICT”) oraz dzięki lepszej jakości e-usług w przystępnych cenach, w szczególności w obszarach handlu, zdrowia i kształcenia, a także sprawowania rządów i ogólnej administracji. Współpraca ta ma na celu wspieranie rozwoju konkurencji na rynkach ICT oraz otwartości tych rynków i zachęcanie do podejmowania inwestycji w tym sektorze.

ARTYKUŁ 301

Ogólna współpraca w dziedzinie gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego

Współpraca obejmuje między innymi następujące zagadnienia:

- a) wymianę informacji i najlepszych praktyk w zakresie wdrażania krajowych strategii cyfrowych w obszarach technologii informacyjnych, telekomunikacji, administracji elektronicznej i gospodarki cyfrowej, w tym między innymi inicjatyw mających na celu propagowanie dostępu szerokopasmowego, poprawę przepisów dotyczących transgranicznego przekazywania danych i bezpieczeństwa sieci i rozwój elektronicznych usług publicznych oraz

- b) wymianę informacji, najlepszych praktyk i doświadczeń, aby wspierać tworzenie wszechstronnych ram regulacyjnych dla łączności elektronicznej, obejmujących również krajowe niezależne organy regulacyjne, przyczyniać się do lepszego wykorzystania dostępnych zasobów widma i propagować interoperacyjność infrastruktury łączności elektronicznej między Stronami.

ARTYKUŁ 302

Współpraca między organami regulacyjnymi w dziedzinie gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego

Strony promują współpracę między organami regulacyjnymi w Unii Europejskiej i w Republice Uzbekistanu w dziedzinie telekomunikacji, technologii informacyjnej, administracji elektronicznej i gospodarki cyfrowej.

ARTYKUŁ 303

Ogólne cele współpracy w dziedzinie turystyki

Strony dążą do współpracy w dziedzinie turystyki w celu utrwalenia rozwoju konkurencyjnej i zrównoważonej branży turystycznej jako sektora przyczyniającego się do wzrostu gospodarczego, wzrostu potencjału, zatrudnienia oraz ruchu turystycznego.

ARTYKUŁ 304

Zasady współpracy w dziedzinie turystyki

Współpraca w dziedzinie turystyki opiera się na następujących zasadach zrównoważonej turystyki:

- a) poszanowaniu integralności i interesu społeczności lokalnych, szczególnie na obszarach wiejskich;
- b) znaczeniu zachowania dziedzictwa kulturowego, historycznego i naturalnego;
- c) pozytywnym powiązaniu turystyki z ochroną środowiska; oraz
- d) społecznej odpowiedzialności turystyki, w tym w odniesieniu do społeczności lokalnych.

ARTYKUŁ 305

Współpraca w dziedzinie turystyki

Współpraca w dziedzinie turystyki może obejmować między innymi:

- a) wymianę informacji i praktyk biznesowych w zakresie statystyki, norm i inwestycji w turystykę, innowacyjne technologie, nowe potrzeby rynkowe oraz wykorzystanie obiektów dziedzictwa kulturowego do celów turystycznych;

- b) propagowanie zrównoważonych i odpowiedzialnych modeli rozwoju turystyki i wymianę najlepszych praktyk, doświadczeń i wiedzy fachowej;
- c) wymianę informacji i najlepszych praktyk w zakresie szkolenia i rozwijania umiejętności w branży turystycznej; oraz
- d) poprawę kontaktów między podmiotami prywatnymi i publicznymi odpowiedzialnymi za sektor turystyki, a także z zainteresowanymi podmiotami reprezentującymi społeczności w Unii Europejskiej i Republice Uzbekistanu.

ARTYKUŁ 306

Ogólne cele współpracy w dziedzinie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich

Strony współpracują na rzecz promowania rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, w szczególności poprzez wymianę wiedzy i najlepszych praktyk oraz stopniowe doprowadzanie do ujednolicenia polityk i prawodawstwa w obszarach będących przedmiotem zainteresowania obydwu Stron.

Współpraca w dziedzinie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich

Współpraca Stron w obszarze rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich obejmuje między innymi:

- a) sprzyjanie wzajemnemu zrozumieniu polityki rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich;
- b) wymianę najlepszych praktyk dotyczących zwiększania zdolności administracyjnych na poziomie centralnym i lokalnym w zakresie planowania, oceny i wdrażania polityki;
- c) promowanie modernizacji i zrównoważonego charakteru produkcji rolnej, w tym ulepszenie zabiegów stosowanych po zbiorze plonów;
- d) dzielenie się wiedzą i najlepszymi praktykami w odniesieniu do polityki rozwoju obszarów wiejskich w celu wspierania dobrobytu gospodarczego społeczności wiejskich i dywersyfikacji ich działalności gospodarczej;
- e) poprawę konkurencyjności sektora rolnego oraz efektywności i przejrzystości rynków;
- f) promowanie polityk zapewniania jakości i mechanizmów ich kontroli, w szczególności oznaczeń geograficznych, oraz rolnictwa ekologicznego;
- g) rozpowszechnianie wiedzy i rozszerzanie zakresu usług na rzecz producentów rolnych;

- h) wymianę doświadczeń w zakresie zrównoważonego rozwoju agrobiznesu oraz przetwórstwa i dystrybucji produktów rolnych;
- i) wspieranie współpracy między przedsiębiorcami w sektorach będących przedmiotem zainteresowania obu Stron oraz
- j) propagowanie handlu produktami rolnymi.

ARTYKUŁ 308

Ogólne cele współpracy w dziedzinie górnictwa i surowców naturalnych

Strony rozwijają i wzmacniają współpracę w obszarze przemysłu wydobywczego i produkcji surowców w celu promowania wzajemnego zrozumienia, poprawy otoczenia biznesu, wymiany informacji i współpracy w kwestiach nie dotyczących energetyki, odnoszących się w szczególności do bezpiecznych i zrównoważonych poszukiwań oraz wydobycia rud metali i niemetalicznych minerałów przemysłowych.

ARTYKUŁ 309

Współpraca w dziedzinie górnictwa i surowców naturalnych

Współpraca w obszarze górnictwa i surowców naturalnych obejmuje między innymi:

- a) wymianę informacji na temat rozwoju sektora wydobywczego i sektora surowców każdej ze Stron;

- b) wymianę informacji na temat kwestii dotyczących handlu surowcami, w celu wspierania wzajemnej wymiany;
- c) wymianę informacji i najlepszych praktyk w odniesieniu do zrównoważonego rozwoju przemysłu wydobywczego, w tym dotyczących stosowania czystych technologii w procesach górniczych;
- d) wymianę informacji i najlepszych praktyk w odniesieniu do utrzymania poziomu zdrowia i bezpieczeństwa pracowników w przemyśle wydobywczym oraz
- e) współpracę w zakresie badań naukowych i innowacji za pośrednictwem istniejących instrumentów finansowania w celu opracowania wspólnych inicjatyw naukowych i technologicznych.

ARTYKUŁ 310

Ogólne cele współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji

Strony promują współpracę w obszarze badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji na zasadzie wspólnego interesu, wzajemnych korzyści i, w miarę możliwości, wzajemności, oraz zgodnie ze swoim wewnętrznymi zasadami i przepisami. Celem takiej współpracy jest promowanie rozwoju społecznego i gospodarczego, radzenie sobie z globalnymi i regionalnymi wyzwaniami społecznymi, osiągnięcie doskonałości naukowej, promowanie rzetelności badawczej i zacieśnianie relacji między Stronami.

Współpraca w dziedzinie badań naukowych i innowacji

Współpraca w obszarze badań naukowych i innowacji obejmuje między innymi:

- a) dialog merytoryczny oraz wymianę informacji i najlepszych praktyk w zakresie instrumentów wspierania badań naukowych i innowacji;
- b) ułatwianie dostępu do odpowiednich programów w zakresie badań naukowych i innowacji, a także do infrastruktury i obiektów badawczych, publikacji naukowych i danych naukowych każdej ze Stron;
- c) zwiększanie zdolności badawczych jednostek badawczych i uniwersytetów w Republice Uzbekistanu oraz, w stosownych przypadkach, ułatwianie udziału jednostek badawczych Republiki Uzbekistanu w programie ramowym Unii Europejskiej w zakresie badań naukowych i innowacji oraz w inicjatywach krajowych państw członkowskich;
- d) promowanie współpracy w zakresie badań przednormalizacyjnych i normalizacji;
- e) wspieranie sieci i powiązań między instytucjami szkolnictwa wyższego a ośrodkami badawczymi i innowacyjnymi obu Stron;
- f) organizowanie działań szkoleniowych i programy mobilności dla naukowców, badaczy i innych pracowników zaangażowanych w badania naukowe i innowacje w obu Stronach w koordynacji z ich odpowiednimi programami w sektorze szkolnictwa wyższego i kształcenia zawodowego;

- g) promowanie wspólnych zasad uczciwego i sprawiedliwego traktowania praw własności intelektualnej w projektach dotyczących badań naukowych i innowacji;
- h) wspieranie komercyjnego wykorzystywania wyników wspólnych projektów w zakresie badań naukowych i innowacji;
- i) wymianę informacji i najlepszych praktyk w zakresie instrumentów wsparcia dla nowych przedsiębiorstw technologicznych, rozwoju klastrów i dostępu do finansowania;
- j) ułatwienie dostępu nowych technologii do rynków krajowych Stron;
- k) wspieranie społecznych i publicznych programów na rzecz innowacji mających na celu poprawę rozwoju społecznego regionów, a w szczególności jakości życia obywateli oraz
- l) ułatwianie, w ramach mającego zastosowanie prawodawstwa, swobodnego przepływu badaczy, naukowców, ekspertów, studentów i przedsiębiorców uczestniczących w działaniach objętych niniejszą Umową oraz transgranicznego przemieszczania towarów przeznaczonych do stosowania w ramach tych działań.

ARTYKUŁ 312

Promowanie działalności w dziedzinie badań naukowych i innowacji

Strony promują następujące działania, w które angażują się dobrowolnie organizacje publiczne, publiczne i prywatne ośrodki badań naukowych, instytucje szkolnictwa wyższego, agencje ds. innowacji i sieci innowacji, a także inne zainteresowane strony, w tym małe i średnie przedsiębiorstwa:

- a) wspólne działania badawczo-innowacyjne, w tym sieci tematyczne, w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania;
- b) wspólne inicjatywy mające na celu podniesienie świadomości w zakresie nauki, technologii i innowacji oraz programy budowania zdolności i możliwości udziału w programach każdej ze Stron;
- c) wspólne spotkania i warsztaty mające na celu wymianę informacji i najlepszych praktyk oraz określenie obszarów wspólnych badań;
- d) wzajemnie uznawana ocena i ewaluacja współpracy w zakresie badań naukowych i innowacji oraz upowszechnianie odpowiednich wyników;
- e) wspólne wysiłki na rzecz zwiększenia mobilności studentów, naukowców i pracowników w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz
- f) inne formy współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji, w tym poprzez strategie i inicjatywy regionalne Unii Europejskiej, na podstawie wspólnego porozumienia.

TYTUŁ VI

INNE OBSZARY WSPÓŁPRACY

ARTYKUŁ 313

Ochrona konsumentów

Strony uznają znaczenie zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów i aby osiągnąć ten cel, podejmują starania na rzecz współpracy w dziedzinie polityki konsumenckiej. Taka współpraca obejmuje w miarę możliwości:

- a) wymianę informacji i najlepszych praktyk na temat ram ochrony konsumentów każdej ze Stron, w tym na temat praw ochrony konsumentów, bezpieczeństwa produktów konsumenckich, dochodzenia roszczeń przez konsumentów oraz egzekwowania przepisów dotyczących konsumentów;
- b) stymulowanie rozwoju niezależnych organizacji konsumenckich oraz kontaktów między przedstawicielami konsumentów oraz
- c) wymianę informacji i promowanie wspólnych działań między organami konsumenckimi obu Stron, z zastrzeżeniem osiągnięcia obopólnego porozumienia przez te organy.

ARTYKUŁ 314

Ogólna współpraca w dziedzinie zatrudnienia, polityki społecznej i równości szans

1. Uwzględniając agendę ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 oraz cel zrównoważonego rozwoju nr 8 dotyczący pełnego i wydajnego zatrudnienia i godnej pracy, Strony uznają, że pełne i wydajne zatrudnienie oraz godna praca dla wszystkich są kluczowymi elementami zrównoważonego rozwoju.
2. Strony wzmacniają dialog i współpracę w zakresie wspierania programu godnej pracy Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP), polityki zatrudnienia, warunków życia i pracy, bezpieczeństwa i higieny pracy, dialogu społecznego, ochrony socjalnej, włączenia społecznego, równouprawnienia płci i przeciwdziałania dyskryminacji, przyczyniając się w ten sposób do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy, zwiększenia spójności społecznej, zrównoważonego rozwoju i lepszej jakości i standardu życia.
3. Strony dążą do wzmocnienia współpracy w kwestiach godnej pracy, zatrudnienia i polityki społecznej na wszystkich odpowiednich forach i we wszystkich odpowiednich organizacjach.
4. Każda ze Stron zapobiega wszelkim formom pracy przymusowej lub pracy dzieci oraz je eliminuje.

ARTYKUŁ 315

Konwencje MOP i zaangażowanie zainteresowanych stron

1. Strony potwierdzają swoje zobowiązanie do wdrażania konwencji MOP, których są stroną, oraz do propagowania przystąpienia kolejnych państw do tych konwencji. Potwierdzają swoje zaangażowanie na rzecz skutecznego systemu inspekcji pracy, zgodnego z normami MOP, a także skutecznych mechanizmów egzekwowania i dostępu do środków odwoławczych.

2. Strony zachęcają wszystkie odpowiednie zainteresowane strony, w szczególności partnerów społecznych, do zaangażowania się w rozwój ich polityk społecznych oraz współpracy między Unią Europejską a Republiką Uzbekistanu na podstawie niniejszej Umowy zgodnie z Deklaracją MOP dotyczącą podstawowych zasad i praw w pracy z 1998 r. oraz z Deklaracją MOP dotyczącą sprawiedliwości społecznej na rzecz uczciwej globalizacji z 2008 r.

ARTYKUŁ 316

Dodatkowa współpraca w dziedzinie zatrudnienia, polityki społecznej i równości szans

Współpraca w dziedzinie zatrudnienia, polityki społecznej i równych szans w oparciu o wymianę informacji i najlepszych praktyk może obejmować zagadnienia w następujących obszarach:

- a) poprawa poziomu życia i zwiększenie spójności społecznej, ulepszenie rynków pracy sprzyjających włączeniu społecznemu oraz większa integracja osób znajdujących się w trudnej sytuacji;
- b) propagowanie większej liczby lepszych miejsc pracy zapewniających godne warunki pracy, w szczególności w celu ograniczenia gospodarki nieformalnej i zatrudnienia nieformalnego oraz poprawy warunków życia;
- c) poprawa warunków pracy, w szczególności ochrony i egzekwowania praw pracowniczych, takich jak zapobieganie wszelkim formom pracy przymusowej lub pracy dzieci oraz współczesnym formom niewolnictwa i ich eliminowanie, a także poprawa poziomu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa w miejscu pracy;
- d) wzmacnianie równouprawnienia płci poprzez wspieranie udziału kobiet w życiu społecznym i gospodarczym oraz zapewnienie równych szans mężczyźni i kobiet w obszarze zatrudnienia, kształcenia, szkolenia, gospodarki, społeczeństwa i podejmowania decyzji;

- e) walka z dyskryminacją w obszarach zatrudnienia i kwestii społecznych zgodnie z obowiązkami każdej ze Stron na podstawie norm i konwencji międzynarodowych;
- f) podniesienie poziomu ochrony socjalnej dla wszystkich oraz unowocześnienie systemów ochrony socjalnej pod względem ich jakości, adekwatności, dostępności i stabilności finansowania oraz
- g) zwiększenie udziału partnerów społecznych oraz wspieranie dialogu społecznego, w tym poprzez zwiększenie zdolności partnerów społecznych.

ARTYKUŁ 317

Współpraca w zakresie odpowiedzialnego zarządzania łańcuchami dostaw

1. Strony uznają znaczenie odpowiedzialnego zarządzania łańcuchami dostaw poprzez odpowiedzialne prowadzenie działalności gospodarczej i praktyki w zakresie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw oraz poprzez zapewnienie środowiska sprzyjającego takim działaniom. Strony wspierają rozpowszechnianie i wykorzystywanie odpowiednich instrumentów międzynarodowych, takich jak Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych przyjęte dnia 21 czerwca 1976 r. jako część Deklaracji w sprawie inwestycji międzynarodowych oraz przedsiębiorstw wielonarodowych, Trójstronna Deklaracja Zasad Dotyczących Przedsiębiorstw Wielonarodowych i Polityki Społecznej MOP przyjęta w Genewie dnia 16 listopada 1977 r., inicjatywa ONZ Global Compact przyjęta w Nowym Jorku dnia 26 lipca 2000 r. oraz Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka zatwierdzone przez Radę Praw Człowieka ONZ na mocy rezolucji 17/4 z dnia 16 czerwca 2011 r..
2. Strony wymieniają się informacjami i najlepszymi praktykami, a także współpracują z drugą Stroną w razie potrzeby na szczeblu regionalnym oraz na forach międzynarodowych w kwestiach objętych niniejszym artykułem.

ARTYKUŁ 318

Ogólne cele współpracy w dziedzinie zdrowia

Strony rozwijają współpracę w dziedzinie zdrowia publicznego, mając na uwadze podniesienie poziomu ochrony zdrowia ludzkiego i zwiększenie równości szans w zakresie zdrowia zgodnie ze wspólnymi wartościami i zasadami dotyczącymi zdrowia oraz jako niezbędny warunek zrównoważonego rozwoju i wzrostu gospodarczego.

ARTYKUŁ 319

Współpraca w dziedzinie zdrowia

Współpraca w dziedzinie zdrowia odnosi się do zapobiegania chorobom zakaźnym i niezakaźnym oraz ich zwalczania, w tym w drodze wymiany informacji dotyczących zdrowia, propagowania podejścia uwzględniającego zdrowie we wszystkich dziedzinach polityki, współpracy z organizacjami międzynarodowymi, a zwłaszcza Światową Organizacją Zdrowia (zwaną dalej „WHO”), a także propagowania wdrażania międzynarodowych umów w dziedzinie zdrowia, takich jak Ramowa konwencja Światowej Organizacji Zdrowia o ograniczeniu użycia tytoniu sporządzona w Genewie dnia 21 maja 2003 r. oraz Międzynarodowe przepisy zdrowotne WHO przyjęte przez Światowe Zgromadzenie Zdrowia WHO dnia 23 maja 2005 r.

ARTYKUŁ 320

Współpraca w zakresie zwalczania narkotyków, substancji psychotropowych i ich prekursorów

1. Strony zamierzają wymieniać się, w uzgodnionym terminie, doświadczeniami w zakresie przygotowywania i wdrażania polityki antynarkotykowej w Azji Środkowej.
2. Unia Europejska zamierza udzielić Republice Uzbekistanu pomocy w uzgodnionym terminie w celu opracowania odpowiednich systemów wczesnego ostrzegania i oceny zagrożeń związanych z nowymi substancjami psychoaktywnymi w celu ochrony zdrowia publicznego.
3. Unia Europejska, w uzgodnionym terminie, wzmocni koordynację z Republiką Uzbekistanu w zakresie zrównoważonego i zintegrowanego podejścia do kwestii narkotyków w celu zapewnienia programów szkoleń, które mogą mieć znaczenie dla walki z handlem narkotykami w cyberprzestrzeni.

ARTYKUŁ 321

Współpraca w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży

1. Strony współpracują w dziedzinie kształcenia i szkolenia w celu promowania uczenia się przez całe życie, współpracy i przejrzystości na wszystkich poziomach kształcenia i szkolenia, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia zawodowego i szkolnictwa wyższego.
2. Współpraca w dziedzinie kształcenia i szkolenia koncentruje się między innymi na:
 - a) propagowaniu uczenia się przez całe życie, które jest niezwykle istotne dla wzrostu i zatrudnienia i umożliwia obywatelom pełny udział w życiu społecznym;

- b) modernizacji systemów kształcenia i szkolenia, w tym systemów tworzenia zdolności, szkolenia i przekwalifikowania dla urzędników służby publicznej/cywilnej, oraz poprawie jakości, przydatności i dostępu na wszystkich szczeblach edukacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem do szkolnictwa wyższego;
- c) propagowaniu ujednolicania i skoordynowanych reform w dziedzinie szkolnictwa wyższego i kształcenia zawodowego;
- d) wzmocnieniu międzynarodowej współpracy akademickiej w celu zwiększenia uczestnictwa w programach współpracy Unii Europejskiej oraz poprawy mobilności studentów, pracowników i naukowców;
- e) wzmacnianiu powiązań między sektorem edukacji a rynkiem pracy;
- f) dalszym rozwoju krajowych ram kwalifikacji w celu poprawy przejrzystości i uznawania kwalifikacji i kompetencji w szkolnictwie wyższym oraz w kształceniu i szkoleniu zawodowym;
- g) pogłębieniu współpracy w celu dalszego rozwijania kształcenia i szkolenia zawodowego, z uwzględnieniem dobrych praktyk stosowanych w Unii Europejskiej;
- h) wspieraniu umiędzynarodowienia uniwersytetów w Republice Uzbekistanu przy jednoczesnym zapewnieniu dobrej jakości edukacji i odpowiednich warunków;
- i) promowaniu inwestycji w sektorze edukacji w Republice Uzbekistanu oraz
- j) wspieraniu współpracy w zakresie tworzenia ośrodków szkolenia i adaptacji oraz kształcenia zawodowego w różnych dziedzinach na terytorium Republiki Uzbekistanu.

3. Współpracując również w dziedzinie młodzieży, Strony:
- a) wzmacniają współpracę i kontakty w obszarach polityki dotyczącej młodzieży oraz kształcenia pozaformalnego dla młodzieży i młodych pracowników;
 - b) ułatwiają aktywny udział wszystkich młodych ludzi w społeczeństwie;
 - c) wspierają mobilność młodzieży i młodych pracowników, gdyż przyczynia się ona do wspierania dialogu międzykulturowego i zdobywania wiedzy, umiejętności i kompetencji poza systemami kształcenia formalnego, w tym poprzez wolontariat; oraz
 - d) propagują współpracę między organizacjami zrzeszającymi młodzież w celu wspierania społeczeństwa obywatelskiego.

ARTYKUŁ 322

Współpraca w dziedzinie kultury

1. Strony podejmują odpowiednie działania na rzecz propagowania wymiany kulturalnej, sprzyjania wspólnym inicjatywom w różnych sferach kultury i twórczości oraz wymieniania się najlepszymi praktykami w dziedzinie szkolenia i budowania zdolności artystów, a także specjalistów i organizacji z sektora kreatywnego i kultury.
2. Strony współpracują w ramach wielostronnych umów międzynarodowych i organizacji międzynarodowych, w tym Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury zwanej dalej „UNESCO”), w celu wspierania różnorodności kulturowej oraz zachowania i podkreślenia wartości dziedzictwa kulturowego i historycznego.

ARTYKUŁ 323

Współpraca w dziedzinie polityki audiowizualnej i medialnej

1. Strony promują współpracę w dziedzinie mediów i polityki audiowizualnej, w szczególności w drodze wymiany informacji i najlepszych praktyk dotyczących polityki audiowizualnej i medialnej oraz szkoleń dla dziennikarzy i przedstawicieli innych mediów, kina oraz specjalistów z sektora audiowizualnego.
2. Strony współpracują na rzecz wzmocnienia niezależności i profesjonalizmu mediów w oparciu o normy określone w mających zastosowanie konwencjach międzynarodowych w tym, w stosownych przypadkach, normach UNESCO i Rady Europy.
3. Strony współpracują na forach międzynarodowych, takich jak UNESCO.

ARTYKUŁ 324

Współpraca w dziedzinie sportu i aktywności fizycznej

Strony promują współpracę w dziedzinie sportu i aktywności fizycznej w celu promowania zdrowego stylu życia, dobrego zarządzania, a także wartości społecznych i edukacyjnych sportu oraz w celu zwalczania zagrożeń dla sportu, takich jak stosowanie środków dopingujących, ustawianie wyników zawodów sportowych, rasizm i przemoc. Współpraca obejmuje w szczególności wymianę informacji i dobrych praktyk.

ARTYKUŁ 325

Współpraca w sytuacjach nadzwyczajnych i w zakresie ochrony ludności

1. Strony współpracują na rzecz poprawy działań w zakresie zapobiegania, łagodzenia skutków, gotowości, reagowania i odbudowy w celu zmniejszenia skutków klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka oraz zwiększenia odporności swoich społeczeństw i infrastruktury. Strony współpracują na odpowiednim szczeblu w celu poprawy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi.
2. Strony dążą do wymiany informacji i wiedzy fachowej oraz do realizacji wspólnych działań, w stosownych przypadkach i z zastrzeżeniem dostępności wystarczających zasobów.

ARTYKUŁ 326

Współpraca w dziedzinie rozwoju regionalnego

Strony promują wzajemne zrozumienie i współpracę dwustronną w obszarze polityki rozwoju regionalnego, z uwzględnieniem metod opracowywania i wdrażania polityk regionalnych, wielopoziomowego sprawowania rządów oraz partnerstwa, ze szczególnym naciskiem na rozwój obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania oraz współpracę terytorialną, mając na celu poprawę warunków życia, propagowanie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz zwiększenie wymiany informacji i doświadczeń między organami władz krajowych, regionalnych i lokalnych, a także uczestnictwo podmiotów społeczno-gospodarczych i społeczeństwa obywatelskiego.

ARTYKUŁ 327

Polityka regionalna i współpraca transgraniczna

Strony wspierają i wzmacniają zaangażowanie organów władz lokalnych i regionalnych we współpracę w zakresie polityki regionalnej i współpracę transgraniczną w celu propagowania wzajemnego zrozumienia i wymiany informacji, rozwijania środków budowania zdolności, propagowania tworzenia odpowiednich struktur i ram legislacyjnych oraz umacniania transgranicznych sieci gospodarczych i biznesowych.

ARTYKUŁ 328

Współpraca transgraniczna w innych dziedzinach

Strony dalej wspierają i stymulują rozwój współpracy transgranicznej w innych dziedzinach objętych niniejszą Umową, między innymi takich jak handel, transport, energia, środowisko, klimat, gospodarka cyfrowa, kultura, kształcenie, badania naukowe i turystyka.

ARTYKUŁ 329

Współpraca między regionami

Strony wspierają współpracę między regionami państw członkowskich a regionami Republiki Uzbekistanu.

ARTYKUŁ 330

Wdrażanie i budowanie zdolności

1. Strony uznają, że ważnym aspektem wzmacniania związków między Unią Europejską a Republiką Uzbekistanu jest stopniowe zbliżanie ustawodawstwa Republiki Uzbekistanu do prawodawstwa Unii Europejskiej w określonych dziedzinach objętych niniejszą Umową.
2. Współpraca ta będzie miała na celu między innymi rozwijanie zdolności administracyjnych i instytucjonalnych Republiki Uzbekistanu w stopniu niezbędnym do wdrożenia niniejszej Umowy oraz przeprowadzenia niezbędnych reform strukturalnych i zbliżenia prawodawstwa.
3. Unia Europejska podejmuje starania na rzecz udzielenia Republice Uzbekistanu pomocy technicznej na potrzeby wdrożenia środków, między innymi poprzez:
 - a) wymianę ekspertów;
 - b) wcześniejsze przekazywanie informacji, w szczególności tych dotyczących istotnego prawodawstwa;
 - c) organizację seminariów oraz
 - d) szkolenia.

TYTUŁ VII

WSPÓŁPRACA FINANSOWA I TECHNICZNA

ARTYKUŁ 331

Pomoc finansowa i techniczna

1. Aby osiągnąć cele niniejszej Umowy, Republika Uzbekistanu może otrzymać pomoc finansową od Unii Europejskiej w formie dotacji i pożyczek, ewentualnie w ramach partnerstwa z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i innymi międzynarodowymi instytucjami finansowymi. Republika Uzbekistanu może również otrzymywać pomoc techniczną.
2. Pomoc finansowa może być udzielana zgodnie z odpowiednimi instrumentami finansowania Unii Europejskiej dotyczącymi działań zewnętrznych. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046¹ i rozporządzenia wykonawcze Komisji (UE) nr 1268/2012² mają zastosowanie do finansowania przez Unię Europejską.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. UE L 193 z 30.7/2018, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

² Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1268/2012 z dnia 29 października 2012 r. w sprawie zasad stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. UE L 362 z 31.12.2012, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2012/1268/oj).

3. Pomoc finansowa opiera się na rocznych programach działań ustanowionych przez Unię Europejską po konsultacjach z Republiką Uzbekistanu.
4. Unia Europejska i Republika Uzbekistanu mogą współfinansować programy i projekty. Strony koordynują programy i projekty dotyczące współpracy finansowej i technicznej oraz wymieniają informacje dotyczące wszystkich źródeł pomocy.
5. W celu zapewnienia przejrzystości procesu udzielania przez Unię Europejską pomocy finansowej i technicznej dla Republiki Uzbekistanu, Unia Europejska regularnie przekazuje właściwym organom Republiki Uzbekistanu informacje na temat wydatków w ramach każdego programu i projektu przydzielonych Republice Uzbekistanu w ramach programów dwustronnych Unii Europejskiej.
6. Podstawę dla udzielania Republice Uzbekistanu pomocy finansowej Unii Europejskiej stanowią: skuteczność pomocy, określona w Deklaracji paryskiej w sprawie skuteczności pomocy OECD przyjętej w dniu 2 marca 2005 r., strategia ramowa w zakresie reformy współpracy technicznej Unii Europejskiej, sprawozdania Europejskiego Trybunału Obrachunkowego oraz wnioski wynikające ze zrealizowanych i trwających programów współpracy Unii Europejskiej w Republice Uzbekistanu.

Zasady ogólne

1. Strony wdrażają pomoc finansową zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami i przejrzystości i współpracują w zakresie zapewniania ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej i Republiki Uzbekistanu. Strony wprowadzają skuteczne środki mające na celu zapobieganie nadużyciom finansowym, korupcji i innej nielegalnej działalności na szkodę interesów finansowych Unii Europejskiej i Republiki Uzbekistanu oraz ich zwalczanie.
2. Bez uszczerbku dla bezpośredniego stosowania ust. 3 wszelkie dalsze umowy lub instrumenty finansowe, które zostaną zawarte przez Strony w czasie wdrażania Umowy, zawierają szczegółowe klauzule dotyczące współpracy finansowej obejmujące kontrole na miejscu, inspekcje, kontrole i środki zwalczania nadużyć finansowych, w tym czynności prowadzone przez Europejski Trybunał Obrachunkowy i Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (zwany dalej „OLAF”).
3. Dotacje i inne projekty rozwojowe finansowane przez Unię Europejską realizowane w Republice Uzbekistanu oraz powiązane usługi i dostawy nie podlegają w Republice Uzbekistanu podatkom, cłom ani żadnym podobnym opłatom wynikającym z procedury przewidzianej w ustawodawstwie Republiki Uzbekistanu.

ARTYKUŁ 333

Koordinacja darczyńców

W celu optymalnego wykorzystywania dostępnych zasobów każda ze Stron zapewnia, by wkłady ze strony Unii Europejskiej wnoszone były w ścisłej koordynacji z wkładami pochodzącymi z innych źródeł, państw trzecich i międzynarodowych instytucji finansowych. W tym celu Strony wymieniają się regularnie informacjami dotyczącymi wszystkich źródeł pomocy. Pomoc finansowa Unii Europejskiej może być współfinansowana przez Republikę Uzbekistanu.

ARTYKUŁ 334

Zapobieganie nielegalnej działalności i komunikacja na ten temat

Gdy właściwym organom Republiki Uzbekistanu powierza się wdrożenie środków finansowych Unii Europejskiej lub gdy są one beneficjentami środków finansowych Unii Europejskiej zarządzanych bezpośrednio przez Unię Europejską, organy te podejmują wszelkie niezbędne działania w celu zapobiegania nieprawidłowościom, nadużyciom finansowym, korupcji i innej nielegalnej działalności ze szkodą dla środków finansowych Unii Europejskiej oraz, w odpowiednich przypadkach, ze szkodą dla środków współfinansowania pochodzących od Republiki Uzbekistanu. Właściwe organy Republiki Uzbekistanu niezwłocznie przekazują Komisji Europejskiej i OLAF wszelkie informacje, które zostały im ujawnione na temat podejrzewanych lub faktycznych przypadków nadużyć finansowych, korupcji lub wszelkich innych nieprawidłowości, w tym konfliktu interesów, w związku ze środkami finansowymi Unii Europejskiej.

Współpraca z OLAF-em

1. W ramach niniejszej Umowy OLAF uprawniony jest do przeprowadzania kontroli na miejscu oraz inspekcji zgodnie w rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013¹ oraz rozporządzeniom Rady (Euratom, WE) nr 2185/96² i (WE, Euratom) nr 2988/95³, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycie finansowe, korupcja lub jakakolwiek inna nielegalna działalność naruszająca interesy finansowe Unii Europejskiej.
2. Kontrole na miejscu oraz inspekcje są przygotowywane przez OLAF w ścisłej współpracy z właściwymi organami Republiki Uzbekistanu, z uwzględnieniem wymogów prawodawstwa Republiki Uzbekistanu.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. UE L 248 z 18.9.2013, s. 1,, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>), ostatnio zmienione rozporządzeniem (UE, Euratom) 2016/2030 z dnia 26 października 2016 r. (Dz.U. UE L 317 z 23.11.2016, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/2030/oj>).

² Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. UE L 292 z 15.11.1996, s. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

³ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. UE L 312 z 23.12.1995, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

3. Jeżeli podmiot gospodarczy przeciwstawia się kontroli na miejscu lub inspekcji, właściwe organy Republiki Uzbekistanu udzielają OLAF-owi wymaganego wsparcia, aby umożliwić mu wykonanie jego zadania polegającego na przeprowadzeniu kontroli na miejscu lub inspekcji.
4. Właściwe organy Republiki Uzbekistanu wymieniają się z OLAF-em, na wniosek, informacjami, które mogą być istotne dla ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej.
5. Do przekazywania danych osobowych stosuje się przepisy strony przekazującej dotyczące ochrony danych osobowych.
6. OLAF może uzgodnić z właściwymi organami w Republice Uzbekistanu dalszą współpracę w obszarze działań służących zwalczaniu nadużyć finansowych, w tym zawarcie uzgodnień administracyjnych.

ARTYKUŁ 336

Dochodzenie i ściganie

Właściwe organy Republiki Uzbekistanu zapewniają dochodzenie i ściganie domniemanych i stwierdzonych przypadków nadużyć finansowych, korupcji lub wszelkiej innej nielegalnej działalności ze szkodą dla środków finansowych Unii Europejskiej, zgodnie z ustawodawstwem Republiki Uzbekistanu. W stosownych przypadkach i na pisemny wniosek właściwych organów Republiki Uzbekistanu OLAF pomaga właściwym organom Republiki Uzbekistanu w realizacji tego zadania.

TYTUŁ VIII

POSTANOWIENIA INSTYTUCJONALNE

ARTYKUŁ 337

Rada Współpracy

1. Niniejszym ustanawia się Radę Współpracy, która nadzoruje osiągnięcie celów niniejszej Umowy oraz jej wprowadzanie w życie. Rada Współpracy bada wszelkie istotne kwestie wynikłe w ramach niniejszej Umowy oraz wszelkie kwestie dwustronne lub międzynarodowe leżące we wspólnym interesie.
2. Rada Współpracy zbiera się w regularnych odstępach czasu, zazwyczaj raz w roku lub w innych wspólnie uzgodnionych terminach.
3. Rada Współpracy składa się z przedstawicieli Stron na szczeblu ministerialnym lub z osób przez nich wyznaczonych. Rada Współpracy zbiera się we wszelkich niezbędnych składach za porozumieniem Stron. Gdy Rada Współpracy zajmuje się kwestiami związanymi z tytułem IV niniejszej Umowy, dokonuje tego w składzie złożonym z przedstawicieli Unii Europejskiej i Republiki Uzbekistanu odpowiedzialnych za kwestie związane z handlem.
4. Rada Współpracy przyjmuje swój własny regulamin wewnętrzny oraz regulamin wewnętrzny Komitetu Współpracy.

5. Radzie Współpracy przewodniczy naprzemiennie przedstawiciel Unii i przedstawiciel Republiki Uzbekistanu.
6. Rada Współpracy jest uprawniona do podejmowania decyzji i wydawania odpowiednich zaleceń przewidzianych w niniejszej Umowie i zgodnie z jej regulaminem wewnętrznym. Rada Współpracy jest uprawniona do podejmowania decyzji i wydawania zaleceń wspólnie uzgodnionych przez Strony w zakresie objętym tytułami I, II, III, V, VI, VII, VIII i IX niniejszej Umowy. Decyzje te są wiążące dla Stron, które wdrażają wszystkie niezbędne środki w celu ich wykonania.
7. Rada Współpracy może przekazać Komitetowi Współpracy dowolne ze swoich funkcji, w tym uprawnienie do podejmowania wiążących decyzji.

ARTYKUŁ 338

Komitet Współpracy

1. Niniejszym ustanawia się Komitet Współpracy, który wspiera Radę Współpracy w wykonywaniu jej obowiązków.
2. Komitet Współpracy jest odpowiedzialny za ogólne wykonanie niniejszej Umowy.
3. Komitetowi Współpracy przewodniczy naprzemiennie przedstawiciel Unii i przedstawiciel Republiki Uzbekistanu.

4. Komitet Współpracy składa się z przedstawicieli Stron na szczeblu wyższych urzędników lub osób w inny sposób wyznaczonych przez każdą ze Stron.
5. Komitet Współpracy może zbierać się w określonym składzie w celu zajęcia się wszystkimi kwestiami związanymi z tytułem IV niniejszej Umowy. Gdy Komitet Współpracy zajmuje się kwestiami związanymi z tytułem IV niniejszej Umowy, dokonuje tego w składzie złożonym z przedstawicieli Stron odpowiedzialnych za kwestie związane z handlem.
6. Komitet Współpracy zbiera się raz w roku lub za obopólnym porozumieniem, naprzemiennie w Brukseli i w Taszkencie, a termin i porządek dzienny są uzgadniane z wyprzedzeniem przez Strony. Za obopólną zgodą posiedzenie Komitetu Współpracy może odbyć się zdalnie z wykorzystaniem wszelkich środków technologicznych dostępnych Stronom. Dodatkowe posiedzenia mogą zostać zwołane za porozumieniem Stron oraz na wniosek którejkolwiek ze Stron.
7. Komitet Współpracy jest uprawniony do przyjmowania decyzji w sprawach przewidzianych w niniejszej Umowie lub w kwestiach, w których uprawnienia takie zostały mu przekazane przez Radę Współpracy. Decyzje te są wiążące dla Stron, które wdrażają wszystkie niezbędne środki w celu ich wykonania. Przy wykonywaniu przekazanych mu uprawnień Komitet Współpracy podejmuje decyzje zgodnie z regulaminem wewnętrznym Rady Współpracy.

ARTYKUŁ 339

Podkomitety i inne organy

1. Komitet Współpracy może powołać podkomitety lub inne organy na potrzeby wspierania go w wykonywaniu obowiązków lub zajęcia się specyficznymi zadaniami lub tematami. Wspólny Komitet może zmienić zadania powierzone dowolnemu podkomitetowi lub innym organom utworzonym zgodnie z pierwszym zdaniem niniejszego ustępu lub rozwiązać taki podkomitet lub organ.

2. Komitet Współpracy przyjmuje regulamin wewnętrzny podkomitetów lub innych organów ustanowionych na mocy ust. 1.
3. Podkomitety i inne organy zbierają się na wniosek jednej ze Stron lub na wniosek Komitetu Współpracy, o ile w niniejszej Umowie nie przewidziano inaczej lub Strony nie uzgodniły inaczej. Posiedzenia odbywają się z osobistym udziałem członków lub – za obopólną zgodą – zdalnie przy użyciu dowolnych środków technologicznych dostępnych Stronom. Posiedzenia z osobistym udziałem członków odbywają się na przemian w Brukseli lub w Taszkencie.
4. O ile w niniejszej Umowie nie przewidziano inaczej lub nie uzgodniono inaczej między Stronami, podkomitety i inne organy ustanowione na mocy niniejszej Umowy lub przez Komitet Współpracy składają Komitetowi Współpracy sprawozdania ze swojej działalności, regularnie lub na jego żądanie.
5. Ustanowienie lub istnienie podkomitetu lub innych organów nie stanowi przeszkody dla skierowania przez Stronę jakiegokolwiek kwestii bezpośrednio do Komitetu Współpracy.

ARTYKUŁ 340

Komisja Współpracy Parlamentarnej

1. Niniejszym powołuje się Komisję Współpracy Parlamentarnej. Składa się ona z posłów do Parlamentu Europejskiego i członków Oliy Majlis Republiki Uzbekistanu.

2. Komisja współpracy parlamentarnej stanowi forum przeznaczone na potrzeby spotkań i wymiany poglądów w celu pogłębienia i umocnienia relacji między Stronami. Komisja zbiera się w określonych przez siebie odstępach czasu.
3. Komisja Współpracy Parlamentarnej przyjmuje swój własny regulamin wewnętrzny.
4. Komisja Współpracy Parlamentarnej jest informowana o decyzjach i zaleceniach Rady Współpracy.
5. Komisja Współpracy Parlamentarnej może kierować zalecenia do Rady Współpracy.

ARTYKUŁ 341

Udział społeczeństwa obywatelskiego

Na potrzeby informowania społeczeństwa obywatelskiego i konsultowania się z nim w sprawie wykonywania niniejszej Umowy zgodnie z postanowieniami art. 6 Strony mogą powołać specjalny organ, zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 339.

TYTUŁ IX

POSTANOWIENIA OGÓLNE I KOŃCOWE

ARTYKUŁ 342

Terytorialny zakres stosowania

1. Niniejsza Umowa ma zastosowanie:
 - a) do terytoriów, na których stosuje się Traktat o Unii Europejskiej i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, na warunkach określonych w tych traktatach; oraz
 - b) terytorium podlegającego suwerenności Republiki Uzbekistanu, w odniesieniu do którego wykonuje ona suwerenne prawa i jurysdykcję określone w ustawodawstwie krajowym, zgodnie z prawem międzynarodowym.
2. Odniesienia do „terytorium” zawarte w niniejszej Umowie należy rozumieć w sposób określony w ust. 1, chyba że wyraźnie zaznaczono inaczej.
3. Odniesienia do „terytorium” zawarte w niniejszej Umowie obejmują przestrzeń powietrzną i morze terytorialne, zgodnie z przepisami Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, sporządzonej w Montego Bay dnia 10 grudnia 1982 r.

4. Co się tyczy postanowień niniejszej Umowy dotyczących współpracy celnej, niniejsza Umowa ma również zastosowanie w odniesieniu do Unii Europejskiej do tych terytoriów obszaru celnego Unii Europejskiej, określonych w art. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013¹ ustanawiającego unijny kodeks celny, których nie obejmuje ust. 1 lit. a) niniejszego artykułu.

ARTYKUŁ 343

Wypełnianie zobowiązań i zawieszenie

1. Strony wprowadzają wszelkie środki wymagane w celu wypełnienia ich zobowiązań w ramach niniejszej Umowy.
2. Jeżeli jedna ze Stron uzna, że druga Strona nie wypełniła któregokolwiek ze zobowiązań określonych w tytule IV niniejszej Umowy, stosuje się szczególne mechanizmy przewidziane w tym tytule.
3. Jeżeli jedna ze Stron uzna, że druga Strona nie wypełniła któregokolwiek z zobowiązań określonych jako elementy istotne w art. 2 (i art. 11), niezwłocznie powiadamia drugą Stronę o zamiarze podjęcia odpowiednich środków. Na wniosek jednej ze Stron konsultacje prowadzone są przez okres nieprzekraczający 15 dni od daty powiadomienia przez jedną ze Stron o zamiarze wdrożenia odpowiednich środków. Po upływie tego okresu mogą zostać podjęte odpowiednie środki. Do celów niniejszego ustępu „odpowiednie środki” mogą obejmować zawieszenie niniejszej Umowy, w całości lub w części.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny (Dz.U. UE L 269 z 10.10.2013, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj>).

4. Jeżeli jedna ze Stron uzna, że druga Strona nie wypełniła któregośkolwiek obowiązku wynikającego z niniejszej Umowy, oprócz tych wchodzących w zakres stosowania ust. 2 i 3 niniejszego artykułu, powiadamia o tym drugą Stronę. Strony przeprowadzają konsultacje pod auspicjami Rady Współpracy w celu znalezienia obustronnie akceptowalnego rozwiązania. W przypadku gdy Rada Współpracy nie jest w stanie znaleźć rozwiązania możliwego do przyjęcia przez obie Strony, Strona zawiadamiająca może wprowadzić właściwe środki. Na potrzeby niniejszego ustępu „właściwe środki” mogą obejmować zawieszenie tylko tytułów I, II, III, V, VI, VII, VIII i IX niniejszej Umowy.

5. Odpowiednie środki, o których mowa w ust. 3 i 4 niniejszego artykułu, podejmuje się z pełnym poszanowaniem prawa międzynarodowego oraz proporcjonalnie do niewykonania obowiązków wynikających z niniejszej Umowy. W pierwszej kolejności muszą zostać podjęte środki w najmniejszym stopniu zakłócające funkcjonowanie niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 344

Wyjątki ze względów bezpieczeństwa

Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie może być interpretowane jako:

- a) wymagające od Strony dostarczenia lub umożliwienia dostępu jakichkolwiek informacji, których ujawnienie uważa ona za sprzeczne z jej podstawowymi interesami bezpieczeństwa;
lub

- b) uniemożliwiające Stronie podejmowania jakichkolwiek działań uznanych przez nią za niezbędne do ochrony jej podstawowych interesów bezpieczeństwa:
- (i) związanych z produkcją broni, amunicji i materiałów wojennych lub handlem nimi, oraz związanych z tego rodzaju handlem i transakcjami obejmującymi inne towary i materiały, usługi i technologie, a także związanych z działalnością gospodarczą prowadzoną bezpośrednio lub pośrednio w celu zaopatrywania obiektu wojskowego;
 - (ii) odnoszących się do materiałów rozszczepialnych i materiałów do syntezy jądrowej lub materiałów służących do ich uzyskania; lub
 - (iii) podjętego w czasie wojny lub w innego zagrożenia w stosunkach międzynarodowych; lub
- c) uniemożliwiające Stronie podjęcie jakiegokolwiek działania w celu wywiązania się z zobowiązań międzynarodowych wynikających z Karty Narodów Zjednoczonych na potrzeby utrzymania pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego.

ARTYKUŁ 345

Wejście w życie i tymczasowe stosowanie

1. Niniejsza Umowa podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu, zgodnie z procedurami wewnętrznymi Stron; Strony dokonują wzajemnej notyfikacji o zakończeniu procedur niezbędnych do tego celu.
2. Niniejsza Umowa wchodzi w życie pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dniu, w którym dokonano ostatniego powiadomienia, o którym mowa w ust. 1.

Do celów tych powiadomień Republika Uzbekistanu przekazuje Sekretarzowi Generalnemu Rady Unii Europejskiej swoje powiadomienie dla Unii Europejskiej i jej państw członkowskich, natomiast Sekretarz Generalny Rady Unii Europejskiej przekazuje Republice Uzbekistanu powiadomienie od Unii Europejskiej i jej państw członkowskich. Powiadomienie od Unii Europejskiej i jej państw członkowskich zawiera powiadomienia od każdego państwa członkowskiego potwierdzające, że dopełnione zostały procedury danego państwa członkowskiego konieczne do wejścia w życie niniejszej Umowy.

3. Niezależnie od postanowień ust. 2 Unia Europejska i Republika Uzbekistanu mogą stosować niniejszą Umowę tymczasowo, w całości lub w części, zgodnie z ich odpowiednimi procedurami wewnętrznymi. Tymczasowe stosowanie rozpoczyna się pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dniu, w którym Unia Europejska i Republika Uzbekistanu powiadomiły się wzajemnie:

- a) w przypadku Unii Europejskiej, o zakończeniu niezbędnych do tego celu procedur wewnętrznych, wraz ze wskazaniem tych części Umowy, które Unia Europejska proponuje stosować tymczasowo oraz
- b) w przypadku Republiki Uzbekistanu, o zakończeniu niezbędnych do tego celu procedur wewnętrznych, wraz ze wskazaniem tych części Umowy, które Unia Europejska proponuje stosować tymczasowo, potwierdzając swoją zgodę na ich tymczasowe stosowanie.

4. Każda ze Stron może powiadomić drugą Stronę na piśmie o swoim zamiarze zakończenia tymczasowego stosowania niniejszej Umowy. Wypowiedzenie tymczasowego stosowania niniejszej Umowy staje się skuteczne z pierwszym dniem drugiego miesiąca następującego po takim powiadomieniu.

5. Do celów tymczasowego stosowania niniejszej Umowy termin „wejście w życie niniejszej Umowy” należy rozumieć jako oznaczający datę rozpoczęcia jej tymczasowego stosowania. Rada Współpracy, Komitet Współpracy i jego podkomitety oraz inne organy powołane na podstawie niniejszej Umowy mogą wykonywać swoje funkcje podczas tymczasowego stosowania niniejszej Umowy. Wszelkie decyzje podjęte w ramach wykonywania ich funkcji tracą moc w przypadku wypowiedzenia tymczasowego stosowania niniejszej Umowy na podstawie ust. .

6. W przypadku gdy, zgodnie z ust. 3, Strony stosują postanowienie niniejszej Umowy tymczasowo, wszelkie zawarte w tym postanowieniu odniesienia do dnia wejścia w życie rozumie się jako odnoszące się do daty, od której Strony zgodnie postanawiają stosować tymczasowo to postanowienie.

ARTYKUŁ 346

Zmiany

1. Strony mogą uzgodnić, na piśmie, zmianę niniejszej Umowy. Do wejścia w życie takich zmian stosuje się art. 345.

2. Rada Współpracy może przyjmować decyzje zmieniające niniejszą Umowę w przypadkach, o których mowa w art. 27 i 28.

ARTYKUŁ 347

Pozostałe uzgodnienia

1. Z chwilą wejścia w życie niniejszej Umowy Umowa o partnerstwie i współpracy ustanawiająca partnerstwo między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Uzbekistanu, z drugiej strony, podpisana w dniu 21 czerwca 1996 r. we Florencji traci moc i zostaje zastąpiona niniejszą Umową.
2. Odesłania do umowy, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, we wszystkich innych umowach między Stronami traktuje się jako odesłania do niniejszej Umowy.
3. Strony mogą uzupełnić niniejszą Umowę poprzez zawarcie umów szczegółowych w którymkolwiek z obszarów współpracy objętych zakresem stosowania niniejszej Umowy. Takie umowy szczegółowe stanowią integralną część ogólnych stosunków dwustronnych regulowanych niniejszą Umową oraz podlegają ramom instytucjonalnym ustanowionym na mocy niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 348

Załączniki, dodatki, protokoły i noty oraz przypisy

Załączniki, dodatki, protokoły i noty oraz przypisy niniejszej Umowy i do niniejszej Umowy stanowią jej integralną część.

Przystąpienie nowych państw członkowskich

1. Unia Europejska poinformuje Republikę Uzbekistanu o każdym wniosku w sprawie przystąpienia państwa trzeciego do Unii Europejskiej.
2. Unia Europejska powiadamia Republikę Uzbekistanu o wejściu w życie jakiegokolwiek traktatu dotyczącego przystąpienia państwa trzeciego do Unii Europejskiej (zwanego dalej „traktatem o przystąpieniu”).
3. Nowe państwo członkowskie przystępuje do niniejszej Umowy zgodnie z warunkami określonymi przez Radę Współpracy. O ile ust. 4 nie stanowi inaczej, przystąpienie do niniejszej Umowy staje się skuteczne z dniem przystąpienia nowego państwa członkowskiego do Unii Europejskiej, a niniejszą Umowę zmienia się na podstawie decyzji Rady Współpracy określającej warunki przystąpienia.
4. Tytuł IV stosuje się między nowym państwem członkowskim a Republiką Uzbekistanu od dnia przystąpienia nowego państwa członkowskiego do Unii Europejskiej.
5. W celu ułatwienia wykonywania ust. 4 niniejszego artykułu od dnia podpisania traktatu o przystąpieniu Komitet Współpracy działający w składzie rozstrzygającym kwestie dotyczące handlu bada wpływ przystąpienia nowego państwa członkowskiego na niniejszą Umowę. Komitet Współpracy podejmuje decyzje dotyczące niezbędnych zmian technicznych w załącznikach 7-A, 7-C i 9 do niniejszej Umowy oraz dotyczące innych niezbędnych dostosowań lub środków przejściowych. Wszelkie decyzje Komitetu Współpracy stają się skuteczne z dniem przystąpienia nowego państwa członkowskiego do Unii Europejskiej.

ARTYKUŁ 350

Prawa prywatne

Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie może być interpretowane jako przyznające osobom prawa lub nakładające na nie obowiązki inne niż prawa i obowiązki powstałe między Stronami na mocy prawa międzynarodowego publicznego, ani jako dopuszczające bezpośrednie powoływanie się na niniejszą Umowę w wewnętrznych systemach prawnych Stron.

ARTYKUŁ 351

Odniesienia do przepisów ustawowych i wykonawczych oraz innych umów

1. O ile nie określono inaczej, w przypadku gdy tytuł IV zawiera odniesienia do przepisów ustawowych i wykonawczych Strony, te przepisy ustawowe i wykonawcze należy rozumieć jako obejmujące zmiany do nich.
2. O ile nie określono inaczej w tytule IV, w przypadku gdy postanowienia niniejszej Umowy odnoszą się do umów międzynarodowych lub gdy takie umowy do niej włączono, w całości lub w części, takie odniesienia traktuje się jako obejmujące zmiany do tych umów oraz umowy je zastępujące wchodzące w życie w odniesieniu do obu Stron w dniu podpisania niniejszej Umowy lub po tym dniu. Jeżeli w wyniku wprowadzenia takich zmian do niniejszej Umowy lub umów ją zastępujących pojawi się jakakolwiek kwestia dotycząca wykonywania lub stosowania niniejszej Umowy, Strony mogą, w razie konieczności, na wniosek którejkolwiek ze Stron, konsultować się ze sobą w celu znalezienia obustronnie zadowalającego rozwiązania tej kwestii.

ARTYKUŁ 352

Okres obowiązywania

Niniejsza Umowa zostaje zawarta na czas nieokreślony.

ARTYKUŁ 353

Definicja terminu „Strony”

Na potrzeby niniejszej Umowy, termin „Strony” oznacza Unię Europejską lub jej państwa członkowskie albo Unię Europejską i jej państwa członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi zakresami kompetencji, z jednej strony, oraz Republikę Uzbekistanu, z drugiej strony.

ARTYKUŁ 354

Wypowiedzenie

Każda ze Stron może rozwiązać niniejszą Umowę, notyfikując to drugiej Stronie na piśmie. Niniejsza Umowa przestaje obowiązywać pierwszego dnia szóstego miesiąca następującego po miesiącu, w którym dokonano powiadomienia o wypowiedzeniu.

ARTYKUŁ 355

Powiadomienia

Powiadomienia dokonywane zgodnie z art. 345, 346 i 353 niniejszej Umowy przesyła się, w przypadku Unii Europejskiej i jej państw członkowskich, do Sekretariatu Generalnego Rady Unii Europejskiej, a w przypadku Republiki Uzbekistanu – do Ministra Spraw Zagranicznych Republiki Uzbekistanu.

ARTYKUŁ 356

Teksty autentyczne

Niniejszą Umowę sporządzono w dwóch egzemplarzach w językach: angielskim, bułgarskim, chorwackim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, rumuńskim, węgierskim, włoskim i uzbeckim, przy czym każdy z tych tekstów jest jednakowo autentyczny.

NA DOWÓD CZEGO, niżej podpisani pełnomocnicy, należycie do tego upoważnieni, podpisali niniejszą Umowę.

Sporządzono w ..., dnia... r.

W imieniu Królestwa Belgii,

W imieniu Republiki Bułgarii,

W imieniu Republiki Czeskiej,

W imieniu Królestwa Danii,

W imieniu Republiki Federalnej Niemiec,

W imieniu Republiki Estońskiej,

W imieniu Irlandii,

W imieniu Republiki Greckiej,

W imieniu Królestwa Hiszpanii,

W imieniu Republiki Francuskiej,

W imieniu Republiki Chorwacji,

W imieniu Republiki Włoskiej,

W imieniu Republiki Cypryjskiej,

w imieniu Republiki Łotewskiej,

W imieniu Republiki Litewskiej,

W imieniu Wielkiego Księstwa Luksemburga,

W imieniu Węgier,

W imieniu Republiki Malty,

W imieniu Królestwa Niderlandów,

W imieniu Republiki Austrii,

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej,

W imieniu Republiki Portugalskiej,

W imieniu Rumunii,

W imieniu Republiki Słowenii,

W imieniu Republiki Słowackiej,

W imieniu Republiki Finlandii,

W imieniu Królestwa Szwecji,

W imieniu Unii Europejskiej

W imieniu Republiki Uzbekistanu